

heisterbach

heisterbach

M. Th. u. Sch.

21

Hk
et qm
norma
H
m
+ lops
obseru
Vh v
ia et
romer
ma ey
bis
+ m
wper
m m
nata
f
+ got
nabi

M. Th. u. Sch. 21

z

Quidquid habet ² ~~est~~ ⁱⁿ finem ~~est~~, idem omnes,
Idem, immensis vram quod A. Accet vmbri

M. Th. u. Sch
21.

Sancti Anselmi

Sermões quatuor nouissimorū putiles et ne-
cessarij: unūquēq; in deuotionis ardorem
et dei timorem inducentes.

¶ Thema prohemiale.

Nimarum salutem pio zelans affectu: consideransq;
sūme fore necessarium ad salutem studiosam prou-
dentiam futurorum. seu nouissimorum meditatio-
nem prouidam cum affectu. tractatulum istum bre-
uem/utilem: et facilem iuxta scientiole mee modū et inge-
nii paruitatem(sūmo dirigente magistro) proponens com-
ponere. curiositatem; ornatumq; uerborum curauī contem-
nere. nō hominū curiositatibus deseruire. Sciens q; sicut ait
egregius predicator. Non est regnum dei in sermone: sed in
virtute. Erit ergo adiuuante gratia iesu christi sermo meus:
et predicatio mea: non in persuasionibus humane sapientie
uerbis: sed in ostensione spiritus et uirtutis. scripture diuine
dumtaxat eloquiis: et sanctorum doctorum sentētis sacris
utens. ad instructionē simpliciu. exhortationē fidelium. exci-
tationem pigrorum/ ac obstinatorum duritiam confringēti-
dam. Quia scriptū est. Nonne uerba mea quasi ignis ardēs:
et quasi malleus conterēs petras. Et iterum. uiuus est sermo
dei et efficax: et penetrabilior omni gladio ancipiti: pertin-
gens usq; ad diuisionem anime ac spiritus: compagū quoq; ⁊
omniū medullarū. Liber itaq; presens stilo simplici: rudi
q; traditus. non ornatu uerborum compositus. nō per textu-
ras ratiocinatiue disputationis: sed per modum exhortatiue
predicationis editus. quinq; partibus integratur: partes ve-
ro singule per sermones: sermones autem per paragraphos
diuiduntur. In prima parte thema prohemiale premititur:
postmodum tractatus tribus dumtaxat sermōibus adornat.
¶ Prohemiu duos tantū paragraphos continet. In pmo tri-
plex incōmodum quod incurrimus per peccatum ostendit.
In secundo triplex remediū edocetur. **¶** Tractatus continet
sermones tres. Primus docet genus et speciem nostre actio-
nis ꝛc. put in tabula rubricarū per ordinē annotat.

a. ii.

IN oibus opibus tuis meorare nouissima tua: et ieternū nō peccabis. eccl. vii. ¶ **P**agraph⁹ p^m? ¶ **H**ūanū genus tria incōmoda p pctrū primi hois incurrisse nō tā legimus in scripturis: q̄ sensibiliter expimur in nobis/ videlicet difficultatez ad bonum agendū. imprudentiā ad futura puidendū et pnitatē ad peccandū. quia per peccatū fuit hō viribus eneruatus/ sensibus obscuratus/ et actibus deprauatus. Iuste quidem hō recedēs ab omnipotēte deo: decidit in impotentiā. recedēs a sūmo sapiente: amittit sapientiā. recedens a sūmo bono: pdidit innocentīā. ab his tribus malis oīa mala originem sortiunt. ¶ **P**agraphus scds. ¶ **D**eus aut̄ infinite miser cordie/ et pietatis imense: per sapientē diuinitus iuspiratū: cōtra tria premissa dat nobis ppulcherrimū documentū: saluberrimū hortamentū: fidelissimū p̄siliū: et efficacissimū remediū: dicens ita. In oibus operibus tuis meorare nouissima tē. Primo nāq̄ excludit negligentīā. secūdo suadet puidentiā. tertio pmittit hominē per hoc ad innocentīā reformari. In primis ergo excludit negligentīā: supponens opa meritōrū: cū dicit. In oibus operibus tuis meorare tē. Ex vi qp̄pe sermonis/ et ex ipso modo loquendi: oñdit vnāquēq̄ fidelē nō debere ociosū esse/ nec pigrū seu negligentē: sed strenue operantē. De hoīe in statu innocentie dicit̄ gen. ii. capi. Tulit dñs deus hominē et posuit eū in paradiso voluptatis: ut operaret et custodiret illū. Sed hec opatio erat ei sine fatione/ tudio/ et dolore. Eidē vero post lapsum dictū est. Quia comedisti de ligno ex quo tibi p̄ceperā ne comederes: maledicta terra in opere tuo. in laboribus comedes ex ea cūctis diebus vite tue. Sequitur. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Et iob. v. dicit̄. Homo ad laborē nascitur: et auis ad volatum. Secundo hortatur sapiens ad puidentiā. cum dicit. Meorare nouissima tua. In his enim p̄cipue p̄sistit vel dānatis periculū/ vel p̄curatio salutis. Ideo attentissime hortat̄ idē sapiens. eccl. xxxviii. Memento nouissimoz et noli obliuisci. Tertio pmittit innocentīā: cū dicit. Et in eternū nō peccabis. Cū sūma diligētia consideret vnusquisq̄: q̄ si dele consiliū: q̄ salubre documentū. O consiliū nulla ratione

¶ Prima pars

Sperendū. o documentū nulla obliuione delendū: sed poti⁹ cū sūmo studio/ sūma cura et sollicitudine: p viribus adimplendū. Docet enī hominē ad puritatē innocētie reformari p exercitiū bonorū operū/ et circūspectā puidetiā nouissimo rū. Ad hoc etiā hortat⁹ pastor ecclēie petrus. scde petri. i. Fra tres magis ac magis satagite: ut p bona opa certā vrām vocationē et electionē faciatis. hec enī facientes: nō peccabitis aliqñ. A it ergo sapiens. In oībus operibus tuis meōrare nō uisissima tua: et ineternū nō peccabis.

¶ Incipit tractatus in quo docet qd operandū: et p̄tinet paragr̄phos. iiii.

AD excludendū igit̄ negligentīā/ q̄ mater est omniū vitiorū: debem⁹ nos vtiliter occupare in exercitiō virtutiorū operū. Et circa hoc p̄sideranda sunt tria/ videlicet/ quid/ quare/ et q̄liter sit operandū: ut vnusquisq̄ diligēter p̄sideret genus et sp̄m sue operatiōis. scdo fructū et finē sue intentionis. tertio modū et ordinē sue executionis. In p̄mis itaq̄ p̄sideranda sunt opera q̄ facere debemus. sicut inquirūt iudei a dño Ioh. vi. dicentes. Quid faciemus ut opemur bona opera dei? quibus ille respōdit. Hoc est opus dei ut credatis. Hoc est primū principiū operandi/ et fundamentū p̄marīū oīs boni/ videlicet fides: super quō videat vnusquisq̄ quō et q̄ superedificet. Debemus autē opari opa p̄nie: pctōrū flagitia expiādo. Opa mie: p̄xiōrū miseria releuādo. Opa sapie celestia contemp̄tādo. Opera perfecte iustitie: diuina cōsilia adimplendo. ¶ Paraḡphus p̄mos ¶ Prima opa nr̄a debēt esse opera p̄nie. q̄ nō est hō qui nō peccet. sicut dicit̄ iiii. reg. viii. capi. .et p̄me iōnis. i. Si dixerimus q̄a pct̄m nō habem⁹ nos ipsos seducimus/ et ueritas in nobis nō est. Iob quoq̄ dicit̄ Quis pōt dicere? mundū est cor meū? purus sū a pctō? Ideo necesse habem⁹ agere penitentiā. A it enim bt̄us iohes baptista luce. iiii. Genimina viperarū q̄s oñdet vobis fugere a ventura ira? R̄ndet autē: facite ergo dignos fruct⁹ p̄nie. signāter dicit̄ dignos fructus penitētie. Neq̄ enī 3 par d̄3 esse p̄nia ei⁹ q̄ multū peccauit. et eius q̄ pauciora pct̄a cōmisi/ uel ei⁹ qui ḡuiora/ et eius q̄ min⁹ ḡuia p̄p̄tuit. Itē saluator ait luc. xiii

a. iiii.

uissima tua: et in eternū nō peccabis. ¶ Incipit tractatus in quo docet qd operandū: et p̄tinet paragr̄phos. iiii. ¶ Ad excludendū igit̄ negligentīā/ q̄ mater est omniū vitiorū: debem⁹ nos vtiliter occupare in exercitiō virtutiorū operū. Et circa hoc p̄sideranda sunt tria/ videlicet/ quid/ quare/ et q̄liter sit operandū: ut vnusquisq̄ diligēter p̄sideret genus et sp̄m sue operatiōis. scdo fructū et finē sue intentionis. tertio modū et ordinē sue executionis. In p̄mis itaq̄ p̄sideranda sunt opera q̄ facere debemus. sicut inquirūt iudei a dño Ioh. vi. dicentes. Quid faciemus ut opemur bona opera dei? quibus ille respōdit. Hoc est opus dei ut credatis. Hoc est primū principiū operandi/ et fundamentū p̄marīū oīs boni/ videlicet fides: super quō videat vnusquisq̄ quō et q̄ superedificet. Debemus autē opari opa p̄nie: pctōrū flagitia expiādo. Opa mie: p̄xiōrū miseria releuādo. Opa sapie celestia contemp̄tādo. Opera perfecte iustitie: diuina cōsilia adimplendo. ¶ Paraḡphus p̄mos ¶ Prima opa nr̄a debēt esse opera p̄nie. q̄ nō est hō qui nō peccet. sicut dicit̄ iiii. reg. viii. capi. .et p̄me iōnis. i. Si dixerimus q̄a pct̄m nō habem⁹ nos ipsos seducimus/ et ueritas in nobis nō est. Iob quoq̄ dicit̄ Quis pōt dicere? mundū est cor meū? purus sū a pctō? Ideo necesse habem⁹ agere penitentiā. A it enim bt̄us iohes baptista luce. iiii. Genimina viperarū q̄s oñdet vobis fugere a ventura ira? R̄ndet autē: facite ergo dignos fruct⁹ p̄nie. signāter dicit̄ dignos fructus penitētie. Neq̄ enī 3 par d̄3 esse p̄nia ei⁹ q̄ multū peccauit. et eius q̄ pauciora pct̄a cōmisi/ uel ei⁹ qui ḡuiora/ et eius q̄ min⁹ ḡuia p̄p̄tuit. Itē saluator ait luc. xiii

Prima pars.

Nisi penitentiā egeritis: om̄s s̄l̄r pibitis. Et eccl̄a. ii. Nisi penitentiā egerimus: incidem⁹ in manus dei/ et nō in man⁹ hominū. Exhortās autē dñs ad penitentiā dicebat. penitentiā eī agite: appropinq̄bit enī regnū celoꝝ. Itē apoc. ii. Memento vñ excideris/ et age penitentiā: et p̄ma opa fac. Aduerte q̄ sicut pius p̄ filiū ptumacē corrip̄s: aliqñ on̄dit ei mala q̄ fecit: ut erubescat. bona q̄ pdidit: ut doleat. mala q̄ meruit: ut timeat. et sic p̄ diuersas vias ip̄sū reuocare laborat. Sic dñs pius diuersis modis utit̄ ut peccatōrē ad p̄niam salutarē reuocet. Nā aliqñ obiicit ei grauitatē et vilitatē flagicii q̄d comisit. sicut dicit̄ hie. ii. Vide vias tuas in p̄ualle: scito qd feceris. Aliqñ uero reducit ei ad meōriā vilitatē status in quem incidit. sicut dixit ad ege. iii. Ad vbi es? Et hie. iii. Leua indirectū oculos tuos: et vide ubi nunc p̄strata sis. Aliqñ p̄ponit ei penā quā meruit. sicut p̄ in uerbis beati Ioh̄. et dñi sup̄ius ānotatis. Et gene. iiii. dicit dñs ad cain. quid fecisti? Ecce uox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de tra. petens uidelicet ultionē. Nōnunq̄ etiā ad mentē eius reuocat honorē et bona q̄ per pctm̄ amisit/ uel dignitatē status a quo decidit. sicut hic. Memento vnde excideris: quasi diceret. memento quia statū innocentie pdidisti/ et a dignitate gr̄e corruisti. et ideo age penitentiā: ut et pdita recuperare et ad pristinā dignitatē resurgere/ et debitas penas euadere/ et ad p̄missa premia valeas puenire. Sequit̄ et prima opera fac. p̄ma inq̄/ id est precipua. uel p̄ma q̄ anteq̄ peccatū committeres facere debuisti. Exēpla penitentie habemus in petro et paulo/ qui sunt precipui fundatores eccl̄ie. In magdalena euangelica peccatrice. In dauid ⁊ ezechia regib⁹. In niniuitis etiā de q̄bus dicit̄ Ione. iii. Vidit deus opa eorū quia p̄uersi sūt de via sua mala: et misertus est deus sup̄ maliciā quā locut⁹ est ut faceret eis/ et non fecit. Nota ergo q̄ p̄ penitentiā macula peccati diluit̄. reatus absoluit̄. offensa diuina remittit̄. recōsiliā deo. restituit̄ eccl̄ie. de filio diaboli: filius dei efficitur. paradisi ap̄it̄. Hec est q̄ impiū iustificat. āgelos letificat. amissa bona recuperat. Vñ ber. ait. O felix penitentium hūilitas. O btā spes p̄fitentiū: q̄ facile uincis inuincibilē: q̄ci

¶ Prima pars.

to tremebundū iudicē pueris in piissimū prēm. ¶ Para. ii
 ¶ Scdodobem? agere opa caritatis et mie. sicut pulchre do-
 cemur luce. x. Cū ei quidā legisdoctor inquisisset a dño: ma-
 gister quid faciēdo vitā eternā possidebo? Rñdit in lege qd
 scriptū est: quō legis? qui ait. Diliges dñm deuz tuū ex toto
 corde tuo rē. et pxim tuū sicut teipsū. Et ait illi dñs: hoc fac
 et viues. Ille rursū q̄sivit. Et quis est meus pximus? Cui respō-
 dens dñs: p̄posuit parabolā de misero, qui incidens in latro-
 nes: spoliatus: atrociter verberatus: et seminiuus relict⁹: a sa-
 cerdote p̄pus: et postmodū a leuita pr̄sente tibus nō est adiu-
 tus: tandē a samaritano viscerosa pietate p̄motovulneribus
 illius vinū et oleū infundēte: et ea dulciter alligāte: imposi-
 tus est in iumēto, et inductus in stabulū: studiose stabulario
 cōmendatus. His p̄positis interrogauit dñs. Quis horū tibi
 videt̄ pximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille rñdit
 Qui fecit miām in illū. Et ait illi iesus. vade et tu fac simile
 Ecce ad q̄stionē p̄mā. quid faciēdo vitam eternā possidebo.
 Premissū est documentū de dilectione dei et p̄xi, et ordine
 subsequēti subiunctū hortamentū de opibus mie faciendis.
 Nā de fonte caritatis debēt p̄cedere riuuli pietatis, alias nul-
 lius essent meriti uel virtutis. sicut ait ap̄ls. i. cor. xiiii. capi.
 Si distribuero in cibos pauperū omēs facultates meas, et si
 tradidero corpus meū ita ut ardeā: caritatē aut̄ nō habeam
 nihil mihi p̄dest. p̄pter quod bene iunxit ap̄ls illa duo: dicēs
 ad hebreos. xiiii. Caritas fraternitatis maneat in vobis, et ho-
 spitalitatem nolite obliuisci. per hanc enim placuerūt quidā
 angelis hospitio receptis. Moueat ergo dilectio dei et com-
 passio miserie proximi ad exhibendū opera pietatis: secun-
 dum exigentiā necessitatis. hec autem opera sunt nudū vesti-
 re. esurientē reficere. sitientem potare. infirmū visitare. pere-
 grinū in domū recipere. captiuū redimere. mortuū sepelire.
 et multa talia. secundū q̄ innumerabilia sūt incōmoda pau-
 perū et miserabiliū p̄sonarū. Ad hec opa pietatis tenet̄ quis
 libet/ saltē cōpassiōis affectu. Vñ. i. thy. vi. dicit ap̄ls diuiti-
 bus hui⁹ sc̄li p̄cipe nō sublime sapere/ nec spare in incerto dñi
 tiarū: s; i deo viuo zc. bñ agē. diuites fieri i opib⁹ bōis. facile

a. iiii.

s.
 bitis. Et eccia in
 nus dei et nō in
 rā dicebat. penit
 & itē apoc. ii. M
 ma opa fac. A d
 alitq̄ ondit in m
 oleat. mala q̄ me
 uocare laborat. S
 rē ad p̄nam salu
 et vilitatē flagit
 as in pualle. salu
 i vilitatē flatus
 bi es? Et hie rñ
 unc p̄strata sis. H
 uerbis beat. Ioh
 nis ad cam. quib
 clamat ad me de
 i ad mentē eius
 l dignitatē hūm
 ideris: quasi dicit
 y et a dignitatē
 hita recuperare et
 penas euadere. t
 ē et prima op̄a
 iteq̄ peccati cōm
 bemus in peccat
 ie. In mag. dicit
 egib⁹. In munit
 opa eorū quia p̄
 sup maliciā quib
 ergo q̄ p̄ penitē
 offensa diuina
 diaboli: filius de
 iustificat. agnos
 t. O felix penitē
 vmas in munit

Prima pars

tribuere, cōicere, thesaurizare sibi fundamentū bonū in futurū: ut apprehendāt uerā vitā. De mīa latius inuenies in speculo dñarū, et in libro de informatione p̄ncipū. Tertio debemus agere opera sapiētie: loquēdo de uera et salutarī sapiētia q̄ dicit̄ a sapore. Consistit hec sapiētia, nō tm̄ in speculatōe ueritatis: sed potius inquadā degustatiōe sapida bonitatis: et etiā in operatōe feruida sanctitatis. Est aut̄ speculatio in cogitando, studendo, audiendo, legēdo: ea q̄ ad honorē, laudē, et gl̄iam dei p̄tinent: aīe q̄ salutē. Degustatio aut̄ nō in plena fruitiōe p̄sistit: sicut erit in patria: sed in quadā p̄libatiōe ac tenui saporatōe diuine dulcedinis: put̄ pōt̄, uel modicū attingere hūana fragilitas: p̄ modulo suo et p̄ statu miserie p̄ntis, qua pegrinamur a dño, et detinemur exules in h̄ mūdo. Hec degustatio q̄tūcūq̄ sit modica: excedit om̄s delicias huius mūdi et omnē delectationē q̄ in creatura quacūq̄ ualeat inueniri. Facit etiā oīa carnalia despici, om̄ia terrena seu tp̄alia uilipendi. ac sicut ait expertus ap̄ls: uelud stercora reputari. facit nihilominus sp̄alia diligi, tota mente: totisq̄ p̄ cordis celestia p̄cupisci. nec sufficit subtilis speculatio intellectus. et degustatio affectus, nisi sequat̄ p̄fecte opatiōis effectus. S; qui p̄spexerit in lege p̄fecte libertatis, et p̄māserit in ea: nō auditor obliuiosus factus: sed factor opis: hic beatus in facto suo erit. Iacobi p̄mo. De hac sapiētia dicit̄ sapi. viii. Intrans in domū meā p̄quiescā cū illa. s. sapiētia. Nō enī h; amaritudinē p̄uersatio illius, nec tediū p̄uctus illius: sed letitiā et gaudiū. Sequit̄ in amicitia illius delectatio bona, et in operibus illius honestas sine defectōe. Rursus eccl. xxiiii. Sapiēs introducit sapiētiā sic loquēt̄. Trāsite ad me omnes qui p̄cupiscitis me: et a generatiōibus meis adimplemini. Sp̄s eī me⁹ sup̄ mel dulcis, ⁊ hereditas mea sup̄ mel ⁊ fauū. Qui edunt me: adhuc esuriēt. et q̄ bibūt me: adhuc sitiēt. qui audit me: non confundetur. et qui operantur in me: non peccabunt. et qui elucidant me: vitam eternam habebunt. Si p̄missa uerba quis seriose uellet exponere: paucis uerbis n̄ posset ad eorū indagmē puenire. De sapiētia inuenies multa in libro de informatione p̄ncipū. Nūc aut̄ sufficiat opera sapiētie sub breuitate tangere. quia hoc est q̄ a p̄ncipio p̄

posuimus, et promissimus declarare. Sunt autem opera sapientie: doctrinam ueritatis diligenter audire, exhortationes utiles ardentem accipere, correptiones libenter et utiliter sustinere, audita memoriter retinere, memorie commendata operibus exercere vigilanter studere, libros sacros studiose perlegere, non studendo transcurrere: sed frequenter in memoria ruminare, in studio non uerba: sed sensum et fructum regere, falsitates abiicere, uanitates contemnere, curiositates vitare, ueritatem inquirere, in dubiis peritos consulere, peruisa discutere, dei uoluntatem et mandata perquirere, meditationes sacras amare, audita, lecta, seu etiam recogitata: memorando digerere, nihil per surreptionem agere, nihil temere iudicare, uerba cum debita maturitate proferre, uitam suam et mores seriosius ordinare, subiectos pro et iuste regere, errata corrigere, errantes reducere, peccantes arguere, penitentibus indulgere, defectus aliorum non culpabiles supportare, hesitantibus consulere, desolatis solatiu exhibere. Quis sic fecerit hic beatus in facto suo erit. Bene ergo dicit sapientia. Qui operatur in me non peccabit, ecclesiasticus. xxiiii. ¶ Parag. quartus. ¶ Quarto debemus habere opera perfectae iustitiae, non enim sufficit bene se habere in prosperis, nisi strenue ac fortiter se habeat in aduersis, nec in tranquillitate bene agere, et in tentatione succumbere, uel in tribulatione deficere. Nam per increpationem dixit dominus de quibusdam, qui cum gaudio suscipiunt semen bonum, id est uerbum dei: sed orta persecutione propter uerbum, deficiunt. Hii radices non habent, quia ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt, luce. viii. Omnes enim qui pie uolunt uiuere, in christo in sua persecutione patiuntur, ut ait apostolus. ii. ad thimo. iiii. Ideo necessarium est nobis agere, sicut faciebant illi qui de captiuitate reuersi, in angustia temporis in hostium suorum medio reedificabant hierusalē, de quibus dicitur: quod una manu faciebant opus, et altera tenebant gladium, Neemie. iiii. Sane patientes esse debemus, quia patientia reddit hominem perfectum in statu gratiae, sicut dicit Ieremias. i. Omne gaudium existimate fratres cum in tentationes varias incideritis, scientes quia tribulatio patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet, ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. Item cumulat primum in statu gratiae, sicut ait apostolus. ii. cor. iiii. id quod in presenti est momen-

Pars p̄ma.

taneū ⁊ leue tribulatōis nostre: sup̄modū eterne gl̄ie pond⁹
opaf̄ in nobis. Ecce aduerte qa qd̄ leuissimū est in passione
maximū est in remuneratōe. Et qd̄ breuissimū est, imo mo-
mentaneū in tempe: fit eternū in duratiōe.

Sermo secūdus.

Dostq̄ declarauimus genus, et speciē nostre opationis:
nūc videamus fructū et finē nostre intentōis. Sciendū
est autē qd̄ ppter q̄ttuor specialr ad opandū moueri debem⁹
viz ppter picula deuitanda. ppter merita cumulāda. ppter
delectationē internā. et ppter retributionē eternā. **¶** Para
p̄mus. **¶** Primō quidē opari debemus ppter picula p̄caſien-
da. Cū enī cor hoīs ociosū esse non possit sed necessario cir-
ca aliqd̄ occupet̄. sicut docet ansel. li. de s̄l̄itu. cor hoīs cōpā-
rans molēdino cuius rota voluit incessantē. si enī nō fuerit i-
tentū circa aliqd̄ opus bonū: vndiq̄ patet aditus vitiorū. Sa-
ne nō intentū circa vnū qd̄ est necessariū, nec sacris opibus
occupatū: euagat̄ circa plura minusutilia et cito defluit ad
nocua. Et hoc p̄tingit interdū ex hostis instigatione. uel ex
carnis corruptōe. uel ex ip̄ius cordis euagatōe. Ex hostis in-
stigatione p̄tingit ut plurimū: qa cū ille magnus pater familias
oī hora. i. mane. hora tertia. sexta. nona. vndecima: mittat
oparios in vineā suā. sicut scriptū ē math. xx. Quos diabo-
lus in vinea nō opantes inuenit: ad opa sua mittit. ppter qd̄
ait hierony. Semp aliqd̄ boni facito ne te diabolus inueniat
ociosū. Ex carnis vero corruptōe mēs hoīs a sp̄ualibus et di-
uinis retrahit̄. et in carnalibus emolif̄: nisi sacris opibus oc-
cupet̄. Prop̄t qd̄ sapiēs a carnis fuitate volēs abstrahi et ad
lib̄tatē sp̄s eleuari ait eccli. 33. Cibaria necēarie sustētatiōis ⁊
⁊ ga castigatiōis, et on⁹ opatiōis asino. i. corpi panis ne defici-
at. disciplina ne lasciuiat. op⁹ vt p̄ficiat suo. i. corpi. tā asini
q̄ serui noib⁹ carnē significauit. q̄ dure sustētāda ē. rigide re-
frenāda. et in sacris opib⁹ occupāda. Seq̄. Iugū et lore cur
uāt collū durū. seruū inclināt opatiōes assidue. suo maluo-
lo torturat̄ cōpedes. mitte illū in opatiōz nevacet. Multā ei
maliciā docuit ociositas. In ope p̄stitue illū: sic enī p̄decet il-
lū. Attēde q̄ districte macerauerūt carnē suā sci p̄s. Ioh̄.

7
Prima pars.

baptista. bñdictus. anthoni⁹. hierony. et om̄s alii. Paulus de seipso sp̄aliter testaf. Castigo (inquies) corpus meū et in seruitutē redigo: ne forte cū aliis p̄dicauerim: ipse reprobis eficiar. i. cor. ix. Diligētē aduerte si paulus vas electiōis/qui tot terras p̄dicādo circumiit: tot anias ad christū p̄uertit: tot et tāta p̄ christo sustinuit. sicut ipsemet testaf. i. cor. xv. Ter virgis celsus sū. semel lapidat⁹ sū. ter naufragiū feci. nocte ac die in pfundū maris fui. et iterū in laborib⁹ plurimis. in plagis supramodū. in mortibus freq̄nter: et multa talia sic enumerabat. Deuiq; raptus est in paradisu et audiuit archana verba q̄ nō licet hōi loqui. Si inq̄ ita est q̄ talis ac tant⁹ castigat corpus suū/et in seruitutē redigit: ne forte reprob⁹ efficeret: quid nos miseri dicturi sumus qui defectib⁹ pleni sumus/qui pctā pctis sine numero cumulamus: et tñ carnē miserā in delitiis p̄souemus. Ideo dicit apls gal. vi. Qui xp̄i sunt: carnē suā crucifixerūt/cū vitiis et p̄cupiscētis. Et ro. viii. Si sc̄m carnē vixeritis: moriemini. Ex mētis vero euagatiōe p̄cedūt pericula. sicut docet sapiens puer. xxi. Desideria occidunt pigrum. noluerūt enī quicq̄ manus eius operari: tota die cōcupiscit et desiderat. videas hōiem ociosū nūc verbis affluere. nunc rumores inquirere. nūc ludos perquirere. nūc campos nūc flumina. nūc nemora vagādo inaniter circuire. somnū diligere. ciborum delicias/et vinorū varietates concupiscere appetere terrena. spiritualia fastidire. diuersis cogitatiōibus variari. variis affectiōibus transformari. oīmodis passionū transmutationibus agitari. Et sic in eoverū est qd̄ dicit Iob. xx. Cogitationes varie succedunt sibi/et mens in diuersa rapitur. ¶ Parag. ii. ¶ Sc̄do operari debemus p̄pter lucra/id ē merita cumulanda siue conquerenda. videmus enī mercatores agricolas et oēs artifices sollicitē operari. p̄pter lucrum et temporales diuitias acquirēdas. Quāto magis debemus totis viribus operari: p̄pter spirituales diuitias p̄merendas Ideo hortatur apostolus colo. iii. Ambuletis digne deo per oīa placētes in oī ope bono fructificātes: p̄sate verba. Ambuletis inq̄. i. de bono ī meli⁹ p̄ficiatis. digne deo. i. ut sitis digni deo. p̄ oīa placētes. i. vos placeat deo. et om̄ia opavra

placeant deo: in omni ope bono fructificātes. Notavnaque
 q̄ arbor vnā spēm fructus p̄fert. sicut ait saluator lu. vi. vna
 queq; arbor ex fructu suo cognoscit̄. neq; enī de spinis collī-
 gūt ficus. neq; de rubovindemiant vvas. Sed arbor spūalis
 omnē fructū bonorū operū ferre debet. Mirabilis esset hōi
 bus arbor vna que oīa genera fructuū ex se p̄duceret. sed ar-
 bor spūalis non est recte fructifera / nisi ex se p̄ferat fructus
 id est ōpa oīm virtutū. Sūt nāq; nōnulli qui cōtinent: sed ab
 ope bono torpent. Alii multa bona faciūt: sed non p̄tinēt.
 Et sicut ait gregori. Nec castitas magna est sine bono ope.
 nec opus bonū sine castitate. Alii p̄tinēt: sed non abstinent
 Alii ecōuerso. Alii abstinet quidē et p̄tinēt: sed p̄ supbiaz
 intumescunt. Alii sobrii sūt: casti et humiles: sed non cōpa-
 tiunt̄ afflictis. aut cōpatientes vel uerius cōpati se dicentes:
 sed pietatē in ope non ostendūt. sic intellige de aliis opibus
 virtuosis . p̄pter quod bene dicit ap̄ls in auctoritate p̄missa
 In omni tpe bonū fructificātes. Nota sicut mercator iudu-
 strius in diuersis venaliū rez generib⁹ mercationē suā exer-
 cet: ut in pluribus lucrādo: suas diuitias augmentet. Sic spi-
 ritualis mercator debet in oībus bonis opibus exerceri : ut
 in oīb⁹ mereat̄. Nā q̄ in oī ope bono fructificat: in oī bono
 abundat. Ait enī sapiens puer. xiiii. In omī ope bono erit
 abundantia. Sed quia in t̄palibus abundantes: ut plurimū
 solent carere spūalibus: uel minus p̄ ceteris abundare. Ideo
 dicit ap̄ls. i. thimo. vi. Diuitibus huius sēculi p̄cipe non sub
 lime sapere: nec sperare in incerto diuitiaz: sed in deo uiuo
 diuites fieri: in opibus bonis. Iste sūt vere diuitie que veraz
 sufficientiā tribuunt: et ineffabiliter aiām locupletant: nec ī
 casu necessitatis uel mortis eā deserūt: sed cū ea p̄manēt in
 eternū. Sicut dicit apoca. xiiii. Beati mortui qui in dño mo-
 riūt̄: opa enī illoz sequūt̄ illos. Vnde bern. ait. Vere diui-
 tie: nō opes sūt: sed virtutes quas secū p̄scia portat: ut in p̄-
 petuū diues fiat. Sed ve filiis adam mundana cupiditate ce-
 catis: qui terrena sapiunt: spiritualia paruipendunt. tempo-
 rales diuitias totis viribus: et modis oīb⁹ / quibus possūt:
 aggregant. spirituales vero p̄temnentes aut opari negligūt.

Ab

aut quod est longe deterius: opera nephanda ppetrant. Vn
 de nudi et rei de mūdo exeunt, nihil secū preter peccata por
 tantes: et in egestatē perpetuā incidentes. Quia scriptū est.
 Egestatē operata est manus remissa, manus autē fortiū diui
 tias parat. Pēsa quantā penuriā sustinebat ille diues qui ar
 dore gehenne ineffabiliter cruciatus: vnā guttā aque nō po
 tuit impetrare. ¶ **Parag. tertius.** ¶ Tercio opari debemus
 ppter delectationē internā. Omē ei virtuosū opus: delectati
 onē quādā habet anexā, et quā opaf illud: delectaf in eo. Si
 cut ecōtrario. Omē malū seqf remorsus p̄scie. Hec delectatio
 est q̄si quedā remuneratio: sed nō plena, uel poti⁹ q̄si qdā pre
 libatio remuneratiōis future. Quis ei plātat vineā et de fru
 ctu illius nō edit. ait ap̄ls. i. cor. ix. Nā sicut ait sapiēs puer.
 xii. Qui opaf terrā suā: satiabit p̄mibus. Et. xiii. Aia opā
 tiū impinguabit. Et ipsa veritas ait math. x. Dignus est opa
 rius cibo suo. Quis autē sit ille cibus: testaf ipse Io. iiii. Me⁹
 cibus est ut faciā voluntatē eius qui misit me: ut p̄ficiā opus
 eius. Ad hūc cibum hortaf ipse Iohā. vi. dicens. Opamini
 nō cibū qui perit: sed q̄ p̄manet invitā eternā. Nota q̄ dicit
 p̄manet. q̄a hic inchoaf, ibi autē nō cessat sed p̄manet ineter
 nū. Hic valde tenuit p̄gustaf: ibi in sua plenitudine mīstraf.
 ¶ **Parag. q̄rtus.** ¶ Quarto opari debem⁹ ppter retributiōem
 eternā. Magnus ei p̄familias q̄libet hōra mittēs oparios i
 vineā suā, p̄uentiōe facta cū eis ex diurno denario. facto se
 ro dixit p̄curatori suo: voca oparios, et redde illis mercedē.
 p̄familias est deus pater. christus autē huius vinee p̄curator,
 in sero. i. in vltima hora vite n̄re. vocat dñs oparios, nō ocio
 sos, nō pigros, nō oparios iniquitatis: sed oparios veritatis.
 Merces q̄ reddif opariis: est denari⁹ diurnus. i. visio dei eter
 na: fm aug. Ad hanc mercedē acquirendā sapiēs hortaf ec
 c̄lia. vlt. Opamini opus vestrū ante tp̄s, et dabit vobis mer
 cedē in tp̄e suo. i. tp̄e opportuno. Et ipse dñs ait apoc. vlt. Ec
 ce venio cito et merces mea mecū ē: reddere vnicuiq̄ fm opa
 sua. Ex his verbis intellige q̄ tp̄us nostrū est breuissimū, q̄d
 notaf cum dicit: venio cito, videlicet in sero mortis ad retri
 buendū. Qui cito se venturum asserit: breuē tp̄e nos innuit

Prima pars.

opari. Merces autē opis est eterna. sicut scriptū est eccl. xviii. Nō verearis usq; ad mortē iustificari: qm̄ merces dñi manet in eternū. Itē opus nostrū est leuissimū. merces autē imensa. et hoc insinuat cū dicit. Merces mea. i. quā me decet redde re. ipsū autē dñm largitatis imense nō decet mercedē imensā retribuere. qā ipsemet imensus et imensitas est ipsa merces. Sicut ait abrahe. gen. xv. Noli timere: ego p̄tector tu⁹ sū/et merces tua magna nimis. licz autē hec merces in se simplr sit imensa: tñ p̄porcionabilr reddēt vnicuiq; fm̄ suorū operū q̄ti tatē. ppt̄ qd̄ ait: reddere vnicuiq; iux̄ opa sua. Et hoc ē qd̄ dic̄ ap̄ls. i. cor. iii. Vnusq; suā ppriā mercedē accipiet fm̄ suum laborē.

Sermo. iii.

QIrca modū opandi sciendū est q̄ debem⁹ inchoare celeriter sine dilatione. laborare fidei ex dilectiōe. p̄tinuare virilr sine defectiōe. p̄sumare hūiliter sine elatiōe. ¶ Parag. .i. ¶ Debem⁹ ergo celerit inchoare ppt̄ t̄p̄s breuitatē. Breuissimū est ei om̄e t̄p̄s quouiuim⁹. sapie. ii. Exiguū et cū tedio est t̄p̄s vite n̄re. Ideo excitat nos dñs ad celerit opandū dicēs Io. ix. Opami dū dies est: uenit nox qm̄ nemo operari pōt. Et ap̄ls gal. vi. dū t̄p̄s habemus opemur bonū. Non pōt bonā dietā facere q̄ mane nō surgit. irridēd⁹ essz q̄ tūc ueniret ad op⁹ qm̄ t̄p̄s esset de ope exeūdi. tūc sciare qm̄ esset mētendū. Ideo sap. eccl. ix. Qd̄cūq; pōt man⁹ tua instant opare: qā nec op⁹ ad merendū. nec rō ad excusandū. nec sapia ad sapide p̄tēplandū. nec scia ad euadendū: erūt. apud inferos quō tu p̄peras. Nota q̄tū fatu⁹ hō esset magnū opus hñs agere. et t̄p̄s breue: si nō festinaret: sed iaceret in lecto usq; ad uesperā. Nos autē op⁹ p̄maximū habem⁹ agere. Vñ q̄libz nostris possz illud dicere nec. vi. Opus grāde ego facio. nō possū descēdere: ne forte negligat op⁹. Itē celerit inchoare debem⁹ ppt̄ se curitatē. Aug. Si vita breuis fuerit: expedit utiq; q̄ bona sit. Si autē vita fuerit lōga: meli⁹ ē q̄ bona sit. Si multū haberes de frumēto. vino uel oleo: uelles q̄ totū esset bonū. et doleres si pars aliq; esset corrupta. aug. Qui te offendis: vita tua quā solā uis malā h̄re: ut inter oia bona tua tu sol⁹ sis malus

N

1
Prima pars.

nunquid plus diligis res tuas quam te. Talis iniquus est sibiipsum: dum plus vult se malum esse quam bonum, infirmum quam sanum, mortuum quam viuum. seruum quam liberum, nihil habentem quam bonorum omnium esse participem securitate habendam, ait sapi. eccles. xi. Mane semina semine tuum et vespere: ne cesset manus tua, quia nescis quid horum magis oriat. Si autem utrumque sibi melius erit, diuis videtur sagitarium, arcum tenere rem extensum cum sagitta, non expectat ictum sagitte: sed euolat. Sed homo fatuus expectat ictum mortis, propterea quod ait ps. Nisi conuersi fueritis: gladium suum vibrauit: arcum suum tetendit et parauit illum. Et in eo parauit uasa mortis. Ita cito moritur vitulus sicut vacca, ita cito frangitur vas nouum sicut vetus, et citius amputatur arbor iuuenis quam antiqua: securius est malum passum vitare quam cum difficultate eum transire, quia sicut ait sapiens. Qui amat piculum: peribit in illo. Et securius est laqueos euadere: quam sese magis ac magis fortius irretire. Dicit autem sapiens puer. v. Iniquitates sue capiunt impium: et funibus peccatorum suorum constringitur. Et securius est in principio egritudinis medicinam querere: quam usque ad extremum vite terminum expectare. Ideo dicit sapiens ecclesia. xviii. Ante languorem adhibe medicinam, lepra inueterata, et gutta inossata: curari non possunt. De impio autem dicitur iob. xx. Ossa illius implebuntur vitibus adulescentie sue. Item celeriter inchoare debemus: propter afflictionem: ut in etate tenera caro dometur: ut discat sustinere labores. Equi, canes, ursi: in iuuentute docentur ludere. Et omne bestiarum genus domabile: in iuuentute domatur. Equus qui diu consuevit trotare: nunquam postea doceri potest aliter ambulare. Sic et pueri in etate tenera docendi sunt et in virtutum operibus exercendi. Quia scriptum est. Ad dolens iuxta viam suam, etiam cum semuerit: non recedet ab ea. Canis uetus non potest teneri in vinculo. Nunquam potest ethyops mutare pellem suam, aut pardus uarietates suas, sic nec uos poteritis benefacere, cum didiceritis male. hier. xlii. Desiderant omnes et sperant bonum finem habere, cum totam uitam malam habuerint, dicentes cum balaam. Moriatur anima mea morte iustorum, sed ista duo non consonant. Ideo seni

pessimo iudici dicit dan. xiii. Inueterate dieꝝ malorꝝ: nunc
 venerūt peccata tua q̄ operaberis prius. Quāto diutius in
 ferro fuerit rubigo: tanto vehemētius intendit / et semp ma
 gis ac magis corrodit ferrū: et inde difficilius eradit. Et for
 des diu derelictæ in vase: difficilius amouēt. Sic q̄to diutius
 fuerit quis malis moribus assuetus: tanto ab eis difficilius e
 uellet. quia iniquitates sue capiūt impiū ut dictū est / ac semp
 per fortius detinent alligatū. Vnde augu. de seipso dicit in
 li. p̄fessio. Tenebar nō alieno ferro: sed mea ferrea volūtatē
 Quarto celeriter inchoare debemus: p̄pter meritoꝝ augmē
 tum / et diuinā acceptationē. Quā qui citius incipit / et diuti
 us operat: plura merita aggregat. Et opera in iuuentute fa
 cta: gratiora sunt deo. sicut fructus iuuenis plātule: dulcior
 res. et fructus p̄mitiui t̄p̄is: cariores. Vñ michee. vii. ait dñs
 Precoquas ficus: desiderauit aīa mea. Et in lege precepit si
 bi offerri primogenitū omne / et primitias frugū terre / et oi
 um fructuū. In signū ⁊ documētū q̄ hō de flore iuuetudis sue:
 debet offerre deo / nō de fece senectutis. Stultus ei esset qui
 dñm suū cibare vellet de pane corrupto et de fursure. et po
 tare de fecibus vini sui. uel encenniū ei facere de pomis cor
 ruptis / et aliis fructibus putrefactis. Ideo p̄querit dñs mala
 chi. i. Si offeratis cecū ad imolandū: nōne malū est. Et si of
 feratis claudū uel languidū: nōne malū est. Si quis p̄ totā vi
 tam suā dñm suū nequiter impugnaverit: et postmodū p̄se
 ctus senio ei seruitiū offerret: dñs nō multū gratāter accipet
 Debemus ergo offerre deo opera preclara et electa. quia scri
 ptum est eccl̄a. xviii. Omne opus corruptibile in fine deficiet
 et qui illud operat: in illo peribit. Omne opus electū: iustificat
 bit. et qui illud operat: honorabit in illo. Et sic patet p̄positū
 videlz q̄ opus nostrū debemus inchoare celerit. ¶ Parag.
 scōs ¶ Scōo debemus laborare fideliter: laborat fideliter q̄
 operat ex affectione amoris. A mor. n. facit meritoriū opus
 apud deū. p̄pter q̄ dicit apls roma. viii. Diligētibus deum
 oīa cooperant in bonū. oīa igif opera nostra in caritate fiāt
 sicut hortat apls. i. cor. xiiii. ut in omibus mereamur. A it
 etiā gall. v. In christo iesu neq̄ circūcisio aliqd̄ ualet / neq̄ p̄-

p̄cisio: sed f
 fidei carita
 tē. Na l
 sine carita
 tē: ita ve
 fa. fides ac
 corp̄sue. f
 nis ualet op
 Si dicitur
 deo corp̄sue
 nisi p̄dēt. l
 Amor de m
 it opari: amo
 uerū neq̄ lu
 meritū h̄y es
 sicut arbor
 mine. Lapis
 tus medicā
 cit hōiem ca
 op̄ plus plac
 lo. salubrit̄ e
 opati estis.
 um. i. q̄ oīa
 ne op̄is q̄ fa
 lu xpi facite.
 cur dño et ne
 bus: ut vide
 lis est. Sic q̄
 am. edificat
 Considerat
 ¶ Parag.
 Na opera
 cte negligē
 littera. Ma
 et p̄stiter la
 di opus: et n

Prima pars.

puiciū: sed fides q̄ p̄ caritatē opaf. A ttēde q̄ pulchra societas
fidei/caritatis/et opis. Fides ei ē bonorū oīm p̄mariū funda
mētū. Nā sine fide ipossibile ē placere deo. heb. xi. fides aut
sine caritate nō valet. sic ait ap̄ls. i. cor. xiii. Si habuero oēm
fidē: itavt om̄s mōtes trāsserā: caritatē aut̄ n̄ habuero: nihil
sū. fides autem sine ope non valet. sicut docet Iaco. ii. Sicut
corp⁹ sine spū mortuū est: ita et fides sine opib⁹ mortua ē. Itē
nō valet opus/nisi fiat ex caritate. sicut dicit ap̄ls. i. cor. xiii
Si distribuero in cibos paupū om̄s facultates meas /et si ēdi
dero corp⁹ meū: ita ut ardeā / caritatē aut̄ nō habuero: nihil
mihi p̄dest. Sīl̄ nec caritas sufficit sine ope. sicut ait grego.
A mor dei nūq̄ est ociosus. opaf ei magna f̄. Si aut̄ renū
it opari: amor nō est. Ideo dicit bt̄s Iohā. iii. Nō diligam⁹
verbo neq̄ lingua: sed ope et ueritate. Opatio ergo exterior
meritū h̄z ex intiori affectiōe. affectio uero p̄bat ex opatiōe
sicut arbor cognoscit̄ ex fructu. vita ex motu. semen ex ger
mine. lapis p̄ciosus / nō ex colore: sed potius ex virtute. et vir
tus medicie ex sanatiōe. q̄a uero caritas p̄mo et p̄ncipalr̄ fa
cit hoiem carū deo / et p̄ p̄seq̄ns facit op⁹ esse meritorū. nec
op⁹ p̄us placere deo p̄t / nisi p̄us placeat opatori: ideo bt̄s
Io. salubrit̄ exhortat̄ dicēs. Videte uosmet ipsos nē p̄datis q̄
opati estis. Itē fidelr̄ laborat q̄ opaf ex intentiōe honorū di
uini. i. q̄ oīa facit p̄pter honorē dei: sicut dicit ap̄ls col. iii. Om
ne q̄cūq̄ facitis / in verbo / aut in ope: oīa in noīe dñi n̄i ier
su xpi facite. Et infra. Om̄e q̄cūq̄ facitis: ex aīo opamini: si
cut dño et nō hoibus. Et math. v. Sic luceat lux v̄ra corā hōi
bus: ut videāt opav̄a bona / et gl̄ificent p̄rem v̄r̄m qui in ce
lis est. Sic igit̄ p̄z q̄ opari debemus p̄pt̄ dei gl̄iam / salutē p̄p
am: edificatiōē / et exemplū p̄xiōr̄. Ideo dicit ap̄ls heb. x.
Cōsiderem⁹ inuicē puocatiōē caritatis et bonorū operum.
¶ Parag. tertius ¶ Tertio debem⁹ opa n̄ra p̄tinuare uirilr̄.
Nā operarij in uinea nō meref̄ in sero mercedē accipe / si si
cte negligent̄ et pigre operes. Dicit̄ enī hierē. xiiii. fm̄ vnā
litterā. Maledictus qui facit opus dñi negligēt̄. Viriliter
et p̄stāter laborāt oparij q̄n̄ cogitat̄ q̄ cito erit hora dimitte
di opus: et magnā recipiendi mercedē. Nā p̄sideratio merce
b. i.

simile

N

labor

paria

humilitas

¶ Prima pars.

dis minuit vim laboris. Ideo dicit apłs. i. cor. xi. Frēs mei stabiles estote et immobiles in oī bono ope. sp̄ sciētes quia labor uester nō est inanis in dño. At tēde q̄ pl⁹ diligit p̄famias opariū q̄ tarde ueniēs ad op⁹ virilr̄ operaf: q̄ illū q̄ cito ueniēs remissi⁹ operaf. Sicut et dux exercit⁹ plus diligit milite qui fugit in p̄ncipio: sed postmodū rediēs instāter pugnat et strēnue: q̄ illū q̄ nōq̄ fugit nec vnq̄ strēnui militis op⁹ egit. Nā sicut ait dñs luce. xv. Maius gaudiū est in celo sup vno pctōre p̄niam agēte: q̄ sup nonaginta nouē iustis q̄ non indigent p̄nia. Timeāt sibi negligēter agētes et tepide. ne de ore dñi uelud abhoiābiles euomant. quia scriptū est apocal. iii. Quia tepid⁹ es incipiā te euomere de ore meo. ¶ Para. iiii. ¶ Quarto debem⁹ opera n̄ra p̄summare hūiliter. sane hūiliter operari/et de operib⁹ n̄ris hūiliter sentire debem⁹. quia plura mala facim⁹ q̄ bona. et qa si q̄ bona facim⁹ tante in deo tioni p̄mixta sūt: q̄ nō multū possum⁹ gl̄ari. Ideo ps. Imp̄fectū meū viderūt oculi tui. Et isa. lxiii. q̄si pannus mēstruate om̄s iustitie v̄re. Et quia bona q̄ agim⁹ nō a nobis quasi ex nobis sunt: sed a deo. sicut ait isa. xxvi. Oīa opera n̄ra operatus est dñs in nobis. Et apłs phi. i. Deus est qui operaf in nobis et uelle et p̄ficere. Et ipsa ueritas ait Ioh. xv. Sine me nihil potestis facere. ergo qa a deo sūt opera n̄ra/ nec nō et ipsa uolūtas operādī/ et scōm grām nobis datā et freq̄nter nobis oblatā a deo negligēter/et nō satis fidelr̄ operamur. ideo nō nobis: sed deo debem⁹ gl̄iam attribuere. Ceterū plerūq̄ putamus bonū opus esse/q̄ malū est. uel maius esse q̄ sit/et meritoriū esse q̄ non est. uel maioris esse meriti apud deū. Ideo in singlis opibus n̄ris si diligēter s̄nderemus/nō gl̄ari: sed potius formidare debem⁹. p̄pt̄ qd̄ dicebat iob. Verebar oīa opa mea: sciēs q̄ nō parceres delinq̄nti. Et sapi. ait eccl. x. Noli extollere te in faciēdo opera tua. Bt̄s quoq̄ petrus āmonet dicēs. Cū metu et tremore salutē vrām operamini. debem⁹ aut̄ opa n̄ra p̄summare/et usq̄ ad finē p̄ducere. uideamus enī q̄ oīs artifex cū opus aliqd̄ sue artis incepit/nō cessat donec illud ad cōplementū p̄duxerit. sicut oñdit sapiēs ī multis exēplis. dicens ecclā. xxxviii. Oīs faber et architect⁹

Prima pars.

qui noctē tanq̄ diē transfigit ꝛc. cor suuz dabit in similitudinē picture. et vigilia sua pficiet opus. Sic faber ferrarius sedēs iuxta incidē et p̄siderās opus ferri: cor suū dabit in p̄sumationē operū/etvigilia ornabit in p̄fectionē. Sic figul⁹ sedens ad op⁹ suū q̄ in sollicitudine posit⁹ est sup op⁹ suū et innumera et oīs operatio ei⁹. Eodē mō pōt induci in oībus aliis. Et sic ait dñs math. xxiiii. Nō q̄ bñ ceperit: sed q̄ p̄seuerauerit usq̄ in finē hic saluus erit. Sine p̄seuerātiā nāq̄ nec opus meritū hz. nec labor p̄miū. nec cursus brauiū. nec fuitiū grām. nec pena q̄tūlibet afflictiua: coronā. sicut p3 in legēda. xl. martyrum de illo qui cucurrit ad balneū. et ibi deficiēs coronā p̄didit p̄paratā. Perseuerem⁹ ergo in bono ope q̄ incepimus exēplo dñi de quo d̄r deut. xxxii. dei p̄fecta sūnt opera. et de seipso dicit Io. xvii. Opus p̄sumauī q̄ dediti mibi: ut facerē. Et tūc sequit̄. Et ego ad te uenio. Ecce ergo dei fili⁹ nō p̄uenit ad prēm/nisi n̄re salutis ope p̄sumato. In quo luce nobis clarius oñdit̄ q̄ nos multo minus ad prēm gl̄ie puenire poterim⁹/nisi in bonis opibus p̄seuerantiā teneam⁹. Vñ iu deis p̄fidis descensū de cruce christo suadētib⁹ dū opabat̄ salutē in medio terre: nullaten⁹ acq̄uit: ne n̄re salutis opus relinqueret imperfectū. dolebat sane ueneno si serpentis astutia. exaltatū in deserto serpentē eneū cui⁹ intunt uaiar̄ n̄rārum vulnera sanabant̄. Eo quippe tēdebat maliciosa p̄suasio/nō ut p̄fidi iudei crederēt dicētes. Si rex isrl̄ est: descēdat nunc de cruce/et credim⁹ ei: sed n̄ra quoq̄ siq̄ esset in eū fides modis oībus deperiret. legētes enī dei p̄fecta sūnt opera: quō illū fateremur esse deū q̄ n̄re salutis opus reliquisset imperfectū Nos quoq̄ si sequi uolum⁹ caput nostrū: nō cessem⁹ agere penitentia/nō cessem⁹ tollere crucē nostrā: p̄seuerantes in ea sicut ipse perseuerauit/fiduciā hātes in dño. et q̄ cū ceperit in nobis opus bonū perficiet. sicut ait ap̄ls petr⁹: i. pe. v. Deus aut̄ oīs gr̄e qui uocauit nos in eternā gl̄iam suā i christo iesu modicū passos ipse perficiet. p̄firmabit. solidabitq̄: ipsi gl̄iam imperiū in secula seculor̄. Amen.

perseuerantia

alia

Explicit prima pars hui⁹ libri. Incipit sc̄da.

b.ii.

pls. i. cor. xi. Pe
no ope. q̄ facies
ēde q̄ p̄ d̄m
rit̄ operat̄: q̄
exercit⁹ plus d̄m
ū rediēs initiā
q̄ strēmū multos
audiū est in celo
ta nouē multos q̄
gētes et tepidē
na scriptū est
de ore meo.
mare hūilitatē
sentire debent
ona facim⁹
um⁹ gl̄iam. Ioh. x
xiii. q̄t panem
agim⁹ nō a nobis
cxvi. Oia opera
i. Deus est
ritas ait Ioh. x
sūt opera n̄ra
nobis datā et
atis fidelit̄ opera
tribuere. Ceterū
i est. uel manus
oris esse meriti
genē: fidei enim
ē qd̄ dicebat̄. Ioh.
delinquit. Et sup
era tua. B̄ns. p̄p
re salutē vram
tq̄ ad finē p̄p
qd̄ sine arte
uxerit. sicut
iii. Ois faber

Terminata p̄ma p̄te in q̄ sapiēs oñdit excludendā esse negligentīā agendorū: sequit̄ pars sc̄da in q̄ hortatur ad p̄uidētīā futurorū. cū dicit. Meōrā nouissia tua Possūm aūt aduertere q̄a sc̄dm doctrinā scrip̄te sacre debem⁹ tenere locū nouissimū. p̄cauere t̄ps nouissimū .et p̄uidere finē nouissimū. ¶ Paraḡ. p̄mus. ¶ Primo qdē teneam⁹ locū nouissimū hūilitatis. h̄c est enī mod⁹ et hec est via p̄ueniēdi ad statū sublimitat̄. sicut docet saluator luce. xiiii. Cū inuitat⁹ fueris ad nuptias. ne recūbas in p̄mo loco ⁊c. Seq̄t. Sed cū inuitat⁹ fueris uade et recūbe in nouissimo loco: ut dicat tibi q̄ te inuitauit. Amice ascēde sup̄. et erit tibi gloria corā fil̄ discubentib⁹. Nos iḡr ad celestes nuptias inuitati n̄ grām p̄mū locū tenere/ nec gerere p̄ncipatū: ne forte depellat nos in locū nouissimū dñs nuptiarū. sed p̄ hūilitatē locū nouissimū eligam⁹: ut ad sublimitatē gl̄ie ascēdam⁹. Et merito locū nouissimū decet eū eligere q̄ se d̄z int̄ alios nouissimū reputare: exēplo capit̄ nostri de quo d̄r Isa. liii. Vidimus eū et n̄ erat aspect⁹/ et desiderauim⁹ eū despectū et nouissimū viroꝝ. In tr̄voluit eē nouissim⁹ viroꝝ/ q̄ in celis est gl̄a b̄toꝝ: et dñs āgloꝝ. ut exēplo suo mōstraret ver⁹ esse qd̄ d̄r math. xx. Erūt nouissimi p̄mi et p̄mi nouissimi. Hoc aūt multip̄r pōt̄ itelligi. Vno⁹ sic. q̄ se nouissios. i. hūiles et abiectos fecerit p̄p̄t̄ deū: isti erūt p̄mi. i. sc̄itate p̄cipui et int̄ p̄mos amicos dei i regno celoꝝ merito cōputādi. Et p̄mi nouissimi. i. q̄ volūt esse p̄mi reputatōe/ uel p̄ncipatū h̄re sup̄ alios/ in aliq̄ dignitate. isti erūt nouissimi. i. viles et abiecti diuino iudicio. et vilissimi in inferno. Et hoc ē qd̄ d̄r luce. xiiii. Ois q̄ se exaltat hūiliabit̄. et q̄ se hūiliat exaltabit̄. Alio mō erūt nouissimi p̄mi ⁊c. i. q̄ tardi⁹ penitere et b̄n̄facere cepūt feruēt⁹ agēdo: p̄mi fiūt et merit⁹ p̄cellūt illos q̄ citi⁹ inchoātes negligent̄ egerūt. Vñ i vinea dñi tardi⁹ ueniētes/ p̄us diurnū denariū cepūt. qd̄ aptissie declaraf math. xx. vbi dicit̄. Cū sero factū esset dixit dñs vinee p̄curatori suo: uoca oparios et redde ill̄ mercedē / iicipiēs a nouissivsq̄ ad p̄mos. Exēplū habem⁹ in latrone q̄ iux̄ dñm pedēs/ credēs/ penitēs/ ⁊ diuinā p̄fitens maiestatē: p̄m⁹ meruit obtinere paradisi p̄bendā.

Cui dictū ē. Hodie mecū eris in paradiso. luc. xxiii. ¶ **Parag**
 scds. ¶ Itē p̄cauere debem⁹ t̄ps nouissimū. ultimū ei t̄ps eta
 tis mūdi in q̄ abūdat iqtas: et caritas magis ac magis cōti
 nue refrigescit. sic p̄dixit dñs mat. xxiiii. sūme piculosū ē. Et
 sic p̄dixit ap̄ls. ii. thy. iii. Scito q̄ i nouissis dieb⁹ istabūt t̄pa
 piclosa. Que autē et q̄ta sint picla describit dices. Erūt hoies
 seipōs amātes. S3 qd sibi uult ap̄ls. aut qd malū ē seipz ama
 re: cū pl⁹ teneat hō seipsū diligere q̄ totū mundū. q̄re ḡ dicit
 ap̄ls q̄ erūt piclosa t̄pa: p̄ eo q̄ erūt hoies seipōs amātes.
 Sciend⁹ ē igit q̄ fm aug. duo sūt amores. alē mūd⁹. alē imū
 dus/ alē social. alē puat⁹. alē cōi utilitati p̄sulēs: ppt supnā so
 cietatē. alē etiā rē cōem i propā ptatē redigēs: ppt arrogatē
 dnationem. alē trāqll⁹. alē turbulēt⁹. alē pacific⁹. alē sedicio
 sus. alē amicabil⁹. alē iuidiosus rē. ⁊ distinxerūt p̄ditas i genere
 hūano duas ciuitates. i. ciuitates duas fecerūt amores duo.
 Ciuitatē dei: amor dei vsq̄ p̄tēptū sui. citatē diaboli: amor
 sui vsq̄ ad p̄tēptū dei. Sic autē ex amore dei oēs uirtutes alie
 et affectōes laudabiles generāf. put ait greg. Vt enī mlti ar
 boris rami ex vna radice p̄cedūt: sic mltē uirtutes ex vna car
 ritate generāf: ita oīa uitia/ et oēs deordinate affectiōes ex a
 more sui p̄po uel puato radicalr oriūf. Et hī bñ insinat ap̄ls: q
 postq̄ dixerat. Erūt hoies seipōs amātes amore. s. i. ordinato
 amore p̄po uel puato. subiūgit. Cupidi/ elati/ supbi/ blasphe
 mi/ pentib⁹ nō obediētes/ inq̄ti/ scelesti/ sine affectōe/ sine pace
 uitatores. incōtinētes. imites sine benignitate. p̄ditores. p̄
 ui. tumidi. uoluptatū amatores/ magis q̄ dei. hñtes qdē sp̄z
 pietatē/ uirtutē aut ei⁹ abnegātes. et qa cū talib⁹ hitare piculo
 sū ē. Iō subdit. et hōs deuita. S3 difficile/ imo impossibile est
 istos penit⁹ euitare/ qn cū eis iterdū opteat p̄uersari/ imo sū
 mopere cauend⁹ ē hōi ne seducat⁹ a talib⁹/ aut p̄formet⁹ eis in
 morib⁹. uel ne saltē ab eis mēdaciē ifamef. Itē p̄uidere debe
 mus nouissimū finē. exēplū accipiam⁹ i singlis artificib⁹: q
 atēq̄ op⁹ sue artis icipiāt p̄stituūt sibi finē. et fm exigetiā fi
 nis p̄sequūf op⁹/ donec ad finē intentū pueniāt. S3 ab illa or
 dinatōe opū nrōy in finē vltimū abducūf aliq̄ uehementi
 passiōe/ seu delectatiōe illecti. sicut innuit sap. p̄uer. v. Ne in
 b. iii.

Secunda pars.

tēderis fallacie mulieris. fau⁹ ei distillās labia meretricis et nitidius oleo gutt⁹ eius. Mulier illa est carnalis ꝓcupiscētia q̄ emolliēdo mentē efficit muliebrē. dī aut meretrix: q̄a ani mā ꝓstituit. Sequit̄. nouissima aut illius amara q̄si absinthiū Itā puer. xxiii. Ne intuearis vinū q̄n flauescit cū splēduerit i vitro color eius. ingredis blāde: sed in nouissimo mordebit ut colub: et sic regulus venenā diffūdet. ꝓ vinū intellige delectatiōz carnalē/ q̄ mentē inebriat et a se quodāmodo alienat ut nō videat ne ꝓsideret q̄s sit finis hui⁹ delectatiōis. Alii a ꝓsideratiōe finis abducunt/ ignorātia seducti. sicut innuit sap. puer. xiiii. Est via q̄ videt hōi recta: nouissia aut ei⁹ deducūt ad mortē. Alii ꝓ maliciā obstinati sunt. sicut balaā ex sola malicia ꝓseuerabat in malis/ et tñ dicebat. Moria⁹ aia mea morte iustoz/ et fiat nouissima mea horū sūta. mortē optabat simile iustis: et tñ habebat vitā dissimilē. Sicut multi vitā eius pessimā imitātes: deū orāt q̄ det eis mortē puidā/ et vitam eternam: qd̄ tñ nunq̄ uel ualde raro ꝓtingit. ut qui sanus et sanis sensibus sibi non puidit: in mortis angustia ligatis iā sensibus et deficiētibus sibi salubrit̄ puidere nō possit. Cū dicat ꝓs. Nō est in morte q̄ meōr sit tui. Et btūs aug. ait. Percutit̄ hac aiaduēsiōe ꝓctōr ut moriens obliuiscat̄ sui/ qui dū uiueret oblitus est dei/ nec vitā eternā meref̄ miser hō peccādo uel in ꝓctō manēdo: sed mortē eternā. sicut ait ap̄ls ro. vi Stupēdia ꝓcti: mors. Magna igit̄ est fatuitas/ imo demētia detestāda: ꝓst malā vitā sp̄are bonā mortē. Ideo prudent̄ ordine debito monet sapi. puer. xix. Audi cōsiliū et suscipe disciplinā/ et esto sapiēs in nouissimis tuis. Attēde q̄ breuit̄ et ordinate ꝓcedit. Prius est enī ut ꝓsiliū sanū regras/ et audias reuerent̄. scdm̄ ut illud adipleas diligent̄. i. ut vitam ordinatā habeas/ et vndiq̄ reglatā. Et tūc seq̄t̄ ordiate tñ ut. i. sis sapiēs in nouissis tuis. in hoc ꝓꝓe ꝓsistit sapiē cōplemētū. Nō ei q̄ sapiēter incipit opus grāde: s3 q̄ sapiēt̄ ꝓsumat: laudādus est. sic ait ābro. Lauda nauigātis salutē s3 cū puerit̄ ad portū. lauda ducis virtutē s3 cū ꝓductus est ad triūphū. Quid enī ꝓdest bñ et diu nauigasse: et in portu ꝓire. Et quid ualet cū hostibus fortit̄ dimicasse: et in ipsa hora victo

similitudo

non sicut
operare bonū

delectat
al. marty
neq̄ pūilla
dicit̄ tā ꝓata
te esse r
pals in m
at bonita
rā sapiēt
sine ꝓuidē
Notat̄ ue
aiā ꝓuidē
sapia uel a
hui quāt
ꝓate ꝓt
appōit̄
nus accē
ligere
dement̄
Sequit̄ ac
ꝓꝓe ꝓsistit
fūtoꝝ; euat
tū ad salu
bis tā nece
mutat ꝓ
ꝓuidā med
dies: vñ
am nos iuu
sūt quor
dāciō rep
tū. quā
hac mome
tato fuerā
lebr̄ deb
declin̄
De ꝓrio die
re diu esto

Secunda pars.

rie defecisse. Nō pigeat hic exemplū sub breuitate tāgere de
xl. martyribus quorū vn⁹ post mltā supplicia recurrēs ad bal
neū/puillanim⁹ effectus: deficiens emisit spm̄ et coronā pdi
dit iā patā. Quid ergo pdest in t̄paliū rerū dispositiōe sapiē
tē esse ⁊ circa finē desipe. cū finis p̄sideratō debeat esse p̄nci
palis in intētiōe cuiusq; opanti. et ex bonitate finis: depēde
at bonitas opis. Iō dñs insipiētā nostrā redarguēs/et aduer
rā sapiētā nos exhortās: ait deut. xxxii. Gens absq; p̄silio/ ⁊
sine prudētia vtinā sapēt ⁊ itelligerēt/ ac nouissima p̄uiderēt
Notate uerba. Alii p̄silio nō egētes ppria prudētia dirigit
alii prudētia nō hntes: p̄silio sapiēturo regunt/ et vtriq; sua
sapia/ uel aliena saluant. Qui uero nec prudētia hnt/ nec p̄si
liū q̄runt/ uel negligūt cū nō saluabunt: multo min⁹ p̄fecto
patere pōt via salutē illis hoib⁹ q; prudētia hnt nec eā ad opus
applicāt: sed p̄ria poti⁹ opant. Et rursus hntes p̄siliū nullate
nus acq̄scūt: vtinā (ingt) sapent. i. soporaret celestia et intel
ligerēt. i. intus legerēt interna p̄scie secreta /merita uidelz et
demerita/ cogitatiōes/ affectiōes et intētōes ac etiā p̄nitates
Sequit̄ ac nouissima p̄uiderēt. Sane in p̄uisionē nouissimorū p̄
cipue p̄sistit/ et toti⁹ vite p̄terite errorū/ correctio/ et p̄ctorū
fusorū euasio: ac p̄curatio sufficiens necessarios/ seu expedi
tiū ad salutē. Que aut̄ sūt ista nouissia quorū p̄uidētia ē no
bis tā necessaria/ et ad quā saluator n̄r tā attēte q̄ efficaciter
inuitat patebit. ¶ Para. iiii. ¶ Nouissia quorū p̄uisionē seu
p̄uidā meditationē dñs tā viscerose q̄ misericordit̄ nob optat
dicēs: vtinā nouissia p̄uiderēt. Et sapiēs ad eorū iugē meōri
am nos inuitat: dicēs. In oibus opibus meōrare nouissima.
sūt q̄ttuor uidelicz ponale mortē. diuortiū. finale dei iudiciū.
dānatō reprobōrū. remuneratiō btōrū. Mortē uocauit diuor
tiū. quia uidelz iminētē mortis articulo/ p̄stigitib⁹ elementis
harmonia dissipat̄ et illud corpus et aīe sep̄at̄ m̄rimoniū qd̄
tātō fuerat nexu p̄cordie federatū. anteq̄ illud diuortiū ce
lebreſ debem⁹ nos sollicitē p̄pare p̄ tiorē dñi/ q̄ cūcta noxia
decliem⁹/ ⁊ p̄ sapiāz q̄ opamur: salubria ⁊ celestia degustem⁹
De prio dic̄ sap. p̄. xxiii. Nō emuleſ cor tuū p̄ctōres s̄z i t̄io
re dñi esto tota die. q̄a habeb̄ in nouissimo spem et p̄stolatō
b. iiii.

de nouissia

Secūda pars.

tua nō auferet. de scdo dicit idē. xxiiii. Comede fili mi mel: ga bonū ē/et fauū dulcissimū gutturi tuo. Sic ē doctrina sapie tue aīe: quā cū iuenerē habeb i nouissio spes: ⁊ spes tua nō pibit. Et de mliere scā dī puer. xxxi. Ridebit in die nouissio

De distinctione mortis.

IN scriptura sacra quadruplicē mortē inuenimus. Est enim mors nature ad quā nos ppare debemus. ga piculosa. de q̄ dicit ps. Quis ē hō q̄ uiuet et non uidebit mortē. eruet aiām suā de manu iferi. p̄mū ē ipossibile. scdm valde difficile. Attēde: multū ē trāsit⁹ piculosus vbi nō posset hō eua dere/ qn aliq̄ mēbrū amitteret q̄tūcunq; sibi sollicite p̄caueret. Si uero negligent ageret: vitā pderet corpale. sic ē de trāsitu mortē quē ipossibile ē hoīem euadere/ q̄tācūq; diligētia ipsā effugere uel differre conef. Si uero prudent sibi p̄uiderit aiāz suā de peis iferni libabit. s; si male sibi p̄uiderit: corpis siml et aīe vitā pdit. Scda mors ē culpe: quā dechiare dēmus ga dānosa. de q̄ dī eze. xviii. . Aīa q̄ peccauerit ipa moriet. Tertia mors ē grē quā debem⁹ optare. ga fructuosa. de q̄ dicit ap̄s ro. vi. Existimate uos qdā mortuos esse pctō. uiuentes autē deo. Quarta mors ē gehēne/ quā debem⁹ formidare. ga dolorosa. de q̄ dī baruc. iii. Mortui sūt in dolorib⁹ pessis

De morte nate: Sermo p̄mus de mortis sentētia continēs paragaphos. iiii.

QIRCA mortē nate p̄siderare debem⁹ moriēdi sētētā/ mo orient agustā/ mortis p̄ntiā. et mortuorū drām. Morie di snia a sūmo legislatore p̄ferf. gen. ii. vbi dñs ad adā dicit: de ligno scie boni et mali ne cōmedas: in quocūq; ei die cōmederis ex eo: morte morieris. Signantē autē dicit morte morieris/ uidelz ga mortu⁹ in aīa: mortis etiā corpāl snie subia cebis. O snia gñalis/ rōnabilis/ medicinal/ irreuocabil. Vere gñalis ē mortis snia a q̄ null⁹ excipif: ut null⁹ supbiat. Vñ. ii re. xiiii. dicit illa sap̄ mlier thecuitas. Oēs morimur. Et eccl̄ ix. dī. cōionē mortis scito. Et ifra. xlii. hoc iudiciū a dño oi carni. f. Iudiciū mortē. ber. Mors null⁹ inopie misef/ nec diuitias reueret/ nec generi cuiusl; / aut morib⁹ / non ipsi deniq; parcit etati. Ex his p̄z q̄ mors ē inuentabilis: p̄p̄t qd ait aug Nō iportune/ nec incōgrue arbitror accidisse/ et si nō hūana industria diuino fortasse iudicio ut hoc uerbū qd ē morif in

Mors
natura

nots

latina lingua
declinat. A
n. s. est. n. fi
ait qd est
mortu⁹ est
dus p̄spe
fuit sine r
p̄it. p̄p̄t
est ut que
nō possit
reū nec
Considerā
fructuosa
mortale p
Nā et si
fit hūilē
nō intell
illis cō
cut p̄ vni
mors in e
ro. v. Natā
diētia crea
iuste imp
vitā dicit
fete sic tot
mūb⁹ aut
p̄rib⁹: tota
deportat. E
more dig
sona corre
cū tota no
p̄t. q̄ tota
ga peccat
iustus et r
tis snia me
culpe calite
Nā p̄ morte

latina lingua, nec grāmatici decliare potest. ea regla q̄ cetera
 declināf. Ab eo nāq; qd ē orif fit uerbū p̄teriti t̄pis / qd ē or-
 tus est. ⁊ si q̄ sūt filia / q̄ p̄ p̄teriti t̄pis p̄ticipia declināf. A beo
 aut qd est morif. Si grām^o p̄teriti t̄pis uerbum. R̄nderi solet
 mortu^o est. u. lra geiata. sic ei mortuus quō fatu^o ardu^o car-
 duus p̄picu^o et si q̄ sūt filia / q̄ nō sūt p̄teriti t̄pis: sed qm̄ noia
 sūt / sine t̄pe declināf. illud aut. q. ut declines qd declinari nō
 pōt: p̄ p̄ticipio p̄teriti t̄pis ponif. Nomē itaq; p̄uenient factū
 est: ut quēadmodū illud qd significat agēdo nō pōt. Ita uerbū
 nō posset loquido declinari. Hec aug. Hec aut̄ ineuitabil^o mo-
 riēdi necessitas est hōi rō hūiliandi. Vñ ber. ad eugeniu ait
 Considerāti hec duo rōnale mortale. is tibi exinde occurrit
 fructus: ut mortale qd est in te: rōnale hūiliet. et rursū rōale
 mortale p̄fortet / quorū neutrū neglectui est hōi circūspecto.
 Nā et si sup̄biret ex rōnali / qd ei cōe est cū āgelis. ex mortli
 fit hūilis / quo p̄ticipat cū iumētis. qm̄ hō cū in honore esset
 nō intellexit: cōparat^o est iumētis inhiptib^o / et filis fact^o est
 illis ⁊c. ¶ Parag. i. cōs. ¶ Itē mortis snia est rōnabilis. Nā si
 cut p̄ vnū hoiem p̄ctm̄ in mūdū int̄uit / et p̄ p̄ctm̄ mors: ita
 mors in oēs hoies p̄trāsiuit / in quo omēs peccauit. ait ap̄s.
 ro. v. Nāsa. n. hūana q̄ in p̄mis pentib^o tota fuit: ipsoꝝ i obe-
 diētia creatori suoꝝ tumeliā fecit. q̄ toti hūano generi debuit
 iuste imputari. Cū ei in seie sit virtualit̄ tota arbor: vitiū seie
 vitiū dicef et arbor. Sicut aut̄ flui^o vitiaf in fōte: fructus in
 seie: sic tota posteritas vitiaf in origine. Nōne p̄ qbusdā cri-
 minib^o: utpote homicidio / sacrilegio / et h̄mōi q̄ cōmittunt a
 prib^o: tota p̄genies mortis supplicio p̄denaf / uel in exilium
 deportaf. Posteritasē suā p̄r occidit / dū cōmittendo flagiciū
 morte dignū filis nō p̄cauit. Sic i ade p̄ctō it̄lligend^o ē: q̄ p̄
 sona corrupt naturā / et nāsa corrupta: corrupt p̄sonā. Vñ
 cū tota nāsa hūana fuit i adā qm̄ peccauit: totā naturā corru-
 pit / q̄ tota corrupta non pōt nisi corruptos filios generare. et
 qa peccādo originalē iustitiā / et immortalitē pdidit / nō nisi
 iustus et mortales filios generauit. ¶ Parag. iii. ¶ Itē mor-
 tis snia medicinal ē. Mors qdē xpi est medicinalis. deletiua
 culpe cāliter. Mors aut̄ nra nob ē medicinal occasionaliter
 Nā p̄ mortē xpi defef originale p̄ctm̄ in puulis: qd suo pōdē

ip̄os trahebat ad tartarū: ut qui p̄ alterius volūtātē et factū id est ade amisit originalē iustitiā. et reus erat obligatus ad penā dāni. i. carentiā diuine visionis. p̄ alterius voluntatē et remediū rediret ad inocentiā: et reducereſ ad eternā gloriā ut sicut primo vnus delicto regnauit mors p̄ vnū. sicut dicit ap̄tus roma. v. multo magis vita rediret p̄ vnū iesū christū qui mortuus est et resurrexit. imo qui et interpellat p̄ nobis Nec delet solū originale peccatū in puulis verū etiā actuale diluit in adultis: coopante fide et liberavolūtate. In delectiōe enim actualis peccati requirit mot⁹ liberi arbitrii. sicut ip̄m actuale peccatū cōmittit p̄ consensū ppriū ipsius peccātis. Vnde ait ap̄tus roma. v. Si vnus delicto multi mortui sūt: multo magis gratia dei et donum in gr̄a vnus homis iesu christi in plures abūdauit. Si eni in vnus delicto mors regnauit p̄ vnū: multo magis abūdantiā gratie et donationis et iustitie accipiētes in vita regnabūt p̄ vnū iesū christū q̄ in cruce manus expādit. mēbra distēdit. dilatat viscera. pectus porrigit. latus apit vt sāguine suo viuificet sobolē: ut recurrat nō tā filius puul⁹ ad vbera pie matris q̄ adult⁹. velut filius p̄dignus ad viscera piū pris: ut lucide videam⁹ et viuacit̄ sētiamus: q̄ clauis eius q̄ mortē nrām moriedo destruxit nō tā illius p̄fixerūt mēbra q̄ nrā viscera trāssixerūt. nec tā illi iſlixere dolorē q̄ in nobis p̄fixerūt amorē. Extēsiō sigdē corpis in argumentū sunt et indicium dilatatōnis amoris. Rursus mors nrā occasionāl̄ nobis ē medicinalis. iustis qdē medicinal̄ ē. q̄ placēs deo factus dilect⁹ et viuēs int̄ pctiores trāſ latus ē. Sicut d̄ sapi. 3. Et q̄re raptus ē: ne malicia imutaret intellectū eius / aut ne fictio deciperet aiām illi⁹. q̄ ei placita erat deo aiā illius. pp̄t̄ h̄ p̄perauit illū educere de medio iniqtatū. Iustus aut̄ si morte p̄occupat⁹ fuerit: i refrigerio erit vñ ait qdā. Iustus mors subita quā p̄cessit bonavita n̄ aufert merita si moriāſ ita In iustis aut̄ medicinal̄ ē mors. nā mors est eis finis pcti. reatus diminitio. Nā et si esset vita plixior eēt forsitan et culpa numerosior. expedit igr̄ ip̄io mori magis q̄ viuere: ne si diutius viueret peccaret āplius: ⁊ acerbius punireſ. Itē mortis snia est irreuocabilis. vñ sapi. ii. d̄ Non

13
Secunda pars.

est agnit⁹ q sit reuersus ab iferis. Et iob. xiiii. lignū h3 spe3 si
pā sū fuerit: rursū virescit/et ramū ei⁹ pullulāt. si sennerit i trā
radix ei⁹/et in puluere mortu⁹ fuerit: trūcus illi⁹ ad odorē aq
germiabit rē. hō vero cū mortu⁹ fuerit nudat⁹ atq⁹ p sūptus:
vbi q̄so ē. Quō si recedāt aq de mari/ et fluui⁹ vacue scūs are
scat: sic hō cū dormierit nō resurget. Ideo dī. ii. re. xiiii. Oēs
morimur et q̄si aq dilabimur i trā q nō reuertēf. S3 cū resur-
rectionē oim gñalē credam⁹. et dicat apls. i. cor. xv. Oēs q
dē resurgem⁹/quōverū ē q hic dī: hō cū dormierit n̄ resurgz
Rñsio. qā qdā heretici posuerūt q hō plies moreret/et plies
resurgeret ad vitā corruptibile/et mortale: q̄le nūcvtiq̄ habe
mus. Aliuero posuerūt q hō semel mortu⁹ nūq̄ resurgeret in
etnū. Ideo ptra p̄mos dic̄ Iob. Hō cū dormierit nō resurget.
Cōtra scōos vero dicit apls. Oēs qdē resurgem⁹. et hoc pbat
multipl̄ sic p3 ibidē. ¶ **¶** mo. ii. de mortē āgustia p̄tinet §. iii.
Post mortē suā: videam⁹ mortē āgustia. Mors q̄ppe a
morsu uel ab amaritudine nomē h3. qā p̄mus hō p ino-
bediētā lignū vetitū tetigit/ et p morsū mortē amarā icur-
rit. Mortis aut āgustia oñdunt: amor vniōis. dolor passiōis
tror dānatiōis. ¶ **¶** §. i. ¶ **A**mor vniōis oñdit mortis āgustia
qm̄ amor vite p̄ntis cūctos deuicit: q̄ ois hō destitutionē sui
corpis plāgit. et vnitā p̄portione mirabili corpis et anie har
monia dissolui ingemiscit. p mortē aut dissoluit matrim o
niū qd tāto fuerat nexu p̄cordie coplatū. Siccine sepat ama
ra mors. i. re. xv. Quātūcūq̄ aut qs desideret volūtate p gra
tiā ordinata ad etnā vite glāz puenire: tñ appetitu nafali re
fugit/et horret sepatiōnē aie a corpe. Nū idē apls q dic̄ phi
. i. Cupio dissolui/et esse cū christo. dicit. ii. cor. v. Nos q su
mus in tabernaculo isto: ingemiscimus grauati: eo q̄ nolu
mus expoliari: sed super uestiri ut absorbeaf qd mortale est
a vita. Petro quōq̄ dixit dñs Io. xxi. Cū esses iunior cigebas
te/et ābulabas quovolebas: cū aut senneri ali⁹ te cinget/ et du
cet quo tu non vis. Ecce petrus etiā senex non prorsus abie
cerat hunc affectum quin mortem horreret. ducendus vide
licet quo non vellet. Hic est affectus quem ostendit christus
proximus passioni: dicens. Tristis est anjma mea usq̄ ad

Mors
angustia

mortē. math. xxvi. Et itez pater mi si possibile est transeat a me calix iste: verūtamen non sicut egovolo sed sicut tuvis Cum igit hic affectus taz inseparabiliter nobis inhereat: manifestū est q̄ non sine angustia possunt corpus et ania tāto federe copulata seiūgi. ¶ Paragra. ii. ¶ Item dolor passio nis oñdit mortis angustia. qm̄ in morte solēt ꝑcurrere varia morboꝝ genera: et mēbra sic ocupare singula: ut plures qn̄ q̄ sint morbi q̄ mēbra. dolores etiā irruūt tā vehementer in tensi vt vires corpis eneruent. somnū auferāt. qetē impediāt anim inqetent. sensus oēs pturbāt. appetitū destituāt. obtū dant memoriā. obnubilāt intellectū: ac sic totā aniam occu pent et distraant ut nihil aliud ei cogitare liceat q̄ dolores. ¶ Vñ mirū esse nō dz si sit mortis p̄ntia dolorosa: cū sola eiꝝ recogitatio sit amara. sicut dē eccle. xv. O mors q̄ amara est memoria tua hoi iniusto. Cū autē mors corpis ad penā pur gatoriā ptinere credat. Nā p̄ dolores hm̄oi nōnunq̄ in toto purgant anime/uel saltē in parte. Ideo plerūq̄ electi diuinus moriūf. qm̄ in eoz morte intendūf qn̄q̄ dolores p̄ quos ve nialia resecat. Sic purgatus ē in via lazarus: ulceribꝝ plenus ut mortuus ab angelis in sinū abrahe cū iubilo portaret. et diues moriēs ap̄d iferos sit sepultꝝ. lu. xvi. Diues variis c̄pu latꝝ fercul. auribꝝ obturatꝝ. p̄cordiis obduratꝝ: clamorē pau pis ꝑtēpsit. Sz ecce post modicū vris: ardet et estuat in infer no q̄ medicāti miaꝝ denegauit. Vbi sunt diues cellaria tua vinoꝝ/ tā curiositate q̄ varietate repleta. vbi sūt horrea tāq̄ gnoꝝ copiiis cumulata. Nō te purpura defēdit a frigore. nō bistus tibi subueit ab ardore. Nūq̄ q̄ patef̄ icurrisses si de tā tis horreis micā. si de tāq̄ cellariis guttā paupi misericordit̄ i pēdisses. Sic ḡ p̄ q̄ lazarus paup̄ vitā ducēdo/ r mortē durā et misēabile sustinēdo: purgatꝝ ē. Sistr virū dei missū ad iero boā i bethel: p̄p̄ culpā iobediētie purgādū occidit quē pur gatū i morte vlē tāgere n̄ plūpsit: qn̄ potit̄ tā ipiꝝ mortui q̄ eꝝ asini custos fuit. Nō igit mirari debemꝝ si iustos dure mori et ipios trāsire leuius audiamus. qm̄ iusto dei iudicio iusti qn̄q̄ dure moriēdo purgantur in hoc mundo: ne puniantur acrius in futuro. Impii vero si quid boni fecerunt: quasi pro

*An hic
de grolas
hominis*

remuneratiōe leuiter moriunt. p malis aut q fecerūt puniē di perpetuo reseruant. Nota inuitis p̄m de viro iusto pio et simplici qui durā mortē sustinuit. et ppter plumias / tēpestatē / et gradines: vix potuit corpus eius ad locū sepulture de ferri. uxor uero eius / mulier impudica cū serenitate aeris / et ppli multa frequentia: fuit ad eccliam honorifice deportata.

¶ Parag. tertius. **¶** Itē terror despatiōis mortis oñdit āgu stia. Iminēte nepe mortis articulo: vident demōes qa modi cū tps hnt / et si hoīem illa hora perdiderint: nō eū vltra recu perare valebūt: experiunt plus solito vires suas: tentantes a crius: et pteruis infestātes: miserū hoīem in desperationis foueā p̄cipitare conātes: ut eū ad penalia loca pertrahāt / et illi sint tortores in penis cuius fuerūt suafortes in vitiis. ppt qd bñ dicit ecclā. viii. Nō est in hoīs ditione phibere spiritū. scz exeuntē a corpe. Non enī pōt hō mortē suā impedire uel differre. Sed tūc. q. reus de carcere rapit ad tribunal iudicis ppria corporis receptur. fm illud. ii. cor. v. Omīs nos manifestari oportet añ tribunal iudicis: ut recipiat vnusquisq; p pria corporis: put gessit / siue bonū siue malū. Sequit. nec hz ptātem sui / scz vel disponēdi sua in die mortis / āxietate mor bi et debilitate corpis impedit: nec finit quiescere ingruēte bello. i. incurſu demonū. A it enī btūs bernar. Hostiū n̄m maligni spūs obsidēt / et aduentū nostrū ille horrende effigi es p̄stolant. Idē. Quō nō mors pctōz pessima: ubi nō subue nit vita formido exire. et in ipso p̄temisco portus ingressu. dū nō p̄fido ppe assistere q excipiat exeuntē. Quid ei secure nō exeo / si nō dñs ipse custodit exitū meū. heu ero ludibrio demonū intercipientiū me / nō assistente qui redimat / neq; q saluū faciat. De mortis angustia tā ex dolore passiōis: q̄ ex terrore dānationis psal. pulchre loquit ita dicēs. Circūde runt me dolores mortis / et torrētes iniquitatis p̄turbauerūt me . dolores inferni circūdederunt me . preocupauerūt me laquei mortis. Diligenter attende quattuor q̄ mortis tempe infelicē aiām coangustiāt. Primū est multiplex corporalis i firmitas / q̄ notat cū dicit: circūdederūt me dolores mortis Ecce quot irruūt infirmitates / varie vndiq; circūdantes: ut

quid
in vchma
hora mortis
contingit

mors differri
a nemine potest

quia huius hominis
angustia
coangustiānt

si possibile est tra
govolo sal
er nobis inhe
nt corpus et
Item doct
ete lolet p
e singulari
ruūt tā v
aferat. que
ppetū delin
ac sic totā
igitare licet
ia dolorosa
cv. Omīs q
ors corpus ad
ts hōmō nōm
leo pleriq; d
q̄nq; dolores p
azarus: vltim
e cū iudicio
u. xvi. Divers
obdurat / et
ardet et dicit
i sunt dices sibi
leta. vbi iudic
ra defēdit a
pate / iarnif
tētā paup̄ m
ā ducēdo / m
viri dei m
urgēdiā occu
potētiā iust
ent si iustus d
i iusto dei iudic
mudo: ne p
oni fecerūt q̄

2
 3
 +
 q̄nq; plura sunt dolorū genera q̄ mēbra. Itē cū hoc q̄ multe
 sūt: etiā graues sūt. dolorose et grauter affligentes. et adeo
 sūt dolores uehemētes et intensi q̄ armoniā corpis oīno de
 struūt et aīam a corpe separi cōpellūt. Scdm̄ ē multiplex oc
 currens inīqtas. quod notat cū dicit. torrētes inīqtatis p̄tur
 bauerūt me. i. inīquitates oēs quas feci rapide et fortiter ir
 ruētes. Iusto enī dei iudicio fit ut qui invita penitere noluit
 nec desuis cogitare peccatis: de omnibus tūc simul irruētī
 bus desperabiliter p̄turbent. Vñ dñs p̄ p̄f. ait misero p̄ctōri
 Arguā te et statuā p̄tra faciē tuā. Tertiuū est p̄sideratio sup
 plicii infernalis. quod notat cū dicit. dolores inferni circū
 dederūt me: et hoc recte sequit̄ ad p̄cedens. Ex quo nāq; p̄fir
 derat oīa peccāta sua de q̄bus non egit penitentiā: nec dein
 cept se sperat agere posse: non restat aliud q̄ q̄ p̄ oibus eter
 nalit̄ cruciet̄. Pluraliter aut̄ dicit dolores. quia non solū fm̄
 mensurā culpe erit mensura pene: verū etiā singulis peccatis
 pene singule respondebūt. ut alie p̄ aliis. diuerse p̄ diuersis.
 et grauiore p̄ grauioribus infligant̄. Quartū est aspectus de
 monū nimis terribilis. qd̄ notat cū dicit p̄occupauerunt me
 laquei mortis. demones nominant̄ laquei mortis. quia infe
 licē aīam illaq̄ant ne penitere possit et ueniā postulare. et sic
 illaq̄atā ad mortē p̄trahant infernalē. quā enī illaq̄auerunt
 demones p̄ sensū p̄priū et consuetudinē in p̄ctis: tūc fortis
 sime detinēt alligatā vt ad penitentiā se mouere non possit
 Dicit aut̄ p̄occupauerūt/vic3 ante plationē dāpnatōis a iur
 dice. et ante sepationē anīe a corpe. Demones nempe tante
 sūt p̄sūptōis et p̄teruie: ut non expectant miserū p̄ctōrē sibi
 tradi a iudice p̄ sententiā diffinitiuā: sed in eo dominiū et
 ptātē q̄si de iure acquisitā vsurpant. Vñ saluator loquēs hic
 rusalē in p̄sona p̄ctōrū. lu. ii. ait. Veniēt dies in te et circū
 dabūt te inimici tui vallo. Inimici tui sūt maligni spūs qui
 animam a corpe exeuntē obsidēt/ quā vallo circūdant. quia
 ante mētis eiꝰ oculos reductis inīqtatibus q̄s p̄petrauit: hāc
 ad societate sue dānationis trahentes coartant ut in ip̄a ex
 tremitate vite posita et a quibus hostibus circūclusa sit vide
 at/ et tamē euadendi aditū inuenire non possit. q̄a opari iā

¶ Scōa pars.

bona nō licet / q̄ cū licuit: agere p̄tēpsit. de q̄bus aperte sequit̄
 Et circundabūt te / et coāgustabūt te vndiq̄. qm̄ ei nō solum
 operis: uerū etiā locutiōis / atq̄ insup cogitatiois inigtates re
 plicāt. et q̄ prius se dilatant in scelere: ad extremū de oibus
 coangustet̄ in retributiōe. Sciendū est q̄ sicut docet greg. iiii
 li. dyalo. hm̄oi terribiles visiones qn̄q̄ ad utilitatē et correcti
 onē ipsoꝝ videntiu: qn̄q̄ uero ad utilitatē audientiu oñdun
 tur. sicut declarat bt̄us grego. per exēpla. ait eni: inquiet⁹ val
 de (theodorus noie) puer fuit / qui in meū monasteriū fratē
 suum necessitate magis q̄ voluntate sequutus est. Cui graue
 erat si quis ei de salute sua aliquid loqueret̄. bona aut̄ nō so
 lum facere: sed etiā audire nō poterat. nunq̄ se ad sc̄tē puer
 sationis habitū venire iurando / irascēdo / deridendo testaba
 tur. Cū aut̄ perductus ad mortē extremū sp̄m̄ ageret p̄uene
 runt fratres ut eius exitū orando p̄tegerent. Iam corp⁹ eius
 ab extrema fuerat parte preinortuū in solo t̄m̄modo pecto
 re vitalis adhuc calor anhelabat. fr̄es aut̄ tanto ceperūt eni
 xius orare: q̄to eū videbant sub celeritate discedere. tā repē
 te cepit clamare / magnisq̄ uocibus orationes eorum interrū
 pere: dicens. Recedite recedite. Ecce drachoni ad deuoran
 dum datus sum / qui propter uestram presentia me deuoran
 re nō potest / iam in ore suo caput meum absorbit. date lo
 cum: ut non amplius me cruciet: sed faciat quod facturus ē.
 dicentibus aut̄ ei fratribus: frater qd loqueris. signū tibi sc̄e
 crucis imp̄me. ille cū clamoribus magnis r̄ndebat. Signare
 me uolo: sed nō possū. quia squamis huius drachonis p̄mor.
 Tunc fratres in terrā p̄strati ceperūt p̄ ereptione illius vehe
 menter orare. et ecce subito cepit eger magnis uocibus cla
 mare dicens. Gratias ago deo quia dracho qui me ad deuor
 andum acceperat: orationibus uestris expulsus: stare non
 potuit. Modo pro peccatis meis intercedite. quia paratus
 sum cōuerti et funditus habitum relinquere secularē. Post
 q̄ uero toto ad deū corde p̄uersus est. diuq̄ flagellis attrit⁹ /
 tunc eius anima carne soluta est. Constat proculdubio: q̄
 isti pro uilitate suā hęc visio a pio domino misericorditer

Exemplum
magis morientium
Conversionis

ra. Itē cū hoc
 ter affigens
 montia corp
 e. Sc̄m̄ ē m̄
 torres inq̄
 feci rapide
 i invita pen
 ibus tūc h̄m̄
 s p̄. ait m̄
 eritū est p̄
 dolores in
 edens. Ex q̄
 git penitenti
 aliud q̄ p̄
 lores. quia
 eritūa inq̄
 alius diuere
 Quia aut̄
 dicit p̄ocupe
 laquei mors
 et euentū p̄
 lē. qui eni
 udinē in p̄
 tā se mouer
 slatione d̄p̄
 Demones ne
 ectant m̄
 ay: sed in
 Nī saluati
 eniet̄ dies
 tui s̄it mal
 quā uallo
 caribus q̄
 tes coarct
 stribus
 e non p̄

aliud
Exemplum
male morientium

est ostensa. Itē crisanius nomine tantū plenus vitiiis: q̄tum
rebus supbia tumidus: carnis voluptatibus subditus: in acq̄
rendis rebus auaricie facibus accensus. cū dñs tot vitiiis fi
nē imponere decreuisset: corpali molestia p̄cussus ē. qui ad
extremū veniens, eadē hora qua iam de corpe erat exiturus
apertis oculis vidit nigerrimos spūs coram se assistere: et vt
eū ad inferni claustra p̄ducerent: vehementer urgere. Cepit
ille tremere/ p̄llescere/ sudare: magnisq̄ vocibus iducias pe
tere. filiūq̄ suū/ nomine maximū/ quē ip̄e iā fecerat mona
chū: turbatis clamorib⁹ vocare: dicens. Maxime: curre: nū
q̄ tibi aliqd mali feci: in fide tua me suscipe. Turbat⁹ mox
maximus: affuit. lugens et p̄strepens: familia p̄uenit. ip̄i au
tē malignos spūs quos ille grauit̄ insistentes tolerabat: vi
dere non poterant. sed eorū p̄sentiā in cōfusione / pallore/ ac
tremore illius qui trahēbāt videbant. pauore autem tetraꝝ
eorū imaginū: huc: illucq̄: vertēbāt in lectulo. iacebat in fini
stro latere: aspectū eorū ferre non poterat. uertēbāt ad pari
etem: ibi aderant. Cūq̄ p̄strictus nimis: relaxari se ita pos
se desperaret. cepit magnis vocibus acclamare inducias usq̄
mane. Sed cum hec clamaret: in ip̄is vocibus de habitaculo
sue carnis euulsus est. de quo nō mir⁹ p̄stat. quia ista p̄ no
bis/ non p̄ se: viderat: ut eius visio nobis proficiat/ quos ad
huc diuina patientia longanimit̄ expectat. ¶ Item mona
chus quidā magne estimationis/ bonis moribus videbāt. et
in omni actione compositus. Sed sicut ex fine patet: longe
aliter q̄ apparebat: fuit. Nā cum se ieiunare cū fratribus de
monstraret: occulte manducare consueuerat/ q̄ eius vitium
fratres omnino nesciebant. sed corporis supueniente molestia
ad extremū: fratres omnes qui in monasterio erant: ad se
congregari fecit. at illi a tali: ut putabant viro cōuocati: ma
gnū quid ac delectabile crediderūt audire. quibus ip̄e afflic
tus ac tremens compulsus est dicere (cū hosti traditus mū
dum cogēbāt exire) q̄n: me vobiscū ieiunare credebatis oc
culte comedēbā. Et nūc ecce ad deuorandū draconi tradit⁹
sū. qui cauda sua pedes meos/ et genua colligauit. caput ve
ro suum intra meū os mittens: spiritū meū ebibens abstra

aliud

bit. quibus
p̄p̄ter a
ad solā vlt
traditus fr
gelis ang
tantē ut p
tate nō fe
tione: sed
pualiffic
aggerant
dencaps e
uones pūc
libri pūc
sed p̄p̄p̄
rum sp̄e
dimis p̄
scripta e
rat et cog
lis abis. q
illi dixeru
q̄ maligno
in caput
ar. et port
factū est. I
alio me fir
rat de quo
dam mon
obrietati a
conluere
ad extem
videre in
et capiti
biq̄ locat
eum ad p
tempus m

Secūda pars

hit, quibus dictis statim defunctus est, et ut penitēdo libera
 ri posset a drachone quē viderat: expectatus nō est. cōstat q̄
 ad solā vtilitatē audientiū, nō suā: hoc viderat: qui hostē cui
 traditus fuerat, et innotuit, et non euasit. Itē narrat beda de
 gestis anglorū: q̄ rex euredus quendā iuuenē grauiiter egro-
 tantē ut p̄fiteret̄ amonuit. Qui respondit q̄ hoc in infirmi-
 tate nō faceret. quia sodales insultarēt ei q̄ hoc nō ex deuo-
 tione: sed timore mortis, et defectu cordis egisset. sed postq̄
 p̄ualuisset libenter hoc faceret. cum autē infirmitate āplius
 aggrauatus: rex eum iterum visitasset: dixit ille. q̄ tunc nec
 deinceps esset aliqua visitationis eius vtilitas: eo q̄ duo iu-
 uenes pulchri et albi ad eū intrauerant, quorū vn⁹ portabat
 librū pulchrū paruulū, in quo scripta erant bona q̄ fecerat:
 sed perpauca. postea uero innumerabilis exercitus maligno-
 rum spiritūū, quorū maior ptulit librum enormis magnitu-
 dinis. ponderis ip̄portabilis. et deformitatis horrende. in quo
 scripta erant teterrimis litteris omnia scelera quecunq̄ fece-
 rat et cogitauerat eger ille. Dixerunt autem maligni sp̄s il-
 lis albis. quid statis hic? R. cedit. quia noster est iste. quibus
 illi dixerunt. verū est: ducite eū in damnatiōis abissū. Duo-
 q̄ malignorū spiritūū percusserunt me (ait infirmus) vnus
 in caput, alius in pedes. cum autē ad cor peruenerint: mori-
 ar. et portatus a demonibus pertrahar ad infernū, quod et
 factū est. Non pro se vidit ista que sibi non profuerunt: sed p̄
 aliis, ne similiter penitere differant: ait beda. Ibidē etiā nar-
rat de quodam fabro, qui propter necessitatē operū in quo-
dam monasterio sustentatus a fratribus: irreligiose vivebat
ebrietati ac aliis vitiis fūiebat. magisq̄ nocte in officina sua
consueuerat residere: q̄ ad orandum ire. Qui infirmatus: et
ad extrema perductus: vocatis ad se fratribus: narrauit se
videre inferos apertos, et sathanam dimersum in profundū
et caypham cum ceteris, qui christum dominū occiderunt: si-
biq̄ locum preparatum cum eis. Cūq̄ fratres hortarentur
eum ad penitentiā: desperans respondit: q̄ iam non erat ei
tempus mutandi vitam, ex quo iudicium suum viderat iam

Beda de fabro

*aliud ser-
panickatum
vel potiq̄
desperatum*

C.I.

lenus vitis ip̄
 s subditus in
 ā dnis cor viti
 a p̄cillus ē qui
 orpe erat cutis
 m se alluere. Ca
 nter urget. Ca
 ocibus iudicac
 tā fecerat ma
 axime: curren
 e. Turbat m
 lla puenit. i p̄
 tes tolerabat.
 sione. p̄allore
 ore autem tet
 tulo. iacebat. m
 at. uerebat. al
 relaxari. le tra
 amare. induca
 cibus de habitu
 stat. quia illi
 is proficiat. que
 ectat. Item m
 moribus vider
 t ex sine patre
 unare. cui fratri
 euerat. q̄p̄. cū
 sup uenire. m
 onasterio. et
 ant viro. cū
 adire. quōdā
 q̄ cū hosti. tra
 uenire. crederet
 vrandū. draco
 ua colligant. m
 tū meā. ebbat

Secunda pars.

completū. qui sine viatico obiens. extra monasteriū est proiectus. Hec vidit ut desperata salute: miserabilius periret. sicut beatus stephanus vidit celos apertos: ut sustineret constanter; et illuc letius perueniret.

Sermo tertius de mortis p̄ntia p̄tinens parāg. iiii.

Dost mortis sententiā; et mortis angustiam: videamus mortis presentiam que bene notatur. ii. regum: xiiii. Omnes morimur ex virtute enim uerbi presentis temporis: mortis presentia designatur. Et apostolus dicit. i. ad cor. xv. Quotidie morior. nam media vita in morte sumus. Mors enim quotidie tollit portionem aliquotā vite nostre. nam si crescimus: vitā decrescit. quia secundū augustinū. Quicquid uiuitur: de spacio uiuendi demitur; et quotidie fit minus: minusque quod restat: ut om̄io nihil aliud sit tempus vite huius: quā cursus ad mortem. Consideremus igitur mortis presentiam: horis omnibus meditandā: locis omnibus expectandā: cunctis mentibus metuendam: modis omnibus tolerandā.

Paragraphus primus. **Q**uonia enim horis omnibus a morte carpimur: ideo mortem horis omnibus meditetur. Debemus autē attendere quod meditatio mortis a peccato retrahit. Vnde in vitis patrum dicitur: quod quidam sanctus abbas dicebat. memor esto semper exitus tui; et ne obliuiscaris eterni iudicii; et non erit delectatio in anima tua. Et beatus gregorius ait. Cum culpa animū tentat: necesse est ut breuitatem sue delectationis aspiciat. ne ad viuacem mortē iniquitas rapiat. Exemplū de quodam diuite peccatore; qui cū diu maleuixisset: et semel ad confessionem ueniens nullam a confessore penitentiā recipere uellet: dicens quod penitentiā agere nec consueuerat; nec ualeret. tandem confessor vix ab eo potuit extorquere: quod qualibet die faceret sibi dici quādo surgeret; et similiter quando lectū intraret. domine vos moriemini; uel aliquid equipollēs. Quod cum multis diebus ei dictum fuisset; nec nomen mortis auditum: eius animū penetraret: tandem diuino nutu compunctus expauit: aduer-

quid sit
vita hominis

continua
memoria
mortis retrahit
a peccato

Exempla

tas p̄ indi
modo ex h
tam suam
bellus: cor
am in me
tam et co
cit. secun
tua: iustā
scientia e
re terren
temit or
mūtem
tem suam
gloria mu
bore cor
melit q
primit
obus: et
a corpor
nihil vili
enim; uer
nes emitt
letat: ne
coram p̄
uis aspect
Hoc autē
fretidore
luxurios f
alitur: par
cro sit est
dantia fe
ciborum
feterem
nono. vō
quod de cor

tens q̄ indubitāter decederet: sed ignorabat quādo: uel quo modo ex hac vita migraret. hoc autē constabat ei: q̄ nisi vitam suam corrigeret: sine fine periret. Confestim igitur confessus: om̄ino se mandatis confessoris exposuit/ vitāq̄ suam in melius cōmendauit. Item meditatio mortis negligētiam et torporem excludit: et ad viriliter operandum inducit. secundū illud ecclesiastes. ix. Quodcūq̄ potest manus tua: instāter opare. quia nec opus. nec ratio. nec sapiētia. nec scientia erunt apud inferos/ quo tu properas. Item ab amore terrenorum cor abstrahit. sicut ait hieronymus. Facile cōtemnit omnia/ qui se semper cogitat moriturū. Item ad humilitatem inducit: cogitans enim de morte: videt fragilitatem suam: sciens se cito in puluerem redigēdum: om̄i enim gloria mundiali: opulentiā temporali: pulchritudine et robore corporali: post modicum spoliandum: ac sic non intumescit per superbiam: sed potius per veram humilitatem cōprimitur in seipsum. Quis enim tam superbus/ presumptuosus/ elatus: si p̄funde cogitet: q̄ quācito anima separatur a corpore: corpus marcescit/ et corrūpitur: fitq̄ cadauer quo nihil vilius/ nihil fetidius/ nihilq̄ horribilius inueniē. Quid enim (uerbi gratia) sic aerem inficit. tam graues exalationes emittit. olfactum hominis sic contristat: aspectūq̄ molestat / uel eius complexionem tam uehementi alteratione corrumpit. Nullus unquā ita carus homini dum uiuebat cuius aspectum/ consortiumq̄ cadaueris mortui: nō horrescat. Hoc autem non pretermittendum censeo: q̄ tanto viliora/ fetidioraq̄ sunt cadauera: quanto delicatius in crapulis et luxuriis fuerint enutrita. Nam caro que nunc delicatis cibis alitur: paulopost scaturire uermibus agnoscetur: ut in sepulchro sit esca uermium / que nūc delectabiliter saginatur abūdantia ferculorum. Et quanto sibi nunc procurat suauioremem ciborum molliciem: tanto grauiorem exalabit putrefacta fetorem. Sicut euidenter ostenditur secundi machabeorum nono. ubi de superbissimo et impiissimo Antiocho dicitur: q̄ de corpore impii hermes scaturiebāt. et uiuētes in dolore

*negligentia
excludit
ab amore
a terrenis
a superbia*

monasterii dicitur
trahulus perit
e sustineret colla
tinens parq̄
gustiam: videtur
tur. ii. regum
presentis tempo
s dicit. nad co
orte sumus. Mo
uite nostre. nam
gustine. Quicquid
tūdie fit manus:
tempus vite tua
stet mortis p̄be
om̄ibus expectat
s omnibus toler
dim horis om̄i
om̄ibus medita
o mortis a pecc
q̄ quidam sacra
us tui/ et ne dū
i anima tua. Et
stat: necesse est
ad viuacem
diuine peccato
tionem uenire
et: dicens q̄
andem combato
re faceret sibi
traxet. domine
iod cum multa
audium: eius
punctus expa

Exemplū
mulieris delicate
Vientis

quare homine
labi
morte
siquid

carnes effluebant: ita ut odore eius/et fetore: totus eius ex-
ercitus grauares/ nec ipse etiā fetore suū ferre possit. ¶ Cui?
dam ducis venetiā vxor: delicata nimis: cōibus aquis sese
dedignabat abluere: sed pcurabat sibi fieri balneū de colle-
cto laboriosius celi rore. cibos concisos minucius a famulis
manibus propriis non tangebatur: sed ori suo fiscinulis aure-
is adhibebatur. redolebat uel fetebat potius corpus eius/et cu-
biculū multitudine vaporis aromatū diuersorū. sed vibrato
super eā mucrone diuini iudicii: corpus eius omne cōputru-
it/ nec fetorem eius quisq̄ ferre potuit/ nisi q̄ ex ancillis vna
non sine multarū specierū auxilio: raptim dñe ministrabat.
et prothinus fugiens abscedebatur. et sic miserabiliter crucia-
ta: diem clausit. extremū: cunctis letantibus relinquēs poste-
ris meditationis exemplū: ut carnis delicias abhorretes: in-
giter habeamus ante cordis oculos finē nostrū. Que enī est
ratio q̄ hoies invita supbiunt: honores et excellentias cōcu-
piscunt. dñari appetunt. subiectos opprimūt. alios per arro-
gantiā vilipendūt. se ipsos ultra modū extollunt. terrena di-
ligunt. opes congregare nō desinūt. pgregata recondunt. ele-
mosinas non tribuūt. nec amicos sibi de mōmōna iniquita-
tis efficiūt: sed auaricie facibus accensi: ea in cellariis et prō-
ptuariis congerunt/ ac in thesauris abscondūt. voluptatibus
carnis intendūt. ociā et somnū et quietē diligūt. labore et
quicquid est molestū uel penale carni: refugiunt/ nisi quia de
morte cogitare negligunt. et futura pericula non attendunt
Hoc optime per exemplū docet balaam / de homine qui fu-
giens vnicornē: incidit in baratrū in quo arbusculā apprehē-
dens: vidit in eius radice duos mures/ vnū album/ alium ni-
grum: radicem arboris continue corrodetes. In fundo vidit
drachonem horribilē aperto ore. ipsum deuorare volentem.
Elevatis autē oculis: vidit ille modicū mellis in arboris sū-
mitate/ qui omniū predictorū oblitus: totum se contulit ad
mellis dulcedinē. sed dū nō aduertit: arbore corrosa a muri-
bus: in profundū subito corruente: dracho ipsū continuo de-
uorauit. Vnicornis est mors. baratrū nūdus. arbuscula vi-
te p̄sentis miseria/ que albo et nigro mure/ id est die ac nocte

colūmitem
dians et ex
ter quanta
tario quar
di. Vnde
riens dixi
ante ocul
nari duc
tor coru
monime
bus: in qu
momentū
care de m
gere. sub
ter effere
ne paul
omnes
fuerunt
habent p
mōtia m
conidere
sui i spec
tus est est
maxio vi
pidos vi
cū a re vi
cūo cellat
nos dū m
lumpidus
tūmus: vi
mus. ¶
sentia le
tus est t
us bora
delius. Ill
cūmus: e

consumitur incessanter. dracho expectans: est diabolus in-
 dians et exitū nostrū desiderans ad perdendū. Sic ergo pa-
 tet quanta bona proueniant ex meditāōne mortis. et econ-
 tario quanta mala ex obliuione uel negligentia memoran-
 di. Vnde in vitipsatrū dicitur: q̄ theophilus ep̄iscopus mor-
 riens dixit. Beatus es abba arseni. quia semper hanc horam
 ante oculos habuisti. Vnde in uita beati iohannis elemofi-
 narii dicitur: q̄ consuetudo fuit antiquitus: q̄ cum impera-
 tor coronatus erat: astantibus exercitibus suis: ueniebant
 monumentorū artifices/ cum diuersorum marmorū colori-
 bus: inquiretes ab eo de quali metallo iuberet suū fieri mo-
 numentū. per hoc insinuantes q̄ tanq̄ mortalis homo cogi-
 taret de morte: curam anime sue ageret: pie regnum suū re-
 geret. subditos non contemneret. nec se super alios arrogan-
 ter efferret. Sicut ait seneca. Quid clienti tuo irasceris: susti-
 ne paululū: uenit mors que nos pares efficiet. Mors enim
 omnes equat: et omnes pares morimur/ excepto q̄ maiores
 fuerunt in uita: et plura bona t̄palia receperunt: de pluribus
 habent post mortē reddere rationē. Semp̄ igitur hō habeat
 meōriā mortis ante oculos cordis sui. sicut speculū in quo se
 consideret et cognoscat. Sed multi sunt: sic̄ uir̄ p̄siderās uultū
 suū i speculo q̄ statū cū post hmōi p̄siderationē abierit: obli-
 tus est q̄lis fuerit. Sicut d̄r Ia. i. De lince dicunt p̄hi: q̄ licet
 maxio uisus acumine prepolere noscat: ita ut etiā pietes la-
 pideos visu penetrare dicat. t̄m̄ t̄m̄ defectū meōrie patit: q̄
 cū a re uisa oculos auerterit: illā ad meōriā nō reducit: sed q̄
 cito cessat oculus intueri/ statim cessat meōria recordari. sic
 nos dū mortē nostrā et nouissima meditamus: intima n̄ra
 limpidius intuemur. sed cū mentē ab hac meditatioē auer-
 timus: vix huius meditationis exile uestigū in anio retine-
 mus. ¶ Paragraphus sc̄os ¶ Consideremus etiā mortis pre-
 sentia locis omnibus expectandū. quia aduentus eius incer-
 tus est/ et inopinabilis. Nihil enī morte certius. nihil incerti-
 us hora mortis. nihil uelocius. nihil inuadit acrius: neq̄ cru-
 delius. Illa nos locis omnibus expectat/ et nos si sapiētes fu-
 erimus: eā ubiq̄ expectare debemus. Seneca. Mors senibus

hora mortis
incerta

Secunda pars.

est in ianuis. iuuenibus in insidiis. Vñ eccl̃a. xiiii. Memento quā mors nō tardabit. Et dñs dicit apoc. iii. Si nō uigilaue-
ris: ueniā ad te tanq̃ fur/ et nescies qua hora ueniā ad te. Et
math. xxiiii. Si sciret paterfamilias qua hora fur ueniret: vi-
gilaret utiq̃/ et nō sineret p̃ fodi domū suā. Ideo et vos esto-
te parati. quia qua hora nō putatis: filius hominis ueniet. De-
bet ergo quilibet esse paratus omni hora: quasi nūc̃ esset ab-
q̃ dubio moriturus. p̃pterea nempe uoluit deus nos latere si-
nem nostrū: ut dū incerti sumus quā moriamur: sp̃ ad mortē
parati inueniri studeamus. Nobilis cuiusdā uirigenitus/ reli-
gionē ingrediens: patri de cuius ingressu dolenti: et ut eum
inde uolenter extraheret. uisitati dixit: q̃ si uñā consuetudi-
nem de terra sua amoueret: rediret ad seculū. Inquirenti pa-
tri: que esset illa consuetudo? Respondit. in terra uestra mo-
riuntur iuuenes sicut senes. si hanc amoueritis egrediar/ non
aliter. Quia mortē (licet esset iuuenis) metuebat. Quo audi-
to: pater intrauit ordinē: et deo cum filio suo deuote serui-
uit. Debet igitur peccatores sine dilatione cōuerti/ et a pec-
cato celeriter resiliere: secundū consiliū sapientis ecclesiastici.
v. Ne tardas conuerti ad dominū/ et ne differas de die in di-
em. subito enim ueniet ira illius: et in tempore uidebit te. Iusti uero debent esse solliciti de meritis adquirēdis:
sicut hoies in messe mane surgunt: instanter colligunt/ nec
ante noctē dimittunt. sic debet quisq̃ fidelis cōgregare ma-
nipulos meritorū. sicut ait sapiēs puer. x. Qui congregat in
messe: filius sapiens est. qui autē stertit in estate: filius p̃fusio-
nis. Idē puer. vi. Vade ad formicā o piger/ et considerauis
eius: et discas sapientiā. q̃ cū nō habeat ducē/ nec p̃ceptorem/
nec p̃ncipē: p̃parat in estate cibū sibi: et p̃gregat in messe qd̃
comedit. Vides q̃ hoies sapiētes p̃uidēt sibi necessaria p̃ an-
no: eo t̃p̃e quo p̃nt sibi p̃uenientius et utilius p̃uidere. aliq̃n p̃
vno solo mēse. Paupes uero qui nō p̃nt ad longū t̃p̃s sibi p̃-
uidere/ saltē p̃ septimana p̃uidēt sibi. Diuites etiā quā uolūt fa-
cere magnū festū: p̃ multos dies ante p̃uidēt/ q̃ sunt neces-
saria ad festū. Quāto magis ergo deberēt sibi merita cōgre-
gare/ nō p̃ die/ mēse/ uel anno: sed p̃ uita eterna. Et si mūdā

*Sancti iuuenes
sicut senes
quam senes
moriuntur
Exemplum*

solliciti
s fidelis
Sicut doc
lauros in
ubi nec e
nec fura
In ciuit
institue
unt. Sa
audians
t̃p̃e p̃m
fundam
ditur di
uim su
lis et de
mentā
bunt si
minis
Vñ sal
seruos su
poris ver
tat quor
reuebat
et. Red
uidit sibi
denet fe
illius pro
de subdit
na iniqui
strenu
stibus se
stro ab
strū cir
tmente
Et sic sep
lus ephē

solliciti sūt de thesaur̄ pecunie sibi p̄gregādis: q̄to magis qui
 q̄ fidelis deberet esse sollicitus de thesaur̄ sp̄ualib⁹ acgrēdis.
 Sicut docet saluator math. vi. Nolite thesaurizare vobis the
 sauros in terra ꝛc. Thesaurizate aut̄ vobis thesauros in celo,
 ubi nec erugo/ nec tinea demolif. et vbi fures nō effodiunt/
 nec furantur. Ad hoc exhortans barlaā tale ponit exēplum
 In ciuitate quadā mos fuit quolibet anno vnū sibi principē
 instituere/ quē in fine anni nudare et in exiliū mittere cōsue
 uit. Sapiens aut̄ quidā/et puidus electus in principē/ et legē
 audiens: bona sua transmifit ad exiliū/ ad qd̄ veniens finito
 t̄pe principatus: inuenit sufficientiā sibi: ita q̄ bonis oibus a
 bundauit. Itē debemus parati esse ad mortē. sicut serui red
 dituri dño suo rationē de rezeptis pecuniis / et aliis bonis do
 mini sui. de seruitis omissis. et de transgressionibus cōmis
 sis/ et de t̄pis aliarunq̄ rerū abusu. et de lucris t̄p̄alibus aug
 mentandis. Tales pre sollicitudine recogitant: vigilant: scri
 bunt singula de quibus reddituri sunt rationē. ne si deficiāt
 minus fideles reputāf: p̄fusionē habeant/ ac etiam puniantf.
 Vñ saluator math. xxv. Hō quidā p̄gre p̄ficiscens: vocauit
 seruos suos/ et tradidit illis bona sua ꝛc. Post multū vero tē
 poris venit dñs seruorū illorū/ et posuit roēm cū eis. Ibi no
 tat quomō boni remunerati sunt: seruus vero malus et piger
 reprobatus. Et luce. xvi. Pater familias vocauit villicū dicens
 ei. Redde rationem villicationis tue. Ibi nota quomodo pro
 uidit sibi et laudauit dominus villicum iniquitatis. quia pru
 denter feciss/ non quia iniquitatem approbet dominus: sed
 illius providentiā/ quam pro se habuerat cōmendauit. Vñ
 de subdit. Et ego vobis dico: facite vobis amicos de māmō
 na iniquitatis. Item debemus omēs esse parati: sicut boni et
 strenui bellatores/ qui in iugi pugna sumus/ cū multis ho
 stibus fortibus ꝛ malignis. Aduerte quomodo obsessi in ca
 stro abstinent: vigilant circumspectantes: cauent pericula: ca
 strū circueunt: ruinas resarciunt/ infirmiora defendūt: et sp̄
 timentes: sēper solliciti: vix audent comedere/ vix dormire
 Et sic sēper habeamus pugnare cū multis. sicut dicit aposto
 lus ephesios. vi. Non est nobis colluctatio aduersus carnem

c. iiii.

*Exemplū
 et p̄uocatio*

¶ Secunda pars.

et sanguinē. sed aduersus p̄ncipes et pt̄ates r̄c. Imminēte t̄n morte: longe grauior et piculofior instat pugna. Tunc n̄q̄ hostes maligni totas exercēt vires suas/ q̄tū p̄mittunt a deo scientes quia modicū t̄ps habēti :et si illa hora pdiderint hominē alias recuperare nō poterūt. Si vero lucrati fuerint :in p̄petuū nō amittent. Itē debemus esse parati sicut ministri suūm d̄nm expectantes .sicut ait d̄ns luce. xii. Sint l̄bi vestri p̄cincti: et lucerne ardētes in manibus vestris/et vos siles hōibus expectantibus d̄nm suū q̄n reuertat̄ a nuptiis .In renib⁹ accictis :castitas. in lucernis ardētib⁹:ardor caritatis et splēdor bonorū operū designat̄. In expectatione d̄ni uenientis a nuptiis:intelligit̄ expectatio mortis :in qua d̄ns de celo quasi de palacio f̄c̄iuali/ et thalamo nuptiali veniēs uisitat amicos suos in morte. Cui curialiter uenienti/ et p̄ egritudines pulsanti ad hostiū nostrū:mortēq̄ iā p̄ximā nūcianti:debemus esse parati p̄ p̄sensū. cordis ostiū ap̄ire:ut de carcere/ sc̄z corporis uel mortis huius:nos educēs:et cū gaudio nos deducens:ad gaudia sempiterna p̄ducat. Itē debemus esse parati ad mortem sicut sponse ad nuptias.p̄fecture q̄ se parant ut placeant sponis. Vñ apoca. xix. dic̄it̄. Venerūt nuptie a gni:et uxor eius preparauit se.Et math. xv. Venit sp̄s̄us et q̄ parate erant intrauerūt cū eo ad nuptias .7 clausa ē ianua fatuis/ sc̄z nouissime uenientibus et p̄gruo et mortis t̄pe nō paratis. Ideo ait d̄ns luc. xii. Et uos estote parati. q̄a qua hora nō putatis:filius hois ueniet. ¶ Parag. iii. ¶ Cōsiderem⁹ etiā mortis p̄sentia cunctis mentibus formidandā. Itā bonis q̄ malis. Qd̄ ei malis timenda sit mors:docet p̄s. Mors peccatorū:p̄ssima. uere mala. quia in morte eis oīa delectabilia auferunt̄. peior q̄a oīa tristabilia infligunt̄. pessima: q̄a nulla remedia uel solacia concedunt̄. Sicut patet de diuite epulone. luce. xvi. Ad maiore desolationē aliquorū morientū impiorū:ostendit eis deus penas infernales ante exitum ex hac uita. sicut patet per exēpla aliqua supra scripta. Cū autē quadruplex sit mors sc̄dm aug. uidelicet mors corporis: que est separatio aīe a corpore. et mors aīe/ sep̄atio. s. dei ab aīa p̄ p̄ctm̄. et mors aīe post hanc uitā. s. pena ipsius solius ante

*malis mors
formidabilis*

indictū. e
et pena c
corporis e
bra mort
et in luc
sup illo u
gis aīe r
parat. C
paratio
fermo an
g dicit̄ n
et augu
pellit a ce
ideo sem
bono. r
uere di
mis dol
potent
si t̄alit̄
sed etiā n
xxiii. H
torū aut
hementē
uenite d
acrior: q̄
nec hoc q̄
si remota
iudiciū cū
om̄is r̄c. Et
uolipos se
delectat̄
sunt in
Vnde p̄
in hoc n̄
temus ta
pter bono

iudiciū . qualis fuit pena diuitis epulonis . et mors quarta q̄ est pena corporis et aīe sicut in inferno post iudiciū. Si mors corporis est adeo metuēda. ut dictū est / que tñ nō est nisi vni bra mortis. sicut dicit grego. sup illo verbo iob. xiii. Produ- cit in lucēvmbra mortis. Dicit etia somnus sicut dicit greg. sup illo uerbo iob. xiiii. Nec psurget de somno suo. q̄to ma- gis alie mortes timēde sunt / in quibus oibus deus ab aīa se parat. Quāto melior ergo deus est aīa: tanto deterior est se paratio aīe a deo q̄ a corpore. Preterea mors aīe solius i in ferno ante iudiciū. uel aīe cū corpore post iudiciū / quāvtra q̄ dicit mors sc̄da: sunt incōparabiliter plus timēde. sicut do- cet augu. sic dicens. Prima mors. s. corporis / aīam nolentem pellit a corpore. Sc̄da mors aīam nolentē tenet i corpore. et ideo sempiterna mors qñ nec aīa viuere poterit: deū non ha- bendo. nec doloribus carere corpis: moriēdo. nec aīa ibi vi- uere dicenda est: q̄ a vita dei alienata erit. nec corpus qd̄ eter- nis doloribus subiacebit. ac p hoc durior. q̄a finiri morte n̄ poterit. ob hoc aut̄ p̄cipue prima mors est timēda. q̄a ex ea fit trāsitus ad sc̄dam. nō solū aut̄ malis et impiis est timēda sed etia iustus. sicut oñdit grego. in morali. sup illo verbo iob xxxiii. Hec op̄at̄ tribus vicibus. Vbi loquens de timore ele- ctorū ait. Cū de oibus sp̄ diuina iudicia p̄timefcāt: tūc tñve hementer metuūt: cū ad soluendū hūane p̄dicionis debitū veniēte districto iudicio p̄pinq̄re se cernūt. et fit tāto timor acrior: q̄to retributio eterna vicinior. Considerandū ei: quia nec hoc quidē sine aliquo reatu est / qd̄ laudabiliter gessimus si remota pietate iudicemur. Ideo dauid dicit. Non intres i iudiciū cū seruo tuo dñe. Et iacobi. i. In multis offendimus om̄s r̄c. Et. i. Io. i. Si dixerimus quia peccatū non habemus: nosipos seducimus. et merito debet quisq̄ timere. tū propter defectū et peccatorū multitudinē. tū quia multa latere pos- sunt in conscientia quorūq̄ noticiā uel meōriā non habemus. Vnde paulus. i. ad cor. iiii. Nihil mihi conscius sū: sed non in hoc iustificatus sū. tū quia quedā forte grauiora sūt q̄ pu- temus. tū quia eorū remissionē per gratiā ignoramus. tū p̄- pter bonorū nostrorū ipuritatē. Nā sicut dicitur Isa. lxiiii.

Quasi pannus mensurate omnes iustitię nostre. Et iob. ix
 Si lotus fuero cum aquis niuis et fulserint velut mundissi-
 me manus mee et tamen sordibus intinges me. mala enim
 nostra: pura sunt mala. sed bona nostra non sunt pura bo-
 na: sed multis impuritatibus sunt admixta. Propter quod
 ait gregori. Ve laudabili vite hominũ / si remota pietate iu-
 dicet. quia vñ ante oculos iudicis se placere suspicatur obru-
 itur. Preterea timere debet homo ppter inflexibile eterni iu-
 dicis equitatẽ. quia nescit homo q̄ districte iudicat: et q̄ seve-
 re punit. puerbi. vi. Zelus et furor viri non parcat in dievin-
 dicte / nec acquiescet cuiusq̄ precibus. nec accipiet pro redem-
 ptione dona plurima. Tũ etiã ppter hostiũ malignorũ tunc
 insidiantium fraudulentiam et infestationem proteruam.
 Vnde bernhar. ait. Hostium nostrum maligni spiritus obfi-
 dent: et aduentũ nostrum ille horrendo effigies prestolant.
 Ideo formido exire: et in ip̄o contremisco portus ingressu /
 non confido ppe assistere qui excipiat exeuntẽ. secure non
 exeo si non dominus ipse custodiat exitum meũ. heu ero lu-
 dibrio demonũ intercipientium me: non assistente qui redi-
 mat neq̄ qui saluum faciat. Invita eiusdẽ dicitur q̄ cũ infir-
 mare et extremum trahere spiritum videret: satan astitit et
 improbis accusationibus eum insultas. sed vir dei imperter-
 ritus respondit: fateor non sum dignus / nec possum regnũ
 celorum propriis meritis obtinere: sed tamẽ duplici iure il-
 lud obtinens dominus meus iesus christus / scilicet heredita-
 rio iure patris / et merito passionis: alterum horum mihi do-
 nabit: ex cuius dono illud iure mihi vendicans non confun-
 dor / hoc dicto malignus hostis abcessit. **I**tem beato marti
 no legitur astitisse: ut eum in extremis positum temptaret.
 cui vir dei dixisse refertur. Quid hic astas cruenta bestia: ni-
 hil in me funeste reperies. De beato quoq̄ hylarione legim⁹
 q̄ moriens et anime sue loquẽs dicebat: ania christiana qd
 dubitas. lxx. anis seruisti xp̄o et mori times. Invita patrũ
 etiã inuenimus sanctos patres hora mortis multũ timuisse
 Vnde dicebat abbas helyas tres res timeo. vna est quando
 anima egressura est a corpore. alia est quando sũ occursum⁹
 deo. tertia qñ aduersũ me erit sententia pferẽda. Et de abba

13

regatione
 in nobilis
 in es qui
 Et tu tim
 is mand
 cora deo q
 nli venero
 te p̄ximũ d
 it. et quicq
 in ante p̄lat
 respiciens et
 no impediret
 pore postula
 bus intrabat
 tis ipe vnu
 peccatores
 in moral.
 nita eius. q
 sta imobilia
 mit. Deniq̄ si
 et gloriã dno
 querens si qd
 poterit aut d
 aliter bonus
 xit advenire
 bus metuẽda
 di. licet dicit e
 lq̄ et etiã etn
 ait nihil nos
 mercede quã
 mentosũ
 cula reuert
 ituris. Et iob
 et rami eius
 nq̄ scriptus
 et fluvius

te agathone dicitur q̄ cū moriturus esset: per tres dies mā-
 sit immobilis/apertos tenens oculos. Ad quē fratres. Abbas
 vbi es? qui respondit. In conspectu diuini iudicii assisto. et il-
 li. Et tu times. Et ille. laboraui virtute qua potui in custodiē
 dis mandatis dei: sed et hō sū: nescio si placuerint opa mea
 corā deo. quia aliter sunt iudicia hoīm. aliter dei/nec p̄sumo
 nisi venero ante deū. De beato etiā augustino legimus q̄ an-
 te p̄ximū diē obitus sui/libros a se dictatos et editos recēsur-
 it. et quicquid in eis minus benedictū inuenit/correxit. Ius-
 sit autē psalmos penitentiales effigi in pariete/quos attente
 respiciens et legens/vbertim flebat et iugiter. Et ne eius intē-
 tio impediret ab aliquo: ate decē dies ferme q̄ exiret de cor-
 pore postulauit ne quis ingredere ad eū: nisi tm̄ horis qui-
 bus intrabāt medici/uel cū ei refectio inferret. Si ergo mor-
 tis t̄pe timuerūt sancti/sicut ostensū est. quō ergo nos miseri
 peccatores nō multo plus timere debemus. Vñ bñ ait greg
 in mora. sup illo verbo iob. xxvi. Colūne celi p̄tremiscūt ad
 nutū eius. quid faciēt tabule si tremūt colūne/aut quō arbu-
 sta imobilia stabūt/ si huius pauoris turbine celi etiā quati-
 unt. Deniq̄ sup illud thobie. vi. Exiuit ad deuorandū eū. di-
 cit glosa. dño in cruce passo diabolus quo moriēte aduenit/
 querens si qd peccati in eo forsitan inueniret. Quis ergo tūc
 poterit aut debet esse securus/ si ad mortē eius qui essenti
 aliter bonus est/et sua morte bñdicta mortē nostram destru-
 xit aduenire presūpsit. Predictis rōnibns adde q̄ mors ē oī-
 bus metuēda . q̄a post mortē nō est facultas meritū acquirē-
 di. sicut dicit ecclā. ix. Viuētes sciūt esse morituros corpāl-
 scz et etiā etnāl- nisi sibi caueāt et abstineāt a pctis. Mortui
 aut nihil noscūt āplius. s. p̄ficiū ad salutē. nec habent vltra
 mercedē quā. s. possint post mortē adqrere. q̄a tunc nihil p̄nt
 meritorū opari. Itē post mortē nō est ptās ad corpus uel se-
 culū reuertēdi. Dicit ei sapie. z. Nō ē agnit⁹ q̄ sit reuersus ab
 inferis. Et iob. xiiii. lignū hz spez si p̄cisū fuerit rursū virescit
 et rami eius pullulāt. hōvere cū mortuus fuerit et nudatus/
 atq̄ p̄sūptus. vbi quēso est. quomodo si recedant aque de ma-
 ri et fluius vacue factus areseat. sic homo cū dormierit nō

*si facti deo
 morte timuerunt
 quidni peccati*

cur mors metuenda

2

ie nostre. Si
 nt velu man
 ges me. mal
 non sunt p
 ta. Propter q
 remota p
 e suspicatur
 flexibile et
 iudicat: et q
 paret in die
 cipiet pro red
 malignoz tu
 em proteruam
 igni spiritus ob
 ges p̄dolan
 o portus ingre
 xumē. secun
 um meū. b̄u
 n assistente
 le dicitur q̄
 deret: s̄tan
 sed vir dei
 s. nec postu
 d tamē dupl
 istul/ scilicet
 erum bonum
 endicans non
 it. Item bea
 is positum
 altis cruce
 quoz bylaro
 bat: amā d
 ri times. In
 a mortis mul
 s timo. vna
 est quando s
 nia p̄ceda. s.

¶ Pars sc̄da.

refurget supple ad vitam istā mortālē. quia scio q̄ refurget
in nouissimo die. Nō refurget etiā q̄tū ē de lege cōi. s̄ dico q̄
multos sci mus miraculose corporalit̄ suscitatos. Itē post mor
tem non est potestas de rebus suis aliter disponēdi. Et ideo
si testamentum suū hō non condidit. si debita non reddidit
si forefacta non emendauit. si male acquisita non restituit.
nec de m̄āmona iniquitatis amicos sibi fecit: nec bona sua
pauperibus erogauit: nō reuertitur amplius ad predicta faci
endum. Ideo dictum est ezechie: dispone domui tue: quia
mories tu et non uiues. isaie. xxxviii. et ecclesiasti. xi. Est
qui locupletatur parce agendo. et hec pars mercedis eius in
eo q̄ dicit: inueni requiem mihi: et nunc manducabo de bo
nis meis solus. et nescit q̄ tempus pretereat: et mors appo
pipinet: et relinquat om̄ia aliis et moriatur. Ideo bene di
citur pro uerbioꝝ vndecimo. Mortuo homine impio: nulla
erit vltra spes: scilicet penitendi. penitentiam agendi. merē
di. reuertendi. uel de rebus suis aliter disponendi. Declara
tum est igitur q̄ mors est cunctis homibus metuenda. Naꝝ
circa hoc autem aduertendum est: q̄ sicut dicit beatus gre
gorius quarto dyalogorum. Plerūq̄ de culpis minimis ip̄e
solus p̄uor: egredientes animas iustorum purgat. Sicut et
ipse narrat ibi de quodam viro sancto qui ueniens ad mor
tem uehementer expauit. sed post mortem eius: discipulis
suis in candida stola apparuit: et q̄ preclare a sūmo patre su
sceptus fuerit indicauit. Nonnunquā uero omnipotens de
us trepidantium mentes quibusdam prius reuelatiōibus ro
borat: ut in mortis articulo minimē pertimescant. sicut ibi
dem declarat gregorius p̄ exempla. ¶ Paraḡphus quart⁹
¶ Consideremus deniq̄ mortis p̄sentia modis omnibus tol
lerandaꝝ. Cū eni nobis insit necessitas moriēdi: faciamus
de necessitate virtutē. et dū nāse tributū p̄soluim⁹: ap̄ deū
meritū acq̄ram⁹. Velis nolis necessario moriē. sed si uolū
tate tuā diuine p̄formare uolueris et penales āgustias leu
ius sustinebis. et pacem conscientie obtinens. purgatorium
tuū facies hic in mundo: soluendo uidelicet penas debitas
p̄ peccat̄: ac insup̄ eterne uite brauiū p̄sequeris. Nōne latro

pendis iust
liberibus su
penas iustice
perauit: se
mi martyre
moriatur.
tur iustitia
quia uocua
posita p̄o
ex quibus
cha. vi. Tu
quid ei a me
lores: im
Christi et m
ras: iustus e
terra p̄p̄a
si q̄ in p̄a
lis: sed in a
ue iuuenis
nec beatum
scopulus in q
tugas. ad q
quermonia
us nauigau
¶ Sermo. iij.
¶ Via sup
us conte
tur: inueni
sua iusti com
tur. Ideo pri
tolerant. ter
mortē non
supra de m
Et merito d
Ve uobis v
nati fueritis

pendēs iuxta dominū. filius mortis erat. et penas iuste pro sceleribus suis luebat / et tamen quia voluntarie sustinens. penas inflictas peccatis suis imposuit / non tantū veniā impetravit: sed et triūphalē gloriā martyrii importavit. Ipsum enī martyre esse asserit doctor egregius august. Certū est q̄ moriemur. cur ergo murmuramus. prorsus eadē mihi videtur stultitiā / sc̄z dolere. quia non vixeris anteq̄ ipse vixisti. et quia nō viues postq̄ vixisse desieris / paria sunt hec / nec in tua posita potestate. Tolerat christus mortē. tolerant martyres ex quibus vnus qui christū nō audierat incarnatū ait. ii. macha. vi. Tu dñe qui sanctā habes scientiā: manifeste tu scis. quia cū a morte posse liberari / duros corporis sustineo dolores: fm̄ anīaz uero ppter timorē tuum libenter hoc patior. Christū et martyres reuoluas animo quicquid in carne toleras: leuius esse credas eorum tormēto. Quid si moriaris in terra ppria uel etiā aliena: cū omne solum forti sit patria nisi q̄ in patria morieris plus consolationis habeas temporalis: sed in aliena ceteris paribus amplius spiritualis. Quid si ue iuuenis / siue senex: cū numerus annorū / nec miserū faciat nec beatum. Nonne mors est humani generis terminus: nō scopulus in quem impinguas: sed portus quem libenter attingas. ad quem si quis infra primos annos applicuerit. nō querimonīā agat quasi munus vixerit: sed gaudeat quia citius nauigauit.

Sermo. iiii. de morientiu differētia ptinēs parag. iiii.

Quia superius dictum est mortē oībus esse timendā / cuius contrariū verū esse videtur. cum aliqui mortē legantur: et inueniantur optasse. Sciendum est q̄ impii cum agustia / iusti cum spei fiducia. perfecti vero cum letitia: moriuntur. Ideo primi mortē vehementer abhorrent. sc̄i patienter tolerant. tertii feruentē desiderant. ¶ Parag. i. Impii debēt mortē non solum metuere: sed horrere. sicut patet ex dictis supra de mortis angustia: propter terrorem damnationis. Et merito debent horrere. cum eis dicat sapiens ecclesia. xli. **V**e vobis viri impii qui deliquistis legem altissimi. quia si nati fueritis: in maledictione nascemini. et si mortui fueritis

Pars sc̄da.

in maledictione erit pars vestra. Maledicti ergo sūt in vita parit̄ ⁊ in morte. sed longe peius est in morte q̄ in vita. quia sicut dicitur ecclesiasti. x. Cum morietur homo: hereditabit serpentes/ bestias/ et vermes. Serpentes sunt filii et nepotes imitatores scelerum paternorū. quia devenenatis parentib⁹ venenati filii generantur. Vnde beatus iohan. baptista ait luce. iiii. Genimina viperarum quis docebit vos fugere avertura ira. Et psal. ait de impiis. Introibunt in inferiora terre .i. ad infernum: partes vulpiū erunt. .i. temporalia bona cedent in partes vulpiū .i. heredum maliciosorū et fetentium. Et aduerte q̄ vulpecule cum parentes p̄dam eis attulerant: pugnat̄ adinuicem: dentibus et vnguib⁹ mordent et lacerant se mutuō/ que prius anteq̄ predā haberent diuidere colludebant et stabant in pace. Per bestias intellige demones/ q̄ animā rapiūt. vermes ad litterā cadauer deuorat̄ et corrodunt. Et sic bona impiorū in tres partes diuiduntur. in morte anima demonibus. cadauer vermibus. ⁊ temporalia bona heredibus assignant̄. Non est ergo miser si cū angustia moriūt̄ qui de tpali ad ppetuū p̄trahunt̄. ¶ **Paragra. ii.** ¶ **M**oriūt̄ iusti cū fiducia. quoniā et si morientes p̄siderant multitudinē peccatorū et paucitatē meritōrū: oīno tamē expedit q̄ illa hora sumant fiduciā qua malignus hostis ad desperationis abyssū non conat̄ eos p̄trahere. considerando suffragia sanctorū p̄ eis intercedentiū. p̄sidiū angelorū morituris assistentiū. thesaurum christi p̄ suis tpe necessitatis expositū. et imensā diuine pietatis abyssum. Exemplo beati ber. qui in extremis agēs diabolo assistētī et ip̄robe accusātī respondisse ferē. Fateor nō sū dignus: nec possū regnū celorū p̄priis meritis obtinere: ueq̄ dñs meus illō duplici iure possidens / vicz hereditario iure patris ⁊ merito sue passiōis alterū horū mihi tribuet. ex cuius dono illud mihi vendicans nō p̄sūdor. Vñ dicit sapi. puer. xiiii. Sperat iustus in morte sua. licet enī fidelis q̄libet ante mortē plus debeat timere q̄ p̄sidere. et in ip̄a mortis hora p̄cipue formidare: p̄pt̄ rōnes sup̄ius assignatas. et sic inter spem ābulet et timorē. necē tñ ē ut illa horavltia sp̄s assūpta fidutiā ne deficiat: roberet̄.

Multa enī
sunt delicta
debetare ce
tis. Quis e
st q̄ in se
de et vicari
torē genti
ap̄m et eu
creum loq̄
sp̄s illū d
bude. p̄m
bonitātē ex
sagita reū
virent. Pl
rus neq̄ bon
am miam
sua p̄dama
tum eius no
apparet in la
tuit paradisi
An enī ap̄s
Sane p̄fectis
tem. de vlti
ad securitatē
bene dicitur
hominū m̄dē
bit in die nou
suis agoniā
revelationes
am in remōt
erat. sicut be
¶ **O**mnis
tripliciter
viciatū et pe

Secunda pars.

Multa enī sunt q̄ tūc ad interitū et despatōnis baratrū p̄tra
 bunt desolatū. Ideo talē sic dep̄ssū mestitia: p̄ spei p̄solatiōez
 subleuare conāf. sapiēs ecclā. xli. Noli metuere iudiciū mor
 tis. Quis enī fiduciā spei nō assumat/ si deuota mēte recogi
 tet: q̄ imēsa dei pietas petrū post trinā negatōnē pastore ec
 cle et vicariū christi fecit. paulū p̄secutorē miām p̄secutū: do
 ctorē gentiū et lumen orbis effecit. matheū thelonearium
 aplm et euāgelistā p̄stituit/ publicanū orantē iustificauit. 3a
 cheum hospitē christi facere nō p̄tēplū. euāgelicā peccatricē
 spālissimā christo reddidit. filhū pdigū p̄sūpta substātia/ et li
 bidine p̄sumata reuertentē recepit. dauid post adulterius et
 homicidiū eximū p̄phāz cōstituit. Manassē post tā cruēta
 flagitia reduxit in regnū suū. et niniuē ciuitatē a subuersiōe
 liberauit. Ipse enī qui diues est in miā/ cuius miē nō ē nume
 rus neq; finis. cui p̄priū est miseri sp̄ et parcere: nulli vnq; su
 am miām denegat: fideli mēte petenti. Sicut ipse p̄ p̄phām
 suā p̄clamat. Quacūq; hora ingemuerit pctōr: oīum iniquita
 tum eius non recordabor. hoc exēplū clarissimū luculenter
 apparet in latrone. cui p̄fitēti christū ipsa hora pmisit: et cō
 tulit paradisi. ¶ Paragra. iiii. ¶ Moriunt̄ p̄fecti cū letitia
 Ait enī apls phi. i. Mihi viuere christus est et mori lucrum
 Sane p̄fectis est mori lucrū. quia de labore transeūt ad quie
 tem. de uilitate ad gl̄iam. de paupertate ad regnū. de timore
 ad securitatē. de dolore ad gaudiū. de morte ad uitam. Ideo
 bene dicitur ecclesiastici. xli. O mors bonū est iudiciū tuum
 homini indigenti. De muliere sancta dicit̄ puer. xxxi. Ride
 bit in die nouissimo. Deus enī totius consolationis sanctis
 suis agonizantibus multas p̄solatōnes imittit: et salutis sue
 reuelationes ostendit. aliis iustis assistentibus. et plerūq; eti
 am in remotis agentibus: glorificationis eorū signa demon
 strat. sicut beatus greg. ostendit per multa exēpla. iiii. dyalo
 ¶ Sermo. v. quoz; mors desiderāda p̄tinet §. iiii.
Considerandū est q̄ et si mors iustis formidāda sit mul
 tiplici rōne. sicut est supius declaratū/ tñ timorē istum
 vincunt et pene euacuāt quattuor. p̄pter q̄ mors eis redditur

iacti ergo sicut in
 morte q̄ in uita
 r homo chertit
 sunt filii et nep
 enenatus parci
 iohā. baptiz
 bituos fugere
 r in inferora
 npora/ sa boni
 ois et fetent
 meis attuler
 mordent et lac
 rent diuidere co
 celligz demonē
 e deuorāt et con
 diuiduntur. in m
 : temporalia h
 y si cū angustia
 ¶ Paragra. i
 ntes p̄siderant
 : oino tamē
 nus hostis ad
 considerandū
 ū angeloz; mu
 pe necessitatē
 . Exemplo bea
 et iprobe acci
 nec possū regnā
 is illib dupli
 merito lae p̄p
 o illud m̄lita
 Sperat uultu
 tē plus debet
 ne formidare p̄
 ibulet et timor
 ma ne deficiat

Pars. ii.

magis desiderabilis q̄ timenda. videlicet timor transgressio
nis. dolor afflictionis. feruor emulationis. dulcor p̄gustatio
nis. **¶ Paragraph. p̄mus.** **¶ Primū** ergo p̄pter quod mors
desiderat̄ a iustis est timor transgressionis / qui timor conti
nue sollicitat̄ aiā viri iusti. Sicut pulchre docet ap̄ls ro. vii
Scio q̄ non habitat in me. hoc est in carne mea bonū. Na
velle adiacet mihi. p̄ficere aut̄ non inuenimus. Non enī q̄
volo bonū: hoc facio. sed quod nolo malū hoc ago. Inuenio
enī aliā legē in mēbris meis repugnātem legi mentis mee.
et captiuantē me in lege peccati et mortis: ut non quecum
q̄ vultis illa faciatis. Et ideo exclamat idem ap̄ls: p̄sonā cu
iussibet nostrū in se exp̄mens cū dicit. infelix ego homo q̄
me liberabit de corpe mortis huius. Et sapiens ecclesia. vii.
Melior est inquit dies mortis die natiuitatis. melior id est
certior ait hierony. quia in morte patet qualis fuit qui mor
riē. sed in natiuitate nescit̄ qualis erit qui nascit̄ / bonus sc̄z
vel malus. damnandus finaliter vel saluandus. Infinita sūt
picula in que iugiter ambulamus. Quid nos inter demonū
laqueos. hominū gladios. carnis motus illicitos: remanere
delectat̄? Vbi quotidie mūdus labit̄. virtus minuit̄. reatus
auget̄. corpus multis penis et doloribus laboribusq̄ subiū
gat̄. Si ruinosū est domiciliū corporis in quo viuimus: pel
losū est mūdi pelagus inter quod currimus. periculosū ē q̄
quid terrenū diligimus: que omnia nobis suadent ut de tot
periculis non inuiti: sed alacres exeamus. quia semp in peri
culis viciniamus. et semp est status noster dubius et incertus
Ideo dicit̄ eccl̄. xi Ante mortē ne laudes hominē quēq̄. glo
sa. stultū est laudare pugnantē quasi iā victorem. Et beatus
ambro. Illo potissimū tempore merita sanctitatis extollat
quando nec laudanti adulatio nocet / nec laudatū tentat̄ ela
tio. lauda ergo post periculū. p̄dica securū. lauda nauigātis
felicitatē: sed cum puenerit ad portum. lauda ducis salutē
sed cum p̄ductus est ad triūphū. **¶ Quis enī viuens:** tute pos
sit et sine trepidatione laudari. qui et de p̄terito meminit se
habere quod doleat. et de futuro videt sibi supeffe quod ti
meat? **¶ Quis etiā in hoc corpufculo positus:** debeat sibi quic

quā uide
fictio vel
no supplan
rabili me
hoc mare
numerus:
genera no
cella temp
nā p̄dica
¶ Secūda
fictions. I
licitudines
adeo crucia
magis debet
postq̄ factu
re et amu
rā gladiis
Similiter e
uoris obit
luntatē tuā
ritā meā. Es
simus utros
sumus lupi
nobis: resp
nobis: sed in
teclis et gra
poratē. quid
les et imp̄ta
munt̄. spoliā
nus uicticiā
erogues. et
diores lobis
mitates in
beros; p̄te
ne tā hec q̄
q̄ dicit̄. Lapi

quã vendicare de meritis: quorũ itervite occulta demonũ in
 festatio velut latronũ obsidet multitudo. quibus p omnes vi
 as supplantatores inuisi: animarũ laqueos tendũt: innume
 rabiliũ mortibus expauescẽdos. Nauigantibus enĩ nobis p
 hoc mare magnũ et spaciosum / in quo reptilia quorũ nõ est
 uumerus: anialia pusilla et magna / id est diuersa inimicorũ
 genera nobis valde ptimescendũ est. ne nauẽ nostrã aut p
 cella tempestatis arripiat. aut fluctus absorbeat. aut ineter
 nã predã pyrata crudelis abducatur. ¶ Paraglyphus scdus.

¶ Secundũ ppter quod mors desiderat a iustis est dolor af
 flictionis. Innumeris enĩ modis eueniunt infirmitates / sol
 licitudines / anxietates / psecutiones / tedia / et huiusmodi. q̃
 adeo cruciant et molestant et viri iusti animũ inquietant ut
 magis desideret mori q̃ viuere. Sicut patet in beato iob qui
 postq̃ facultates / liberos et corpis sanitatẽ amiserat: abvxo
 re et amicis multipliciter molestatus: obiurgatus: et lingua
 rũ gladiis transsoctus. mentaliter plus vellet mori q̃ viuere.
 Similiter thobias qui a dño cecitate pcussus: et postmodũ
 uxoris obiurgationibus molestatus dixit. Et nũc dñe sũmo
 luntatẽ tuã fac mecũ misericordiã. ⁊ p̃cipe in pace recipi spi
 ritũ meũ. Expedi enĩ mihi magis mori q̃ viuere. Et pfectũ
 simus viroꝝ ap̃lus dixit. ii. ad corinth. Supramodũ grauati
 sumus sup virtutẽ: ita ut tedet nos etiam viuere. sed et ipi in
 nobis responsũ mortis habuimus ut non simus fidentes in
 nobis: sed in deo qui suscitatur mortuos. Si igit viri pfecti pre
 tediis et grauaminibus mortẽ desiderant: et vitã odiant tẽ
 poralẽ. quid facient viri peccatores muliebres ⁊ tepidi / debi
 les et imperfecti: qui a pctõribus huius mũdi molestant. opp
 munẽ. spoliãt bonis suis. grauãt angariis: et iniustis calũ
 niis infestãt. ex alia pte dãna reꝝ inferũt latrones. incẽdia
 erugines. et vermes. niues. glacies. et inundationes aq̃ũ. ar
 dores solis. fulgura. tẽpestates. Ex alia pte languores. infir
 mitates innumere: corpus ppriũ affligentes. mortes etiã li
 berorũ. parentũ. aliorũq̃ carorũ aios eorũ trãfuerberãt. et pe
 ne tã hec q̃ oia supdicta: in foueã despatõis inducũt. Prop̃t
 q̃ dicit sapi. eccl. Melior ẽ mors q̃ vita amara. nõ aut deus

d. i.

Secunda pars.

oipotēs sine cā pntē vitā tātis malis ipleuit: sed fm altitudi
nē sapie sine misericordit ordinauit: ut p tpaia q patimur: et
purgemur a pctis pteritis: et caueam⁹ diligētius a futuris. re
tūdaf nra supbia: et negligētia siuevecordia ppellaf. hūilien
tur corda. et augeant merita, imo cōpellant mūdū ptenere
vitā caducā nō diligere. discamus ad deū aīos/ mētes/ et de
sideria subleuare. vitā gloriosam totis precordiis preopta
re. ¶ Paragraphus. iiii. ¶ Tertiu ppter qd iusti mortē desi
derāt/ est feruor emulatois. p̄siderātes nāq; viri iusti oīa ma
la q sub sole gerunt q̄ videlz multiplicant. regnat iniustitia
ueritas p̄culca. dehonorat deus. aīe dānant. paupes oppmū
tur. iusti despiciunt. ipi dnānt/ dolent/ gemunt: et dolore ta
bescūt: mori q̄ viuere poptātes. Vñ vnus eorū mathatias. i.
macha. ii. dixit. Ve mihi ut qd natus sū videre p̄tritionē po
puli mei. et p̄tritionē ciuitatis scē. et sedere illic cū daf ī ma
nus inimicorū. Et hie. xx. Maledicta dies in q̄ natus sū rē
Et psal. zelus dom⁹ tue comedit me: et obprobria exprobrā
tiū tibi ceciderūt sup me. Idē. Defectio tenuit me p̄ pctōrib⁹
derelinq̄tibus legē tuā. Idē. Tabescere me fecit zelus meus
quā oblitī sūt verba tua inimici mei: Itē. iiii. reg. xix. helyas
petiuit aīe siuevt moreret. et ait. sufficit mihi dñe: tolle aīam
meā. Sequit. zelo zelatus sū p̄ dño deo exercituū rē. Deniq;
sap. ait ecclastes. iiii. Vidi calūnias et falsas accusatiōes. et
iniquas litigatiōes q̄ sub sole gerunt. et lachrymas innocen
tiū p̄ calūnias et opp̄sioibus iniquorū. et neminē p̄solatorē
opp̄siorū: nec posse resistere cūctorū auxilio destitutos. Seq̄
Et laudauī magis mortuos q̄ viuentes ¶ Paragra. iiii.
Quartū ppter quod iusti mortē desiderant: est dulcor pregu
stationis. Sancti nanq; qui illius celestis glorie, vel dulcedi
nis modicū gustauerunt. omnia terrena fastidiunt. mūdi de
litias abhorrent: etiā ipsā vitā despiciunt ac ad abyssū dul
cedinis totis precordiis aspirant. Sicut vnus iporum de se
ipso testatur dicens. quēadmodū desiderat ceruus ad fontes
aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit ani
ma mea ad deum fontē viuū: quando veniam et apparebo
ante faciem dei. Idem. Heu mihi quia incolatus meus pro

longatus est. Idem. q̄ dilecta tabernacula tua dñe virtutum concupiscit et deficit aia mea in atria dñi r̄c. Et ap̄lus phi. i. Mihi viuere christus est: et mori lucrū. Sequit̄. desiderū habens dissolui et esse cū christo. Et sapiēs ait eccl̄astici. xli. O mors bonū est iudiciū tuū. Sanctis p̄fecto bonū est iudiciū mortis. quia mors nō est aliud q̄ exitus de carcere. finis exilii. laboris p̄sumatio. ad portū applicatio. pegrinatiōis terminus. grauissimi oneris. i. corporis depositio. de domo ruinosā liberatio. oim piculorū euasio. oim malorū p̄sumptio. debiti nature solutio. reditus ad patriā. ingressus ad gl̄iam: ad quā nos p̄ducatur iesus christus. Amen.

¶ Sermo. vi. de morte subita p̄tinens. §. xii.

Quoniam mors subita: periculosa nimis est et horrenda. constat illud peccatū esse grauissimū et sumopere detestandum: p̄pter quod deus hōi mortē subitā legitur inflixisse.

¶ Paragra. p̄mus ¶ Inuenimus aut̄ hāc inflictā esse p̄pter peccatū inobedientie. sicut exēplū habemus leui. x. A reptis nadab et abim thuribulis posuerunt ignē et incēsum desuper offerentes corā dño ignē alienū quod eis preceptū non fuerat; imo prohibitū: egressusq̄ ignis a dño deuorauit eos et mortui sunt corā dño. Hierony. Ignē alienū accendit: qui tēporalis cupiditatis uel corporee voluptatis ignē in sacrario cordis nutriens audet altaribus dñi appropinquare que nō recipiunt accessionem nisi illius ignis que dñs uenit mittere in terrā et uoluit uehemēter accendi. luce. xii. ¶ Paragra. ii.

¶ Sc̄o p̄pter peccatū murmuris et impatiētie. sicut scriptū est nume. xi. Ortū est murmur ppli p̄tra dñm q̄si dolentiū p̄ labore. Sequit̄. accēsus in eos ignis dñi deuorauit extremaq̄ castrorū partē. Itē nume. xvi. Murmurauit vniuersa multitudo filiorū israhel contra moyse et aaron. d. vos interfecistis pplm dñi. Sequitur. stans aaron inter mortuos et uiuentes quos scilicet uastabat incendiū: pro populo deprecatus ē fuerunt autē qui percussi sunt. xiiii. milia hoīm et septingēti

¶ §. ii. ¶ Tertiō p̄pter pctm̄ irreuerētie circa diuina. Puniebat enī dñs illos tali morte q̄ uasa sc̄arii p̄tractabāt idigne. uel etiā qd̄ maius est q̄ ex curiositate spectabāt. De indigno d. ii.

Secūda pars

ptactu habemus inhibitionē expressā. nume. iiii. ubi ait dñs
Nō tangāt uasa scūarii: ne moriant̄ scilz filii math. vñ. quia
oza esset sacerdos: temere in plaustrū tetigit in quo erat ar-
cha dñi: percussit eū deus. ii. re. vii. Extendit oza manū ad ar-
chā dñi et tenuit eā qm̄ calcitrabāt boues et declinauerāt eā
Iratuſq; dñs p̄tra oza percussit eū temeritate: q; mortu⁹ ē ibi.
grego. Sacerdos qui temere archā tetigit reatū sui ausus in
matura morte purgaf. Vbi intuentū est q̄tū delinquat qui
ad corpus dñi necesse accedit. si ille morte mulceat̄ qui archam
dñici corporis figurā: minori q̄ debuit ueneratiōe corripuit
De curioso aspectu dedit dñs phititionē expressā. nume. iiii.
.d. Aaron et filii eius intrabūt sanctuariū: ipsiq; disponent
opa singulorū. • Alii nulla curiositate uideāt q̄ sunt in sanctua-
rio: alioquin morient̄. Propter qđ percussit dñs bethzamitas:
sicut dicit̄. ii. re. vi. Percussit dñs de uiris bethzamitis: eo q̄
uidissent archā dñi. et percussit de p̄p̄o. lxx. viros et. l. milia
plebis. Si ergo tantā reuerētiā requirebat dñs ī ministris
teris testamēti. et tā seure puniebat indignos: p̄pter illa q̄
nō erant nisi uimbra/et figura sacroscti corporis dñi nostri iesu
christi: q̄tā mūdiciā nūc requirit ī ministris noue legis: qui
ipsū sanctū sanctorū uerbis p̄secrant /manibusq; contrectant
Quāta etiā pena digni sunt qui indigne et irreuerēter acce-
dunt. Tales enī siles sunt iude pessimo p̄diti qui exterius
oñdunt signa dilectionis et pacis: interius aut̄ sunt pleni do-
lo et fallacia. cōtumeliā faciunt creatori. Vñ scriptū est ad
he. x. Irritā quis faciens legē moysi sine ulla miseratiōe duo-
bus uel tribus testibus morif. Quāto magis putatis deteri-
ora mereri supplicia qui filiū dei p̄culcauerit: et sanguinē te-
stamēti pollutū dixerit in quo scificatus est: et spūi grē p̄-
tremeliā fecerit. ber. In multis multipl̄ regnat luxuria: qui pu-
ritatis auctori impuro corde et corpe ministrātes nō uerent̄
stare āte angelū dñi qui seccet eos medios et dispdat: sed oi-
no audent agni imaculati sacras p̄tingere carnes et intinge-
re in sanguine saluatoris manus nepharias: quib⁹ paulo an-
te carnes p̄hdolor meretriceas attractarūt. sic altaria circui-
re: sic frequētare psalmos: cū huius laus sit execrabilis et oīo

Secunda pars.

in pctm ¶ Parag. iiii. ¶ Quarto ppter pctm sediciois. exēplū manifestissimū habem⁹ nume. xvi. de chore/dathā/zabyron et cōplicibus eorū quorū aliquos terra deglutiuit: alios ī cendiū deuorauit. Dī enī ibi. Ecce aut chore dathā et abyro surrexerūt ptra moysē: aliq; filiorū israhel. cc. l. viri pceres synagoge q tpe p̄ciliū p noīa uocabant. Sequit. si p̄suetā hōminū morte interierūt nō me misit dñs. Cōfesti ergo ut cessauit loqui dirupta est terra sub pedib⁹ eorū et apiens os suū deuorauit eos. Sequit. sed et ignis egressus a dño interfecit cc. viros q offerebāt incensū

¶ Para. v ¶ Quito ppter pctm ipie opp̄ssionis. Exēplū de egyptiis quorū primogenita vna nocte et vna hora parit sūt occisa. sicut dī exo. xii. pcussit deus omīe p̄mogenitū in terra egypti. a p̄mogenito pharaonis usq; ad p̄mogenitū captiue rē. Sequit. Ortus est clamor magnus in egypto. neq; enī erat dom⁹ in q nō iaceret mortuus. postea p̄res mortui sūt in mari rubro. exo. xiiii. Viderūt filii isrl egyptios mortuos sup litt⁹ maris

¶ Parag. vi. ¶ Sexto ppter pctm effrenate luxurie. exēplū de holoferne iur. dith xiiii. et. xv. quē iudith dormientē occidit. Itē exēplū de effrenata luxuria. tho. iiii. sara tradita fuerat septē viris: et demonū noīe hasmode⁹ occiderat illos. Ideo timebat thobias iunior illā ducere in vxorē: sicut dī thob. vi. Vñ dixit āgelo raphaēli. audiui q tradita ē. vii. viris et mortui sūt: sed et hoc audiui q demonū occiderat illos. Exēplū etiā de duob⁹ filiis iude her et onā quos pcussit dñs et occidit. gen. xxxviii.

¶ Parag. vii. ¶ Septio ppter uoti trāsgressionē. exēplū act. v. de anania et saphira q ptē de p̄cio agri suuenditi retinentes qd tñ deo deuouerāt: subito mortui sūt. Dicis ei ibi. Audiēs hec uerba petri ananias: cecidit et expirauit. Intrātes aut iu uenes q ueniebāt de sepeliēdo virū ei⁹: inuenerūt illā mortuam

¶ Parag. viii. ¶ Octaui ppter pctm blasphemie. Exēplū .iiii. re. xix. de exercitu senacherib cui inquit dñs exprobraſti et blasphemasti: et ptra quē leuasti manū tuā: et eleuasti oculos tuos ptra semē israhel p manū seruoꝝ tuorū: exprobraſti dño. Sequit in illa nocte venit āgelus dñi et pcussit in castris assyriorū. c. octogita. v. milia. Cūq; diluclo surrexissz d. iiii.

... in ...
... quorū ...
... manifestissimū ...
... habem⁹ nume. xvi. ...
... chore/dathā/zabyron ...
... cōplicibus eorū ...
... aliquos terra deglutiuit ...
... alios ī cendiū deuorauit ...
... Dī enī ibi. Ecce aut chore dathā et abyro ...
... surrexerūt ptra moysē ...
... aliq; filiorū israhel. cc. l. viri pceres ...
... synagoge q tpe p̄ciliū p noīa uocabant. Sequit. si p̄suetā hōminū ...
... morte interierūt nō me misit dñs. Cōfesti ergo ut cessauit loqui ...
... dirupta est terra sub pedib⁹ eorū et apiens os suū deuorauit eos. Sequit. sed et ignis egressus a dño interfecit cc. viros q offerebāt incensū

Pars sc̄a.

vidit oia cadauera mortuor̄. De illa blasphemia habet ple
nius. ii. palip. xxxii. ¶ **§. ix.** ¶ Nono pp̄t despationē. Exē
plū eze. xi. Dū ppharē ait ezechiel phathias filius bananie
mortuus est. Hiero. Sunt multi q̄ pctōr̄ p̄scia salutē despāt
et dicūt. Ciuitas hec in q̄ versamur lebes est: nos aut̄ carnes
et babilonia. p̄sumemur ardore eius cuius iacula ignita sūt
nolētes agere penitentiā ⁊ desperātes salutē. de talibus erat
iste phathias/imo p̄nceps eorū sicut d̄r ibidē. ¶ **§. x.** ¶ Deci
mo pp̄ter pctm̄ pusillanimitatis et somnolētie. Exēplū iudi.
iiii. de syszara qui hostes fugiens in tanto piculo obdormiuit
sopori mortē socians expirauit. Exēplū de hysboseth de quo
dicit. ii. reg. iii. Dormiebat sup stratū suū meridie: et ostia
ria domus obdormiuit ⁊c. Sequit̄. Et pcutiētes eū baana et
rechab: interfecerūt eū. ¶ **§. xi.** ¶ Sciendū ē q̄ pp̄ter aliqua
alia pctā deus q̄nq̄ subitā mortē aliq̄bus et frequēter infligit
necnō etiā iustis hoibus. licz sp̄ iusto iudicio: sed nō sp̄ cogni
to ignorata videlz rōne. hoc aut̄ indubitanter tenendū est q̄
si iustus morte subita rapiat̄: talis mors tm̄ ei nō obest: verz
etiā nōnunq̄ p̄dest. sicut scriptū est sapie. iii. Iustus si morte
p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit. Et sequit̄. raptus est ne
malicia imutaret intellectū eius. aut malicia decipet animā
ip̄sius. Alia rō est. q̄a si quid in eo purgandū est tali morte
purgat̄. sicut p̄z deviro dei q̄ missus fuit ad ieroboā regē. 3. re
xii. Et p̄tra inhibitionē diuinā comedit ibi falsi p̄phe mēda
cio circūuentus. cuius inobediētiā purgasse credendus ē de
us: cū iussu diuino occidit eū leo. ip̄sū enī viuū ab inobediē
tie reatu purgandū occidere potuit: quem mortuū et morte
purgatū tāgere nō p̄sumpsit. Et de oza ait greg. Sacerdos q̄
archā dñi temere tetigit: reatū sui ausus imafa morte pur
gavit: ut dictū est s̄. Aliaq̄ rō est ut om̄s hoies improuisi ti
meāt inueniri: sciētes etiā iustos a morte sic subito p̄ueniri.
¶ **§. xii.** ¶ Si autē pctōribus mors subita infligat̄: nō est de
eor̄ salute penitus despondū: nec de ip̄sor̄ dānatione teme
re iudicandū: cū in ipsa mortis hora possit hō quasi in instā
ti. i. t̄p̄e impceptibili penitere. deus aut̄ sp̄ est paratus gratiā
suā infundere penitēti. hoc tm̄ rarissimū est et valde difficile

q̄ peccator
positioe
et demerit
peccatoribus
det deus: i
gita q̄ nō
p̄uidet eor
nationis
us p̄cipit
ueret opp̄
sup̄p̄p̄p̄
mora licet
ob. xxxii
lunt. Iniq̄
uidere nō
Subito d̄
inferni d̄

¶ **Oliḡ d̄**
mus ne
p̄tate quā d̄
bona mor
corpus nō
naturatus
mur ergo in
Quā mor
militudinē
morte sp̄rit
firmatur et
gatur et
motus d̄
soluit. sp̄rit
soluitur. F
mur. Quo
progressum

¶ peccator nullā hñs dispositionē pambulā: imo nō solū di-
spositionē sed et habitū p̄trariū et cōsuetudinē repugnantē
et demerita impediētia subito se disponat: ideo talis mors
p̄ctōribus est horrēda. Impios aut̄ quos nō penituros premi-
det deus: mortē istā infligit. uel quia tot et tanta sūt eorū fla-
gitia q̄ nō merent̄ habere nec t̄ps nec grām penitēdi. uel q̄
p̄uidet eos si diutius uiuerent sp̄ deterior facturos: et sic dā
nationis sue cumulū iugiter adaucturos. uel quia cōpatif de-
us paupibus et miserabilibus p̄sonis quos opprimūt: et si ui-
uerēt opp̄mere nō cessarēt. Nec quēq̄ pmoueat q̄ in exēplis
suprapositis aliqui nō subito et in instātū mortui sūt: sed aliq̄
mora licet breuis t̄pis interuenit. q̄a sicut ait greg. sup̄ illud
iob. xxxiiii. Subito morient̄ q̄tulūcunq̄ sero de hac vita tol-
lant̄. Iniqui subito et repēte tollunt̄. q̄a finē suū cogitādo p̄-
uidere nesciūt. Subitū est aut̄ hōi q̄d añ cogitare non potuit
Subito diues sublatus est q̄ horrea q̄ p̄parauerat deseruit: et
inferni locū quē nō p̄uidebat inuenit.

¶ Sermo de morte gr̄e p̄tines §.ix.

Postq̄ dicta sunt aliqua de morte nature ad quam debe-
mus nos p̄parare quia periculosa: dicendū est de mortē
gratie quā debemus optare quia fructuosa. de qua bern. ait.
Bona mors que vitā nō aufert sed mutat in melius. per quā
corpus nō cadit sed aīa subleuat̄. necesse est enī ut in via mo-
riatur vitis ut melior sit dies mortis die natiuitatis. Moria-
mur ergo interim peccato si uiuere desideramus in christo.
Quasi morientes (ait ap̄ls. i. cor. vi) et ecce uiuimus. Ad si-
militudinē aut̄ morientū morte naturali consideremus in
morte spiritali p̄gressum. Moriturus igitur in p̄cipio in-
firmatur et dolet dolor augmentatur et languet: languor vi-
goratur et pallet. Cum autē amplius inualefcit infirmitas:
motus destruit̄. sensus obtundit̄. In morte vero nexus dis-
solut̄. spiritus egredit̄. corpus mortuū sepelit̄. sepultum re-
soluitur. His nouē gradibus sp̄ūaliter intellectis p̄ctō mori-
mur. Quorū tres primi ad virtutis ingressū: duo medii ad
progressum. Alii vero vltimi ad statum anime perfectum
d. iiii.

*de morte
gratiae*

Secunda pars.

referunt. ¶ **Parag. i.** ¶ **Moritur?** ergo spūalr infirmat per attritionē: et dolet p̄ p̄tritionē. Attritio intelligo q̄n aīa p̄ grām gratis datā infirmat. i. ab illicitis refrenat. Cōtritio nē q̄n p̄ grām gratū faciētem dolet de pctis et corde p̄fecto cōpungit et penitet: q̄ cōtritio silitudinē mortis tenet. pctm̄ enī q̄d peccāti dulce fuerat ad momentū: amarū postea penitenti p̄uertit in lamentū. Et dū eū fetor culpe sollicitat. dū p̄scie dolor instigat. dum pudor offense diuine cor penetrat horror extremi iudicii inquetat. suspirat et gemit. in iudicio vehemēti clamās et dicēs. tristis est aīa mea usq̄ ad mortē. math. xxvi. Et illud ps. Circūdederūt me dolores mortis et picula inferni inuenerūt me. Vel illud. Circūdederunt me dolores mortis et torrētes miḡtatis p̄turbauerūt me. ¶ **Parag. ii.** ¶ In sc̄do gradu dolor corpis p̄ singula mēbra diffusus egrū in lectū deiicit: et lāguorē inducit. Sic p̄tritiōis dolor in desideriiū surgit et in dilectionē ignescit. Et sic lāguor inducit ex dolore: sic amor gignit ex p̄tritiōe. Vñ canti. iiii Si inuenerit dilectū meū ānūciate ei q̄a amore lāguo. Vi deas languidū nūc in lecto iacentē: nūc aliq̄tulū ad surgendū p̄ viribus nitentē. Nōne sic se habet p̄uersio penitētis: dū in eo vices alternat affectio doloris et amoris. Dolor ei deorsū dep̄mit: quē erigere nitit̄ amor sursum. Nā q̄to p̄ amoris ipe tū collectis viribus conat̄ erigi: tanto repletus meōria pctōy cogit̄ reclinari. sed bñ cū eo agit̄ si nec penitē p̄strat? nec erectus in lecto sedeat: et cū lachrymis / gemitib? / et suspiriis ḡtiā visitantē expectet. Nemo ei ex graui infirmitate resurgēs subito in vigore pristiniū p̄ualefcit. ¶ **Parag. iiii.** ¶ In tertio gradu pallor nascit̄ ex dolore: sic maceratio carnis ex inuale scente dilectione. Palleat oīs amans: color hic est apt? amāti. Vñ sponsa decoloratā se clamat ex amore dilecti. canti. i Nolite me cōsiderare q̄ fusca sim: quia decolorauit me sol. hoc calore in ianuis mortē afficimur: dū ex amore christi caro nostra iugiter macerat. Vnde psal. Propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. ut nosip̄sos dño in sacrificiū offerentes. Sicut in holocausto arietū: et sicut in mīibus agnorū pinguiū: sic fiat sacrificiū nostrū

ut placeat ante deū. Vnde clamat apłs. colo. iiii. Mortifica te mēbra uestra que sunt sup terrā. Nam scđm eundē roma. viii. Si scđm carnē vixeritis moriemini. si autē spiritu facta carnis mortificauerit: viuetis. Mortificet igit carō ut spūs uiuat. Quia sicut ait petr⁹ apłs. i. petri. iiii. Christus semel p peccatis nostris mortuus est ut nos offerret deo: mortificatos quidē carne: uiuificatos autē spū. Semel mori dño satis fuit: qui peccatū non fecit: qui vna oblatione sua sufficiētissima et abundantissima p oibus satisfecit. Nos autem peccātes quotidie: peccato mori quotidie debem⁹. Et quia fomes uel libido carnis radicaliter semp manet: nec semel ita mortificari potest: ut semel totaliter destruat. ideo carnem nō semel: sed quotidie mortificare debemus.

¶ Parag. iiii.

In quarto gradu motus destituit. motus inq̄: tam exterioris operationis: q̄ interioris affectionis. A deo nāq̄ fit hō imobilis ad peccatū: ut nec ipsū opef/ nec ei⁹ imaginatiōe ul me moria delectef/ uel illius recipiat etiā primū motū. Nā quē admodū statutū est hoibus semel mori. hebre. xi. Sic nos debemus esse semel mortui pctō: ut ultra non reuiuiscamus in eo: scientes q̄ christus semel resurgens ex mortuis iam non morif: et mors illi ultra nō dnābit. Sequif. Ita et vos existimate nos quidā mortuos peccato: uiuentes autē deo. glosa. Sicut christus mortuus est semel: ita peccatū in nobis moriatur semel: ut non oporteat iterari. Et sicut christus semp uiuit: ita et nos semp uiuamus virtutibus. Si enī mortui sum⁹ peccato/ scz per grām dei: quō. i. qua ratione adhuc post tantum bñficiū uiuemus in illo: et vires reddemus hosti. Cū ei hoc pstitit gratia ut moreremur peccato: quid aliud facim⁹ si uiuimus in eo: nisi ut gratie sumus ingrati. Vis videre spiritum innouatū et hoīem in virū alterū imutatū: hic est qui non suam: sed dñi querit facere voluntatē. carnis mundiciā cordis amplectitur puritatem: seruat silentium/ nisi uerbum proferat ordinatū. nihil tortum videbis in oculis. nihil inordinatum in gressu. nihil offensiuū in gestu. nihil lasciuū in risu. nihil in auribus quod ad pruriginē pertineat leuitatis. nihil in toto corpore quod pretendat motū aliquē uanitatis.

Pars sc̄da.

¶ Paragra. v. **I**n quinto gradu sensus obtundit̄: et p̄ patientiā velut insensibile reputat̄. Vñ in filio sunamit̄ q̄ mortuus iacebat in lectulo non erat vox neq̄ sensus. iiii. re. iiii. Sic martyres velut insensibiles effecti omnia genera tormentor̄ cōtēnebant quasi penitus non sentirent. quia in christū mentaliter excedebant. Sic ap̄lus clamat se cōfiguratur̄ morti christi: si quo modo p̄tingat ad resurrectionē que est ex mortuis. Quoniā p̄tes debent p̄gruere suo toti: et mēbra suo capiti p̄formari. Necesse est formam patientiē ad nos a christo capite diriuari. Vide christū in patibulo morientē, dorsū suū scissū verberibus. vellicatas genas. faciē speciosi p̄ filiis hoīm sputis linitā hoīm imundor̄. caput corona spinea sauciatū. latus sanguine rubricatū. man⁹ ⁊ pedes clauis cōfossos: et tanq̄ agnus māsuētissimus iugulatori suo nō respondens. in crucis cathedra patientiam efficaciter docet verbo parit̄ et exemplo. pater (ingt) dimitte illis q̄a nesciūt quid faciūt. Nouū docēdi genus nouus magister assumpsit reos excusat. factū attenuat: et ad patientiā miro mō fideles suos informat. Moyses iurias suas p̄sequit̄ et lege talio nis vlciscit̄: et absq̄ vlla miseratōe legis sue p̄tēptor occidit̄. christus aut̄ gladiū invaginā reponi p̄cipit: nec fratri p̄mitti irasci / nec racha nec fatue dici: in q̄bus tribus / irā / p̄uitiū et p̄tēptū penitus iterdixit. Dictū est atiq̄s: oculū p̄ oculo: dentē p̄ dēte. Iudeos vocat̄ atiq̄s quos furor vidicte sic freneticos fecerat: sic reddiderat effrenatos: ut p̄ oculo caput: p̄ dente vitā expeterent. Vñ lex eos ad vindicte vicissitudinem refrenabat: ut tantū exigerent vltiōis quantū vis furentis intulerat lesionis. Ego aut̄ dico vobis ait christus math. vi. Si quis te pcusserit iu dexterā maxillā prebe et alteram Vult dñs non vitiū vitia vindicari: sed virtutibus superari et ire scintillā in ip̄o principio: ne in furoris incendium p̄rū pere p̄mittat̄ extingui. Si ergo vitia supare volueris arma sume patientiē / non furoris. Nonne dominante colera: febre acrius estuante plerūq̄ videmus freneticum fieri egrotantē fren det dētibus. percutit̄ pugno. morsibus impetit obsequētes. sed medicus armatus patientia despicit iniurias: mortē

sustinet ut a pena liberet laborantē. Cū igit̃ inferētes nobis iniurias: laborare frenesi cognoscamus: furientiuū morbos ⁊ morsus virtute patientie superemus. et velut insensibiles facti: quasi mortui taceamus. Exēplo dauid qui sauli psequenti dicebat: quē psequeris rex israhel? quē psequeris canē mortuū persequeris et culicē viuū. Attende q̃ signanter loquitur canis viuus latrat/ clamat/ et mordet si potest. sed canis mortuus nihil horum facit. Videas aliqua animalia/ pedibus/ vnguibus/ dentibus/ et cornibus sese defendere: sed verus patiens est velut canis mortuus aut culex viuus. Idem quoq; dicit in psal. Propter te mortificamur tota die: estimati sum⁹. sicut oues occisionis. ¶ Paragra. vi. ¶ In sexto gradu corporis et aie nexus dissoluitur. quia subtractis sensibus velut insensibilis mens effecta: nullis temporalium rerum nexibus nullius corruptibilis creature vinculis per affectionez amoris illiciti detinet. Vnde canti. viii. dicit̃. Fortis est ut mors dilectio. dura sicut infernus emulatio. lampades eius lampades ignis atq; flāmarum: aque multe nō potuerunt extinguere caritatem. Mors naturalis separat animā a corpore: mors spiritualis a rei corruptibilis affectione. In hoc gradu separatur anima ab omnibus quibus ante fuerat per affectionem vnita: ut soli spōso inhereat per amorem: ppter quod amor morti merito comparatur: ut prius dura sicut infern⁹ emulatio. Infernus quos recipit non dimittit. Sicut ergo amor dicitur similis morti propter perfectam separationem ita infernus ppter perpetuā cum christo vnionē. Lampades eius etc. In lampade lux et ardor. Ardet enim mens interius deuotione. lucet exterius coram hominibus opinione. sic ardet deo per desideriuū: ut luceat foris hominibus ad virtutis exemplū. Dictā separationē mortis pponit ap̃ls in seipso dicens phi. i. Desideriuū hñs dissolui ⁊ esse cū christo. ¶ §. vii. ¶ In septimo gradu spiritus liber egredit̃. quia nullius rei create retiaculis impeditur. In hoc gradu mens ad celestia meditanda libere subleuatur. faciliter enim per meditationem in deum erigitur: que temporalium affectione nō iuisca- tur. nec sollicitudine distrahitur. nec pondere pregrauatur.

Pars scda.

aves surax leuitate penax subleuant in altū. aut ad cibū q̄e dū. aut ad laqueos euadendū. aut ad delectabiliter spacian dū. Sic aia ad celestia sustollit. q̄nq̄ p̄ spūali refectione q̄ren da. sicut hortaf ap̄ls colo. iiii. Que sursum sūt q̄rite. que sursum sūt sapite: non q̄ sup̄ terrā. mortui enī estis: et vitavestra abscondita est cū christo in deo. q̄nq̄ p̄ delectatione gustanda. et q̄nq̄ p̄ getis tranquillitate inuenienda. et plerūq̄ p̄ tentatione fugienda. Et de vtroq̄ istorū ait ps̄. Quis dabit mihi p̄nas sicut colūbe: et volabo et requiescā. ecce elongaui fugiēs zē. Solent terrena aialia q̄busdā lufibus saltū dare et corpa sua q̄tulūcūq̄ in aere saliendo transcendere. Sic et pisces surp̄ aquas saliūt: et terminos sue habitatiōis excedūt. Sic ania semetipsam debet excedere et per meditationem ad celestia se leuare ut mundo mortua: viuat deo. Vnde aaron moriturus iubet in montē ascendere. quia per meditationem debemus ad excelsa transire. paucorū est in hunc montē ascendere. pauciorum vero stare in vertice. sed paucissimorū ibi mori et quiescere. Propter quod ait psal. Quis ascendet in montē domini: aut quis stabit in loco sācto eius? Qui in domine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requiescet in monte sancto tuo. Ascensus habet difficultatē. stat⁹ sublimitatē. requies voluptatem. De diuinis sigdē meditari mentib⁹ ad talia icōsuet̄ oculis calligant ib⁹ ad celi luminaria eleuari magne est difficultatis. exerceri tamen in eis: et meditationibus sacris scopare et purgare spiritum: magne est dignitatis. quiescere autē ⁊ non reuocari ad inferius: magne est uoluptatis. Notabile autē est quod dicit̄ q̄ aaron id est montanus in supercilio montis hor morif. Hor interpretat̄ lum̄ n. quia in vertice montis: luminis ⁊ visionis mundo carni: et etiā sibi ip̄i morif vir p̄templatiuus. Et aduertebū domini: aaron (inquit) colliget et moriet̄ ibi. Mens enī que p̄ vana desideria spargit̄ que variis cogitationibus huc illucq̄ distrabitur. qui in se non colligitur: in hoc mōte non moritur. Discat igit̄ mens humana prius ad seipsam intrare et in se consistere: quatinus in hunc montem possit ascendere. Colligat anima fidelis cogitationes suas ut exurgant

in meditatione
in libet exaltat
mentio trāsit
p̄taly. Et autē
quia cogitatio est
in cogitatione veb
no gradu mortu
lumi er q̄st: pacis
mū cū ad locū p̄
amor nōter ad d
ueri p̄at perduc
die: tōne requie
es. ibi mortuus sep
rant in quo dicit̄
montē ascendit: t
faloga morit̄: t
est ignota. A la
p̄milla in fidel
formis p̄ gratiā
dūri ip̄ius nullus
lestiā. (Parāg. n
atur. quia cum m
tuctur: recognosc
fic quantū est de
pulvere esse et cin
corū et cibū v̄m
Inflamātiū est cor
sunt quantum ad
lectatio et ego ad
tē eliverit ma m
de. q̄ quāto quis
diuino lumine. e
cit nihil esse. N
nouissimos ap̄t
ostendit tanḡ me
mortu reueratos.

in meditationē: meditatio pficiat in p̄templationē. p̄templatio iducat exultationē. exultatio dilatef in admirationē. admiratio trāseat in alienationē. alienatio terminef in mortē sp̄ualez. Est autē differētia inter meditationē et cogitationē quia cogitatio est improuidus mētis intuitus: circa veritatīs inquisitionē vehemētius occupatus. ¶ Parag. viii. ¶ In octauo gradu mortuus sepeliē. quia cū p̄ meditationē mens sursum erigif: pacis serenitas obtinef. vnaqueq; res nō quiescit nisi cū ad locū ppriū puenerit. quare cū locus sit deus q̄diu amor noster ad diuerfa spergif: uel ad ima diriuaf: nunq̄ ad uerā pacē perducif. Ideo dicit aug. Inquietū est cor nostrum dñe: donec requiescat in te. Ibi ergo sit mens: et hic erit reges. ibi mortuus sepeliē. hoc est sepulchrū q̄ ioseph dño p̄parauit in quo christus mortuus requieuit. Moriturus moyses montē ascendit: terrā p̄missionis aspexit: in vertice montis fāschga morif: sepeliē a dño. cuius sepulchrū oībus hoībus est ignotū. Ascendit in montē p̄ mentis eminentiā. p̄tēplaf p̄missā in fidelibus patriā. morif cū efficit quodāmodo dei formis p̄ gratiā. sepeliē a dño p̄ infusa sibi letitiā. sed sepulchrū ipsius nullus agnoscit hoīm: qm̄ illa pax exupat omnē sensū. ¶ Parag. ix. ¶ In nono gradu corpus sepultū resoluatur. quia cum mens in diuino lumine semetipsā clari⁹ inuētur: recognoscens se quantū ad aiām creatā ex nihilo. et sic quantū est de se simplr nihil esse. quantū autē ad corpus sepuluerē esse et cinerē, imouilissimū sterquiliniū. saccus stercoreū. et cibū vermiū: necessario humiliari cōpelliē. Sic ait ps Inflāmatū est cor meū ad dilectionē. et renes mei cōmutati sunt quantum ad delectationē. quia in renibus consistit delectatio. et ego ad nihilū redactus sū / scz in mei reputatione id est verissima mei cognitione me nihil esse cognoui. Attē de q̄ quāto quis plus pficit in dei cognitione: tanto plus in diuino lumine cognoscit seuerius: et tanto amplius se cōspicit nihil esse. Vñ ap̄ls. i. ad cor. iiii. dicit. Puto q̄ deus nos nouissimos ap̄ls. id est vilissimos: quasi de quibus non curet ostendit tanq̄ morti destinatos: quasi ad nullā utilitatē. sed morti referuatos. Sequif tanq̄ purgamēta huius mūdi facti

sumus oim p̄p̄sima usq; adhuc. et dauid ex humilitate cani mortuo se cōpauit. At tēde q̄ sicut ignis in suo cinere q̄ eūl tim⁹ sue resolutōis t̄min⁹ p̄suaf: sic aīa in hūilitate q̄ resolutū usq; ad mīma et vsq; ad vltia custodit. Et sic fenix p̄gregat̄ a romatib⁹ incēdit ignē: quo p̄remata et in cinerē redacta renouat̄: ⁊ talē renouatōz p̄petuo p̄suaf. Sic aīa caritat̄ igne succēsa ac i hūilitat̄ cinere resoluta: p̄seruat̄ in gr̄a ac de die in diē p̄ gr̄am renouat̄.

Incipit de morte culpe. Ser

mo p̄mus de sp̄ualis mortis p̄gressibus: p̄tinens §.iii.

Dost mortē nāse et gr̄evidēdū ē de morte culpe quā vitare debemus. q̄a ē detestabil̄ et dānosa. Cū ei ois creatura dei bona sit. sicut d̄r ad thi. iiii. deus t̄n mortē nō fecit sap. i. nec obstat huic illō qd d̄r eccl̄. xi. bonū ⁊ malū: vita et mors a deo sūt. q̄a illō ē intelligendū de corpali morte quā de⁹ inflixit hoi p̄t̄ p̄ctm̄. vñ ro. v. p̄ hoiez p̄ctm̄ inuit̄ i mūdū. ⁊ p̄ p̄ctm̄ mors. Mors iḡ corpāl. i. nccitas moriēdi p̄ tōtō d̄r esse a deo. q̄a ip̄dimētō mortalitat̄ ablato: et hoie relicto p̄priis nāsalib⁹: remansit hō de nccitate mortal̄. Mors nāse. i. nccitas moriēdi ē inēuitabil̄ vt dictū ē. s̄ mors culpe ē euitabil̄ et ē in hois libertate. sicut d̄r eccl̄. xv. ante hoiez vita et mors. vita inq; gr̄e et mors culpe: et p̄t̄ h̄ ē culpabil̄ Si enī mutari n̄ possz: culpabil̄ n̄ eēt. q̄a sicut ait aug. Nemo p̄ctat̄ in eo q̄ vitare n̄ pōt. **¶ §. ii. Sciēd̄ aut̄ q̄ si mors quāq; p̄sistit in corde t̄m̄. s. in cogitatōe / delectatōe / ul̄ p̄lesu. Vñ in p̄sōa hoim̄ ip̄iorū d̄r isa. z8. percussim⁹ fedus cū morte. h̄ fed⁹ p̄mittit̄ in p̄lesu. ¶ §. ii. Qñ p̄sistit in ore: qñ. s. p̄rūpit̄ in deordiātā locutōz. D̄r enī p̄. xviii. Mors et vita in maib⁹ lingue. sed q̄a lingua n̄ra in lubrico posita ē et p̄ illā frequēt̄ labimur i p̄ctm̄. Iō d̄r ia. iiii. lingua n̄ra ignis ē. vniūsit̄as inq; taē. lingua p̄stituit̄ in mēbris nris q̄ maclat̄ totū corp⁹ et islā mat̄ rotā natiuitat̄ n̄re inflāmata a iehēna. Ois enī nāsa be stiarū / volucrū / serpetū / et ceterorū aialiuū domat̄: lingua aut̄ nullus hoim̄ domare pōt. Est enī inq̄tū malū. plena veneno mortifero. et eccl̄. lxxiiii. Post multa mala q̄ ex lingua venire testat̄ ait. mors illi⁹ mors neq̄ssima et vitil⁹ inferus potius q̄ illa. Iō salubrit̄ exhortādo dicit. aur̄ tuū et argētū tuū cōfla et verbis tuis facito staterā: ⁊ frenos ori tuo rectos. Et at**

De morte culpe

3

...ne forte labo
...tū tibi: sicut
...ad opator
...manib⁹ et
...morte i erro
...vray. In lig
...soluti alle: h̄ d̄
...cū gl̄ia h̄cū r
...ad d̄gnatōe s̄m̄
...p̄t̄ eūlitis m̄lū
...vñ ad d̄gnatōe
...one. 23. sicut
...morte p̄t̄ exiēt
...fr̄uat̄ sp̄elo p̄c
...gen. 3. D̄r t̄p̄s
...q̄ quocūq; die
...tes boni et mal
...torie: quocūq; d̄
...ne. sicut t̄p̄s p̄
...dubol̄ p̄t̄ i cū
...d̄blovā et auda
...n̄ m̄l̄et̄ h̄cū l̄et̄
...Nū enī m̄l̄et̄ d̄r
...reignis. sicut N
...hoc cognouit̄ ex
...q̄ t̄e h̄cū ecce tac
...p̄m̄ iob̄oiet̄: ad
...Postmodū d̄dit̄ n
...ecce ade p̄uar̄cat̄
...s̄ t̄m̄ i p̄cō p̄mor
...sp̄ual̄. Nā aspect
...p̄lesu. q̄l̄ i p̄p̄
...li ex gustu h̄cū
...odoratu tactu et
...Sermo. n. de m
...Icut̄ aut̄ lapid̄
...in orbē terrar

¶ Secunda pars.

Illic p hūilitatē posse ascendere: vnde p supbiaz se nouerat
corruisse. Inuidens aut hōi: tentat. tentando deuicit: et deu
ctū subiecit ac subiecto: inique et tyrānice dnāri psumpsit. Si
cut aut tyrannus impiissimus: subiectos suos sine mīa affli
git/opprimit/ac eis exquisita genera mortis infligit. sic dia
bolus oī tyrāno crudelior: variis mortis generibus miseris
quos in seruitutē suā redigit: mori facit. ¶ Parag. i. ¶ Ali
os nāq̄ mori facit suspēdio. s. p supbiā. supbos enī suspendit
in altū vanitatis: ut postmodū p̄cipitet in pfundū miserie ge
hennalis. sicut solent facere luctatores: quorū vnus aliū ele
uat a terra: ut sub pedibus suis deiciat eleuatū. hunc modū
p̄cipitii: prius exptus fuerat in seipso. Nā cū ipse leuari vel
let per supbiā: deus ipsū piccit in abissi pfundū. sicut dicit
Isa. xiii. Dicebas in corde tuo: in celū p̄scendā sup astra celi
exaltabo solū meū. Ascendā sup altitudinē nubīū: et ero si
milis altissimo. Veruntū ad infernū detraheris: in pfundū
laci. et ante detracta est ad inferos supbia tua. Et luce. x. dī
de eodē. Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Sicut
igit̄ diabolū (quia se p supbiā efferre voluerat) deus p̄cipita
uerat in infernū. sic ipse tractu p̄simili conat̄ hoīes. primo q̄
dem in altū extollere: ut postmodū p̄cipitet in pfundū. Exē
plū de achithophel: qui de sapiētia sua p̄sumens: vidēs q̄ nō
esset factū p̄siliū suū qd sc̄z dederat p̄tra dauid: suspēdio in
teriit. ii. re. xvii. Et de absalon qui nimia ambitione dnādi
succēsus: prēm suū dauid de regno suo fugauit. sicut dicit. ii
rezū. xviii. q̄ ipso suspēso inter celū et terrā. mulus cui inse
derat p̄transiit. De amā vero. hester. vii. De p̄cipicio vero: di
citur. iiii. re. ix. quō Iezabel fuit p̄cipitata de fenestra palaciū
Et de ochozia. iiii. re. i. Cecidit ochozias p cancellos cenacu
li/ cui mādauit helyas. De leūlo sup quē ascendisti nō descē
des: sed morte morieris De antiocho etiā dicit. ii. macha. ix
Supbia repletus ignē spirās aio in iudeos: p̄tigit illū impe
tu euntē de curru cadere: et graui corporis collisione mēbra
vexari. Isq̄ qui sibi videbat etiā fluctibus maris impare. et
montiū altitudines in statera appēdere. nūc hūiliatus/ i ge
statorio portabat. Nota ibi deuilissima morte eius. Vñ bñ

descriptio Supbiae

in ipso dicitur
consummat
vultus et gloria
vultus autē et
ego mors et
circumdem ergo
vocat. quia imp
Potuit enī dicit
fratres. a operibus
let. Supbia. Aue
mādaus fiducia
harita parauit
calos super eū quā
tue que ad vnta
tū demoniae. Iub
milians. uel tram
xiii. Timor don
dicitur declinat
¶ Hos peremir e
scriptū est. Iapen. n
terras. imitant. illū
uol. diabolus vntis
re terras. ut non si
ntoxicari per eū e
videndo. Primo ex
Penulam occidit
qua nūc inferos e
sus est qui terrena
mūdia occidit: q̄
ua appetit que tot
debueramus. Illū
terni habendo qu
cti inuidia. et p̄
mūdie diffundē
ratores. Contra
vntis proximum

de superbo dicit. iob. xviii. Deuoret pulchritudinē cutis ei⁹
et consummat brachia illius primogenita mors. Pulchritu
do cutis est gloria temporalis. p brachia opera designantur
mors autē est peccatum quod animā occidit. Primogenita
ergo mors est superbia/que est initium omnis peccati. Pul
chritudinem ergo cutis eius et brachia: p̄mogeita mors de
uorat. quia iniqui gloriā et operationem superbia deuastat
Potuit enī etiam in hac vita gloriosus existere/ si supbus nō
fussset. et operibus poterat deo cōmendari / nisi elato p̄cessif
set. Sequitur. Auellat de tabernaculo ei⁹ fiducia. De taber
naculo eius fiducia auellit quando peruersus quisq; multa ī
hac vita parauerat: repentina morte dissipatur. Sequitur. Et
calcet super eū quasi rex interitus. Quia vel hic vitiis premi
tur que ad interitum trahunt eum uel morā tempe potesta
ti demoniace subiugat. Huius mortis remediū est timor hu
milians. uel humilitas deum timens. sicut ait sapi. puerbi.
xiii. Timor domini fons vite. i. vite spiritualis initiū/ ut de
clinat/ id declinare faciat a ruina mortis. ¶ Paraph. ii.

¶ Alios peremit diabolus veneno/ scilicet per inuidiā. sicut
scriptū est sapien. ii. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem
terrarū/ imitantē illū qui sunt ex parte illius. qui a videlicet si
cut diabolus virus inuidie sue diffundens in hoīe/ in toto or
be terrarū ut non sit qui se abscondat a calore eius. sic impij
intoxicati per eū et eius imitatores effecti alios inficiunt ī
uidendo. Primo ergo moriunt hac peste. sicut dicit Iob. v.
Paruulum occidit inuidia. glosa. Paruulus inuidia occidit
quia nisi inferior esset: de bono alterius nō doleret. vel par
uus est qui terrena diligit. magnus qui eterna. Paruus ergo
inuidia occidit: quia nullus hac peste moritur/ nisi qui ter
na appetit que tota non perueniunt pluribus. Vnde si qua
desideramus: illi inuidemus qui penitus ea accepit. vel par
tem habendo quantitatem nobis restringit. Isti autē sic infe
cti inuidia / et spiritualiter interfecti inficiūt alios: venenū
inuidie diffundēdo. sicut detractores et verborum infamie
relatores. Contra quos ait sapi. ecclī. xix. Audisti verbū ad
uersus proximum tuum: cōmoriatur inte fidens: quoniam

e. i.

descriptio Inuidia

Pars secūda.

nō te dirūpet. Et quia nō minus peccat auditor detractiōis: q̄ ipse detractor. sicut ait ber. Detrahere aut detrahentem au dire: q̄ istorū sit grauius nō facile dixerim. Ideo dicit̄ puer. xvi. Indignatio regis: nūcius mortis. Nūcii mortis sunt de tractores: q̄ sp̄ mortē nūciāt p̄xiōrū: et mortē nūciando: eti am audientes occidunt. Contra istos nuncios mortis: debet rex et quilibet iustus se et om̄s sensus suos bene regens indignari: et eos cū indignatione expellere: uel indignationis et displicentie signa monstrare. Sciendū autē q̄ inuidus dolet de bono alterius: et gaudet de malo. sicut alibi declaratū est Quantū ad printū: sp̄em inuidorū pretendit Ionas: qui de ni nue ciuitatis conuersione dolebat. De quo dicit̄ Ione. iiii. Petiuit ionas aīe sue ut moreret̄ dicēs: melius est mihi i mori q̄ uiuere. De sc̄do scriptū est puer. xxvi. Sicut noxius est q̄ mittit lanceas et sagittas in mortē: ita vir qui fraudulenter nocet p̄xiō suo. Iste quia gaudet de malo alterius: ideo fraudulenter in malū alterius machinat̄: et per vias occultas nocere conat̄. De mala morte taliū multa exempla legimus in scriptura. Cain ex inuidia perimens fr̄em suū abel: occisus est a lamech. gene. iiii. Egyptiū dolentes quia hebrei in terra sua crescebant et multiplicabantur nimis: timentes ne p̄cesu temporis ipsos opprimerent: afflixerūt eos multipliciter et sibi seruitute durissima subiecerūt: sed cum illos fugiētes persequerent̄: aque maris rubri operuerunt currus ⁊ equites cuncti exercitus pharaonis: ita q̄ nec vnus quidē sapfuit ex eis. exodi. xiiii. Abymelech qui. lxx. fratres suos occiderat: vna mulier iacens fragmen mole: eius confregit cerebrum: qui ab armigero suo fecit se interfici. iudi. ix. Saul qui cum iniqua inuidia p̄secutus est dauid: tandē irruens super gladium suū mortuus est. i. regū. xxxi. Syba filius bochri concitauit populū contra dauid et fugiens in abelam ciuitatē vbi putabat se habere refugium: decapitatus fuit ibidē. ii. reg. xx. Accusatores danielis iubente dario rege missi in lacū leonum: continuo sunt a leonibus deuorati. dan. xi. et. xiiii.

Paragra. iiii. **A**lios occidit diabolus gladio scilicet p iracundiā. Vnde dicit̄ exo. xv. Dixit inimicus persequar et

bre descrip:

comprehendā: diuidā spolia et implebis anima mea. euagiano gladiū meū et interficiet eos manus mea. Et iob. v. dicitur. Virum stultū interficit iracundia. glosa. Māfuetudo imagine dei in nobis cōseruat: qui semp tranquillus est: sed ira dissipat: que multis virtutibus priuat: que dū quietē mētis tollit: spū sanctus ibi nō quiescit. Irati et impatientis figuram tenet ionas cui irato (pp̄ hederā delicatā) dixit dominus. Putas ne bene irasceris tu super hedera? Et dixit. Bene irascor ego vsq̄ ad mortē. Ceterū factū sanfonis seipsum ut hostis interficientis et occidentis spēm iracundi pretēdit. De quo dicit iudi. xvi. Moria anima mea cum philistinis ut vlciscar me de hostibus meis: et pro amissione duorū luminū: vnam recipiam vltionē. Iratus enī sibi nocere desiderat: ut vindicando se nocentibus sibi possit inferre maius, uel simile nocementū. Item factū razie: pretendit modū hominis ex impatientia desperati. de quo dicit. ii. macha. xiiii. q̄ nichanor misit milites quingentos qui eum comprehēderent. cum autē comprehenderetur: gladio se petiit (eligens) nobiliter mori: potius q̄ subditus fieri peccatoribus: et contra natales suos indignis iniuriis agi: sed cum nō certo ictu propter festinationē plagam dedisset: recurrens ad mur̄ se ipsum precipitauit in turba: et cadendo venit per mediā ceruicem: cursuq̄ turbā pertransiens: et stans supra petram pre ruptam complexus in testina sua vtriusq̄ manibus: proiecit super turbas: et ita defunctus est. Quāuis autem scriptura sacra, ionam, sanfonem, et raziam computet inter sanctos: eorumq̄ facta predicta excusentur a sanctis: quantū tamen ad exteriorem apparentiā modum impatientis ire pretendunt. Sed qualiter impii in sanctos tyrannides exercentes crudelitatis sue penas modis variis exsoluerunt: in locis innumeris scriptura sacra testatur. Verbi gratia de hisara dicitur iudi. iiii. Tulit iabel vxor abner cynei clauū tabernaculi: et defixit in cerebrum hisare: qui soporem morti socians defecit: et mortuus est. De zebee et salmachia dicitur iudi. i. Comprehenderunt filii israhel azombezech cefis sūmitatibus manuum eius ac pedum: sicut ipse fecerat septuaginta regibus

Secunda pars.

adduxerūtq; eum in hierlm: et ibi mortuus est. De cain qui frēm suū occidit: et a lameth occisus est. gen. iiii. De pharao ne exo. xiiii. De abymelech qui. lxx. fratres suos occidit. Iudicū. ix. De ioab qui licet strenuus miles fuerat. quia tamē duos viros pdiciose perimit: iussit dauid moriens occidi. iii. re. ii. De zāri qui p̄tra regē israhel pessimū scz hela rebellans occidit. dicif. iii. regū. xvi. q̄ post septē dies seip̄sū cū domo regia succendit. De achab pessimo dicif. iiii. re. xxii. q̄ vulne ratus in bello mortuus est vespere: linxerūt canes sanguinē eius in eodē loco in quo linxerāt sanguinē naboth: qui ipso achab dissimulāte fuerat lapidatus. De benadab rege syrie. qui multa mala filius israhel intulerat: quodāmodo a seruo suo osael iugulatus fuit: dicif. iiii. re. viii. De ioab rege iuda qui zachariā filiū ioiade sacerdotis lapidari fecit: dicif. iiii. re. xii. q̄ a seruis suis fuit interfectus. De antiocho qui multorū viscera torserat: quō dirū dolorē viscerū passus: misera bilī morte defūctus est. ii. macha. ix. De herode impiissimo quō pcussus ab angelo: p̄sumptus a vermibus expirauit. act. xii. His oib; exēplis ostendit: quō imp̄i impiā vitā agētes diabolo p̄curante: et deo iuste pmittente: diuersa dire mori genera patiunt. Huius mortis remediū est patientie leuitas sicut ait psal. Non moriar sed viuam: castigās castigauit me dñs: et morti nō tradidit me. ii. macha. vi. Cū a morte possē liberari duos corporis sustineo dolores: p̄pter timorē autē tuū hec patior. De patientia require supra de morte gr̄e q̄nto ḡdu. ¶ **S.** iiii. ¶ **A**lii submergunt per auaritiā. t̄palia nā q̄ fluunt et refluunt sicut aque. Vñ sicut in flumine habet hō qñq; aquā vsq; ad talū. qñq; vsq; ad gēua. qñq; vsq; ad renes. qñq; vsq; ad collū. plerunq; totus imergit. sic aliqñ amor t̄paliū non plus tangit hominē q̄ aqua tangēs talū eius. Vñ de de re de qua nihil aut parū curatur solet dici. hoc nō tāgit talum meū: quasi quis diceret. parū afficior uel nō curo. Aliqñ amor temporalīū ptingit vsq; ad gēua: quasi plus aliquid tantulū appropinquans ad cor hoīs: sed adeo lōge distās quod nō est piculū submersionis/uel deordinate affectionis. Aliquando peruenit vsq; ad renes/id est vsq; ad delectationē

quia in tēporalibus affectio delectat: tū citra deū. aliqñ puenit
 aqua vsq; ad guttur: et tūc est hō in magno piculo: qñ in tēpa
 libus delectat et nimis occupat et inordinate afficit. Sed sic
 natans euadere pōt nec totalr despatur: quousq; caput eius
 emergat. sic in pposito: qñ totus hō imergit in terrenis: iam
 nō est spes euasionis. ppter qđ psal. exclamat. Saluū me fac
 deus: qñ intrauerūt aque vsq; ad aiā meā. Infixus sū in li
 mo pfundi: et nō est substātia. Sic etiā btūs petrus cū adiu
 torio gratie diuine ambulās sup aquas: vidēs uentū validū
 uenientē timuit: et cum cepisset mergi clamauit dicens. dñe
 saluū me fac. math. xiiii. In hoc facto beatus petrus tenet fi
 gurā eorū qui diuine gratie manutenētia siccis pedibus am
 bulauit super aquas: id est intactis cordis affectionibus qua
 si pedibus nō tangentes: imo potius conculcātes illesi ptran
 sierunt: qđ diu nō sibi sed deo glām tribuentes: ad christū ue
 nire contendūt. Sed uidens petrus uentū. i. tentationis im
 pulsū timuit. quia nō est de pprijs uiribus inter fluctus pelā
 gi presumendū: sed diuinū auxiliū est obnixius implorandū.
 Et cum cepisset mergi clamauit. quia non vltimū submersio
 nis periculū expectandū est: sed in ipso principio q̄cito ad
 uertit homo periculū: diuinū presidū est petendū. At enī
 apłs. i. ad thi. vi. Qui uolunt diuites fieri: incidunt in tenta
 tionē: et in laqueū diaboli et in desideria multa. Multa sūt
 inutilia et nociua que mergunt hominē in interitū et perdi
 tionē. In signū huius dicitur exo. vii. qđ moyses ex precepto
 dñi percussit aquā fluminis: que uersa est in sanguinē: et pi
 sces qui erant in flumine mortui sunt: per quod uoluit domi
 nus designari qđ aqua fluminis egypti: id est trāsitoria huius
 mundi: conuertunt in sanguinē. i. mortē eorum qui inordi
 nate ea diligunt: et pisces qui in ea erant mortui sunt: id est
 qui in eis conuersant et nutriuntur ex eis. Item aqua cōuer
 titur in sanguinē: qñ cupiditas temporalium conuertit in cru
 delitate: quod sepiissime contingit. Cupidi nāq; sūt impij
 imisericordes/ fraudulenti/ calumniosi/ fures/ raptores/ cru
 deles/ et pauperū oppressores. Electorū et reprobatorū diffe
 rentiā quantū ad vsum tēporaliū: mirabiliter ostendit deus

e. iii.

Secunda pars.

in diuisione maris rubri. exo. xiiii. vbi dicitur quod aque operuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis: nec vnus quidem superfuit ex eis. filii autem israel transierunt per medium sicci maris. et aque eis erant per muro a dextris et a sinistris et viderunt egyptios mortuos super littus maris. Ecce aque sunt electis per muro defensionis: que reprobis sunt causa perditionis. Quod autem sint electis per muro defensionis docet tho. iiii. dicens. Quod potueris ita esto misericors. Sequitur. Elemosina a peccato et a morte liberat. nec paties animas ire in tenebras: ecce murus a sinistris. Sequitur. Fiducia magna coram deo summo est elemosina. Et pariter ante dicitur. Premium bonum thesauriza tibi in die necessitatis. Ecce murus a dextris. Quod vero reprobis sint causa perditionis: patet per multa exempla. Achor qui tulit de anathemate hiericho: lapidauit eum omnis populus et omnia que eius erant igne consumpta sunt. Iosue. vii. Adolefcens qui putauit se dauid prospera nunciare: ac per hoc munera reportare dicendo se saul occidisse: iubente dauid occisus est. ii. reg. i. Sile accidit duobus latronibus qui caput hybosesep filii saul quem occiderant tulerunt ad dauid. ii. re. iiii. Ananias et saphira vxor eius quia de precio agri venditi fraudauerunt: ad increpationem petri subito mortui ceciderunt. actu. v. Diues ille cuius agri fructus vberes attulerunt: cum cogitaret destruere horrea sua et maiora facere: raptus est citius quam credebat: dicente sibi domino. Stulte hac nocte repetunt demones animam tuam a te: que autem parasti cuius erunt? luce. xii. ¶ Para. v. Alii cruci affiguntur per accidens. Est autem accidia tristitia quam dam cor aggrauans ne aliquid agere libeat. Vnde. Reddit hominis membra quasi stupida et paralitica ad omne opus bonum imobilia. sicut in homine cruci affixo manus et pedes affixi sunt: et impossibiles ad motum operis cuiuscumque. Vnde ecclesiasticus xxix. dicitur. multos occidit tristitia. Et. xxxviii. A tristitia finit mors et cooperit virtutem. Distingue tamen de tristitia sicut distinguit apostolus. ii. ad cor. vii. Que secundum deum est tristitia: penam in salutem stabilem operatur. seculi autem tristitia mortem operatur. Accidiosus ergo etiam si videatur viuere: tamen mortuus est. sicut dicitur apostolus. iiii. Nomen habes quod viuas et mortuus

es. Ideo sequit̄. Esto vigilans et p̄firma cetera que moritura erant. Non enī inuenio opera tua plena corā deo meo.

¶ §. vi. ¶ Alii viui sepeliunt̄ p̄ ingluuiē. Vnde ait hiero. Vile sepulchrū rationis est ebrietas. psal. Sepulchrū patens est guttur eorū. Vnde sepulchrū patens ex quo fumi et fetores exalant. sicut de cadaueribus mortuorū. nec mirū quia sicut ait ap̄tus. i. ad. thy. v. Vidua que in delictis est viuens: mortua est. Et ro. viii. Si sc̄dm carnem vixeritis moriemini. Mortē esse in talibus vere possumus ex clamare cū filius p̄phetarū. iiii. reg. iiii. Mors in olla: vir dei mors in olla. Naz pocula delicata conuertunt̄ in absinthiū: et cibaria in venenū. Mirabile est q̄ hō nullomodo scienter gustaret aliquid vnde sciret se mortē incurrere corporalē. vtinā ita sollicite si bi cauerent hoīes ab his gustandis que mortē inferunt spiritalē. Vnde iob. vi. Nūquid gustare potest quod gustatū affert mortē. Attende q̄ philisteos pariter epulantes samson concussit: colūnis domus oppressit: et mortui sunt vtriusq̄ sexus tria milia. iudi. xvi. Filius iob bibentibus vinū in domo fratris sui primogeniti: ventus vehemens irruens a regione deserti: concussit quattuor angulos domus et oppressit eos: et mortui sunt. Iob. ii. balthazar in cōiuiuioidit digitos manus scribentis in pariete mane thetel phares et in ipsa nocte interfectus est et regnū eius translatum est ad iudeos et per fas. daniel. v. Terribile exemplum est de diuite epulone qui induebatur purpura et bysso et epulabatur quotidie splendide: qui mortuus sepultus est in inferno. luce. xvi. ¶ Paragra phus. vii. ¶ Alii incendio comburunt̄: sc̄z per luxuriā. luxuria enī est ignis vsq̄ ad consumationē deuorans. hoc igne luxuriosi comburuntur. sicut patet gen. xix. De hoc incēdio ait beatus iacobus. Vnusquisq̄ tentatur a concupiscētia sua at tractus et illectus. Cōcupiscētia vero cū conceperit parit peccatū. peccatū vero cū consumatū fuerit ope videlicet uel cōsensu: generat mortē. Nota de filio pdigo qui p̄sūpsit oīa sua viuendo luxuriose. de quo dixerat pater q̄ mortuus fuerat luxuria: sed reuixit per penitētiā. De mala etiam muliere

e. iiii.

¶ Secunda pars.

dicif puer. v. Inclinata est ad mortē domus eius et ad inferos gressus illius penetrāt. Itē ecclastes. vii. Inueni mulierē morte amariore q̄ laqueus venatorū est. sagena cor eius. vincula sunt manus illius: qui placet deo effugiet illā. Nā sychē filius emor qui dynā filiā iacob oppressit: interfectus est cū toto pplo ciuitatis. gen. xxxiiii. Amō q̄ thamar sororē abalon oppssit: in puuio occisus est. ii. re. xiii. Quia ppulus isrl fornicatus est cū madianitis: p̄cepit om̄s p̄ncipes suspēdi in patibulis. Et nume. xxv. finees hebreum qui ad scortum intrauerat occidit simul cū illa muliere.

¶ Sermo. iiii. de signis mortē mōstrantibus: p̄tinet §. xii.

Dostq̄ distinximus diuersos modos moriendi spūaliter videnda sunt signa quedā pronostica morituri. solēt medici in acutis egritudinibus vti signis pronosticis: q̄ scdm hy pocratis documētavite nostre sunt indicatiuavel mortis. A corporalibus igit̄ ad spūalia trāseuntes: modis sibus iudicemus in hoīe mortē culpe. ¶ §. i. ¶ Primū signū mortis pronosticū est gustus deordinatio q̄ sc̄z eger appetit que nocent: et reicit que iuuarent. Infirmi filii israhel spreta dieta quā celestis medicus eis indixerat: petūt carnes flendo corā moyse dicētes (nume. xi) Quis dabit nobis aduēscendū carnes: recordamur pisciū rē. In mentē nobis veniunt cucumeres/et pepones/porri/cepe et allia. aia nostra arida est: nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi māna. Impleuit aut̄ dñs p̄titionē eorum mittens eis cōturnices in multitudine copiosa: sed in malū ipsorū. Nā sequif. adhuc erant carnes in dentibus eorū: nec defecerat hmōi cibus: et ecce furor dñi concitatus in populuz percussit eum plaga magna nimis. mortui sunt ergo in sepulchris concupiscentie. Est igit̄ mortis signū abiecta sobrietate et ieiunio: carnalibus vacare delitijs. Vnde iob. vi. dicitur. Nunquid potest comedi infulsū quod non est sale conditū. aut gustare potest quis quod gustatū affert mortē. Quotiens enim ciborum cruditas vitalia deicit. infirmat stomachū. corrumpit sanguinē. vitiat humorē. accendit colerā. febris inducit incendium. totiens eger perdit animū. illicitis fertur desiderijs. salutaria respicit. appetit cōtra

ria. et noxia sibi querit. A duertendū est aut̄ quanta sit fatui-
tas/ imo infania taliū et quanta deordinatio appetitus q̄ vi-
lissimos cibos appetunt cucumeres sc̄z et pepones porros ce-
pe et allia. cibum autē celestē fastidiunt: habentē in se omne
delectamentū et omnē suauitatē. Vnde bene verificat̄ in eis
illud psal. Omnē escam abhoiata est aia eorū: et appropinq̄
uerunt vsq̄ ad portas mortis: tales fastidio moriunt̄. ¶ Pa-
ragraphus. ii. ¶ Secundū signum mortis est degestiue defe-
ctio. q̄n sc̄z eger non potest cibū ficcare uel sumptū retinere.
uel retentū digerere: hoc aut̄ puenit ex defectu caloris natu-
ralis et humidī radicalis. Nam p̄seruatio vite consistit in ca-
lido et humido. Vnde quāto calor magis minuit̄ ⁊ humor
desiccatur: tanto citius necesse est vitā deficere patiētis. Et si
cut prima digestio fit in stomacho. sc̄da in epate. tertia i sin-
gulis mēbris/ digestiua t̄n virtute p̄ calidū et humidū opan-
te. Sic q̄n in mente fuerit calidū dilectionis et humidū deuo-
tionis: sufficiēter celebrat̄ digestio p̄ quā vita aie conseruat̄.
Nā ad ea que dei sunt apponit meōria recordationē: ecce di-
gestio prima in stomacho. meōrie volūtas apponit affectionē
ecce digestio in epate. mēbra vero singula put eis p̄gruit acti-
onem: ecce digestio in mēbris. et sic p̄ calidū dilectōis et hu-
midū deuotionis triplicis digestionis bonitas declarat̄. Cū
autē diminuit̄ calor dilectionis uel deficit: signū est mortis
sp̄ialis. Quia sicut corpus sine aia mortuū est: sic anima si-
ne caritate mortua deputat̄. Ideo. i. Io. iii. dicitur. Qui non
diligit manet in morte. Similiter deficiente humore dilectio-
nis desiccatur homo et necesse est eū languere dū viuit et defic-
cari iugiter et mori. Omne enim opus censetur ut mortuū:
si spiritu deuotiōis non fuerit animatū. bonū enim opus ex
visibili constat actione et inuisibili deuotione. sed inuisibilis
deuotio est sicut spiritus. visibilis autem actio sicut corpus.
Sicut ergo corpus viuit per animā viuificantē: sic et opus p̄
deuotionē interius operantē. Recedente siquidem anima:
corpus expirat: moritur et marcescit. et cessante deuotione
opus moritur et arefcit: et miser homo velut humore defici-
ente tabescit. Vnde bene in persona taliū lamētabiliter con-

Pars. secūda.

querendo loquit̄ bern̄. sic dicens. Quō exaruit cor meū: coagulatū est sicut lac: factū est sicut terra sine aq̄: nec cōpungi ad lacrimas queo. Tāta ē duricia cordis mei: nō legere libet. non orare delectat. meditātōnes solitas nō inuenio. vbi inebriatio spiritus. vbi mentis serenitas et pax et gaudiū in spiritu factō. Ideo ad opus manū piger. ad vigilias somno lentus. ad irā p̄ceps. ad odiū ptinax. lingue et gule indulgētior. Heu oēs montes in circuitu meo vilitat dñs: ad me aut̄ non appropinquat. Quid me aliud putē q̄ vnū ex montibus gelboe maledictis? quē p̄terit i ira et i indignatōe sua ille ceterorū oim benignissimus vilitator. ¶ **Parag. iiii** ¶ **Tertiū** signū mortis est vultus imutatio. vultum habet sibi similem qui custodit pristinā honestatē. et vultus imutatio est honestatis desertio. Nā eo q̄ deuotio interius non habet: statim exterius honestatis cōuersatio nō seruat̄. A t̄tēde q̄ ex decore conscientie emanat decor p̄uersationis honeste. Sicut docet bern̄. qui ait. Cum decoris claritas intima cordis repleuerit: p̄deat foris necesse est quasi lucerna latēs sub modio. imo lux in tenebris lucens latere nesciens porro effulgentē et veluti q̄busdā radiis erūpentē mentis simulachrū corpori excipit et diffundit p̄ membra et sensus: quatinus inde ois reluceat actio/sermo/aspect⁹/incessus/et risus: fit tñ risus mixtus grauitate et plenus honestate. Sic ecōtrario de interiore deordinatione p̄scientie mordinatā exterioris p̄uersatōis erūpit. Vnde de talibus potest itelligi illud hiere. ix. Descēdit mors p̄ fenestras nostras. In mutatōne faciei p̄pendit signū mortis: si habeat eger nares acutas. oculos p̄cauos et obscuratos. aures p̄tractas et frigidās. Nares habemus acutas cū relictis his que circa nos sūt: aliorū vias facta/dicta q̄ p̄rimus p̄ subtiles et curiosas/non tñ necessarias nec multū p̄babiles p̄iecturas. Nā q̄ p̄scientie sue negligēs est p̄scrutator aliene solet esse curiosus explorator. Oculos habemus cōcauos cū ea q̄ dissimulare videmus p̄fūdus intuemur. Hi sūt oculi qui vident q̄si nō videāt et dissimilantes q̄ displicent in cordibus suis maliciose referuant: donec tps opportunū inuenerint qd expectant. Obscuros et calligantes oculos hāt:

¶ Secunda pars.

qui nec vite sue p̄siderāt breuitatē. nec mūdi picula. nec pcti vilitatē. nec offense grauitatē. nec diuini iudicii feueritatē. nec iehēne acerbitatē. Vñ scriptū est eccl̄a. ix. Mortui nihil nouerūt āplius. Aures hñt frigidās/surdas/ꝛtractas q̄ nec mollunť dulcedine verbi dei. q̄a frigidās hñt aures. nec obli uiscunt in iurie sibi facte: quia ꝛtractas. correctiōes aut̄ ꝛ ex hortationes vilipendūt audire: quia surdas. Talibus enī do minus Io. viii. Moriemini in pctis vestris. Et sequit̄ rō. q̄ ex deo est: verba dei audit. ꝓpter ea vos nō auditis quia ex deo nō estis. hoc aut̄ est signū reprobationis. sicut scriptū ē. i. re. .ii. de filiis hely: nō audierunt vocē patris sui. quia voluit do minus occidere illos. Vnde ber. Nonnullos interdū audien tes inuenies ac si nihil ad eos ꝓtineant que dicunt nō intra re. cor suū nō discutere. mores suos nō cogitare: ne forte qđ audiunt dictū sit ꝓpter eos. magis aut̄ si sermo dei viuus et efficax qui suo: et nō eius qui loquit̄ arbitrio fertur quocūq; voluerit: si vnq̄ aduersus vitia sua ꝓcesserit quibus illi se sentiunt obligatos dissimulāt. auertunt oculos cordis sui ut q̄li bet adiunctione palliunt facta sua. et seducunt miseri femet ipsos. In his salutis signa non video. magis autem vereor ne forte ꝓpter ea non audiunt verbū dei: quia non sūt ipi a deo ꝓpterea igit̄ nō habent vitā. quia nō recipiunt verbum vite. sicut e contra dicit saluator. Io. v. Qui verbum meū audit et credit ei qui misit me: habet vitam eternā et in iudiciū non venit: sed transit de morte ad vitā. Et ibidē. Venit hora quā do mortui scz in peccatis audient vocē dei: et qui audient vi uent. Item Io. viii. Si quis sermonē meū seruauerit: morteꝝ non videbit in eternū. Et sic patet ex ꝓdictis qđ imutatio vul tus dimoscitur qñ color nigrescit. visus tenebrescit. auditus surdescit. ¶ §. iiii. ¶ Quartū signū mortis est ineqlitas pul sus. pulsus est inequalis cuius ꝓcussio variatur: siue in q̄tita te qñ salz modo paruus modo magnus. siue in motu modo velox modo tardus. modo spissus mō rarus: ꝓ cuius ineqlita tes ꝓdictas mortis iudiciū declaraf. Pulsū diffiniunt me dici: motū esse cordis in arteriis resultantē que a corde inci piunt aerē continentes: spiritūq; vitaleꝝ. ꝓpter hoc indicat

Pars scda

dispositiōnem cordis (sicut et speculū mentis refulget in verbis) et corporis motus exteriores. Vox quedā esse dinoscitur hominis nostri interioris p̄ signa quedam exterioris apparētia. Motus cordis debet esse regularit̄ vniformis. Inequalitas vero pulsus: in motu cordis inequalitatē demonstrat. in equalitas ista pulsus inconstantia significat pectoris. in quietudinem carnalis desiderii et humani affectus. hec est mulier vaga quietis impatiens sed ubiq; insidians apprehensū iuuenē ducit in mortē. puerbi. vii. Ergo fm̄ consiliū sapiē. puerbi. v. Ne intenderis fallacie mulieris: pedes eius descēdūt in mortem/vagi sunt gressus eius. quia sicut corpus pedibus circumfertur: sic animus a carnali desiderio circūducitur. Sicut dicit aug. Non mouet anima pedibus sed affectibus. Vnde humanus animus sequens appetitū: quietus esse non finit̄ sed de vno in aliud semp̄ tendit: et vnū post aliud successiue fastidians: auiditate maiori ad illud quod prius fastidierat redit. p̄pter hoc enī cordis affectus de vno ad aliud euagat̄. quia in nulla re creata sufficiens delectatio iuenit̄. Dicunt̄ etiā gressus eius inuestigabiles. quia nullus explicare posset q̄varie q̄mutabiles q̄multiplices sint humano nō affectuū passiōes. Assilat̄ enī affectus pulsui q̄ mō magnus mō puus mō uelox mō tardus. Nā ptim̄ ex ppria vanitate. ptim̄ ex ppria iniquitate. mō diligit. mō odit. nūc intēditur. nūc remittit̄. et nūc celerit̄ diligēdo qd̄ malū est puenit iudiciū rōnis. nūc tardus ad diligēdū qd̄ bonū est non potest trahi tribulationibus aut exemplis/p̄ceptis/psiliis/cominatōib; aut pmissis. ¶ **¶ 6. v.** ¶ **¶** Quitū signū est inq̄t̄ sōnus et nō p̄gruo tpe sūpt̄. Dē enī sōnus esse laudabil̄ qn̄ nec noctē effugit/nec diē ipedit. improbat̄ aut̄ p̄rio mō sūpt̄. Dormit ergo nō p̄gruo tpe q̄ dormit de die uigilatq; de nocte. Cū ergo p̄ diē p̄peritas: p̄ sōnū negligētia designat̄. Mortivicius ē q̄ tpe salutis sue p̄gruo negligit semetip̄. Iō clamat p̄f. Illuīa oculos meos ne vnq; obdormiā i morte: ne qn̄ dicat inimic; me; p̄ualui adūsus eū. fac ḡ fm̄ psiliū apli ephē. v. Surge q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illuīabit te xps. ¶ **¶ 6. vi.** Sextū signū mortis ē sudor iordanat; si fuerit n̄ die cretico et

particularis nō ex toto corpore sed ex aliquo tm̄ membro. si fuerit frigidus. si non ex eo fortior effectus sit/ aut liberatus egrotus. Sudoris purgatio pctōꝝ ꝑfessio. crisis iudiciū sacerdotis. Subiciē ille morti q̄ nōvult aut dissimulat ꝑpria peccata ꝑfiteri. Nā teste sapiēte ecclā. xvii. A mortuo q̄si nō sit perit ꝑfessio. apianť ergo pori. ꝑfluat sudor ex mēbris singulis .i. fiat ꝑfessio generalis tā de pctis generalibus q̄ de circumstantiis aggrauātibus. Tūc autē est sudor laudabilis q̄n post ꝑfessionē criminis sequit̄ bone opationis effectus. alioq̄n q̄ baptizat̄ a mortuo et iterū tāgit mortuū qd ꝑdest lauatio eiꝝ ecclā. xxxiiii. Fit autē sudorū euacuatio sed nō laudabilis et q̄ si nō in die cretico cū pctm̄ tuū iactas uel accusas corā sociis qd ꝑfiteri nōvis uel nō audes in facie sacerdotis. Iactantiā dixerit cū nō solū de bono si qd fecisti te iactare ꝑsumis: sed qd longe deterius ē cū te minoris pudet esse decoris quo maiora cognoscis uel audis flagitia sociorū. ⁊ ne tua te reddat innocētia viliorē qd nō fecisti fecisse tu fingis. uel econtra ut humilis apperas supbissime et imanissime ꝑfiteris. ꝑfessione tāto piculohus noxia q̄ta subtiliꝝ vana: cū nō q̄ris hūilis esse in ꝑspectu dei. sed corā hoibus reputari. Sudor etiā frigidus imo q̄si gelidus ē mortalis cū nō ex amore sed timore suilis potius ꝑfiteris. uel sudor gelidꝝ ē ꝑfessio sine ꝑtritiōe. Cū enī detestari pctm̄ et te peccasse doles sed nō sufficientē: doles de ꝑterito nec caues de futuro: talis sudor ē frigidus. nec pctm̄ dolet sed ex ꝑsumptiōe diuine mie et uenie ꝑseq̄nde: miser remanet i pctō. sicut ex sudore frigido creature se credēs assumit ꝑfideriā euadēdi: hoc ē pctm̄ ꝑsumptiōis. cuiꝝ exēplū habemus hie. xx. de fastut sacerdote q̄ ꝑꝑlo ꝑmittebat securitate. Cui hie. ait. In babilonē uenies et ibi morieris. ¶ **§. vii.**

Septimū signū mortē ē fetorū exalatio: q̄n ei fetet egrotꝝ si gnū est q̄ corpus iā resoluit̄: et aīa iā nō pōt retinere nec regere corpus suū. sic diffusio ifamie et ipudentia delinq̄ndi si gnū est mortis. Vñ de talibus dē hie. vi. Confusi sunt q̄ abhominatiōe fecerūt quinimo cōfusiōe non sunt ꝑfusi et erubere nescierūt. vulgo dicit̄ q̄ q̄n vir honestus et uerecundus tempore sanitatis nō curat uel nō uerecundatur corā hoibus

denudari: signum est mortis. Sic quando negligit homo famam suam et non curat. uel dissimulat suam infamiam publicari signum est pessimum. De talibus ait sapi. puerbi. ii. Qui letantur cum malefecerint: et exultant in rebus pessimis: quorum uiae puerse et infames gressus eorum. De hoc intelligi potest illud ioh. xi. Dixit martha soror eius quod mortuus fuerat. Domine iam fetet. ¶ **Paragroph. viii.** ¶ **O**ctauum signum est loquele amissio: quando scilicet homo perdit uerbum confessionis et diuine laudis. De primo dicitur ecci. xvii. A mortuo scilicet in peccatis: quasi nihil perit confessio. Item psal. Non est in morte peccati scilicet qui memor sit tui. in inferno autem. id est in profundis uitorum quis confitebitur tibi quasi diceret nullus. Ideo sapiens dat sanum et salubre consilium (ecc. xvii) ante mortem confiteri. Sanus et uiuus confiteberis. Multi namque sicut pluribus exemplis et pluries est contemptum. quia in sanitate sua: opportunitate habita confiteri contempserunt. hora mortis aut non uoluerunt aut non potuerunt confiteri: iusto iudice deo non eis concedente gratiam aut facultatem confitendi. De secundo id est de uerbo diuine laudis ait psal. Non mortui scilicet in peccatis laudabunt te domine. et si laudauerint: deus tamen non approbat. Quia sicut dicitur ecci. xv. Non est speciosa laus in ore peccatoris. Sequitur: neque omnes qui descendunt in infernum. id est in profundum uitorum. quia impius cum in profundum uenerit peccatorum: contemnit. puerb. xviii. Sed contra clamat psal. Non moriar sed uiuam et narrabo opera domini. ¶ **Paragrophus. ix.** ¶ **N**onum signum mortis est memorie obtusio: quando scilicet homo prorsus amisit memoriam signum est euidentissimum mortis eius. Sic quando miser oblitus est diuina beneficia. Sicut ait psal. Non est in morte qui memor sit tui. Ecce quomodo mors peccati aufert memoriam. De hoc etiam psal. in persona domini de peccatoribus misera obliuio prequerent ait Obliuio datus sunt tanquam mortuus a corde. Attende diligenter miser hominitio: quod non solum mortuus est peccator: sed et christus mortuus est in corde tuo. quia non tantum te ipsum interimis quoniam christum quanta est de tua uersa uoluntate denuo crucifigis. Signant autem loque

Secunda pars.

ppha. d. mortuus a corde: nō in corde. Iusti nāq; iugē dñice
 passiōis meōriā retinētes: xpm passū et mortuū in cordibus
 suis hnt. Impii vero xpi meōriā nō hntes: ipm a suis cordib⁹
 expulerūt. Vñ xps mortuus ē a corde taliū: qñi p̄sus exp̄sus
 Sed ps ad diuinorū bñficiōrū meōriā semetipm excitans ait.
 Surge ania mea in requiē tuā. qa dñs bñfecit tibi. qa eripuit
 aiā meā de morte. Nec solū pdit hō meōriā dei et oim ali
 orū cē se: verū etiā suiipius. Sic pz de filio pdigo q i regiōez
 lōginquā phibeſ abuisse. qa peul a semetipso dinoscif recel
 fisse: q etiā p tpe quo meōriā sui pdiderat mortu⁹ affirmat :
 sed recuperata miserie sue meōriā viuere nūcupat. mortu⁹ in
 quit fuerat et reuixit. luc. xv. ¶ §. x. ¶ Decimū signū est qñ
 cessat motus. qñ scz hō nō pōt mouere manū/pedē uel aliud
 mēbrū corpis signū ē mortis. Sic aiā qñ non mouet scipam
 nec corpis sui mēbra mortua ē. qa defecit in ea mot⁹ bone
 opatiōis. Cū ei fides situita aiē sic dē abacuch. i. Iustus ex fi
 deuiuit. Fides aut si nō habeat opa : mortua ē in semetipsa.
 Iaco. ii. Sic et aiā q se nō mouet ad opa mortua ē ¶ §. xi.
 Vndecimū signū ē qñ deficit alitus. Vñ volētes scire de ali
 quo vtrū sit mortu⁹ ponūt plumā añ os ei⁹ et nares vt videāt
 si pluma moueat. qa si nō mouetur certū ē ipm esse mortuū
 qa nō ispirat aerē nec expirat. Ita spūalr mortu⁹ ē q nō inspi
 rat spm p desideriu attrahēdo. nec expirat petēdo in orōe. q
 reudo i meditatiōe siue p̄fessioe. pulsādo i opatiōe. vñ ps. Os
 meū apui et attraxi spm. Mortu⁹ ē ḡ q interō os nō apit ad
 spm attrahēdū. Vñ de filio mulierī m̄rissailias q heliā in hō
 spitio suo recepat dē. iii. re. xviii. Erat lāguor fortissim⁹ ita
 ut nō remaneret i eo alit⁹. h̄ ē pctm despatiōis. de quo puer.
 xi. Mortuo hoie ipio n̄lla erit vlē spes de eo. Exēplū de iuda
 q despās laqueo se suspēdit. math. xxvii. Exēplū etiā de saul
 q despās semetipsū occidit. i. pali. x. Mortu⁹ ē saul pp̄t inig
 tates suas. Signant aut dē pp̄t inigtates suas. qa ex pctis p̄ce
 dētibus orif despatiōis flagiciū. Istud pctm est ḡuissimū. qa
 directe p̄trariū ē pietati diuine. Vñ plus peccauit iudas de
 sperādo q xpm tradēdo. qa xpi traditio nō fuisse irremissi
 bilis nisi desperatio subsecuta fuisset ¶ §. xii. ¶ Xii. signum

o neq; uno fa
 suau m̄m̄m̄ pu
 an sap. p̄is iū
 titant in p̄uatiōe
 eorum. Dicunt
 cor eius q̄mā h̄
 vni. ¶ Quāntū
 et homo p̄dit vñ
 o dicit eccl. xvii. h̄
 eri confēssio. Dm
 in memōrā s̄r̄ tui
 es combūtur dō
 em et salubre con
 Sana et vniū p̄t
 n̄p̄is et. p̄m̄es iō
 itate habita conū
 volūtatē aut n̄p̄
 eis concedente p̄t
 dō ut p̄t d̄uēto d̄
 et in peccatiā laudar
 tamen nō appōt.
 solū laus in ore pec
 catorum nō v̄ntem̄
 es cum in p̄m̄m̄
 vni. Sed cōtra d̄
 abo opera dōm̄
 veris et memore
 n̄t memōriam si
 quādo m̄l̄er d̄ d̄
 h̄ est in more equi
 t̄ memōriā. De hoc
 a d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
 p̄t d̄ d̄ d̄ d̄
 h̄ et xps memō
 nis quāto p̄t
 h̄ Signant d̄

¶ Secunda pars.

mortis est quā deficit tactus. Tactus enim inter omnes sensus primus est via generatiōis: et vltimus via resolutiōis. Vñ tactus potest esse sine aliis. sed nō ecōtra. Quā igitur hō perdit primum sensum tactus certū est illū esse mortuū. Spūaliter autē loquēdo tactū amisit hō pro peccatū obdurationis quā videlicet nō sentit nec dulcedinē diuine consolationis quātū ad gustū. nec verbum exhortationis seu correctionis quātū ad auditū. nec cōsiderat uel recogitat diuine remuneratiōis bñficia quātū ad visum nec exēpla sancte puerfatiōis christi et scōrū quātū ad odoratū nec flagella diuine correctionis quātū ad tactū. Vñ scriptum est. i. cor. xxv. Indicauit abygal nabal omnia uerba que audierat a dauid et mortuū est cor eius intrinsecus et factum est quasi lapis. Est enim videre quosdā hoies obduratos quod nec verbis nec verberibus corriguntur: sed potius obdurantur. Tales sunt filii pharaoni quē dñs peccatis suis exigētibus obdurauit et ideo mīam non inuenit: sed ipse cū exercitu suo male perit in profundo. Vñ ber. ad eugenium. Nemo duri cordis salutē unquā adeptus est: nisi forte miserās deus abstulerit ab eo cor lapideū et dederit ei cor carneū. Quid ergo cor durum? ipsū est quod nec cōpunctione scinditur nec pietate mollitur. nec mouetur precibus, minis nō cedit: flagellis duratur. ingrātū est ad bñficia. ad pñliū infidū. ad iudicia temerariū. inuerecundū ad turpia. impauidū ad picula. inhumaniū ad hūana. preteritorū obliuiscens. presentium negligens. futura nō preuidens. ipsū est qui preteritorū preter solas iniurias nihil oīno preterit: presentium nihil nō perit. futuroꝝ nulla nisi forte adulescendum pñspectio siue pparatio est. Et ut in breui cuncta horribilis mali mala cōplectar: ipsū est quod nec deū timet nec hoīem excueretur.

¶ Incipit de mortuis in purgatorio et inde sunt sermones tres.

Sermo primus de purgatorio quātū ad sui existentiam ptinens. §. iij.

Postquā dictū est de morte triplici nature. scilicet gratie et culpe et de mortuis tam corporaliter quā spūaliter in hoc modo: dicens dñs est de mortuis in purgatorio ¶ §. i. ¶ **C**redent

dum est enī purgatoriū esse in quo p peccatis venialibus pur-
 niunt aīe uel p mortalibus de qbus penituerunt qdē: sed sa-
 tisfactionē p̄dignā mīme cōpleuerunt. Sūt aut̄ multe rōs q̄
 credendū est purgatoriū esse. Prima q̄ fm̄ augustīnuz tria
 sunt genera hominū. quidā valde mali quibus ecclesie suffra-
 gia p̄desse nō possunt. Quidā valde boni quibus nō sunt ne-
 cessaria. Quidā nec valde mali nec valde boni qui habentes
 venia: indigēt purgari. Secūda est: quia sicut sūma boni-
 tas non patit̄ q̄ bonū remaneat irremuneratū: ita sūma ius-
 titia non patit̄ q̄ malū remaneat impunitū. Tertia est: quia
 tanta est dignitas sūme lucis q̄ eam soli mundi corde vide-
 re possunt: vnde necesse est ut anima ad baptismalē gratiā
 pueniat anteq̄ diuino cōspectui presentē. Quarta est: quia
 culpa offendit maiestātē diuinā. dānificat ecclesiā. et macu-
 lat siue difformat in aīa diuinā imaginē. Offensa aut̄ req̄-
 rit punitionē. damnū satisfactionē. difformatio purgationē
 Ideo necesse ē q̄ pena punitiua / satisfactoria / et purgatoria
 respondeat culpe hic vel alibi. Et ideo qui hic ad plenū pur-
 gati non fuerunt: necesse est q̄ alibi puniant̄: satisfacciant et
 purgen̄. Quinta est: quia p̄traria cōtrariis curant̄. ideo pec-
 catū quod cū delectatione cōmittit̄: oportet p̄ penā deleri.
 Sexta est: quia nulli debet negligētia suffragari. sed si qs ne-
 glexerit facere penitentia: videt̄ de negligentia cōmodū
 reportare / nisi eā in futuro pageret: quod esset incōueniens.
¶ Paragraphus. ii. **¶** Postq̄ aut̄ anime sufficienter in igne
 sunt purgate: statim sine recordatione euolant ad gloriā. si-
 cut patet multiplici ratione. Primo quia post purgationē p̄-
 fectā nulla remanet in aīa difformitas / diffinitudo vel ipuri-
 tas: p̄pter quā debeat a gloria retardari. **¶** Secundo quia ia-
 nua celi semp̄ est aperta illis qui obstaculū nullū habēt: ani-
 ma aut̄ nō habet obstaculum postq̄ nulli subiacet culpe nec
 debitor est pene. **¶** Tertio quia necesse est animā in qua est
 caritas eleuās / et nihil est retardās ad gloriā eleuari. Quar-
 to quia cū deus p̄nior sit admiserandū q̄ ad puniendū: meri-
 to debet animā iam purgatā p̄iungere glorie quā purgandā
 subiicit pene. Quinto quia non punit deus bis in idip̄m. vñ
 .f. i.

¶ Secūda pars.

cum aīa sufficiēter satiffecerit in penis: ideo nō debet ampli
us pūniri in dilatōne premiōꝝ. Sexto quia post purgationē
nō debet aīa esse in purgatorio postq̄ nihil habet cremabile
uel purgandū. nec in limbo: quia nō est de numero puerōꝝ
nec in inferno: quia nō habet mortale. ergo debet esse in ce-
lo. quia post mortē nō sunt alia receptacula aniāꝝ. Septimo
quia efficacior est caritas q̄ iniquitas: sed iniquitas in hora
separationis aīe a corpore statim ducit eā ad suppliciū. Vñ
de impiis dicit iob. xxi. In puncto ad inferna descendūt. er-
go caritas statim ducit ad premiū. Vñ sicut grauiā corpora
oi impedimēto cessante statim mouent deorsū. et leuiā sur-
sum: sic spūs impiorū remoto carnis onere in ipso momen-
to separationis ferunt ad locū suppliciorū: ppter pctā nimiā
grauitatē. spūs vero bonorū si non assit impedimentū culpe
aggrauātis uel pene retardātis: statim ferunt ad locū p̄mio-
rum. ¶ 6. iii. ¶ De loco aut purgatorii sciendū est q̄ dupli-
citer assignat. aut scōm legē cōmunē. et sic est in vno loco/
scz in parte inferni. s. circa limbū patrū. aut scōm dispōsitiō-
nem specialē. et sic aīe purgant in diuersis locis in quibus scz
peccauerūt: uel alibi sicut diuine sapie ex cā rōnabili: licz no-
bis ignota placuerit ordinare. Hec aut pcedit misericors de-
us ppter ipsarū aīarū releuationē p suffragia pcurandā. uel p-
pter aliquā edificatiōnē uiuorū quibus uidelicet pmittunt ali-
quo modo apparere.

¶ Sermo. ii. de penis purgatorii: continens paragraphos. v.

IAM nunc ad interiora purgatorii penetrātes: eiusq̄ se-
cretiora pia studiositate scrutātes p̄sideremus statim et
ordinē aīarū in purgatorio existentīū / q̄litatē / q̄titatēq̄ pena-
rum ac modū purgationis earū: ut ex hac p̄sideratione seue-
ritatē diuine iustitie in puniēdo pctā clariius agnoscētes: de-
um timeamus offendere: et ne in penas hmōi incidam⁹: pec-
cata vitare ac salutarē p̄niam agere studeamus: aīabus quo-
q̄ in purgatorio cruciatīs viscērosa cōpati caritate: necnō et

oposa succurrere pietate curemus. Attendendū ē autē: q̄ in purgatorio duplex est pena. vna dāni q̄ est ex carētia diuine visionis. Alia sensus q̄ est ex afflictione ignis: vtraq; autē est grauis valde. ¶ **¶** Dicūt enī aliqui q̄ minima penarū purgatorii grauior est q̄ grauisima pena mūdi. hoc autē apparet de pena dāni. Affectus enī quo aīa separata et a pōdere corpis absoluta desiderat sūmū bonū: maior est et intērior q̄ affectus cuiuscūq; rei t̄pālis in hac vita: maxie cū iā t̄p̄s hūdi aduenerit a quo se videt aīa p̄ suā negligentīā retardari quā retardationē potuisset existens in corpore p̄ modicā penitentiā amouisse. Si enī spes q̄ differē affligit aīam sicut dē puer. xiii. q̄nto maius est bonū separatū et magis cognitū: tanto in expectādo maior est afflictio. et quanto plixior est dilatio: tanto maior noscitur esse dolor: eiusq; carentia molestius toleratur. ¶ **¶** Istud etiam de pena sensus apparet triplici ratione. primo quidē declarat ex parte ignis affligentis. De igne enī purgatorii loquens beatus aug. ait. Hic ignis et si eternus non sit: miro tamē modo grauis est. excedit enim omnē penā quā aliquis passus est in hac vita. nunq̄ in carne tanta est pena inuenta: licet mirabilia passi sint martyres tormēta. Idem. dicit aliquis: ad me non p̄tinet quādiu moras habeā in purgatorio: tm̄ ut ad vitam eternam pergā. Nemo ei dicat fratres carissimi quia ille purgatorius ignis durior erit q̄ quicq; penarum in seculo: aut videri poterit aut sentiri. Et cum de die iudicii scriptum sit q̄ erit dies vnus tā q̄ mille anni: et mille anni tanq̄ vnus dies. Vnde scit vnusquisq; vtrum diebus aut mensibus aut forte etiam annis per illum ignem transiturus. Et qui digitum suum non timet in ignem mittere: quare non timeat nō paruo tempore in anima simul et corpore cruciari. Et ideo totis viribus vnusquisq; laboret ut et crimina capitalia possit euadere: et minima peccata ita bonis operibus redimere: ut aut parum ex ipsis aut nihil inueniatur remanere quod ignis ille possit absumere. Quāuis autē alia forsitā elemēta, uel elemētata corpa ad cruciatū aīarū p̄currāt: tm̄ ignis q̄ inter omīa elemēta minus habet de mat̄ia: subtilior et purior est: magis actiuus et

f. ii.

Secunda pars.

penetratiuus. et magis afflictiuus: ideo magis dicunt igne q̄
alio materiali corpe cruciari. Itē q̄ pena purgatorii sit graui
or q̄ aliqua pena huius mūdi: est rō ex pte aie patiētis. quia
cū dolor essentialr loq̄ndo nō sit lesio. sed lesiōis sensus. anīa
vero sepata viuacius sentit lesiuū q̄ p̄iūcta. ideo vehemētior
est dolor aie sepate q̄ p̄iūcte. ¶ §. iii. ¶ Ad idē sumis rō ex
parte iudicis penas infligētis. quia plus querit deus emendā
q̄ penam. Non enim delectat in penis nostris inq̄tū sunt af
fictiue uel lesiue in natura: sed inquantū sunt satisfactorie p
offensa. Ideo plus ponderat in pena virtutē bone volūtatis
et deuote assumentis ex mera libertate: q̄ grauitatē doloris
affligentis: et tolerantīā voluntatis nō recusantis ex necessi
tate. Vnde et actiones nostre et passi ones quanto plus ha
bent deuoluntario: tanto ceteris paribus plus habēt de me
rito. et sunt amplius grate deo. Quāobrem multo plus acce
ptat et approbat modicā p̄nīaz volūtariā in presenti: q̄ penā
longe grauiorē minus voluntariam in futuro. Quapropter
exigit equitas diuine iustitie ut quod deest ibi deuoluntario
suppleat acerbius in tormento. ¶ §. iiii. ¶ Hoc autem scien
dum est q̄ sub eodem non om̄s anime equaliter cruciantur.
sed vnaqueq; plus punitur et ardorem sentit secundū q̄ plus
de cremabili uel aliquod magis cremabile secum tulit. Cum
enim ignis ille agat in animas ut instrumentū diuine iusti
tie: ideo secundū regulā equitatis distinguuntur gradus in
penis. sicut sunt gradus in culpis. Et secundū quantitātē cri
minū infliguntur cruciamēta penarū. Hec autem diuersitas
non prouenit ex diuersitate ignis vrentis: sed ex parte spiri
tus patientis. Sicut enim in domo patris eterni mansiones
multe sunt. sicut scriptū est iohannis. xiiii. et inequalitatem
graduum facit differentia meritorū: sic in purgatorio diuer
sitatē penarū facit differentia peccatorū. Vnde greg. ait sic.
Iehenna quāuis cunctis vna sit: non tamen cunctos vna et ea
dem qualitate succendit. Nam sicut sub eodem sole om̄s tan
gimur: non tamen sub eodem vno ordine estuamus. quia iu
xta qualitātē corporis sentitur etiam pondus caloris. Sic dā
natis vna est iehenna: et purgādis vnus est ignis qui afficit

Adm no om̄s e
diuorpos hoc
quallimas esse
paritas grauita
mereret dect of
nas illas mude
re. quis tam du
ter afflictis. qui
retur alis illis
p̄funtore de p
uerent ac in n
ter meditando re
penitire et penit
differēt. In ha
caliter possunt
et intercellore
leuissima penit
sunt no tanta de
moge maior est
m̄lectoria est pro
no presentis vite
meritoria felicit
nuntur que non
inducant. Magna
re fructū penit
Sermo. iii. de
sentes hāda

Ad comparat
dum effica
ribus vna spec
eoy pia p̄fide
grata recogit
meditatio. Q
miserabilis stat
us demōstrat ex

sed tñ nō omēs equalr cōburit. quia qđ hic agit disparalitu
do corporū hoc illic exhibet dispar cā meritōꝝ. Ex dictis pꝛ
grauissimas esse penas purgatorii. licet in eis magna sit di
sparitas grauitatis. ¶ §. v. ¶ Quis igit tam insolens q non
ptineret deū offendere. quis tā insanus qui nō horreret i pe
nas illas incidere. quis tā pñix qui nō deberet peccata fuge
re. quis tam durus et ferreus qui nō cōpateret tam vehemen
ter afflictis. quis deniq; tam impius et crudelis qui nō cona
retur aias eripere de tormentis/ si cogitaret pfunde non
pfunctorie de premissis. Si nanq; hoc homies diligenter ad
uertenter ac in meōrie secreto recondenter: necnō et frequē
ter meditando reuoluerent: ac reuoluēdo sepius ruminarēt
penitere et penitentiā salutarē vsq; in purgatoriū agere non
differrent. In hac quippe vita tam per se q̄ per alios modo fa
ciliter possent suam pcurare salutem. modo possent amicos
et intercessores adquirere. modo possent per se per breuē et
leuissimā penitentiā ab eterna morte redimere. modo pos
sent nō tantū debitas p peccatis suis penas exsoluere: sed qđ
longe maius est merita cumulare. Pena enim purgatoria sa
tisfactoria est pro reatu: sed non est meritoria. penitentia ve
ro presentis vite non tantū est satisfactoria pene: verū etiā
meritoria felicitatis eterne. Rursus i purgatorio multa pur
niuntur que non reputant esse peccata/ uel q̄ non ita grauiā
iudicant. Magna itaq; fatuitas est hoīs expectātis vsq; tunc
agere fructū penitentie salutaris.

Sermo. iiii. de cōpassione ad aias in purgatorio exi
scentes hñda et adiutorio impendēdo: p̄tinens. §. x.

AD compatiendū autē visceraliter ex affectu: et succurrē
dum efficaciter cū effectu aiabus in purgatorio existen
tibus tria specialiter nos mouere debent. Primū est status
eorū pia p̄sideratio. scđm est beneficiorū q̄ ab eis recepimus
grata recognitio. tertiū est indigentie nostre future prudens
p̄meditatio. Quantū ad primū debemus aduertere q̄ earū
miserabilis status miseratiōe dignus et ad miserandū moti
uus demōstrat ex quattuor. quorū primū p̄tinet ad penā sen
f. iiii.

¶ Secunda pars.

fus: alia vero tria p̄tinent ad penā dāni. Istud p̄mū est dolor afflictiois. quia sicut dictū est durissime cruciā. Nō est tyrānus in mūdo nec alius quisq̄ corde tā seuerus q̄ si corā och̄s suis videret hoīem quantumlibet ignotum uel etiā impiū sic atrociter cruciari qui nō ad pietatē, cōpassionē, et misericordiā moueret. Quādamnabiliter ergo durus, et detestabilis obduratus, ac totius humanitatis est expers qui prēm et matrē, filios, et nepotes, consanguineos, et amicos p̄babit credit: si tñ recogitat in illius ardentissime fornacis incendiis cruciari: illos tñ nō solū liberare nō nitit̄: sed nec vlla pietatē cōpassione mouet. quodq̄ magis est nec faciē suā illic p̄tertere. nec oculis mētis inspicere meditando dignat̄. Cōsiderare deberet hō rōnalis existēs: q̄ aīalia bruta naturaliter sibi similia diligūt ac mutuo sibi cōpatiunt̄: seq̄ coadiuuāt et defendunt. Vnde brutalis stoliditas et feralis crudelitas hūanam p̄demnat duriciē naturalis pietatis oblitā. ¶ §. ii. Secundo mouere nos debet ad compatiendū eis damnū detentionis: quia a dei visione diutissime retardant̄. Detinētur ei in carcere donec penis addicti et debitis obligati plene satisfecerint vsq̄ ad nouissimū quadrantē. Si aut̄ piū est homines in carcere materiali detentos p̄sonaliter uel realiter p̄transmissū eis beneficiū visitare: q̄to maioris est pietatis et meriti plenioris animas diuino carcere mancipatas, non solum mētaliter meditando: verūetiā realiter beneficiis ad iuuando visitare. Hec autem pena detentionis propter retardationē a visione diuina longe grauior est omni pena sensibili: et preter hoc q̄ est qualibet pena presenti grauior: est etiam prolixior q̄ cōmuniter credant homines. Cuius diurne detentionis aut̄ prolixie retardationis vna ratio est: quia nescit homo pondus diuine iustitie iudicātis, id est q̄ districte iudicat et q̄ seuerē punit. Alia ratio est claritas diuine sapientie omnia speculantis. videt enim multa que nō videmus in nobis. et multa inuenit puniēda que nos latent velut negligentia uel obliuione deleta. In auro quod videtur esse purissimū: inuenit adhuc ignis aliquid expurgandū. Alia ratio est quia tarde et male soluuntur defunctorū debita uel legata:

raro pauce uel nulle fiunt pro eis elemosine: nec pro eis orationes uel alia suffragia procurantur. et quod peius est eorum bona diripiuntur: et anime negliguntur et obliuioni traduntur. Vnde quilibet eorum potest dicere illud psal. Obluioni datus sum tanquam mortuus a corde. Hic notari potest exemplum quod in gestis karoli scriptum est. Miles quidam in exercitu karoli moriens: de paucis rebus quas habuit testamentum quale potuit ordinauit: equum uidelicet et arma sua committens cuidam quem sibi credebat esse fidelem: ut illo sublato de medio illo sine dilatione venderet: eorumque precium pauperibus erogaret. quo mortuo ille cupiditate cecatus res defuncti sibi retinuit: et de testamento prefato nihil soluit. Post dies vero triginta mortuus apparens dormienti per somnum: illumque de infidelitate corripuens dixit ei: quod quia triginta diebus eum in purgatorio torqueri permiserat nec erogarat pauperibus fidei sue commissa et que promiserat eroganda. ideo iusto dei iudicio traderetur demonibus: non triginta diebus in purgatorio: sed in inferno perpetuo cruciandus. Euigilans autem ille stupefactus et territus: sed postmodum que uiderat et audierat paruipendens: dum in castro somnum suum quasi cum risu sociis suis recitaret: auditus est subito fragor strepitus et tumultus horribilis uelut tempestatis in turbine uentis. Turbatis omnibus et exterritis: ethiopes quidam tetri et horridi illum repente de medio rapuerunt: secumque corpus suum et animam deuexerunt. Cuius corpus per prurupta rupium. per defossa terrarum. per concava uallium requisitum. post triduum inuentum est tetrum nimis et fetidum. ac membris omnibus concuassatum. Prudenter ergo huius mundi sapientes agerent si dum uiuunt et sani sunt sibi salubriter prouiderent: nec fidei cuiusquam sua sequi committerent: sed ipsimet potius elemosinas suas darent: debita soluerent: ac amicos sibi prouiderent: quod misericordibus ex hoc exilio eterna tabernacula prouiderent. Si enim hec facerent homines certam uiam eligerent: et non se committerent in incertum. Iter maius sibi meritum acquirerent per se quam per alios faciendo. quia ex maiori deuotione fieri uiderent. Vnde beata lucia dixisse refertur matri sue: non satis deo carus est

f. iiii.

Secunda pars.

qui illi dat de hoc quo ipse pfrui nō pōt: sed si tibi vis gratū esse deū hoc illi da quo poterisviti. Nam qđ das moriēs ideo das quia tecū ferre nō p̄uales. viuēs ergo et salutē tui corpis obtinens da christo qđ possides. Dicebat quidā deuotus hō qđ das viuus et sanus aurū est. qđ das moriens argentū est. quod vero das erogādū post mortē plumbū est. Item q̄to te stamenta p̄solui diutius differunt tanto tardius p̄cipiuntur ab eis suffragia: et tenent diutius in tormētis. Si autē viuēs et sanus hec hō faceret: in celū sua premitteret. mansionēq; sibi in celesti palacio prepararet/ ac precaueret sibi ut omino purgatoriū nō intraret/uel saltem ibi longe breuiori tempore remaneret. Religiosus quidam litteratus et prudens salubriter sibi puidere cupiens ante mortē quatinus securus et cum maiori spe salutis ex hac vita migraret: ac de penis purgatorii celerius expediri valeret. conuocatis fratribus de cōuentu humiliter eis dixit. Carissimi fratres ego sperans me ex hac vita infra tempus modicū exiturū: tota mentis affectione et feruenti deuotione depono ut missas / orationes / aliaq; suffragia q̄de tenemini soluere corā deo: tam ex cōmuni caritate qua tenemini omnibus christianis generaliter: q̄ ex p̄fessionis vnitate: q̄ etiam ex statutis capituli generalis mihi dum adhuc viuō impendere vestra piūssima caritate et carissima pietate velitis nunc ante mortē meā exsoluere. Si enim vsq; post mortem distuleritis necesse habeo penas purgatorii sustinere quousq; per orationes vestras fuero liberatus. et sic forsitan per vnū annū duos uel amplius cruciabor et a visione diuina et fruitione glorie retardabor. Si vero me viuente missas vestras et orationes exsolueritis: forsitan oīno ab ingressu purgatorii preseruabor/ uel saltem celerius liberabor: citiusq; ingressus in gloriam vices vestre caritati rependēs pro vobis dominū deprecabor. O q̄ inestimabile dānum est a dei visione uel modicum retardari. sicut colligere possumus ex verbis augustini in libro de libero arbitrio sic dicentis. Tanta est pulchritudo iustitie: tanta iocunditas lucis eterne. hec est incōmutabilis veritatis atq; sapientie vt si non liceret amplius in ea manere q̄ vnus diei mora propter

hoc solum innumerabiles anni huius vite pleni delictis et circumfluentia temporalium bonorum recte meritoque contemnerentur. Vnde non sine causa nec sine deuotione dictum est. Melior est dies vna in atriis tuis super milia. Quantum autem est bonum eius beata perfrui visione: tantum est damnum in eius carentia et retardatione. Vtinam diligenter attenderent homines ac profundius cogitarent quam inestimabile sit hoc damnum: profecto non sic faciliter ad peccata currerent. nec peccatum quodcumque leue uel modicum reputarent: quinimo quodlibet ueniale uehementius abhorrerent quam nunc mortalia peccata formident. Quis enim non totis uiribus euitaret quod cuiusque peccatum si firmiter teneret se propter illud unius diei morae amplius gloriosa de uisione priuandum. quantum ergo dolendum esset et amarissime plorandum quod omnes homines sic passim quasi timore dei postposito eiusque iudicio sic contempto currunt: et precipitanter corruunt. non tantum in uenialia sed etiam in mortalia. nec est qui consideret quanta damna incurere non uerentur: et ad quam horrenda supplicia dilabuntur. Ideo dicit ecclesiastici. xxii. Super mortuum plora: defecit enim lux eius. Super mortuum inquam in purgatorio plora. quia defecit lux beatificans. uel super mortuum in mortali peccato. quia defecit lux cognitionis eius. **excecauit enim eum malicia eius.** ¶ **Paragraphus. iiii.** ¶ **Tertio compatiendum est eis** quia quasi mentibus irretiti non possunt operari meritoria. Iam enim exierunt statum merendi et tempus est secundum meritum recipiendi. Vnde scriptum est ecclesiastes. ix. Mortui non habent ultra mercedem. i. facultatem pro merendo mercedem. ¶ **Paragraphus. v.** ¶ **Quarto** quia quasi pedibus uinculati non possunt ad uiuos uenire ad petendum suffragia. quod intelligendum est quantum est de lege communi. Sicut dicitur sapientie. ii. Non est agnitus qui sit reuersus ab inferis. Et Iob. xiiii. Homo cum mortuus fuerit ubi queso est? quomodo si recedant aque de mari. et fluuius uacue factus arefcit: sic homo cum dormierit non resurget. Et. ii. regum. xiiii. Omnes morimur et quasi aque dilabimur in terram que non reuertuntur. que omnia sunt intelligenda de lege communi. Nonnumquam tamen mortui

ed hinc uergeti
a des moris dco
a famit uergeti
quia dco hio
rens argenti
in est. Item que
ardius populum
eis. Si aut uis
ret. manfio h
et fbi ut omni
breuori tempo
et prudens salu
mus securus et
pac. de pens pua
is trahobus de ci
es ego sperans me
tota mens affe
uillas. erationes
do: tam ex comu
tis generaliter: q
capituli generalis
ultima caritate et
mea exsoluere. Si
habeo penas pua
ras fuero libera
pplius cruciabo
tior. Si uero me
ritus: fofitan oi
faltem ceterus h
uolere caritati re
q. uoluntate h d
clari. ficut collige
e libero arbitrio
mita iocunditate
atq. sapienter
hca. mox propter

Secundā pars.

caris suis viuentibus apparuisse legunt. aut de gratia specia
ali facta sibi ad postulāda suffragia. aut ad instructionē / cor
reptionē / siue consolationē uiuorū quibus uidelicet apparebāt
que oīa pbari possunt euidentissime p exempla. Sic igit de
claratū est primo ppositū uidelicet q̄ ad miserandū mortuis
in purgatorio: mouere nos d3 eorū penalis miseria. ¶ **§. v.**
¶ Scōm pncipale fuit q̄ ad eis misādū mouere nos dnt de
p̄terito suscepta bñficia. Ad h̄ aut nos inuitat dauid rex pi
issimus et ppheta. ii. re. i. Considera irsabel p̄ his qui mortui
sūt saul sc3 et ionatha q̄ regebāt eos ac p̄ eorū defensione p̄tra
aduersarios dimicabāt. Sequit. filie isrl sup saul flete quive
stiebat coccino in delitiis. qui prebebat ornāmēta aurea cul
tui vestro. quomodo ceciderunt fortes in prelio rē q̄ sequun
tur. Sed prohdolor omnes pene hoies tam seculares q̄ etiā
regulares super receptis beneficiis mortuorū ingratī: cor et
oculū habent ad reliqua que supersunt. p̄mptiores ad mor
tuorum spolia rapiendū q̄ ad ipsos mortuos adiuuandum.
Vnde scriptū est. ii. parali. xx. Venit iosaphat et omnis po
pulus cum eo detrahēda spolia mortuorū. ¶ **§. vi.** ¶ Tertio
ad cōpatiendū mortuis mouere nos debet de futuro nostra
indigentia. Qñ enim liberati fuerint et in p̄spectu dei glām
affectuti ipsi nos iuuare poterunt suis orationibus: et nos in
digebimus adiuuari. Illos autem p̄cipue credendi sunt p̄pen
sius recōmendatos habere q̄ eos cū essent in locis penalibus
adiuuerūt. Et illi maxie merent post mortē adiuuari suffra
giis qui dum uiuerent fuerunt solliciti pro mortuis adiuuā
dis. Vnde ruth. i. Faciat vobiscū deus mīam sicut fecistis cū
mortuis. Et. ii. capitulo. Benedictus sit a dño booz: qm̄ ean
dem grām quam fecerat uiuis: seruauit et mortuis. Nota qñ
aliquis generosus uel valens homo tenetur in carcere de cur
ius liberatione sperare: et q̄ futurus sit magnus et valde po
tens magnifice retribuere illis qui in sua necessitate cōpassi
fuerint: et bñficiis suis adiuuerūt: et ad eius liberationē ope
ram dederint efficacē: tali libenter seruiē in carcere: et ad ei
liberationem et solatium cura diligens adhibetur. Quanto
magis ergo iuuandi sunt mortui in purgatorio quos con

stat amicos esse magni principis qui de beneficio eis impē-
 so letant. ipi aut ingrati esse non poterunt: sed beneficiis su-
 is retribuere ex sūma caritate valent: et ex sūma potestate
 valebunt. Religiosus quidā orationes et missas quas sūm re-
 ligiousis sue statutū soluere tenebat negligēter agebat. Qui
 mortuus dure est de negligentia reprehēsus: et insup sic pu-
 nitus: q̄ suffragia que p̄ ip̄o fiebant iustus iudex distribue-
 bat aliis: ut in quo peccauerat puniretur. ut sicut ip̄e mortuo
 os fraudauerat sic mortuus fraudaret. nec ip̄e mortuus iu-
 uaret auius qui viuis neglexerat que debebat soluere p̄ de-
 functis. ¶ Paragra. vii. ¶ Possunt aut iuari anime defū-
 ctōꝝ quattuor modis sicut docet augustinus. Primo p̄ ora-
 tionū suffragia. sicut dicit. ii. macha. xii. Nisi eos qui cecide-
 rāt resurrecturos speraret: supflūū videret et vanū orare pro
 mortuis. Et quia p̄siderabat q̄ hi qui cum pietate dormitio-
 nē acceperant: optimā haberent repositā gratiā. Sācta ergo
 et salubris est cogitatio p̄ defūctis exorare: ut a peccatis sol-
 uant. ¶ Paragra. viii. ¶ Secūdo iuari possunt p̄ oblatio-
 nū sacrificia. sicut scriptū est. ii. macha. xii. Iudas collatiōe
 facta. xii. milia dragmas argenti misit hierosolimā offerri
 ea ibi p̄ pctis mortuōꝝ. Sacrificiū aut placens deo et sūme
 efficacie tā p̄ mortuis q̄ p̄ viuis est eukaristie sacramentū in
 quo christus veraciter p̄tinet: ac deo patri p̄ nobis in odore
 suauitatis offert. Cuidam religioso oranti apparuit mater
 eius post mortem quasi supra crathem ferream extensa pru-
 narum ardētium ex supposita congerie copiosa. Cui proin-
 de quidem admiranti et inquirenti quenam esset? Respōdit
 q̄ mater sua esset que tali incendio durissime torquebatur:
 sibiq̄ p̄cessus erat a deo de gratiā speciali q̄ ad filium suū
 posset accedere suffragia petitura. adiecitq̄ q̄ si triginta mis-
 sas pro ipsa deuote diceret: prorsus purgata rursus appare-
 ret ei. Completis igif triginta diebus et missis ab illo deuo-
 tissime celebratis: mater omnino purgata deo summo gra-
 tias agens: apparuit oranti filio facie iocunda: et immenso
 lumine radiosa: seq̄ eius orationibus liberatam asseruit. ei
 q̄ cum gaudio valedixit. ¶ Paragraphus nonus. ¶ Tertio
 iuari possunt per afflictiuā ieiunia. Exemplū. ii. re. iii. de

egnatia peria
 moni cor
 noc. quibat
 la. Sup̄ de
 ranti manū
 olerta. ¶ v.
 ere nos sūm
 dauid reap
 is qui man
 leuētiōe p̄t
 il flete quiv
 ta aurea col
 cō q̄ legum
 dures q̄ etiā
 ung. au. cor e
 ores ad mo
 aduandim
 et omnis po
 ¶ Tertio
 uario nostra
 tu de glam
 us. et nos m
 nū. lūm. p̄p
 cas penalis
 uari. luffi
 us aduini
 fecit. cū
 q̄ q̄m ean-
 . Nota q̄m
 ere de cur
 valde po
 ate copali
 eto. o. o. v
 e. et. al. d.
 . Quanto
 us con.

Tertia pars.

abner mortuo. de quo dicitur quod percussit eum ioab in iguine et mortuus est. Quo audito dauid dixit ad ioab et ad omnem populum qui erat cum eo. Scindite vestimenta vestra et accingimini saccis: et plangite et cetera. quae sequuntur. Sequitur: Iuravit dauid dicens: Hec faciat mihi deus et hec addat si ante solis occasum gustauero panem uel aliud quicquam. ¶ **Parag. x.** ¶ **Q**uarto iuari possunt per elemosinarum suffragia. Unde dicit ecclesiasticus. vii. Pauperi porrige manum tuam ut proficiat precatio et benedictio tua: et mortuo non prohibeas gratiam. Minus dicit et plerumque signat. quia mortuo non solum non est gratia prohibenda sed etiam conferenda. Multi sunt autem qui non exhibent sed magis prohibent. ideo signat dicit dominus. non prohibeas: ut si non uelis gratiam exhibere / saltem non presumas alii prohibere.

Incipit tertia pars huius operis. Sermo primus de tribulatione quam per antichristum excrucietur: continens paragraphos. x. In primo continentur dicta dicendis. ¶ **Paragra. i.**

Dest consideratione prehabita de morte triplici / uidelicet nature / gratie / et culpe. et de mortui tam spiritualiter quam corporaliter in hoc mundo. necnon et de mortuis in purgatorio: nunc ordine consequenti preunte / concomitante / ac etiam dirigente gratia iesu christi: conuertamus oculos ad considerationem finalis et extremi iudicii. hoc autem finale iudicium erunt duo precedentia / duo concomitantia et duo subsequencia. Precedentia iudicium erunt antichristi persecutio / et mundi presumptio. Concomitantia erunt mundi conflagratio / et omnium mortuorum resurrectio. Sequentia iudicium erunt supplicium reproborum / et gloria beatorum. de his omnibus est per ordinem subsequendum. ¶ **Paragra. ii.** de ortu antichristi. ¶ **L**egitur autem antichristus in babilonia de tribu Dan nasciturus. sicut factus patriarcha iacob non orando sed prophetando predixit. gen. l. fiat dan coluber in uia: cerastes in semita. Super quo beatus gregorius. xxxi. lib. moralium ait. Cerasta grece cornua dicuntur. Cerastes qui hic cornutus esse dicitur: digne antichristus asseritur. quia pro

fidelium vitam cum morfu pestifere predicationis. armabit etiam cornibus potestatis. Bene autem dicitur in babilone, id est profusione nasciturus: ut ex loco natiuitatis insinuetur qualis postmodum sit futurus. Sicut enim christus in nazareth. i. in flore concipitur: in bethleem quae domus panis dicitur temporaliter de virgine nascitur ad insinuandum quod in flore. i. in puritate virginitatis matris sancti virtute conceptus: postmodum nascendo panis vite nobis est factus. Sic antichristus homo peccati: filius perditionis. sicut actor confusionis ordine vite totiusque iustitiae confundens sectatores suos ad confusionem pertrahens merito in babilone dicitur nasciturus. Unde apocalypsis. vii. ubi ex aliis tribubus filiorum israel signati numerantur: sola tribus dan subterfuit. Huius aduentus sicut ait apostolus. ii. ad thessal. ii. erit secundum operationem sathane. quia omnia faciet diabolo qui eum possidebit instigante et cooperante. Non tamen ita possidebit eum ut vniam ei. sicut in christo humanitati diuinitas est vnita. nec ita vexabit eum ut careat iudicio rationis. alioquin non imputaret ei quicquid ageret sicut nec homini furioso. Quidam autem dicunt quod a conceptionis principio diabolus in vterum matris eius descendet cuius virtute deinceps aletur. puer nascetur et adolescet. Alii dicunt et forte verius quod a principio conceptionis suae habebit angelum sui custodem: sicut habent singuli ceterorum hominum usque ad annos discretionis: sed tunc cum extolli ceperit super omnem quod dicitur deus: ab angelo sancto derelictus: prorsus a diabolo possessus: ad libitum voluntatis eius in omnibus et per omnia deducendus. sicut possessor ad libitum suum pertrahit, inducitque iumentum. Unde ait gregorius. Illum perditum hominem quasi vas proprium diabolus ingreditur qui spiritualiter antichristus nuncupatur.

¶ §. iii. de vita antichristi. **¶** Veniens autem hierosolymam circumcidet se ut ex hoc adquirat gratiam iudeorum: et dicit se esse messiam promissum in lege: et faciet sabbatum custodiri propter iudeos. diuero dominicam propter christianos. vtrisque se conformare volens ut utrosque decipiat. Tunc iudei credentes ipsum esse messiam quem multis temporibus expectauerunt conuertentur ad eum ac ei vniuersimodum adhaerent. Erunt autem in concupiscentiis feminarij. sicut dicitur dan. xi. In aperto tamen castitate et san-

Pars tertia.

etitate oimodā simulabit: ut omnes ad se alliciat et ostenta-
tione seducat. Cor eius in tantā effereť supbiā: ut legē et ce-
rimonas et etiā cursū tpm se mutare putet. sicut dicit dān.
vii. Et in deū pferet blasphemias: dicens se deū esse. christū
autē dicit fuisse seductore. Vnde sicut ait apłs. ii. ad thessa.
ii. Tunc reuelabit homo peccati: filius pditionis: caput scz
oim iniquoz qui aduersas et exrollit supra omē qđ dicit de
us aut qđ colitur: ita vt in templo dei sedeat ostendēs se tā
qđ sit deus. Veniens enī in hierusalē in templo qđ reedifica-
bunt iudei adherentes ei: sedebit adorari faciens se sicut de-
um. Veniet autē sicut ait apłs: in omni virtute potestatis hu-
mane et opulentie tpalis. Credis enī qđ reuelāte magro suo
et possessore diabolo: inueiet thesauros occultos qbus utaqđ
ad vanitatē et gloriā mūdialē: et ad multorū pniciez/ quos
vicz execabit magnifica largitione donoz. Veniet nihilo-
minus fm operationē satane in oibus signis et pdigiis men-
daciis: et in omni seductione iniqtatīs. Sicut apo. i. faciet si-
gna et pdigia que homines videntes in admirationem indu-
cent et seductionē. Dicunt autē signa mendacia: uel quia nō
erūt vera sed fantastica. quia diabolus cuius virtute opabit
přtigiabit oculos videntiu ut videat esse qđ nō est: uel nō es-
se quod est: aut aliud z aliud esse. et sic oculi vidētiu illudēť
Vel dicunt mendacia: qa ad pfirmandū mendacia et sedu-
cendū aias ostēdunt. Et reuera huiusmodi signa nō dnt mi-
racula: sed mirabilia dici possūt. Mirabile enī est facere pē
solutū cursū nāse. Diabolus autē subtilē hās intelligētiā z lō-
gaz expiētiā qđ natura facit successiue: ipse scit qđ in instāti
.i. subito et impceptibilit opari. Sicut magi pharaonis vir-
gā in serpentes subito pueruisse legunt. Miraculū autē face-
re solius est diuine potestatis. quia factus solus ipse est actor na-
ture: sic ipse solus pōt naturā trāsmutare. De antichristo dī
apo. xiii. Et vidi de mari bestia ascendētē habentē capita
septē/ et cornua decē. et sup capita eius noīa blasphemie. Et
bestia quā vidi filis erat pardo/ ppter varietatē duplicitatū i
conuersatione. Et pedes eius sicut pedes vrsi: ppter ardore z
libidinis. Et os eius sicut os leonum: propter immensitatē

crudelitatis: et dedit illi dracho .i. diabolus virtutē suam et potestātē magnā. Nam sicut ait greg. xxxii. li. moral. In omni fastu fallacie et virtutis robore et culminis elatiōe p̄sperabitur antichristus. quia tota virtus diaboli in illo dānato homine p̄gesta denfabit. Sequit̄ in apo. Et vidi vnū de capitib⁹ suis quasi occisū in mortē: et plaga mortis eius curata est. Nam sicut christus p̄missus mortuus est et resurrexit: sic antichristus ut appareat christus in lege p̄missus s̄labit se mortuū: et post arte magica et operatione demonū se mirabiliter suscitātū. Et admirata est vniuersa terra post bestiā, id est bestiā sequentes et ei dānabiliter adherentes. et adorauerūt drachonē, id est diabolū qui dedit potestātē bestie. et adorauerunt bestiā dicentes. Quis similis bestie, scz in miraculis faciendis: et quis poterit pugnare cum illa? Et datū est ei os loquens magna, scz se magnificādo et blaphemiā se christū esse mēdicat asserendo. De ipso quoq; d̄r dan. x. Faciet iux voluntatē suā et eleuabitur et magnificabitur aduersus omnem deum et aduersus deum deorū loquetur magnifica. Et viii. eiusdē. Cum creuerint iniquitates confurget rex impudens facie: et intelligens p̄positiones: et roborabitur fortitudo eius: sed non in viribus suis: et supra quam credi pōt vniuersa vastabit et prosperabitur et faciet. ¶ Paragra. iiii. de persecutione antichristi. ¶ Est autē aduertendū q̄ antichristus vtetur quadruplici modo ad hoies subuertendū. videlicet callida persuasione. donorum largitione. miraculoꝝ operatione. et tormentorū afflictione. Primus ergo modus homines subuertendi erit callida predicatio uel persuasio. Predicabit enim legem nouam prauam esse. destruet pro posse cultum dei. ritum ecclesie. et iuge sacrificium. ut dictum est danielis. viii. vsq; ad principem fortitudinis magnificabit. et ab eo tulit iuge sacrificium: et deiciet locum sanctificationis eius. robur quoq; datum est ei cōtra iuge sacrificiū. et p̄sternetur veritas in terra: et prosperabitur et faciet. Vere p̄sternetur veritas: quoniam falsitas publice predicabitur nec veritas permittetur predicari. nec a fidelibus etiā audiri. peruerse exponetur scriptura sacra: nec veraciter exponi a

causa et ostenta
in iuge et ce
sion dicit dicit
in illa
s. ii. ab hēsa.
oms: caput
mē q̄ dicit de
ostendit se iā
p̄ q̄ recedunt
ens le sicut de
potestas in
e magis suo
s q̄ utat
p̄vices quos
tenet nihil
et p̄vices men
apo. i. facit i
rationem in d
uel quia nō
vritate opabit
it: uel nō el
dicitū vnde
daca et lēta
ta nō dicit m
est facere p̄
Ugeiā v b
si in inslan
aomis vne
ū aut face
actor ma
christo di
mē capta
phemia. Et
p̄p̄tati i
er adores
mentatē

Tertia pars.

catholicis pmittere. ¶ **§. v.** Scōs modus subuertēdi erit p donorū amplissimā largitionē. Inueniet eni thesauros occultos vt dictū est: p quos ad se sequendū et sibi adherendū plurimos instigabit. Cū enī in multis regnet cupiditas: faciliter ad eū inclinabunt cupidi: videntes q̄ sequaces suos ditabit falsāq̄ felicitatē eorū ad decipiendū alios oñtabit. ¶ **§. vi.** Tertius modus subuertēdi erit p tormentorū afflictionē. Nā sicut ait dñs math. xxiiii. Erit tunc tribulatio magna q̄ lis nō fuit ab initio mūdi vsq̄ modo neq̄ fiet. Et hoc innuit apoc. i. vbi dicit̄. Pedes eius s̄ies auricalco sicut in camino ardenti. P pedes enī vltima christi mēbra. p caminū ardentē tribulationis vehemētia designat. Exhibebit enī antichristus torquēdo fideles oīa genera tormētōrū q̄ antiquitus in sanctis martyribus sunt impleta: et omnē ingenii sui subtilitatē acuet ut ferocitatez sui pectoris impleat: nouis et inauditis suppliciiis affligēdo: nec p partes: sed simul tota crudelitatis eius imanitas exercebit: ne requiē aliquatūla aut interpolationē habētes vires resumerent quo minus in cruciatibus vincerent. Vnde de antichristo dicit̄ dañ. viii. Interficiet robustos et pplm sanctorū scdm voluntatē suā. Quod exponēs grego. xxxii. moral. ait. Tunc nō solū in reprobōrū mētibus sed etiā in electōrū corporibus crudelitate inestimabili sine q̄ libet obiectione grassabit. Robustos ergo interficiet cū eos qui mēte inuicti sunt corporaliter pimet. uel certe robustos et pplm sanctorū scdm voluntatē suā interficiet: cū eos q̄ robusti ac sancti credebant̄ ad nutū sue volūtatis trahet. Dura bit autē hec tribulationis imanitas tribus annis et dimidio tm̄: ne si diutius duraret patientia sanctorū p̄sus deficeret. Sicut enī ait saluator. nisi breuiati fuissent dies illi nō fieret salua oīs caro. sed ppter electos breuiati sūt dies illi. Ecce pius dñs sic tribulatōnē venturā p̄nūciauit: sic et eius abbreviatōnē pdixit. ut ad ipsā sustinendā p pudentiā muniremur. Quia sicut ait greg. dñs ac redēptor noster pituri mūdi p̄carentia mala denūciat ut eo minus pturbēt veniētia quo fuerint p̄scita. Minus enī feriunt iacula que preuident̄. et nos tollerabilius mūdi mala suscipimus si p̄tra hec p pudentie

clipeū muniamur. Predixit etiā vtrūq; ut et si ex p̄nuncia-
ta tribulatione tam horribili terremur / audita tamen eius
abbreviatione per patientiam sumptis viribus armaremur

¶ Paragra. vii. **¶** Quartus modus seducēdi erit p̄ miracu-
lorū opationē. De antichristo enī loquens ap̄tus. ii. ad thes.
.ii. sic ait. cuius aduentus est in omnivirtute et signis et p̄di-
giis mendacibus vt dictū est: et multa mirabilia facturus ē
p̄ artem magicā fm opationem satane / qui in omnibus ei⁹
operibus erit actor et rector.

¶ Paragra. viii. de pseudo a-
postolis antichristi. **¶** Nec p̄tentus erit antichristus q̄ ipse
solus p̄dicet et seducet homines: sed etiam discipulos p̄gre-
gabit / quos et apostolos nominabit: qui eum vbiq; predicēt.
sicut christus discipulos ad predicandū euāgelii d̄ destinavit
Isti aut̄ satellites antichristi / seu pseudo apostoli p̄dicabunt
vbiq; et mirabilia quasi miracula facient / quibus innumera-
biles de omni natione seducent. Sicut enī christus ap̄los su-
os misit ad p̄dicandū / et ad miracula faciendum: sic anti-
christus pseudo apostolos p̄ totum orbem mittet ad omnes
nationes ad quas p̄sonaliter accedere non valebit. Hi ciuita-
tem sanctā hierusalem calcabunt mensibus. xlii. sicut dicitur
apo. xiii. et ecclesiam p̄sequent̄ annis tribus et dimidio qui-
bus antichristus regnabit. Hi pessimi erūt in vita / t̄n sancti-
tatē p̄ hypocrisim simulabūt. Vnde pene om̄s decipiet̄ par-
tim apparentia sanctitatis / partim violentia potestatis / par-
tim miraculis reputatis. Hos describens ap̄tus iohēs apoca.
xiii. ait. Et vidi aliā bestiā ascendentē de terra. Post p̄nam
bestiā quā viderat ascendentē de mari / p̄ quā significat̄ anti-
christus et sui p̄ncipes. Alia bestia est ip̄e idē et pseudo apo-
stoli famā eius vbiq; diuulgantes. qui iure dicunt̄ bestia. q̄
in bestia est seu crudelitas. violenta rapacitas. et infaciabi-
lis edacitas. Omnia hec erūt in antichristo et suis. Dicunt̄
etiā bestia in singulari. p̄pter vnanimē p̄sensū et p̄cordiā ad
nocendū. Dicit ergo beatus iohā. Et vidi aliā bestiā ascende-
tem de terra / et habebat cornua duo similia agni que sūt si-
mulatio vite et peruersio doctrine / vel vita mala et miracula
ostensa. Et loquebatur sicut draco / id est sicut diabolus. quia

.g.i.

Tertia pars.

sicut spū sanctus loquebat in ap̄lis christi. sicut dicit eis dñs math. x. Non vos estis q̄ loquimini: sed spūs patris vestri qui loquit̄ in vobis. ita malignus spūs in ap̄lis antichristi. Et potestātē prioris bestie omnē faciebat in p̄spectu eius. i. omēs modos decipiēdi quibus decipiet antichristus: faciet̄ in p̄spectu diaboli et antichristi. Sicut enī ap̄li faciebāt oīa ut placerent christo: sic isti ut placeant at̄ichristo a quo sp̄abūt se honores et diuitias accepturos. Dicit̄ enī dañ. xi. multiplicabit gl̄iam et dabit eis honore. Sequit̄. et fecit. i. facient terrā. i. habitantes in ea adorare bestia p̄mā. i. antichristū. et fecit. i. facient signa magna. scz ad hoīes seducendū ut etiā ignē faceret de celo descendere in terrā in p̄spectu hoīm. hoc ad litterā facient virtute demonū. sicut fecisse legunt̄ Iob. i. Vel sicut ap̄lis christi datus fuit spū sanctus in sp̄ ignis. actu. ii. sic illi dabunt sp̄m malignū in specie ignis. Et quia hec signa nō fient in occulto sed in publico in p̄spectu hominū: ideo q̄ plurimi decipient̄. Vñ dicit̄ ibidē. Et seduxit. i. seducet habitantes in terra p̄ signa q̄ data sūt illi facere p̄missiōe diuina. Vñ dñs math. xxiiii. p̄dixit. Surgent pseudo xp̄i et pseudo p̄phete ⁊ seducēt multos et dabūt signa magna et p̄digia ut in errorē mittant̄ si fieri pōt, etiā electi. p̄pter q̄b sicut ait greg. xxxii. li. moral. pensemus q̄ erit hūane mētis illa tētatio q̄n et pius martyr corpus tormētis subiicit: et tñ añ eius oculos tortor miracula facit. Cuius tūc virtus nō ab ipso cogitacionū fundo quatiat̄: q̄n is q̄ flagris cruciat miraculis choruscat Ex vehemētia tentatiōis huius etiā sapiētissimi seducunt̄. sicut bñ designat̄ apoc. xii. Cauda drachonis trahebat secum tertiā ptē stellaz. Et de antichristo dicit̄ dañ. viii. Deiecit de fortitudine et de stellis et p̄culcauit eos. Qd̄ exponens greg. xxxii. moral. ait. De fortitudine et de stellis deiecit: q̄a non nullos et luce iustitie resplēdentes et sapie claritate fulgētes et virtute opis robustos frangit. Ceterū pseudo ap̄li p̄cipient et cū ingenti potestate cōpellent habitātes in terra ut faciāt imaginē bestie. i. antichristi ut eā faciant adorari sicut fecit nabugodonosor. dañ. iii. Et dabit̄ illis a diabolo: deo scz per mittēte ut debet sp̄m malignū imaginē bestie. et faciet̄ eam

loqui et moueri ad maiorē hoīm subuersionē: et loquet ima
 go bestie p malignū spm̄: sicut olim in idolis dabāt demōes
 rīsa. Et faciēt oēs diuites et paupes. pusillos ⁊ magnos. libe
 ros et seruos h̄re caracterē. i. aliq̄d signū ātichristi repūtati
 uū. ul' a d litterā in fersionē sui nois in dextā manu aut i frō
 tibus suis euidēter et materiāl'r: sicut hodie portant iudei si
 gna designātia ipsos esse iudeos. Adhuc isti maiora faciēt
 p p̄ncipes q̄ eis adquiescūt in oibus q̄ quicūq̄ nō adorauerit
 imaginē bestie occidat. et ne qs possit emere aut vēdere nisi
 habeat caracterē bestie. i. signū p qd̄ dinoscat p̄tinere ad an
 tichristū. aut nomē ut sc̄ti a christo dicunt̄ christiani: sic illi
 ab antichristo antichristiani uocent̄. Hec aut̄ faciēt ut hoies
 extrema necessitate cogant̄ ātichristo et suis dānabil'r adhe
 rere. ¶ **¶** ix. de enoch et helia. ¶ **¶** In hac tāta necessitate nō
 oino deseret dñs sc̄tōs suos: sed ad eorum p̄solationē mittet
 enoch et helyā. sicut dicit̄ apo. xi. Ad hoc ei in paradiso ter
 restri uiuētēs: diu reseruati sunt: ut illo tpe uiuētēs antichri
 stū redarguāt: ueritatē defendāt. seductos reuocēt. ac vacillā
 tes in fide p̄firmēt. p̄phabūt aut̄ dieb' mille ducētis. lx. ami
 cti faccis. i. tribus ānis et dimidio p̄dicabūt p̄niam uerbo pa
 riter et exēplo. sicut et ātichristus tāto tpe p̄dicabit. ip̄m aut̄
 antichristū corā oī p̄plo arguēt ac mēdacē et fallacē oñdent
 Tūc bestia faciet aduersus eos bellū. scz̄ disputādo/ blādien
 do/ p̄mittēdo/ cōminando/ corporaliter affligendo/ et uincet
 eos corporaliter occidēdo. Et iacebunt corpora eorū in sepul
 ta in platea hierl'm: et nō sinent̄ poni in monumētis. ut sc̄l'z̄
 hoies uidētēs nō audeant eos p̄firmari et magis timeāt an
 tichristuz. Tūc erit tanta tribulatiō qualis nō fuit antea nec
 post erit. Antichristus enī et sui gaudebūt. et iocundabunt̄
 et epulabunt̄. et munera mittent̄ sibi mutuo. p̄ morte scilicet
 istoz qui eis resistebāt: et p̄trarii erant tā opib' q̄ uerbis et
 p̄dicationibus eorū. Et sicut isti mali gaudebūt: sic iusti et fi
 deles lugebunt: terrebunt̄ et ab impiis p̄fundent̄. sed faciet
 deus cum tentatione p̄uentum. nā post tres dies et dimidiū
 diuina uirtute resurgent iam non vlterius morituri. Erit au
 tem eorū resurrectio manifesta ac clara: ut sicut imp' prius
 8. ii.

Tertia pars.

gaudebant: boni vero lugebant. sic viceversa om̄s mali stupeant terreat̄ et in seipsis p̄fundant̄. boni vero gaudeat̄ viresq̄ resumāt, ac in fide p̄firmen̄t et deo gratias agant. Audiatur etiā vox magna de celo vocantis eos in gl̄am: et cunctis vidētibus ascendent in celū gl̄oriosi videlicet et fulgētes. Tunc aliqui mouebun̄t ad penitentiā. alii vero ad duriciā. tunc iudei videntes se deceptos fuisse p̄uertēn̄t ad christum

¶ §. x. de interitu antichristi. **¶** Antichristus aut̄ veniēs in hierl̄m in montē oliueti vñ dñs iesus ascēdit ad patrē: simulabit se uelle ascendere in celū. sed sicut dicit dañ. xi. In paucis diebus p̄teref. quia scdm̄ grego. xxxii. moral. non anglorum bello. nō sanctor̄ certamine: sed ipsius aduētū iudicis solo oris sui spū eterna morte ferief. Et hoc est qđ dicit apls .ii. thessa. ii. Quē dñs iesus interficiet spū oris sui: ibiq̄ seductor ille p̄bit vñ saluator ad celos ascēdit. Post eius interitū nō statim ueniet dñs ad iudiciū: sed electis qui in antichristi p̄secutione titubauerūt. xlv. dies ad penitentiā p̄cedetur. Quāto uero post t̄p̄uenturus sit dñs penitus ignoratur. In diebus illis fiet quasi silentiū in celo. i. pax in eccl̄a tribulatione cessante. Tunc ministri antichristi gaudebunt nuptias et p̄uuiā celebrantes ac ludos diuersi generis exercentes atq̄ dicentes. licet preceptor noster mortuus sit. modo tñ habemus pacē et securitatē. Sed sicut ait apls. i. ad thi. v. Cum dixerint pax et securitas: repētinus illis sup̄ueniet interitus. Et sicut ait saluator math. xxiiii. Sicut fuit i diebus noe ita erit aduētus filii hoīs. Sicut ei in diebus erant ante diluuiū comedentes, et bibentes, nubētes, et nuptui tradētes vsq̄ ad eundē diē in quo introiuit in archam noe et nō cognouerūt donec diluuiū et tulit om̄s: ita erit aduentus filii hoīs

¶ Sermo .ii. de p̄sumatione mūdi: p̄tinēs §. xi.

¶ Consumationē seculi multa signa p̄cedent: ut videntes hoies timeant ac ad p̄niam exciten̄t: p̄p̄inquū esse iudiciū p̄noscentes. Hmōi aut̄ signa sunt satane solutio. caritatis in frigidatio. iniquitatis inundatio. oibus mūdi partibus facta cōmotio. **¶** §. i. **¶** Primū ergo signū erit satane solutio. i. potestatis eius laxatio: et iam virtute p̄ssionis dñice

diminuta et ligata fuit potestas q̄ p̄us in homies utebat: ut nō tm̄ posset nocere hoibus q̄tū vellet nec q̄tū ante solebat: ligatus aut̄ detentus est vsq; ad tps̄ statutū quo soluedus est vt longe plus solito seueat tentando: psequēdo: et multipliciter infestando ad maiore subuersionē et dānatōnē hoim̄ im̄ piorū: ad maiore vero p̄bationē et purgationē p̄fectissimā electorū. Nā in fine mūdi boni erūt optimi: et mali erūt p̄f simi. ut sicut dicit̄ apo. vlti. Qui scūs est sc̄tificet̄ adhuc. et iustus iustificet̄ adhuc. ⁊ q̄ in sordibus est sordescat adhuc. Solutus aut̄ diabolus ut dictū est multis et miris modis totaz̄ rabiē suā: crudelitātē. iniquitatē. ac astutiā exercebit: sciēs q̄a modicū tps̄ habet. sicut dicit̄ apo. xii. Vñ ad vigilatiā ⁊ cautelā nos amonet̄ bt̄us petrus. d. Aduersariusvr̄ diabolus tā q̄ leo rugrēs circuit̄ q̄rens quē deuoret. Et psal. Insidias in abscondito q̄si leo in spelūca sua. Quod exponēs grego. xxxii. moralīū ait. ad aptā potentiā suffecisset ut leo esset: etiā si insidiās nō fuisset. Rursūq; ad versucias occultas suffecisset ut insidiās surripet et si leo nō esset. Sed q̄a hic antiquus hostis in cunctis suis viribus effrenat̄. seuire p̄vtrāq; pmittit̄: ut p̄tra electos in certamine et fraude et virtute laxet̄. virtute p̄ potentiā. fraude p̄ signa. Recte ergo insidians p̄ miraculorū sp̄m. leo p̄ fortitudinē secularē. ut ei eos qui apte iniqui sūt p̄trahat. secularē potentiā oñtat: ut viros etiā iustos fallat: si gna sc̄ritatis simulat. Idē etiā greg. exponens illud dān. viii. Dirigit̄ dolus in manu eius. ait in manu eius dolus dirigit̄. quia fraus p̄ opus adiunat̄. qd̄ ei fallendo dicit̄ hoc mira faciēdo asserit. Nā quicqd̄ lingua mēdax simulat: hoc q̄si verum esse manus opis oñtat. ¶ §. ii. ¶ Scōm̄ signū erit caritatis infrigidatio sicut p̄dixit dñs math. xxiiii. Refrigescet caritas multorū. Sicut eī senescēte microcosmo. i. hoie q̄ a phis dicit̄ minor mūdus solet calor naturalis diminui: et appropinquante morte magis ac magis minuitur donec in morte prorsus deficiat. sic in maiori mūdo senescēte et ad sui terminū appropinquate caritas que est calor vite spiritualis refrigeret̄ et penitus deficiet. Ait enī aristoteles: q̄ senū est frigidū/ siccū/ et morbidū. Sic mūdus mortū/ id est extremū

Tertia pars.

iam p̄pinquus frigidus est p̄ defectū caritatē. et siccus p̄ defectū deuotiōis. In his ei duobus p̄seruatiō vite sp̄ialis existit. Cū igit̄ iā caritatis videamus feruorē pene penitus extingui ac deuotiōis humidū exsiccari. q̄d aliud cogitare debem⁹ nisi si q̄ p̄pe est interitus huius mūdi. Quod enī āt̄iquas et senescit p̄pe interitū est. heb. xi. Si quis attēte p̄sideret in quolibet statu tā regulariū q̄ seculariū tā clericorū q̄ laicorū tā subditorū q̄ p̄latorū: q̄ in deuote deo seruif: q̄ tepide adoraſ. q̄ irreuerenter oraſ. q̄ arido corde laudaſ/ imo potius p̄tēnif dehorat̄ turpiter ac detestabilē blaphemaſ. manifeste videbit caritatē ad deū nō solū frigesceſe: sed iam ita notabilē frigiditate: ut pene videat̄ exticta. De caritate ad p̄xiz quō iā plene defecerit. clamāt nudi. clamāt famelici. clamāt inedia morientes. Relegata est mīa a filiis hoīm. clausa est ianua pietatis. p̄tracta est largitas nisi qui vanitati aut cupiditati deseruit. aruit fons cōpassionis et viscera sua clausit: et sic non restat aliud nisi q̄ cito fiat iudiciū sine mīa illis qui ob caritatis defectū mīam non fecerūt. ¶ §. iii. ¶ Tertiu signū erit iniquitatis inundatio. nā timore dei postposito et amore reiecto et honore p̄tēpto q̄d restat nisi malorū inundatio. iniquitatū multiplicatio. innumerabiliū indicibiliūq; supabundantia p̄ctōrū. Ideo videmus impletū illud osee. iiii. Nō est mīa. nō est veritas. nō est scīa dei in t̄ra. maledictū ⁊ mēdaciū inundauerūt: et sanguis sanguinē tetigit. Et clare videmus impletū q̄d p̄dixit ap̄ls. ii. ad thy. iiii. In nouissimis dieb⁹ instabunt t̄p̄a piculosa et erūt hoies seipsos amātes: amore sc̄z p̄uato. de quo dicit augu. Ciuitatē diaboli fecit amor sui vsq; ad p̄emptū dei. Ex isto enī amore oīa mala pueniunt. sicut ex caritate p̄stat pullulare virtutes. Vñ post illud erūt hoies seipsos amātes. sequit̄/ cupidi/ elati/ supbi/ blaphemi/ parētr̄bus nō obediētes. ingrati. s̄celesti. sine affectiōe. sine pace. criminatores. incōtinentes. imites sine benignitate. p̄ditores p̄terui. tumidi. voluptatū amatores magis q̄ dei. Tales etiā describit ap̄ls ro. i. dicēs eos esse repletos omī iniquitate. malicia/ fornicatione/ auaricia/ nequicia/ plenos inuidia/ homicidiis/ p̄tentione/ dolo/ malignitate/ susurrone/ detractores/

deo odibiles, et tumeliosos, supbos, elatos, et inuētores malo-
rum, insipientes, incōpositos, sine affectione, sine federe, absq̄
mia. O si quis lynceis oculis ꝑscientiæ parietes penetrare et
cordiū occulta luculēter posset inspicere: occurrerent crimi-
na q̄to secretiora: tanto forsitan grauiora. Sed ne publicemꝑ
occulta dedecoris aut parietē sordiamus ut appareat idoliꝝ
abhoiationis, quia nec testes sumus nec iudices occultorū:
sed aliū habebunt iudicē, nō regē uel ꝑncipē: sed cōsciētiarū
secretissimū inspectore. q̄a oia nuda sūt oculis eius q̄ sicut ni-
hil deseret inscrutatū: ita nihil ꝑteriet impunitū. Videamꝑ
q̄ palā corā sole gerunt q̄ nec ignorari p̄nt: nec aliq̄ tergiuer-
satione celari: nec exculatōnis pallio opiri. q̄a tā impudēter
agūt hodie ꝑctōres ut frontē meretricis excedere videantur
De q̄bus dictū est isa. iii. ꝑctm̄ suū q̄si de sodoma ꝑdicauerūt
imo et laudat ꝑctōr in desiderijs aīe sue: et iniquis b̄ndicif:
et publicatis pestiferis adinuētionibus vitiorū qui est in eis
astutior et effrenacior, ille ꝑbior, sapientior, et valētior iudi-
catur. Verecūdia quoq̄ importabilis innocentē uel minus ī-
piū esse inter hoīes sceleratos: simplicē inter vulpes. colum-
bam inter vultures. agniculū inter lupos. Inhonorat deꝑ ini-
quis opibus et linguis, nō solū ꝑeriorantiū: sed blphematiū
nomē eius scelerati sime lacerat: eius mādata ꝑtēnunt. ꝑ-
missiōes vilipēdunt. cōminatōes nō timent. supplicia nō hor-
rent. leges abolent. et ꝑ libitovolutatis nequiter exponunt
Et sicut ait ciprianus: cōsensere iura ꝑctis: et cepit licitū esse
quod publicū est: iura iniurijs militant: et iniurie ꝑ iuribus
inducuntur. abusiue consuetudines sanciunt. legē habentes
sine lege uiuunt: et legibus abutunt. Diues pauperē suppedi-
tat. et potens opprimit impotētem. vulpes cuniculū. lupo
agnū. vultur columbā. accipiter alaudē deuorat. impius iur-
stū. et simplicē versipellis. facti sunt hoīes sicut pisces maris
et sicut reptilia non habentia ꝑceptorē. in mari pyrate ꝑre-
dantur. in vijs insidiantur ꝑredones. latrones in nemoribus
fures in domibus. in vrbibus abundant sediciosi. in curijs re-
plentur omnia. veritas odio habetur. at etiā ꝑrocul abicitur

g. iiii.

Tertia pars.

iustitia. seuit rapacitas. cupiditas dñaf. Quid plura èq̄ lingua
põt exp̄mere: aut quis intellectus cogitare sufficeret. q̄ quot
qualia. q̄taq̄ flagicia cõmittunt. Quia eni nõ p̄ferẽ cito p̄tra
malos sũtia: filii hoim absq̄ vllõ timore p̄petrãt mala. Cum
igif multitudo sit in scelere: nec sp̄ari posset correctio qn po
tius quotidie crescit malicia. inolefcit temeritas. speraf̄ im
punitas. et in imensũ iniquitas cumulat. quid restat nisi do
lor et gemitus. Non eni senio crimina moriunt. nec vetusta
te t̄põz obruunt. quinimovelut ydravno capite refecato alia
validius et numeroso pullulantia renascunt. Sic addunt pec
cata peccatis. adinueniunt peccata. multiplicantur absq̄ nu
mero. et peccandi libidinosa rabies ardentius inflãmatur.
Quid igitur amplius expectare debemus: nisi q̄ in brevi sit
finis a iusto iudice tot et tantis flagiciis: tam horrendis ab
hominatõibus imponendus. Debemus enim diligẽter ad
uertere et memoriter retinere quod genesis. vi. legimus. Vi
dens deus q̄ multa malicia hominũ esset in terra: et cuncta
cogitatio cordis humani intenta esset ad malũ omi tempo
re penituit eũ q̄ hominẽ fecisset in terra. Et infra. Finis vni
uerse carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate a fa
cie eorum: et ego disperdã eos cum terra. Ecce quod p̄pter
multiplicationẽ et redundantiam peccatorũ ad purgationẽ
mundi et exterminationẽ hominũ impiorũ imisit deus ca
thaclismũ aquarũ. Item gene. xviii. dixit dominus ad abra
ham. Clamor sodomorũ et gomorreorũ multiplicatus est.
et peccatũ eorum aggrauatũ est nimis. Et sequitur: q̄ pluit
dominus ignem et sulphur de celo: quinq̄ ciuitates omnino
subuertens cum omnibus hoibus: necnõ et infantibus et iu
mentis. Item quando multiplicata sunt peccata populi cana
an: et p̄cepit dominus filiis israhel. ut in ingressu suo in ter
ram promissionis prorsus exterminarent eos: nec quenq̄ vi
uere permetterent. Vnde quia aliquibus pepercerunt: incre
pari a dño meruerunt. sic dicitur iofue. ii. Item diu sustinuit
dñs peccata filiorũ israhel: sed postq̄ cõplete sunt iniquitates
eorũ eiecit eos a facie sua de terra sua: transferens eos in ex
teras nationes. p̄mo decẽ tribus sicut habemus. iiii. re. xvii.

postea duos tribus. iiii. reg. vltimo. sed illa abiectio seu tráf
 actio fuit t̄p̄alis. Vnde post annos. lxx. redierūt. sed postmo
 dum quia christū dñm crucifigendo imanissime peccauerūt
 terrā suā vsq; ad antichristi t̄p̄is irrecuperabiliter amiserūt.
 Sic etiā exterminata sunt regna caldeorū/medorū/et psarū:
 necnō et grecorū q̄ suis t̄p̄ibus potētissima fuerunt et maxia
 t̄n̄ ppter iniquitates eorū ad nihilū sunt redacta. Deniq; nup
 diebus istis etiā christiani nostri ppter peccata nepharia que
 magis tacenda censui q̄ pandenda iusto dei iudicio per ma
 nus infidelīū trucidati/captiuati/uel in fugā conuersi. de ter
 ra sancta p̄missionis quā dñs iesus sua benedicta natiuitate
 conuersatōe/et morte sacratissima cōsecrauit: turpissime sūt
 ejecti. quā flagiciofā eorū vitā nō potuit amplius sustinere.
 Hec oīa supradicta que sunt quedā particularia dei iudicia:
 sunt etiā futurorū signa p̄nostica: et futuri iudicii generalis
 exēpla. qm̄ sicut deus illoꝝ iniquitates vsq; ad p̄finitū t̄p̄s p
 patientiā expectauit. et postmodū iudiciū suū exercēs infle
 xibiliter ire sue furorē super eos effudit. Sic de generali iudi
 cio firmiter est tenendū: q̄ qn̄ sit precise futurū: omni viuētī
 sit incertū/ nisi cui fuerit a dño reuelatū. ¶ **§. iiii.** ¶ **Quartū**
 signū futuri iudicii erit ī diuersis mūdi partibus facta p̄mo
 tio. Ante p̄sumationē enī mūdi necesse est magnas et mira
 biles cōmōtiones fieri in oībus creaturis. Sicut nāq; deus p̄
 mū suū aduentū in mundū q̄ debebat esse gratiosus et ama
 bilis p̄ suos. pphās p̄nunciari voluit: multisq; figuris et enig
 matibus p̄signari: ne si subito veniret hoies nō agnoscerent:
 quin potius ut ipsū agnoscerēt cū oī deuotione suscipere
 ac anteq̄ veniret ad eius susceptionē deuotā cū oī se diligen
 tia p̄pararent. Sic scdm̄ eius aduentū terribilē et horrendū p̄
 omēs pphās suos voluit p̄clamari: multisq; signis p̄cedētibus
 p̄pinquū esse iudiciū faceret demōstrari: ut saluādi qui boni
 sūt ad meliora et āphora puocent̄: et q̄ in pctis sūt citius ad
 p̄niam p̄uertant. Reprobi vero inexcusabiles merito iudicē
 tur. Vñ bt̄us greg. ait. Saluator n̄r nos paratos inuenire de
 siderans senescentē mundū q̄ mala sequant̄ denūciat: ut nos
 ab eius amore com̄pescat: appropinquāte eius termino q̄te

psecutiones pueniunt innotescit: ut si deū in tranquillitate metuere nolumus: vicinū eius iudiciū vel psecutionibus at triti timeamus. Itē qñ paterfamilias cōtra aliquē ppt inurias velptumelias sibi factas vehementer est iratus: oēs eius domestici et amici ad dñi sui vindicādas iniurias vnanimiter animant. Sic oīs creatura factori suo deseruiens ex cādesit in tormentis ptra impios: advindicandū iniurias creatoris. Itē cū exigēte iustitia in quibus quis peccat p hec et torque tur. Nos autē cunctis creaturis abutentes delinquimus: iustū est ut in cunctis et a cunctis a iusto iudice torqueamur. ut impleat qđ dicit sapi. v. Pugnabit p eo orbis terrarū ptra insensatos. sicut ait grego. Oia q̄ ad usum vite accipimus ad usū puertimus culpe. sed oīa que advsū nostre prauitatis cōuertimus: advsū nobis vertent ultionis. Tranquillitatē pacis humane puertimus in vanā securitatē. et ideo iuste sicut ait saluator math. xxiiii. surget gens ptra gentē. et regnū aduersus regnū. Peregrinatione z vie p habitatione dileximus patrie: ideo erūt terre motus. Salutē corporū in usum redigimus vitiorū: ideo erunt pestilentie. vbertatis abūdantiā nō ad necessitatē carnis assūpsimus sed ad pueritatem intorsimus voluptatis: ideo erit fames. serenitatē aeris puertimus advsū terrene delectationis: ideo erūt fulgura / tempestates et tonitrua. Iure igit̄ restat ut simul oīa nos feriant q̄ simul oīa vitis nostris male subiecta feruebāt. ut quot in mūdo incolumes habuim⁹ gaudia: tot de ipō postmodū cogamur sentire tormēta. ¶ §. v. ¶ Attendendū ē autē q̄ in oib⁹ creaturis: et in singulis mūdi ptibus erūt cōmotōes mirabiles ad cogitandū. terribiles ad vidēdū: sed pene intollerabiles ad sustinendū. Erūt etiā hmōi cōmotiōes in demonib⁹ / hoibus / in elementis oibus / in corpibus celestibus / necnō i btis spiritib⁹. Primo qđē in demonibus. qa sicut dictū ē soluet satanas. i. ptās eius relaxabit. Pmittent̄ eni demones fortius solito tentare hoies. vehementius ipugnare. acrius pseq: ex tota sua malicia āplius in eos defeuire. Vñ ipi crudelitate cōmoti: mltas horribiles cōmotōes in hoies excitabūt: ac totū mūdū ptra eos mirabilit̄ cōmouebūt. ¶ §. vi. ¶ Item

erit cōmotio in hoibus. Nā sicut p̄dixit dñs. Erunt plia et se
 diciōes. plia ad hostes ptinēt. sediciōes ad ciues: ut ergo nos
 iudicet int̄ius ext̄iusq; turbari: aliud nos fatef̄ ab hostibus:
 aliud a fribus p̄peti. Surget ei gens p̄tra gentē: et regnū ad
 uersus regnū. Tollef̄ ubiq; pax de terra. ubiq; plia mouebū
 tur. insurgent maiores p̄tra seiuicē et p̄tra minores alios.
 minores s̄ist̄ in maiores ac etiā in seip̄sos. regnū p̄tra regnū
 diuidef̄ et in seip̄so diuisionū scismatibus discindef̄. Ciuitas
 ciuitatē ipugnabit. castrū vnū in aliud insurget. domus p̄tra
 domū. familia p̄tra familiā. p̄sona p̄tra p̄sonā armabit. Tu
 multuabit̄ puer p̄tra senē. et ignobilis contra nobilē. p̄nceps
 p̄tra subditos. et ecōuerso. laici p̄tra clericos et ecōuerso. reli
 giosi p̄tra seculares et ecōuerso. religiosi p̄tra alios religiosos
 ac ipsi diuidenf̄ multiformit̄ inter seip̄sos. clerici p̄tra p̄latos
 et ecōuerso cōsurgēt: nō erit collegiū nec monasteriū ubi nō
 multuosa cōmotio et sediciosa turbatio p̄citef̄. Tūc iplebif̄
 illud hie. ix. Vnusq; s̄q; a p̄xio suo se custodiat: et in oī fratre
 suo nō habeat fiducia. q̄a oīs frat̄ supplātans supplātabit et
 oīs amicus fraudulēter incedet. et vir frēm deridebit: et veri
 tatē nō loquet̄. Sequit̄. sagitta vulnerās lingua eorū: dolo lo
 cuta est. In ore pacē cū amico suo loquit̄. et occulte ponit ei
 insidias. Et michē. vii. Nolite credere amico: et nolite cōfi
 dere in duce. ab ea q̄ dormit in sinu tuo custodi claustra oris
 tui. quia filius p̄tumeliā facit patri: et filia p̄surgit aduersus
 matrē suā. nurus contra socrū suū. et inimici hoīs domestici
 eius. Et quod longe grauius est tradet frater fratrē in mor
 tem. et pater filiū. et insurgent filii in parentes: et morte af
 ficient eos: ait saluator math. xxiii. Sicut aut̄ in corpore na
 turali cū mēbra singula dissoluunt̄: et cathena aurea id ē ar
 monia totius corporis qua videlicet elemēta inter se et anīa
 simul cū corpore tenebant̄: mirabili nexu cōcordie federata
 dissidētibus elemētis in corpore q̄si quadā intrinseca pugna
 vno eorum prednāte super aliadissipatur: necesse est ho
 minem cito mori. Sic in corpore vniuersi reipublice certissi
 mum signum destructionis eius finalis est tam horrenda di
 uisio qualis superius est descripta. Dicit enim sic saluator.

Tertia pars.

math. xii. Omne regnū contra se diuisū defolabitur. et oīs ciuitas et domus contra se diuisa non stabit. Itē sicut in edificio materiali quando parietes ab inuicem separant: ac singuli quoq; pietes interrupti fixuras multas habentes intrinsecus et extrinsecus dissoluuntur: exterminium illius edificii sine spe reparationis indicant et minant. Sic in proposito intelligendū est q̄ tanta cōmotio in corpore rei publice finalis eius exterminii est euidentissimū argumentū. ¶ Para. vii. ¶ Item erunt cōmotōnes in elementis omnibus. Nam in terra erit fame valida, non in vna regione tantū vel puincia: sed vbiq; terrarū sterilitas et defectus necessariorū ad vitum. In visceribus quoq; terre tanta fiet cōmotio: q̄ erunt terre motus terribiles: crebriores et incomparabiliter vehementiores solito. i. crebrius et in pluribus mundi partibus accidentes: tā violenti vel fortes vt ciuitates turres et castra destruent: ac montes a fundamentis penitus euertāt. Tūc implebit illud isa. xxiiii. Confractioe confringet terra. contritione conteret terra. cōmotioe cōmouebit terra. agitatione agitabitur terra. Et quod dominus ipse predixit. Erunt fames et erunt terremotus: magis p̄ loca in aquis. similiter ī mari et fluminibus erunt cōmotioes, videlicet inundationes insolite. sonitus inauditi. p̄cellōse fluctuūz cōmotioes. eleuationes ac depressiones vndarū: ac tempestates tā auditu terribiles q̄ aspectu. In aere quoq; multe cōmotōes ⁊ multiplices erūt, vicz epydimie et infectioēs maxie ex quibus oriuntur pestilentie, id est corruptiones, morbos et mortes innumerabiles: tam in hominibus q̄ in iumentis et bestiis generantes. Erūt etiā tonitrua, choruscationes, fulgura, tempestates, grandines, estus intollerabiles, uentorum p̄curfus, et turbines. Hec autē oīa tanta et tam crebra erunt qualia antenūq; fuerunt: ita vt homines super terram arefiant: et velut amentes pre timore et confusione fiant. Vnde sapientie. v dicitur. Ibunt directe immisiones fulgurum et tanq̄ habene curuato archii nubium exterminabuntur: et ad certum etiam locum proficient: et a petrosa ira plene omnino mittentur grandines: et excandescet in illos aqua maris: nec non

Tertia pars.

et flumina p̄current duriter ⁊c̄. In ignevero erunt cōmotōes
 ex p̄flagratione igniū mūdanoꝝ. de q̄ dicit infra. ideo sup-
 sedeamus ad p̄ns ¶ §. viii. ¶ In corporibus quoq; celestibus
 erunt cōmotiones sicut ait saluator luce. xxi. Erunt signa in
 sole luna et stellis. Et exp̄stius math. xxiiii. Sol obscurabit ⁊
 luna nō dabit lumē suū. et stelle cadent de celo. Sc̄m ābro.
 Sol et luna ad tps p̄nt intelligi priuari lumine suo. et pacto
 die iudicii maius lumē recipiēt. Et criso. ait. paterfamilias
 moriēte dom⁹ tota turbat: familia plāgit et nigris vestimēt
 se induunt. sic hūano genere p̄pter qd̄ facta sunt oīa circa fir-
 nem p̄stituto: celi mysteria lugere dicunt: et candore depōsi-
 to tenebris induunt. Vñ actu. ii. Sol p̄uertet in tenebras et
 luna in sanguinē anteq̄ veniat dies dñi magnus et manife-
 stus. et sumptū est de iohēle. quasi a facie dñi cōtremuit ter-
 ra: moti sunt celi. sol et luna obtenebrati sunt. et stelle traxe-
 runt splēdorē suum. Pro tanto de stellis dicit dñs. Stelle ca-
 dent de celo. quia videlicet non lucebunt nec videbuntur ac
 si cecidissent de celo. Aliter hec verba possunt intelligi secū-
 dum ambro. hiero. et bedā. Sol et luna obscurati dicuntur/
 non diminutione sui luminis: sed superueniēte claritate ma-
 xima veri solis: obscurari et nullius esse luminis videbunt.
 isa. xxiiii. Erubescet luna et confundetur sol cum regnauerit
 dominus exercituū: et stelle cadent de celo. non quia stelle q̄
 sunt lumina quedā celi credenda sint cadere uel corrumpi:
 sed in superiori parte aeris fient inflāmationes vehementes
 et multe que sic discurrunt per aera: ut quasi stelle de celo ca-
 dere videantur. Vel sc̄m ambrosiū. Stelle cadent: id est qui
 fulgere videbantur in ecclesia et esse firmissimi: turbabūtur
 a sanctitate vite: et ueritate fidei preturbatione cadentes.
 ¶ Paragraphus nonus. ¶ Tandem etiam erunt cōmotio-
 nes in beatis spiritibus. sicut ait dominus. virtutes celi mo-
 uebuntur: id est angeli. et dicuntur virtutes celorum: quia in
 celis est eorum habitatio. Aut sc̄m philosophos: quia sunt
 motores orbium celestium. Moueri autem dicuntur motu
 reuerentie. Ex consideratione enim maiestatis iudicis veniē-
 tis: resiliunt in p̄p̄riam paruitatem: et videntes eum iratum

Pars tertia.

pra impios quasi tremere videbunt. Sicut patrefamilias vehementer irato: oēs eius amici motū quendam et signa cuiusdam transformationis ostendunt. Aut dicunt moueri ad litteram. quia explebunt mysterium summationis mundi et resurrectionis generalis. Sicut dicitur math. xiii. Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno omnia scandala. Et infra. Exibunt angeli et sepabunt malos de medio iustorum. Et rursus. xxiiii. mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabunt electos eius. Vnde christofost. Exurgente rege celesti iudicare viuos et mortuos: virtutes angelice mouebunt: terribiles ministri terribilem dominum precedentes. ¶ **§. x.** Hierony. autem dicit se inuenisse scripta in annualibus iudeorum. xv. signa iudicium processura. Prima die eriget se mare super altitudines montium. xl. cubitis. stans in loco suo quasi murus. Secundo tantum descendet quod vix videri possit. Tertio marine bellue apparentes super mare dabunt rugitus usque ad celum. Quarto ardebit mare et omnes aque. Quinto herbe et arbores dabunt rorem sanguineum. Sexto ruent edificia. Septimo petre ad iuuicem collidentur. Octauo fiet generalis terre motus. Nono equabis terra. Decimo exibunt homines de cauernis et ibunt velut amentes: nec poterunt mutuo sibi loqui. Vndecimo surgent ossa mortuorum: et stabunt super sepulchra sua. Duodecimo cadent stelle. Tertiodecimo morientur viuentes et cum mortuis resurgent. Quartodecimo ardebit celum et terra. Quidecimo fiet celus nouus et terra noua et resurgent omnes. Vtque autem pertinet aut in epolite futura sint ista hierony. non expressit. Hec dicta de duobus antecedentibus iudicium / vicem de antichristi persecutio et de mundi summatione sufficiant. ¶ **§. xi.** Consequentem dicendum est de duobus concomitantibus aduentum iudicis. et primo de mundi purgatione. scilicet de generali corporum resurrectione. Quantum ad primum sciendum est quod ventus iudicis procedet ignis: quod faciem hominis mundi comburet: probibitque celum et terra. sicut ait dominus mathe. xxiiii. Celum et terra transibunt non secundum substantiam: sed secundum spiritum quem mutabit in meliorem. Celum dico aereum non ethereum. Tantum autem ascendet ignis pambulus iudicis: quantum ascenderunt aquae diluuii. scilicet. xxv cubitis super cacumina montium ut hanc mundi partem

Tertia pars.

et nō alius. Cū enī ad hoc fiet resurrectio mortuorū ut vnus-
quisq; scdm opera sua recipiat penā uel p̄miū: oportet q̄ ip̄e
idē qui demeruit puniat: ⁊ qui bene egit p̄miū p̄sequat. Pro
pter qd̄ ait saluator Io. vi. Venit hora in qua oēs qui in mo-
numentis sunt audient vocē filii dei: et p̄cedent qui bona fe-
cerunt in resurrectionē vite: qui vero mala egerunt in resur-
rectionē iudicii. Ex hoc etiā sequit̄ q̄ resurgentīū corpa erūt
eiusdē nature/ alioquin nō essent eadē numero q̄ fuerūt p̄us
Vnde dñs ait luce. xxiiii. Videte manus meas et pedes me-
os: quia ego ipse sū. Et postea palpate et videte: quia spiritus
carnē et ossa nō habet sicut me videtis habere. Terrena mar-
teries (sicut ait aug) in quēcunq; puluerē cinerēq; resoluat: in
quosq; alitus aurasq; diffugiat: in quancq; corporū substantiā
uel in ipsa elemētavertat in quorūq; aialiū uel etiā hominū
cibū carnēq; mutet. illi aīe in p̄ucto t̄p̄is illā reddet qui illaz
p̄mitus ut hō viueret aīauit. Resurget autē nō fantastice: sed
vere. quicquid est de veritate nature hūane et ī vno resurget
vnūq̄q; in quod habet optimū sui esse. Vnde costa ade de-
tracta de qua mulier formata fuit nō in adā resurget: sed in
euā. quia formata muliere p̄fectior fuit hō quantū ad cōser-
uationē speciei q̄ ante. Eadē ratiōe manus hoīs comesta ab
alio hoīe resurget in p̄mo. quia vero corpus humanū p̄fectis-
simū est oīm corporū inferiorū. Ideo caro bouis uel alterius
aialis comesta ab homīe et in carnē eius p̄uersa: resurget in
comedente/ nō in sua specie quā p̄us habuerat: sed in sp̄e car-
nis humane. ¶ §. iii. ¶ Tūc sm̄ aplm̄ oīs electi de cunctis
orbis partibus occurrent christo: in virū p̄fectū. i. in virilē p̄-
fectionē. quasi scz in statu triginta annorū uel circiter. quasi
in etate christi/ in qua scz christus habuit plenitudinē corpo-
ris sensus et roboris. resurget etiā vnusquisq; in mensura eta-
tis plenitudinis christi. quia vnusquisq; sui corporis mēsurā
recipiet quā in etate triginta annorū habuit/ etiā si senex obi-
it. uel quā in illa etate habiturus esset si vsq; ad eā puenisset
Sic autē modificabit̄ illa natura corporis ut nihil ex ea peat:
nihilq; supfluat: sed si quid alicui defuit deus ipse supplebit:
ut oīs resurgant in integritate mēbroꝝ. et si qd̄ enormiter

Tertia pars.

abundavit in aliqua sui parte diuident p totū corpus ut nihil indecēs sit in eis. Dānatorū aut corpora reparabunt̄ integra absq̄ oi diminutione mēbroꝝ: et absq̄ defectu et corruptōne quā error nature uel infirmitas introduxit. Vñ ait ap̄ls. i. ad cor̄. xv. Mortui rufurgent incorrupti. Quod quidē tā de malis debet intelligi q̄ de bonis. Vñ quantū ad integritatē nature nō erit differentia in corporibus bonorū uel malorū licet in aliis bene sit magna differentia. sicut iā ostēdemus.

¶.iiii. Hoc etiā sciendū q̄ om̄s rufurgent imortales. christus enī mortē nostrā sua morte destruxit: et omēs defectus qui in naturā hūanā ex peccato puenērāt. Necessitas aut̄ moriendi est defectus in nobis pueniēs ex pctō. vñ sic om̄s a morte rufurgent ut nō vltērius moriant̄. Sicut ergo christus rufurgēs ex mortuis iā nō moriē. ro. vi. sic rufurgēt om̄s nō iterū morituri. Vñ apo. xx. mors vltra non erit. Et isa. xxv. Precipitabit dñs mortē in sempiternū. Ex p̄missis p̄ q̄ post rufurrectionē nō erit vsus ciborū nec venereorū. q̄ vsus ciborū corruptibili vite deseruit. Cibos enī assumimus uel p̄pter nutrimentū ut vitēmus corruptionē q̄ posset accidere ex p̄sumptione hūidi naturalis. uel p̄pter augmentum. Om̄s aut̄ in debita q̄titate rufurgent. Itē nec vsus venereorū. quia cōmixtiō maris et femine ordinat̄ ad generationē per quā spēs hoīs p̄seruat et p̄petuet̄ in esse q̄ in indiuiduo p̄seruari nō pōt. Rufurgentiū aut̄ vita imortalis erit ut dictū ē: ita q̄ in quolibet indiuiduo p̄seruabit̄ ineternum. Ideo dicit dñs math. xxii. In rufurrectione neq̄ nubēt neq̄ nubent̄. sed sunt sicut angeli dei. In corporibus tñ rufurgentiū erūt mēbra singula q̄ nūc in statu vite corruptibilis nutritiue uel generatiue virtuti deseruiūt; nō p̄pter actū nutriēdi uel generādi: s̄ ad p̄fectionē et decorē nature. Sicut distinctio sexū erit ibi nō ad mixtionē: sed ad oñdendū p̄fectionē et in teq̄ritatem nature. vtriq̄ aut̄ sexus ad integritatē nature nosciē p̄tinere.

¶.v. Quāuis aut̄ oīs defectus in rufurrectiōe ab om̄ibus cōiter tā bonis q̄ malis auferat̄. remanebit tñ differētia inter bonos et malos quantū ad ea que p̄sonaliter pueniunt vtriq̄. Est aut̄ de ratione hūane nature q̄ aīa sit forma cor̄

h. i.

causa ut vniuersi
corpora in ipse
in p̄cipio. Pro
oīs qui mo
ant quibus fe
gerunt in vlti
mū corporit
o q̄ fuerūt in
es et pedes ne
quā sp̄ritus
Terrena ma
re soluat̄: ut
s̄ libitantiā
etiā bonorū
oblat̄ qui illis
stantialiter
i vno rufurgēt
e colla abe dr
rufurgēt: sed in
trū ad celestē
s comēta ad
manū p̄fectū
us uel alteris
sa. rufurgēt n
sed in spē ex
ti de cunctis
li. in vtrāq̄ p
recter. quāsi
tudine corpo
membra eta
ppos mēbra
tia h̄ h̄ h̄ h̄ h̄
ad ea p̄ueni
tū ex
p̄te h̄ h̄ h̄
q̄ dicitur

Tertia pars.

poris ipsū viuificās inesse pseruās. sed ex psonalibus actib⁹ meref aīa uel ad diuine uisiois glām eleuari: uel ab ea p cul pā excludi. Disponenť igit oim corpa fm pdecētiā aīe uť scz ipsa incorruptibilis existēs corpi suo tribuat esse incorruptibile: cōpositiōe eius ex p̄rariis nō obstāte: eo q̄ materia cor poris hūani q̄tū ad hoc oīno subiectef aīe: diuina uirtute hoc faciente ut cū corpe suo eternā glām uel penā: sicut meruit sortiat. Sed ex actibus suis psonalibus meref vnusq̄s uť cor pus suū pportioneť aīe in pditiōibus glie uel miserie. Vnde corpora beatorū erunt clara / agilia / impassibilia / et subtilia. Corpora uero reprobōrū erūt tenebrosa / ponderosa / passibi bilia / turpissima / et fetida. sed de his infra dicemus.

Incipit de iudicio et de hoc sūt fmōes. v. p̄mus
de q̄busdā circūstantiis ipsius iudicii p̄tinēs §. v.

Dicto de p̄cedētib⁹ iudiciū / uidelz de tribulatione q̄ erit t̄p̄e at̄christi / et de p̄sumatiōe mūdi: et de duobus cōcomitātibus iudiciū / uidelz de igniū p̄flagratiōe / et generali re surrectiōe. nūc dicendū est de finali iudicio et meritoꝝ retri butiōe. **§. i.** Cū enī in uita p̄nti nō fiat singlis retributio p̄digna scōm merita sua uel demerita. qm̄ mali multa faciūt de q̄bus minime uel nō p̄digne puniunt. boni s̄lt̄ multa bo na de q̄bus nō remunerant. rōnabile est credi q̄ in fine mū di fiat iudiciū generale in quo et iustis fiat cōdigna retribu tio p̄ merita: et ipiis digna punitio p̄ p̄ctis. licet aut vnusq̄s iudiciū suū p̄ticulare uel p̄sonale recipiat in morte q̄tum ad aīam: penā scz uel glām: tñ nec aīe reprobōrū totā penā sibi debitā rēcipiūt: nec electi totā suā. i. p̄fectā glām sortiunt. Quia aīe sepate nō hnt p̄fectū nature sue modū (fm aug) p̄ pter inclinatiōe naturalē quā hnt ad corpa sua. Nā et cor pora naturalē inclinatiōe hnt ad aīas et eis appetūt reumi ri. et aīe appetitu naturali inclinant ad corpa sua intantū q̄ sicut ait aug. aīe btōrū aliquomō retardant ne ex toto ferāt in p̄tēplatiōe diuine maiestāt: ideo tā bonōrū q̄ malōrū aīe sua corpa resumēt: ut dictū est: ut cū corpibus suis q̄bus me ruerūt uel demeruerūt p̄dignā penā uel p̄miū sortiant. Hec aut p̄digna retributio fiet in extremo iudicio. Ideo d̄r Iob.

xix. Scitote esse iudiciū. licet autē tota trinitas iudicet. q̄a in diuina sūt opa trinitatis: tñ p̄r om̄e iudiciū dedit filio sic d̄r Io. v. Ipse ei cōstitutus est a deo iudex uiuorū et mortuorū. act̄ iiii.

¶ §. ii. ¶ Veniēs autē ad iudiciū apparebit oibus tā bonis q̄ malis. Vñ apo. i. videbit eū oīs ocs et q̄ eū pupugerūt. Sed formā diuinitatis soli boni videbūt et videre poterunt: mali vero nō poterūt nec digni erūt. Vñ isa. xxvi. Tolle i-
pius nevideat gl̄iam dñi. Formā vero hūanitatis gl̄iose oēs videbūt. boni ad gl̄iam et gaudiū. mali vero ad supplicium et dolorē. Nā blandus, iocūndus, et delectabilis iustis: durus, se-
uerus, et terribilis reprobis apparebit. singulis sc̄z sc̄dm exigentiā meritorū. In ipsa igit̄ forma q̄ iniuste iudicatus ē: iu-
ste iudicabit. sc̄dm illud iob. xxxvi. Causa tua q̄si impij iudi-
cata est: iudiciū causāq̄ recipies: sed iudicatus est in hūilitate et in infirmitate. iudicabit autē in potestate magna et maie-
state. sicut d̄r luce. xxi. et math. xxii.

¶ §. iii. ¶ Attendendū est autē q̄ in ipsa hora descēsus xp̄i ad iudiciū fiet illavox ar-
chanḡi. i. p̄ncipis āgelorū sc̄z ipsius xp̄i: et illa tuba terribi-
lis resonabit cum virtute fiet resurrectio mortuorū: et cuius
clangore om̄s ad iudiciū vocabun̄t. Tūc igit̄ electis occurrē-
tibus iudici in aera subleuatis oī gaudio ineffabili: et repro-
bis in terra remanentibus. in valle iosaphat sedebit christus
in aere nube sibi ministeriū exhibente: sicut in eius ascensio-
ne legimus esse factum. actu. i. sic veniet quē admodū vidistis
eum euntē in celum. Descendens autem adducet secum cele-
stis regni collegiū: stipatus agminibus beatorū: tam sancto-
rum q̄ etiam angelorū. Vnde iude. ii. Ecce veniet dominus
in sanctis milibus suis facere iudicium contra om̄s impios.

¶ Paragraphus quartus. ¶ Hoc etiā sciendū est q̄ vbi chri-
stus iudicatus est, passus et mortuus, resurrexit et ad celos
ascendit: ibi iudicium suū exercebit. Dicit autem se iudica-
turum in valle iosaphat. non quia precise ibi iudicet: cum val-
lis illa modica sit: nec possit tam innumerabilem continere
multitudinem: sed quia iosaphat interpretatur iudicium. et
iudicandi qui in infimis vixerunt: in infimis remanebunt.
Ideo tot⁹ ille locus i quo fiet p̄gregatō: vallis iosaphat dic̄t̄
magis q̄ hier̄m vbi iudicatus est: uel mons caluarie vel vbi
h. ii.

Tertia pars.

crucifixus est mortuus, et sepultus. uel mons oliueti vñ legiſcendū quozq; q̄ nō ſolus xp̄s iudicabit: ſed etiā om̄s p̄fecti/ap̄li. ſ. et ap̄li viri. ſicut ipſe p̄miſit mathe. xix. In regeneratiōe cū ſederit filius hois in ſede maiestatis ſue: ſedebitis et vos ſup ſedes. xii. iudicantes. xii. tribus iſrahel. Et licet iſtud ſolis ap̄liſ videat eſſe p̄miſſū. tñ intelligendū eſt de oib; p̄fectis/aliq; paulus ibi non ſederet. Dicit aut̄ ipſe. i. ad cor̄. vi. Nescitis q̄a ſcti de hoc mundo iudicabūt. Et ſap̄. v. Iudicabūt ſcti natiōes. Vñ q̄a duodenarius eſt numerus abundās intelligiſ p̄. xii. ſedes p̄fectio tribunalis. i. vniuerſitas p̄factorū iudicantiū. p̄. xii. trib; vñ uerſitas iudicandorū. Ceterū ſm̄ grego. q̄ttuor erūt ordines in iudicio. duo ſc̄z electorū. et duo reprobōrū. Electorū nāq; quidā iudicabūt et regnabūt/nō aut̄ iudicabunt. ut p̄fecti Quidā iudicabunt et regnabūt. ut mediocriū boni. Reprobōrū aut̄ quidā iudicabunt et p̄ibūt. ut mali catholici. Quidā nō iudicabunt et p̄ibūt: ut increduli quoz dānatio adeo nota erit q̄ nō fiet diſcuſſio ſue diſceptatio de p̄ctis eorum. Erit aut̄ ibi iudiciū q̄druplex. videlz p̄me auctoritatē. et hoc erit totius trinitatis. Principalis myſterii q̄d erit xp̄i ſolius. Aſſeſſionis q̄d erit p̄factorū. Et cōparatiōis q̄d erit min⁹ malorū/ quo videlz minus mali cōparatiōe ſui ſcleratiores iudicabūt. i. iudicādos oñdent. ſm̄ illud math. xi. Viri niniuite ſurgēt in iudicio p̄tra generationē iſtā et p̄dēnabūt eam.

Sermo. ii. de iudicādorū p̄emptoria citatiōe: p̄tinēs §. v.

His quali quibufdā accidentalibus ipſius iudicii p̄habetis. nunc iam ad ipſius formā proceſſū et ordinē mentis oculos conuertamus/et q̄ tremendū et horrendū ſit ſubtiliter intuenti et cogitanti: profundius videamus. Considerāda enim ſunt quattuor que ipſum terribile nimis efficiunt/ quorum etiam ſingula rationē terroris includunt. Primū ē p̄emptoria citatio. ſc̄m eſt cauſe diſcuſſio. tertiu⁹ eſt ſentētie prolatio. quartū eſt prolata executio. ¶ Paragra. p̄mus ¶ Primū eſt igitur p̄emptoria citatio/ qua videlicet in illa voce terrificata et tuba mirabili perſtrepente qua celum et terra cōmouebūtur: et omnis creatura concutietur. om̄s hoies

ad iudiciū vocabuntur: et ad tribunal eterni iudicis citabuntur. Ait enī apłs. i. ad cor. v. Om̄s generaliter sine exceptione. nos psonaliter sine excusatiōe. oportet sine euitatioue. manifestare sine absconsiōe uel tergiuersatione. añ tribunal christi sine retardatiōe. ut recipiamus vnusquisq; ppria corpis p̄ ut gessit sine psone dilatiōe/ siue bonū siue malū p̄ iusta retributione. Oportet igit ut accedas psonaliter/ nō poteris p̄ te pcuratorē mittere. nemo p̄ te poterit r̄ndere. nulli licebit tibi p̄sulere. nullus p̄ te audebit intercedere: nec aliquis poterit te iuuare. Vñ dicit sopho. i. Vox dei dñi amara. tribulatur ibi fortis: dies illa dies ire. dies tribulationis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarū et caliginis. dies tube et clangoris. De hac citatiōe dicit amos. vii. Vocauit dñs iudiciū ad ignē. Et sopho. iiii. Iudiciū meū ut congregē regna et effundā sup eos indignationē meā omnē irā furoris mei. Admirans iob q̄ deus hominē creaturā scilicet tam fragilē et instabilē vocet ad iudiciū. dicit iob. xiiii. Homo natus est quasi flos egrediens contereptus et fugit velut umbra et nunq̄ in eodem statu permanet. Et dignū ducis super huiusmodi aperire oculos et adducere eum tecum in iudiciū. Hanc autē citatiōē longo tempore ante pmulgauit deus: ut nullus sit excusatus qui tūc nō fuerit preparatus. Vñ dicit actu. xvii. Deus annūciat hoibus ut om̄s vbiq; penitentiam agant: eo q̄ statuit diem in qua iudicaturus est orbem ut aut nō negligent nec differant hoies ad illud iudiciū se p̄parare: sed omni hora sibi p̄uideant: voluit illā diem ⁊ horā omni creature esse incertā. Ait enī math. xxiiii. De die aut illa et hora nemo scit. neq; angeli celorū: sed solus pater. Sicut autem fuit in diebus noe ante diluuiū erant homines comedentes et bibentes/ nubentes et nuptui tradentes vsq; ad eum diem in quo venit diluuiū/ et non cognouerunt homines et tulit omnes: ita erit aduentus filii hominis. Ideo premonens ait. Vigilate itaq; quia nescitis diem neq; horam. math. xxv. Et rursus luce. xxii. Attendite ne grauentur cor davestra crapula et ebrietate et curis huius vite: ⁊ supueniat

t. iiii.

rat. Rñdit. dñe mi rex q̄a terribilē tubā audiēs ideoq̄ mort̄
iudiciū iminere mihi metuens pre nimio timore deficio atq̄
maiestatis tue p̄spectū sustinere nō valeo. Cui rex clementer
ait: carissime frater si tu nullius offense in me cōsciū: audi
ta tñ tuba cōcrepāte terribiliter expauiisti et a facie germani
fratris tui hoīs mort̄lis horruisti. quō nō magis timeā mul
torū sceles; teste conscientia mea reus et aliquorū fortassis
quorū nō sū p̄sciū: ante tribunal eterni iudicis de necessita
teuenturus et ab eo cuius sapiētia indeceptibilis. cuius iusti
titia inflexibilis. cuius potētia insupabilis. cuius deniq̄ sen
tentia irreuocabilis: p̄ oī errato rationē districtissime reddi
turus. His auditis om̄s circūstantes se p̄fusus esse viderunt:
regisq̄ sapiētiam admirātes sibi satisfactū esse rōnabiliter co
gnouerūt. O q̄ tremenda erit dies illa qñ nec penitentie tem
pus erit. nec defensionis locus. nec resistentie virtus. nec fugi
endi facultas. nec latendi possibilitas. nec securitas cōparen
di. vbiq̄ fragor. vbiq̄ clamor. vbiq̄ terror et horror. vbiq̄ ti
mor et tremor. ¶ Parāg. iiii. ¶ Amarior nihilominus erit
dies illa p̄pter recordationē peccatorū oīm. nam subito susci
tatis et ad iudiciū sic citatis: occurret repente et ante mētis
oculos reuoluet oīm suorū congeries peccatorū: omni tormē
to amarior: indeq̄ remorsus conscientie omni serpente mor
daciō. inde iehenne timor incōsolābilis. inde dolor irreme
diabilis. inde desperationis horror inestimabilis. inde cōfu
sionis pudor intolerabilis. Tunc enī virtute diuina fiet ut
vnicuiq̄ omnia opera sua mala uel bona ad memoriā reuo
centur ac mentis intuitu mira claritate cernant̄: ut hominē
uel accuset conscientia/uel excuset ea; teste/uel dānes eter
naliter: uel saluetur. ¶ Para. iiii. ¶ Amarissima aut̄ erit di
es illa p̄pter necessitatē comparendi corā tanto iudice: qm̄ si
cut ait criso. Sitis est mille fulmina sustinere q̄ vultum eius
mansuetudinis plenū nos tamen aduersantem vidcre: illius
q̄ totius tranquillitatis oculos nequaq̄ sustinentes nos aspi
cere. Dicit etiam hieronymus: q̄ sol et luna lumen suum re
trahent. quia seueritatem iudicis aspicere non valebunt.
non q̄ clementiora sint dei iudicio: sed q̄ omnis creatura
h. iiii.

Tertia pars.

in tormētis aliorū de suo iudicio p̄timeſcat. virtutes quoq̄
celorū. i. angeli tunc mouere dicunt. nō quidē motu dānati
onis uel aliqua p̄turbatiōe pauoris: ſed admirationis ex his
que viderint et reuerētie iudicis quē iratū aspiciēt. Vt autē
ait beda. Quid faciet virgula deſerti? vbi p̄cutiet cedrus para
diſi? Tunc deſiderabūt impii montibus obrui et a facie iudi
cis operiri. Sicut dicit apo. vi. Aut certe illa hora iudicii in
inferno recondi. Sicut dicit iob in perſona cuiuſlibet impii.
Quis mihi hoc tribuat ut in inferno p̄tegas me et abſcōdas
me: donec p̄tranſeat furor tuus. ¶ **¶** Quia vero furorē
dixit in deo de quo ſcriptū eſt ſap. xi. Tu autē dñe cū trāquil
litate iudicas. Sciendū eſt ſm greg. q̄ diſtictū iudicium in
concuſſus exierit: qui ſp̄ manſuetus exiſtens, et ſp̄ incōmu
tabilis p̄manens: malos punit. Vnde in extremo iudicio in
ſemetipſo incōmutabilis manēs. nullaviciſſitudine aut mur
tabilitate variat. ſed tñ electis aut reprobis non ſub eadē in
cōmutabilitatis ſpecie demonſtrat. quia et tranquilluſ iuſtis
et iratuſ apparebit iniuſtis. Teſtē enī p̄ſcientiā intra ſemet
ipſos deſerūt. Vñ et eorū mētes eque vnū reſpiciūt: ſed nō
equaliter modificant. quia et iſtis eū benignū ondit iuſtitia:
et illis terribilē culpa ſua. quorū pauorē quis explicet cū con
tingit miſeris et intra ſe culpā cernere: et ante ſe iuſtū iudi
cem videre. Hoc nimjū quotidie in vſu vite preſentis agit. ut
de qualitate venturi iudicii corda mortaliū doceant. Nam
cum duo ad iudiciū pergunt, aliuſ innocentie ſibi conſcius,
aliuſ culpe ſue ante platam ſententiā adhuc tacentē iudiceꝝ
conſpiciunt: et tñ culpe debitor grauē contra ſe iram hoc ip
ſum iudicis ſilentij ſuſpicatur quam iram ſibi nō denunciat
p̄turbatio iudicis: ſed recordatio prauitatis. quia et ſi ad
huc eum reum eſſe ſententia nō foris clamat: intus tñ p̄ſciē
tia grauiter accuſat. At p̄tra iuſtitie amicus decernētis vul
tum conſpicit: ſed intus de teſtimonio recordationis hylare
ſcit. et quia quod metuat nō habet: ideo omne qđ circa ipm
eſt blandū videt.

Sermo. iiii. de diſcuſſione merito
rum: cōtinens paragraphos. viii.

Post citationē pemptoriā erit in iudicio meritoꝝ discus-
 fio: sicut describere dignatus ē ipse iudex. math. xxv. vbi
 quattuor p ordinē describuntꝝ/videlꝫ iudicis veniētis dñatio
 potestatiua. Citatoꝝ cōparentiū pgregatio collectiua. Con-
 gregatoꝝ sepatio distinctia. Meritoꝝ disceptatio discussiua
¶ §. i. **¶** Dicis enī ibi. cū venerit filius hoīs in maiestate sua
 .i. in diuinitate cuius virtute tāq̄ ex sūma auctoritate repro-
 bos iudicabit: in ea tñ forma q̄ iudicatus fuit. i. hūanitatis:
 apparebit oibus tā bonis q̄ malis: et in ea iudiciū exercebit
 ut dictū est. et omīs angeli eius cū eo/ nec solū angli: sed etiā
 omīs sancti. sicut dicit̄ Isa. iiii. Deus ad iudiciū veniet cū se-
 nioribus populi et pncipibus. per seniores intelligens et desi-
 gnans patriarchas et pphās et aplos qui maiores et excellē-
 tiores sunt in populo. p pncipes significans angelos. Tūc se-
 debit in sede maiestatis sue. In sede notaf̄ excellētia iudicia-
 rie potestatis quā tūc manifestū erit eū habere sup eccliam
 psal. Deus sedet sup sedē sanctā suā. Et isa. vi. Vidi dñm se-
 dentē super solū excelsum et elcūatū et plena erat omīs terra
 maiestate eius. **¶** §. ii. **¶** Et pgregabuntꝝ tanq̄ citati et obe-
 dientes citationi ante eū tanq̄ ante iudicē suū p meritis re-
 cepturi: omīs gentes scz cuiuslibet etatis/ status/ pditionis/ se-
 xus/ honoris. **¶** §. .iii. **¶** Et separabit eos ab inuicē scilz bo-
 nos a malis. bonis stantibus cum ipso sursum in aere. Impi-
 is vero manētibus in terra deorsū: sicut pastor separat oues
 ab edis. p oues significāf̄ electi tanq̄ mūdi/ fructuosi/ simpli-
 ces/ inocētes/ hūiles/ patientes. p edos reprobi designāf̄ tāq̄ ī-
 fecūdi et fetidi. **¶** §. .iiii. **¶** Post hec fiet disceptatio meritoꝝ
 in q̄ p̄siderāda sūt q̄ttuor horribilr formidāda: vicꝫ occultoꝝ
 p̄scrutatio. p̄scrutatoꝝ publicatō. publicatoꝝ attestatio. atte-
 statoꝝ ob iurgatio. p̄mū igif̄ erit occultoꝝ oim p̄scrutatio.
 Deus ei q̄ est inspector intus occultoꝝ: sciet/ vicꝫ ⁊ agnoscet
 oia secreta cordiū et nihil eum latebit: et omnia que late-
 runt in cordibus singuloꝝ ante ipsoꝝ oculos reuocabit: ut ⁊
 ipse iudex videat et qui fecit. Vnde psal. ait. Arguam te et
 statuā contra faciē tuam. de hoc dictū est capitulo precedēti
¶ §. v. **¶** Secōdo fiet ibi occultoꝝ publicatio. quia iudex non

Pars tertia

solū vnicuique secreta sua facinora reuelabit: sed oib⁹ aliis angelis bonis et malis. Sicut ait dñs p prophetā osee. vi. Iudicia mea quasi lux egredient. Et sopho. iii. Mane iudiciū suum dabit in luce et non abscondet. Itē reuelabo pudēda sua corā facie tua et ostendā gētibus nuditatē tuā: et regnis ignominia tuā. Singula verba diligēter attende et discretōnis libra pondera quid importent. honestus homo erubescit etiā suauidere pudenda. magis autē verecundā videre aliena. sed incōpabilit^r plus horreret ab aliis videri sua. Quantū ad primū dicit: reuelabo pudenda corā facie tua: ut in teipso p̄mitus erubescas. postea subdit et oñdā gentibus nuditatē tuā. Attende quantā verecūdia suffūderet honesta mulier ⁊ pudica si corā hominibus totius regni in suā ignominia nuda res. Reuera p̄nima p̄fusione deficeret: etiā si multa speciositate niteret; magis autē si difformis esset et horrida et p̄pter hoc in ludibriū habere. Adhuc autē longe magis horreret si multa feda et enormia in secreto cordis eius latētia corā oib⁹ vulgarent. Quanto igit^r incōpabilius quelibet aia p̄fudet q̄ corpus eius omni difformitate turpius: et omni fetore fetentius omnibus ostendet. Adhuc longe vehementius: quia cuncta eius horrēda flagicia omnibus reprobis hominibus et demonibus nudabunt. Adhuc etiā horribilius: quia ab omnibus bonis hominibus et angelis videbunt. Sed inestimabiliter intolerabilius se videri ab ipso summo iudice p̄fudet. Cogitet vnusquisq; si potest quanta tūc erit p̄fusio in cordibus impiorū et q̄ inexcogitabile ex hoc extrema confusione tormentum. ¶ **Paragra. vi.** ¶ **Tertio** adhuc ad augmentum miserie reproborum fiet ibi pmulgatorū p̄testatio. Oēs quippe creature sensibiles quarum vsu vel obsequio abusi sūt impii in testimonium contra ipsos adducunt. sicut dicit. iii. reg. i. Ignis in p̄spectu eius exardescet et in circuitu eius tēpestas valida: aduocauit celū desursum et terram discernere populum suum. Item deutrono. xxxii. Inuocabo contravos celum et terram / id est omnes creaturas que sunt in celo et in terra. Item p̄tra ipsos testificabuntur homines quos opp̄serunt temporaliter / corporaliter / uel spiritualiter leserunt:

ad peccatū attraxerūt. impedierūt a bono/ verbis/ moribus
 et exemplis/ occasionē ruine uel scandali prebuerunt. pacem
 eorū et cordis sabbatū turbauerunt. deniq; creatorē eorum
 et dñm offenderunt. Item testificabunt contra ipsos speciali-
 ter om̄s sancti quorū piurauerunt nomina. fregerunt vota.
 violauerunt festa. pphanauerunt impie. loca sancta blaphe-
 miis et nephandis operibus impugnaverūt. Itē contra ipsos
 testificabunt etiā demones qui eorū scelera viderunt quorū
 persuasionibus acquieuerūt: et p̄silis adheferunt. Itē testifi-
 cabunt contra ipsos angeli sancti quorū custodia p̄cauerunt.
 quorū doctrinā/ monitiones/ et p̄silia/ necnō et intercessiōes/
 auxilia et reprehensiones et omne caritatiuū ministeriū p̄te-
 pserunt. Vñ ait origenes. Vnusquisq; angelorū in extremo
 iudicio aderit p̄ducens illos quibus p̄fuit. quos adiuuat. quos
 instruxit p̄ quibus sp̄ faciē patris vidit. Vnde tot testibus et
 tantis multiplicatis contra miseris om̄i fide dignissimis et
 omni exceptione maioribus nō habebit eorū aliquis qd vale-
 at rñdere. sed dicere pōt illud iob. x. Instauras testes tuos cō-
 tra me. Sed qd erit mai⁹ et ḡuius vniuscuiusq; p̄scia testifica-
 bitur: et clamabit p̄tra ipsū. sicut ait ap̄ls ro. ii. Testimoniū
 illis phibente p̄sciētia ipsorū cogitationū aut etiā defenden-
 tiū in die cū iudicabit dñs occulta hoīm. Vnusquisq; enī li-
 bri p̄damnatiōis sue portabit: et aptū corā oībus demōstra-
 bit q̄ oībus aliis euidētior et irrefragabilior testis erit cūctis
 q̄ et ipso iudice tacētibus. i. si tacerent quimo si p̄ ipso testiō
 niū phibere possent et vellēt ipm impiū nihilominus p̄dēna-
 bit. De libris hmōi dicit dañ. vii. Iudiciū cedit et libri aper-
 ti sunt. Et apocalipsis. xx. Vidi mortuos magnos et pusillos
 stantes ante thronū et libri aperti sunt: et alius liber apertus
 qui est liber vite et iudicati sunt mortui ex his q̄ scripta sunt
 in libris secūndū opera ipsorū. Postremū ad cumulū dam-
 nationis ipsorum: contra eos testificabitur ex abundanti eti-
 am ipse iudex sicut ipse dicit per prophetam hieremie. xxix
 Ego sum iudex et testis dicit dominus. Vnde etiam egre-
 gie ait prosper libro de vita cōtemplatiua. Cum ad illud vlti-
 mum iudicium venerimus: ab eo iudice iudicandi qui nec

ad istos an
 oles in iudica
 re iudicium
 p̄p̄tati in co
 et rep̄p̄o
 et d̄f̄c̄c̄i
 o exobediē
 tere aliter id
 Quantū ad p̄
 et in teip̄o p̄m
 moditate m̄i
 mulier / par
 m̄ia multa
 multa specios
 erit et. p̄p̄o
 magis horret
 nis latēta car
 p̄p̄o aia p̄p̄o
 et om̄i se
 p̄p̄o aia p̄p̄o
 reprobis hōi
 rebus: quia
 bunt. Sed me
 me iudice p̄p̄o
 p̄p̄o aia p̄p̄o
 aia p̄p̄o aia p̄p̄o
 ad augmen
 tatio. Ois
 mo dicitur
 aut dicitur
 p̄p̄o aia p̄p̄o
 etiam dicitur
 cado concen
 e sunt in oī
 ones quorū
 dicitur dicitur

Tertia pars.

occultatione criminū falli potest: nec ad impunitatē puidē-
dam muneris alicuius oblatōne corrumpi. cū ceperint oim
secreta reuelari. et n̄ solus actus vel verba sed etiā cogitatio-
nes ostendi. Quid faciemus sub tanti iudicis maiestate? qd
excusationis ostendere poterimus? qua nos defensionis arte
purgabimus? que nobis subuentura penitentia quaz gestare
carne contempnimus? que nobis defensura sunt opera bona
que in hac vita non fecimus? ad quos apostolos ibimus? ad
quos alios sanctos p̄fugituri sumus? quoz exempla simul ⁊
verba contempnimus. An forte aliquos fragilitas corporis
excusabit: sed excusationē eoz reclamabunt omnia exem-
pla sanctoz qui fragilitatē carnis vincētes/quod fecerūt vti
q; posse fieri docuerunt. maxime quia nec ipi peccato suauir-
tute: sed dei miserantis auxilio restiterūt. qbus se non qren-
tibus ut queraf atq; ut eū credaf ostendit: et in se credentes
ne a peccato vincant: inuicta p̄tectione defendit. Quid ergo
respōsuri sunt impii si eis dominus dicat: si potuistis cur nō
restitistis desideris peccatoz. si nō potuistis quare meū cō-
tra peccata non quesistis auxiliū. aut vulnerati quare nō ad-
hibuistis vulneri vestro remediū? Nūquid ad hec obmutescē-
tibus et quid excusatiōis referant non habentibus? Dicit li-
gare eos manibus et pedibus et mittite in tenebras exterio-
res: ibi erit fletus et stridor dentiū. Ideo sicut ait gregor. in
moralī. Iusti hanc ignominiam euadere cupiētes/et examē
istud districtissimū p̄uenire volentes: iudiciū suū quotidie i-
trorsus agunt: quid deo quid pximo debeant sollerter inspi-
ciūt atq; ad agēda bona se vehement̄ accendūt: et de p̄petra-
tis malis districte redarguūt. Vñ bñ dicit̄ p̄uer. xii. Cogita-
tiones iustoz iudicia. vbi quippe debet vniuscuiusq; mens ⁊
causas suas apud dñm: et causas dñi p̄tra se sollicita inq̄sitō-
ne discutere. debet caute pensare vel q̄ bona a deo p̄cepit vl̄
que mala bonis illius peruerse viuendo rependit. quod electi
quotidie facere nō cessant. Accedunt enī ad secretariū iudi-
cis intra sinū cordis. p̄siderant q̄ districte qñq; feriat qui diu
patient̄ exspectat. metuunt in his q̄ se egisse meminerūt. et
p̄nuunt flendo q̄ se mala perpetrasse intelligunt. Timent

Pars tertia.

ad grām p̄ferendū: tanto tūc seuerior erit ad increpandum
grauior ad audiendū et iplacabilior ad puniendū. Vñ ait isa.
xxiiii. Tacui. semp filii. patiens fui. q̄si pturiens loquar. O
qs faciē eius poterit sustinere? quis increpatōes audire? quis
tonitruū magnitudinis eius intueri? A it iob: O q̄ amara / q̄
horrenda / q̄ medullarū cordis penetratiua erit vox illa. A it
enī ap̄ls hebre. iiii. Viuus est sermo dei et efficax et pene-
bilior oī gladio ācipiti: ptingēs vsq; ad diuisionē aīe ac spūs
cōpagū quoq; ac medullarū et discretor cogitationū cordis.
Oīa enī nuda et aperta sūt oculis. Sed sicut ip̄met ait mat.
xxv. Ante increpaciones reproborū p̄mittet laudes et p̄co-
nia beatorū. Tūc dicet rex his qui adextris eius erūt: uenite
bñdicti patris mei possidete p̄patū vobis regnū a p̄stitutiōe
mūdi. Esuriui enī et dedistis mihi māducare. sitiui et dedi-
stis mihi bibere &c. Postmodū increpatiōes p̄fert reproborū
.d. Esuriui et nō dedistis mihi māducare. Hic autē sciendū q̄
iudex ip̄operabit eis / nō solū mala que fecerint: locuti fue-
rint: aut etiā cogitauerint: uerū etiā & bona q̄ omiserunt aut
neglexerūt: sed et bñficiorū suorū oīm imensā multitudinē q̄
ingratus susceperint quibus abusi fuerit que neglexerint / cō-
tempererint / aut abiecerint. Castigatiōes / medelas atq; innu-
mera remedia quibus curari debuerunt: et non sunt curati.
Creauī vos iquiet ad imaginē et similitudinē meā et vos
eaz nequiter p̄phanastis. A ngeloz meoz custodiā dedi vo-
bis et vos eā p̄tementes: monitis eoz contraria opari mi-
nime timuistis. patriarchas p̄phetas et apostolos mihi vobis
cōmonendū vos quos audire rennuistis. Insup cum in for-
ma dei essem hanc fui formā p̄pteros in mundū ueniēs ac-
cepi. in qua. xxxiii. annis vobis seruiens salutē vestrā curio-
se p̄curare nō rēnuī / opando / discurrēdo / p̄dicādo / ieiunādo /
p̄noctando: sustinēs in factis meis obseruatores in dictis cō-
tradictores et murmuratores. In hac quoq; forma provobis
traditus fui / venditus / ligatus / et consputus / velatus / faciem
colaphis cesus. flagellatus. spinis coronatus. mendaciter ac-
cusatus. morte turpissima condemnatus. derisus ab omni-
bus. felle et aceto potatus. mortuus. lanceatus. paradisum

vobis aperui/gram meā obtuli: sp̄ iuuare vos paratus fui. regni mei gl̄am repromisi non coegi vos: sed libertatē sp̄s vobis dedi: amorē solūmodo et voluntatē bonā avobis req̄siui. Quid vltra debui vobis facere ⁊ nō feci. Dicite mihi peccatores passibiles et mortales: quid passi estis ppter me creatorē et saluatorē vestrū qui cum impassibilis et immortalis est sem: passibilis et mortalis ppter vos factus sū oīno passionē et mortē sustinui.

¶ §. viii. ¶ **A**duertendū est tñ q̄ tā in cōmendatione bonorū q̄ abiurgatione malorū sola opa misericordie memorant. nō quia de solis illis iudiciū teneat: sed vt se p̄nū ad remunerandū ostēdat: magis opera miē q̄ iustitie vel alterius virtutis cōmemorat. Si enī opera tam facilia et ad q̄ ratio naturalis inclināt tanto premio remunerabit: q̄to magis ea q̄ sunt difficiliora. Item ut oīdat q̄ quicunq̄ saluabitur magis ex dei miā q̄ ex suis meritis saluabit: et ei q̄ solū miā fecerit: miā concedet. In redargutione malorū si militer sola imisericors auaritia memorat. p̄mouet oīdat q̄ impij nō sunt digni miā qui miā nō fecerūt. quia sicut ait Iaco. ii. Iudiciū sine miā fiet illis q̄ nō fecerunt miā. Itē ut cum cumulū diuine miē susceperint iuste de tanta ingratitude arguent / qui vel minima miē opa nō fecerūt. Item opera miē omīssa aggrauāt rigore iustitie. Pensandū est autem q̄ si damnat qui sua non dedit: q̄to iustius qui rapuit aliena. Vtrū autē illa disceptatio sit vocalis vel trā mentalis: Respondent aliqui q̄ erit mentalis trā: quia si singuli iudicarentur vocaliter longissimū tempus requireretur. Alii dicunt q̄ illa erit et mentalis et vocalis. quia christus iudicabit interius ut deus: ideo iudiciū erit mētale. et iudicabit ut homo et in forma hominis: ideo erit vocale. quia tñ fiet modo diuino eo q̄ vniuscuiusq̄ conscientia accusabit se in particulari de singulis. et fiet modo hūano: quia omīs in generali iudicabunt iudicio vocali: ideo nō oportebit q̄ longo tempore ptendatur.

Sermo. iiii. de sn̄ie platiōe: p̄tinens §. viii.

Post citationē premissorū mortuorū / disceptationē discussoria meritorū: restat audire sententiā singulorum.

Pars tertia.

Ad hoc eni fiunt citatōnes et meritorū discuffiones in iudiciis ut a iudice sententia referat/et vnicuiq; fm merita repēdatur. At eni sap. puer. xxvi. Iudicium determinat causas nimirū iudicialis sententia reformat pacem in litigiis. imponit finē in flagitiis. certitudinē prebet in dubiis. Audiat ergo sententia summi et eterni iudicis cum reuerentia ⁊ tremore. audiat cum diligentia et amore. Hic autē debemus ad uertere q̄ extrema iudicis nostri sententia bipertita est: ut fm differentiam meritorum in iudicatis inuentā: fiat differens retributio premioꝝ uel inflicio tormētoꝝ. Primo nā q̄ describit sententia delectabilis/ desiderabilis/ ⁊ amabilis in honorē et gloriā beatoꝝ. cū dicit uerte bñdicti ⁊c. math. xxv. Secundo p̄fert sententia terribilis/ horribilis/ ac intolerabilis in dolorē et exterminiuū reproboꝝ. Et recte primo p̄fert sententia de glorificatōne bonoꝝ. nam summi iudicis bonitatē magnificā et largitatē munificā magis decet p̄ferre stipendia q̄ inferre supplicia. ¶ **Paragra. i.** ¶ **Dicit ergo uenite benedicti ⁊c.** et sunt hic quatuor attendēda totis precordiis et totis nisibus appetēda/ uidelicet electoꝝ cōmendatio gratiosa: cū dicit benedicti patris mei. Secundo inuitatio amarosa: uenite. Tertio inuestitio fructuosa: possidete. Quarto possessio gloriosa: p̄paratum uobis regnum. Primo siquidē electi ab ipso iudice cōmendant: cum dicit benedicti. O cōmendatio gaudiosa et amabilis: dulcorosa et honorabilis a iudice qui non mentit: non blandit: nec fallit cōmendari. Vnde dicit illis illud psal. Benedicti vos a domino qui fecit celū et terrā. ¶ **Paragra. ii.** ¶ **Secundo cōmendati curialiter inuitant: cum dicit uenite.** O inuitatoꝝ gratiosū/ amarosū/ et gaudiosū inuitatoriuū: nulla dedignatione spernendum: nulla pigritia negligendum: nulla obliuione delendum: sed omni affectione appetēdū et tota intētrone querēdū. Vos inq̄ qui fuistis humiles serui mei: mihi humiliter obsequēdo milites strenui p̄ me uiriliter sustinendo. fideles amici sinceriter diligendo. fratres carissimi mihi p̄formiter uiuendo: uenite inq̄ ut resciamini: ut honoremini: ut mihi uiamini sicut mēbra capiti: sicut rami sti-

piti. sicut amici amico dilectissimo. sicut sponsa spōso dulcis-
 simo. Vnde math. xxii. curialiter nos inuitat ad nuptias di-
 cēs. Omnia parata sūt venite ad nuptias. Et apo. vlti. et spō-
 sus et sponsa dicunt veni. et qui audit dicat veni. q. d. Et chri-
 stus sponsus et tota celestis curia amicabiliter inuitat ad nu-
 ptias: cui libet nostrū dicens veni. Et qui istā inuitationē au-
 dit non debet esse contentus q̄ solus veniat: sed aliis dicat
 veni. ¶ **Paragra. iiii.** ¶ **Tertio inuitati actualit̄ vestiunt̄:** cū
 dicit̄ possidete. i. in hereditatis vestre vobis frequenter pmis-
 se. diu plate. ardēter ꝑcupite. humiliter requisite possessionē
 actualē: intrate, ingredimini et possidete eam. Vñ cui libet
 amico suo dicit dominus in morte illud deut. ii. Incipe pos-
 fidere terrā. ¶ **Paragra. iiii.** ¶ **Quarto inuestiti introducū-**
 tur cum dicitur: regnū quod vobis paratū est a cōstitutione
 mundi. Hec est possessio gloriosa: ideo ꝑuenient̄ regni noīe
 designat̄. De quo dicit sapi. iiii. Accipient̄ regnū decoris et
 diadema speciei de manu domini. Vnde i iudicio dicit eis
 vos estis qui permanistis mecū in tentatōibus meis, et di-
 spono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū ut edat̄
 et bibatis super mensā meā in regno meo. lu. xxii. De huius
 regni adeptione recognitionē faciunt omnes sancti et grās
 agunt christo dicentes illud apo. v. Redemisti nos domine
 in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natio-
 ne, et fecisti nos deo nostro regnū et sacerdotes: et regnabi-
 mus sup̄ terrā. O q̄ gloriosū est regnū in quo cum christo re-
 gnant omnes sancti. Sed hec in generali dicta sufficiant. q̄a
 in speciali plura dicere ꝑponimus cū agemus de gloria bea-
 torū. ¶ **Paraphus. v.** ¶ **Sequitur sententia de condemna-**
 tione reprobōrū cū dicit. ite maledicti in ignē eternū qui ꝑ-
 tus est diabolo et angelis eius. Ibi primo describit̄ impiorū
 exprobratio maledicti. scdo ipōrū ꝑdemnatio, ite in ignem
 eternū rē. Primo igit̄ ponit̄ exprobratō ignominiosa. Quā-
 ti quippe honoris et preconii a sūmo iudice cōmendari: tan-
 te ꝑfusiois est et opprobrii ab ipō exprobrari. De hac male-
 dictione dicit̄ eccl̄i. xli. Ve vobis impiis qui deliquistis legē
 altissimi. qm̄ si nati fueritis: in maledictione nascemini. et

Tertia pars.

mortui si fueritis in maledictiōe erit pars uestra. O q̄ inestimabilis et intolerabilis erit p̄fusio in cordibus sūme supbis ab ore tanti iudicis in p̄spectu multitudinis infinite maledictiōis iacula sustinere. inflatus nēpe spūs hoīs adhuc in carne uiuētis plus eligeret et tolerabilius sustineret valde graui sensibili pena q̄ maledictiōibus et opprobriis obiurgari.

¶ §. vi. Post maledictionē p̄fert p̄dēnatio ad penā sensus cui addit i ignē eternū. separatio a dei et scōr̄ p̄sortio: et cruciatus eternus in inferno. Hec sūt securis et ignis de qbus d̄r math. vi. Oīs arbor q̄ nō facit fructū bonū: excidet et i ignē mittet. Quāz penāz priorē asserit ibi criso. esse tormentis oibus grauiorē. Horrendū est inquit illud suppliciiū et res intolerabilis: tñ si decē milia ichēnas ponat aliquis: nihil tale dicturus est quale est ab illius glie beate p̄celli honore ⁊ xp̄o exosū esse. His ergo qui regno celoz̄ iudicabunt indigni (sic dicit greg. nazazenus) erit hec grauior oī pena q̄ p̄cientur a deo: et pudor atq; p̄fusio p̄scie eoz̄: cuius finis uel remediūz nūq̄ inuenit. Itē br̄s greg. in omelia de uirginibus ait. O si sapere possit quis palato cordis quid admiratiōis habeat: ecce sponsus uenit. quid dulcedinis: et q̄ parate erant intrauerunt cū eo ad nuptias. quid amaritudinis: ⁊ clausa est ianua Ianuā ei gloriofi regni aditū intellexit: qui post iudiciū nulli patebit. Tūc siquidē apparebit illius seueritas magna: cuius nūc est mīa. Nemo scit q̄ districte iudicat: et q̄ seuerē puniit. Illud iudiciū timens psal. dicebat. Non intres in iudicium cū seruo tuo dñe: quia nō iustificabis in p̄spectu tuo oīs uiuens. Multi nunc iusti credunt et se bonos arbitrant: qui tunc reprobi inuenientur. Multa nūc bona et meritoria reputantur: que tñ ad examen diuini iudicij deducta manifeste patebunt esse peccata. Multaq; nunc leuia iudicant: que appensa libra iustitie importabiliter graua videbunt. **Vnde. i. pe. iiii. Si iustus vix saluabit: impius et peccator ubi parebunt.**

¶ Para. vii. **O** examen horrendū. o tremendum iudiciū. o snia diffinitiuā modis omnibus metuēda: momētis omnibus expectāda. ac totis uiribus declināda. Tūc eni quis eam audebit audire: quis eam poterit expectare. postre

mo quis eā poterit sustinere. illa cū plata fuerit nulla potētia poterit infirmari. nulla sapiētia reuocari. nulla p̄ce. nullove p̄cio poterit mitigari. nec ab ea ad aliū iudicē poterit appellari. ber. Veniet qui male iudicata reiudicabit. male iurata cōfutabit qui faciet iudiciū iniuriā patientibus: et arguet in equitate. p̄ māsuetis terre. veniet p̄ certo qui per pphām minatur: cum accepero tps ego iustitias iudicabo. Quid faciet de iniustis iudiciis qui etiā iustitias iudicabit. Veniet inq̄ dies iudicii vbi plus valebunt pura corda q̄ acuta verba: et cōscientia bona q̄ marsupia plena: qm̄ quidē iudex ille nec fallitur verbis. nec flectet̄ donis. Hoc pensandū est q̄ iudex ille iustissimus nulli parceret. nulli deferret. nullūq̄ palpabit. nō eī subtrahet p̄sonā cuiusq̄ qui est oīm dñator. nec vllius verebit̄ magnitudinē. qm̄ pusillū et magnū ipse fecit. et equaliter cura est illi de oibus. Hoc tñ saluo q̄ exiguo p̄cedet̄ mīa. potētes aut̄ potenter tormenta patient̄. fortioribus enim fortior instat cruciatio. zelus et furor viri nō parceret in die vindictę. nec acquiescet cuiusq̄ precibus. nec recipiet p̄ redemptiōe dona plurima. puer. vi.

¶ Paragra. viii. **¶** Eya fratres carissimi timeamus illam sententiā: caueamusq̄ totis nisibus ne incidamus in eam: quia horrendū est incidere in manus deiuuentis. hebre. x. Curramus ad curiā mīe p̄donātis ante q̄ pueniamur ad curiā iustitie punientis: scdm̄ p̄siliū apli ad he. iiii. A deamus cū fiducia ad thronū gratie: ut mīam cōsequamur et grām inueniamus in auxilio oportuno. Vnde b̄tus aug. ait. mīe tps nūc est: iustitie tps post erit. Vñ tps mīe vocat mō auersos. donat p̄ctā p̄uersis. patiens est super p̄ctōres donec p̄uertant̄. q̄ncunq̄ p̄uertunt̄ p̄terita obliuiscit̄. futura p̄mittit. hortat̄ pigros. p̄solat̄ afflictos. docet studiosos. adiuuat dimicātes. neminē deserit laborantem et exclamantē ad se. donat vñ sibi sacrificet̄. ipse tribuit vñ placetur Magnū mīe tps nōvos trāseat frēs. nōvos trāseat. futurū ē iudiciū: erit tūc p̄nia sed infructuosa. sap. v. Dicet̄ ip̄i intra se p̄niā agētes et p̄ āgustia sp̄s gemētes. Tūc iudex a seueritate sua flecti nō potit̄. nec eius sn̄ia imutari valebit. nūc autem p̄nus ad mīam. incōparabiliter plus desiderat grām

Tertia pars.

suā dare q̄ nos recipere. plus pctā nostra remittere q̄ nos di-
mittere. uel de illis peitere uelimus. Si aut̄ aliq̄ iuste peccat̄
nostris irascit̄ et tanq̄ pius p̄ filios delinq̄tes punire uolue-
rit. nihilominus t̄n multa facilitate placat̄. Legimus enīz q̄
moysē p̄ filios isrl̄ punire uolentē detinuit. aaron iā peniten-
tem cōpescuit. dauid angelū pcutientē pplm̄ hūilitate placa-
uit. Ezechias sniam de morte sua reuocari lachrymis ipetra-
uit. Niniuitarū pnia sniam de exterminio ciuitatis iā pmul-
gatā reuocari pmeruit. Quid plura? ante tps̄ deficiet q̄ om-
nia exempla huius enarrare possemus. quin quotidie infini-
tis modis dei miam expimur. Nouit deus mutare sniam si
tu noueris emendare delictū. ait ambro. Caueamus t̄n fra-
tres carissimi ne diuina clemētia abutētes et impunitatē no-
bis fatua temeritate et p̄sumptuosa fiducia pmittētes: i pec-
catorū sordibus maneamus: et dei miam in seueritatē iusti-
tie puertamus. Nā q̄to mia dei nobis est largius p̄parata: tā-
to districtius et implacabilius seuiet eius iustitia pueris no-
stris operibus et ingratitudine puocata. sicut ait ap̄ls ro. ii.
An diuitias bonitatis eius patiētie et lōganimitatis p̄tēnis
An ignoras q̄ benignitas dei ad p̄niam te adducit? fm̄ aut̄
duriciā tuā et cor impenitēs thesaurizas tibi iram in die ire
et reuelationis iusti iudicii dei.

Sermo. v. de snie executiōe: p̄tinens §. iii.

Post citationē cinctōrū: p̄gregationē citatorū: post disce-
ptionē et discussionē plenariā meritorū. post platā sen-
tentia fm̄ exigentiā discussōrū. iam nō restat aliud nisi actu-
alis executio iudicialis snie ut recipiat vnusquisq̄ penā uel p̄-
miū p̄ suorū qualitate factorū. §. i. **N**ō enī estimandū ē
q̄ in illa cōria sūmi regis ita fiat sicut fit in aliquibus curiis
p̄ncipū mūdanoꝝ: in quibus aut̄ ueritas nō inquirit̄ aut̄ in-
quisita taceť et sub aceruo pecunie sepeliť. aut̄ snia nō p̄fertur
aut saltē in tempora multa differť. Sed non sic impij nō sic
faciet iustus iudex. de quo scriptum est isa. xvi. Sedebit iudi-
cans et querens iudicium et uelociter reddens quod iustū est
Vnde uelociter reddet vnusquisq̄ quod iustum est. quia p̄fecto

Tertia pars.

gaudiū. Profecto tam ineffabilis et inestimabilis erit dolor in reprobis de eterna a deo separatione: quantū ineffabile et inestimabile gaudiū erit in beatis de eterna dei visione. De quo gaudio dicit apłs. i. ad cor. iii. Que oculus nō vidit / nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascendit que pparauit deus his qui diligunt eū. Deniq; cū deus sit summū imensū et infinitum bonū: de eius amissione debet esse summus dolor in reprobis: et esset imensus et infinitus si ad infinitū posset esse in creatura. sed hoc esse nō pōt: sed est in eis q̄tū pōt earū capacitas p̄tinere. Diabolus ergo cū toto corpore suo. i. multitudine innumerabiliū oīm reprobōrū subito demerges et p̄cipitabit in infernū: sicut ait gre. in moral. exponēs illud Iob Cūctis vidētibz p̄cipitabit. quia eterno iudice tūc terribilē apparēte astātibus legionibus angelōrū assistēte cuncto ministerio celestīū potestātū: atq; electis omnibus ad hoc spectaculū deductis: ista belua crudelis et fortis. i. diabolus in mediū captiua deducit et cū suo corpe. i. reprobis omnibus: eternis iehēne incēdnz mancipat: cū dicit. Ite maledicti in ignē eternū. O q̄le spectaculū illud erit q̄n hec imānissima bestia electōrū oculis ondet: q̄ hic tpe belli nimis illos terrere potu erat si videres. Sed occulto ac iusto dei iudicio hoc agit: ut et nūc p̄ eius grām nō visavincat a pugnātibus: et tūc a letis victoribus iam captiua videat. Tūc aut iusti diuino adiutorio q̄tū debitores sunt plenius recognoscūt: q̄n tam fortē bestia viderint quā tā infirmū vicerunt: et in hostis sui imānitate p̄spiciūt: quantū debent gratie defensori suo. Redeunt enī de hoc plio tūc milites nostri: virtutū trophēa referētes et receptis corporibus cū iam in illo iudicio celestis regni in troitū sortiunt: prius imānissimas vires huius antiqui serpētis aspiciūt: nō vile estimet qd̄ euaserūt.

Sermo nonus de statu mūdi post iudiciū: p̄tinēs paragraphos. iiii.

Peracto iudicio natura hūana in suo termino constituet et ideo esse incorruptibile forcietur. Quia vero omnia corporalia quodāmodo sunt ppter hominē: pueniens erit vt status omniū corporalū imutet: ut p̄gruāt hoīm statui qui

tunc erunt. ¶ **Paragra. primus:** q̄ post iudiciū cessabūt generatio et corruptio. ¶ **¶** Quia igit multiplicatio hoīm est ppter complendū numerū electoꝝ qui precipue sunt de intentione diuina; nec ponunt in numerū in ordine vniuersi. Ideo cōpleto numero electoꝝ cessabit hominū multiplicatio: et sic cessabit generatio et corruptio hominis. et p̄ sequeſ cessabit in oībus creaturis. Et quia motus celi est causa generationis et corruptionis in istis inferioribus. Ideo etiā motus celi cessabit: quo cessante et generatiōe et corruptiōe cessante: creature incorruptibiles et q̄ aptitudinē hñt ad ppetuitatem post iudiciū remanebūt. ¶ **¶** Para. ii. que creature manebunt post iudiciū et que nō. ¶ **¶** Sciendū est aut̄ q̄ quedā creature habent aptitudinē ad ppetuitatē sc̄dm totū et sc̄dm partem: ut corpora celestia. Quedā sc̄dm totū et nō sc̄dm partē ut elemēta q̄ sūt corruptibilia sc̄dm partē. q̄a ppter p̄trarias q̄litates est in eis mutua actio et passio: et p̄ sequeſ generatō et corruptio in p̄finitis eoꝝ: ⁊ ideo in p̄finitis suis corruptibilia sūt. Cessāte aut̄ motu celi nō erit in eis mutua actio ⁊ passio. ideo nec corruptio. et ideo post iudiciū remanebūt. quedā aut̄ creatē corruptibiles sūt s̄m totū ⁊ n̄ s̄m ptē: ut hō. nā aīa rōnalis ē incorruptibil: cōpositū aut̄ corruptibile. Om̄es igit̄ creatē q̄ quō hñt aptitudinē ad ppetuitatē remanebūt in illo ultimo statu mūdi: deo sua virtute supplēte q̄ eis ex sua infirmitate deest. Bruta igit̄ aīalia et plāte et corpa mixta q̄ s̄m totū et s̄m ptē sūt corruptibilia: nullo mō in illo icorruptiōis statu remanere debebūt. Sic it̄llegendū ē verbū apl̄i. i. ad cor. vii. Prēt̄it figura hui⁹ mūdi; q̄a vicē sp̄s hui⁹ mūdi q̄ nūc ē cessabit: sed sbā remanebit. Sic etiā it̄llegendū illud iob xiiii. Hō cū dormierit n̄ resurget donec atterat̄ celū. i. donec ista dispositio celi cesset q̄ cū mouet̄ in aliis motū causat.

¶ **¶** de inuouatōe mūdi. ¶ **¶** Sic ait aug. iudicat̄ his q̄ nō fuerit̄ inuēti in libro vite: ⁊ in eternū ignē missis. figura hui⁹ mūdi ignium mūdanorū p̄flagratione purgabit̄. sicut factō mundanarū aquarū diluuiō. Quasi quid conflagratione corruptibiliū elementoꝝ qualitates ardendo penitus interibūt q̄ corporibus nostris corruptibilibus p̄gruebāt atq; ipsa eoꝝ

I.iiii.

etiam in dolor
 e: quia in dolo
 eterna de vna De
 ue oculis vno nec
 que pparat. et his
 mīa imalia et vna
 sumus dolo
 finitū possēt et
 es q̄ p̄ cap. cap
 soe. luo. i. multo
 de emerget et p̄
 opes illud. Cor
 vna sūt corruptib
 dūtes. cano m
 mias ad hoc. hō
 tus. i. dolo in re
 copos amōis rem
 ta. maledicti in ip̄
 im amōis dolo
 es illis vno p̄
 dolo hōis. q̄ ut
 dolo. et tūc hōis
 mūdi dolo ad
 dolo. q̄ tam for
 dolo. sūt im
 mūdi. R. edent
 opes refert̄
 do. dolo. regu
 mūdi. anq̄. i. q̄

Tertia pars.

substantia qualitates illas habebit quae corporibus immortalibus mirabili mutatione perveniant: ut videlicet mundus in melius innovatus apte accommodet hominibus, etiam in melius innovatos. Unde vidit iohannes sedentem in throno a cuius conspectu fugit celum et terra et mare iam non est, quia peribunt haec secundum exteriorem faciem, non secundum substantiam. Ante iudicium quidem eorum fiet purgatio ab infectione et corruptione quam ex peccatis hominum contraxerunt. Et quia ignis inter alia elementa maxime est activus et corruptibilis presumptivus et sordidus purgativus, ideo presumptio eorum quae est post iudicium remanere non deberet, et purgatio totius mundi perveniens fiet per ignem. Ceterum quia genus humanum non solum a corruptione liberabitur: sed in electis gratia vestietur, creatura autem corporalis secundum congruentiam statum finaliter disponet: ideo quilibet creatura corporalis non solum purgabitur: ut dictum est: verum etiam innovato homine innovabitur, et homine glorificato etiam suo modo quadam claritatis gratiam consequetur. Unde apoc. xxi. vidi celum novum et terram novam. Et isa. lxv. Ecce creo celos novos et terram novam, et non erunt in memoria priora et non ascendent super cor.

¶ §. iiii. in quo describitur mundi facies innovata. ¶ Consideremus si placet faciem et pulchritudinem huius mundi in melius innovati. Et sciendum est quod terra non erit gibbosa vel montuosa: sed ad figuram sphericam reducetur. Et quia non erit amplius hominum habitatio super terram: tota circumdabitur aquis ut et elementum aquae formam sphericam habeat: sic et aer et ignis formam sphericam habebunt et se mutuo continebunt, nec erunt in partibus confusa mel permixta, quia cessabit actio et passio ut dictum est. Supposito igitur quod in elementorum purgatione quicquid grossius ponderosius et amplius tenebrosius erat in terra descenderit infra in regionem inferni. In aqua frigidum glaciale et omnis falsedo et amaritudo et fluxibilitas. In aere grossities omnis mobilitas et omnes peregrine impressiones. In igne vero ardor et siccitas fuerint separata. Terra in superiori sui parte erit ut cristallus. Aquae multo plus perspicue subtiles et pure quam sint modo. Et forte tunc erunt similes celo aereo. Aer vero purior, clarior, rarior. Et ignis similiter. In aere non fient impressiones aliquae: utpote, nubes, ventus, ros et pruina, niues et gratia

dines/fulgura/et chorufationes/ tonitrua, et tēpestates/nec aliqua hmōi: sed ppetua serenitas/claritas/et tempies sempi-
terna. In ignevero qui nūc vsq; ad diem iudicii calidus est et
lucidus post illā innouationē mūdi (ut ait basilius in exame-
ron) lux separabit a calore. Ait eni in retributionibus deli-
ctorū rō nos secretior docet parciendā esse ignis naturā cui⁹
lux ad illuminandū iustos deputabit. ardor aut pficiet ad i-
pios pcremandos. Vñ ait psal. vox dñi intercidentis flāmā
ignis. Hec ergo credit esse facies huius mūdi. Corpora vero
celestia mirabili claritate fulgebūt. porro iux verbū isa. xxx
Erit lux lune sicut lux solis. et lux solis septēpliciter sicut lux
septē dieꝝ. Totius aut firmamētī facies luminosa creditur
esse: sicut nūc sunt stelle. stellarū vero claritas in septuplū ma-
ior erit. Dicit autem isido. q̄ nec sol nec luna postea ad occa-
sum sunt ventura: sed in loco in quo creati sunt sine fine ma-
nebunt. Vñ dicit abacuch. iii. Sol et luna steterūt in habita-
culo suo: sol in puncto orientis/et luna in puncto occidentis.
Vnde dicit isa. lx. Non occidit vltra sol tuus. Non ergo erit
amplius diei noctisq; vicissitudo: sed erit vna dies nō habens
vesperā/continua/ semp clara q̄ nota est dño. Hec autē claritas
et pulchritudo mirabilis non erit ad necessitatē. quia eti-
am omnes sancti fulgebunt ut sol. ut ait dñs math. xiiii. Ful-
gebunt iusti sicut sol in regno patris eorū. ppter qđ dicit isa.
lx. Non erit tibi sol ad lucendū/ scz ad necessitatē: erit tamē
ad vniuersi decorē p̄solationē et delectationē sanctorū: et cre-
atoris laudē/ gl̄iam/et honorē. Vnde isa. lxxv. post illud. Ecce
creo celos nouos et terram nouā. Subditur. exultabitis et
gaudebitis vsq; in sempiternū in his que ego creo. Hec de fi-
nali iudicio et statu mundi post iudiciū ad presens in gene-
rali et grosso rudiq; modo dicta sufficiant. Nunc non restat
nisi in speciali dicere de suppliciis reproborū et gloria beato-
rum. et prius dicemus fauente deo de suppliciis reproborū.

Incipit quarta pars huius libri cō-
tinens smōes. v. p̄mus de diuersi-
tate penarū ifernaliū p̄tinēs §. xxiiii.

Nouissimis quattuor suprapositis eorum duobus exi-
liter ac breuiter terminatis: ordine sequenti su-
mo nos docente magistro consideremus supplicia
dānatorum. hoc enim fiat inter quattuor nouissima
loco tertio memorandū. ¶ **S.** i. **S**ūme nāq̄ est nobis uti-
le inferni considerare nouissima: iugiter ante metis oculos po-
nere. frequenti meditatione reuoluere. necnō et in memoria
uiuaciter retinere miseras infernales. ut eas timere et timē
dovitare. discamus peccata cuncta cauere ne fiant. et iā fa-
cta diluere ac penitentiā salutarē agere studeamus. sicut do-
cet et hortat prosper in li. deuita et tēplatiua dicens. Ad penā
que peccato debet: mens anteq̄ peccet aspiciat. cruciatus ac
dolores q̄ sequi solēt pctōrē carnalibus incētūis opponat et
nihil eā peccata delectet: nec ad peccādū delectatio ulla car-
nalis inclinet. Si enī eo tpe quo quis peccare deliberat: attē-
ta mente consideret que pena expectet in suis facinoribus de-
p̄nsos. quod supplicium p̄uictos excruciet. quis tremor mē-
bra quatiat. pallor ora pfundat. q̄tū deniq̄ et execrabile oī-
bus reddat: etiā ip̄m sordide opinionis opprobrium. nescio
an possit quibuslibet vitis accommodare sensū. ¶ **¶** Para.
.ii. **C**onsideret igit̄ vnus quisq̄ pfunde ac vigilanter atten-
dat: q̄ in inferno est suppliciorum et miseriaum diuersitas innu-
merabilis. acerbitas intolerabilis. eternitas interminabilis
Primo quidā ibi est penarum diuersitas. sicut ex pluribus scri-
pture sacre locis elicit: et a sanctis salubriter edocemur. Nā
in inferno tanta est varietas dolorum et miseriaum diuersitas:
q̄ nec lingua posset exprimere: nec intellectus comprehen-
dere: nec mēs hominis cogitare. sicut etiā quidā gētilis ait
Non mihi si centum lingue sint: oraq̄ centū. Ferrea vox oī s
scelearum p̄rēdere formas. Oīa penarum p̄currere noīa possū. Si
cut enī oculos nō vidit: nec auris audit: nec in cor hoīs ascē-
dit q̄ p̄pauit deus his q̄ diligūt eū. Sic p̄fecto debemus agno-
scere q̄ hūan⁹ oculus nūq̄ vidit nec auris audiuit: nec in cor
hoīs ascēdit q̄ta sint mala q̄ p̄pauit de⁹ his q̄ offēderūt eū. li
cet aut̄ innumerabilia sint et ineffabilia: nō tñ oīno tacere volu-
mus: nec silētio coopire debemus: sed de innumerabilib⁹ aliq̄

numerare et de ineffabilibus pauca et breuiter effari stude-
bimus: ut et nobis et aliis cogitādi matīā p̄beam⁹. ¶ §. iiii.

Est igit̄ sciendū q̄ ibi erit pena duplex. videlz pena dāni
et pena sensus. Pena dāni nihil aliud ē q̄ eterna carētia diui
nevisiōis pp̄t demerita pp̄ria. Eterna dico ad drām pene pur
gatorii q̄ nō est et̄na. pp̄t demerita pp̄ria ad drām pene pu
rorū/ q̄ sine purgatiōe ab originali pctō decesserūt/ q̄ et si p̄
petuo diuina careāt visiōe: nō tñ pp̄t aliq̄ actuale uel p̄so
nale pctm̄. Pena sensus multiplex est. Nā q̄dā ptinet ad sen
sū interiōrē. q̄dā ad exteriorē. i. q̄dā ad corpus et q̄dā ad ani
mā: sicut enumerādo patebit. Est ei in inferno acerbitas ar
dor̄is. atrocitas algor̄is. fetoris imensitas. et fumi obscuri
tas. tenebra palpabilis. p̄cella terribilis. penuria famis. ari
ditas sitis. attritio verber̄. p̄strictio cathenar̄. morsus serpē
tum. p̄fortiū demonū. turpitudō horribilis. p̄derositas im
becillitas timor et horror. pudor et dolor. vlulatus et gemi
tus. fletus et stridor dentū/ ire/ discordie/ odiū/ inimicitie/
blaphemie/ punctiones/ et tortiones/ amaritudines/ et terro
res/ opprobriū et cōfusio/ seruitus et tristitia/ desolatio et de
speratio. Sed qm̄ longū esset de singulis istorū sigillatim p̄
sequēdo differere. saltē breuiter ad declarationē istorū tam
scripture sacre snias q̄ scōr̄ testionia p̄feramus. ¶ §. iiii.

De acerbitate ardoris dr̄ iob. xx. Deurabit eū. i. ipiū ignis
q̄ nō succendit̄. sup̄ q̄ ait greg. Iehēne ignis cū sit corporeus
et in se missos reprobos corporalk̄ exurat/ nec hūano studio
succēdit̄. nec lignis nutrit̄: sed semel creatus durat inextin
guibils. nec succēsiōe indiget/ nec ardore caret. Sciendū ve
ro est q̄ reprobi q̄a ex aīa fil et carne peccauerūt. illic in car
ne pariter et aīa cruciant̄. Vñ bñ p̄ psal. dr̄. Pones eos i cli
banū ignis in tpevlutus tui. dñs in ira sua conturbabit eos:
et deurabit eos ignis. Clibanus nanq̄ intrinsecus ardet. is
vero qui deuratur ab igne ab exteriori parte incipit cōcre
mari. ut ergo sacra eloquia reprobos ardere interiūs et exte
riūs demonstrarent: eos ab igne deurari et vt clibanū poni
testantur: ut et per ignem deurentur in corpore/ et per do
lorem ardeant in mente. ¶ Paragraphus. v. ¶ De ardore

Quarta pars.

simul et frigore dicit iob. xxiiii. Ad calorem nimium transibunt ab aquis niuium. Impii namque ut acrius torquentur ad ardorem immensum de glaciali frigore subito regyranf. De fetore vero dicit isa. xxxiiii. De cadaueribus eorum ascendet fetor. Nullum enim sterquilinum vilius, nullum cadaver fetidius corpibus impiorum. Cogita ergo quod ineffabilis erit fetor innumerabili multitudine corporum fetidorum. ¶ **Paragrap. vi.** De igne simul et fetore dicit apo. xx. Bestia et pseudo prophete missi sunt in stagnum ignis et sulphuris. Unde in figuram huius cum dominus sodomam et gomorrham punire decreuisset: puniuit eos igne et sulphure. Sic etiam peccatores qui et peruersis desiderijs et fetore carnis arserunt: iuste in igne et sulphure penas luunt. In mentibus etiam nostris quotiens feda carnis delectatio dominat: sulphureo quodam fetore conspergitur. sicut scriptum est iob. xx. Aspergatur in tabernaculo eius sulphur: et ex carnis delectatione disponit anima ut igne sulphureo succendat. ¶ **Para. vii.** De ardore fetore et fumo simul dicit apoca. ix. quod de puteo abyssi fumus exiuit: et quasi fumus fornacis magne: et occisa est tertia pars hominum de igne, fumo, et sulphure. Prima pars hominum comprehendit beatos. secundam viuos. tertia mortuos infernali incendio cruciandos. Item isa. xxxiiii. Conuertentur torrentes eius in sulphur: et erit terra eius in picem ardentem: et non extinguetur in sempiternum. et ascendet fumus in generatione et generatione et desolabitur in secula seculorum. ¶ **¶. viii.** De igne sulphure, et cella tempestuose iugiter irruente: et restrictione cathenarum ardenti perpetuo detinente. ait ps. Pluet super peccatores laqueos ignis, sulphur: et spiritus cellarum per calicis eorum. sap. xvii. dicitur. quod vna cathena tenebrarum erant omnes colligati. Et iob. xxxvi. Si in cathenis fuerint vinciantur funibus paupertatis indicabit eis opera sua. quod dicitur de peccatoribus adhuc in mundo viuentibus si perseuerauerint in peccatis donec ligati fuerint in cathenis infernalibus: ubi omnem egestatis inopiam sustinebunt. id profecto indicabunt eis malignitatem cordium. iniquitatem operum. grauitatem quoque innumerarum peccatorum: et inexcogitata supplicia tormentorum. Indicabit inquam eis quod prius prouidere neglexerunt, nec credent

voluerūt. De pcella dicif spāliter cuidā viro scō fuisse diuinitus reuelatū: q̄ ex mobilitate et cursu aeris tāta erit ibi tēpestas et impetus q̄ subito et q̄si in ictu oculi reprobos quāsi ab oriēte in occidēs vehemēter impellet. et ex illo motu q̄dā terribilis sonus q̄si tonitruū magnum exurget. et hoc eis ineffabilis pena fiet. ¶ **¶ ix.** ¶ **¶ De tenebris** horrēdis d̄r iob x. dimitte me ut plangā paululū dolorē meū anteq̄ vadā et nō reuertar ad terrā miserie et tenebrarū r̄c. Hec auctoritas infra diffusius exponet̄. Itē cuidā in exēplū oīm ipiōrū dicif math. xxii. Ligatis manibus eius et pedibus: picite eū in tenebras exteriores. Quid est autē manibus et pedibus alligari nisi oī bona actiōe et euasiōe p̄uari. sicut in tenebras exteriores mitti nihil aliud erit q̄ a deo qui est mentiū lumē expelli. Sciendū ē autē q̄ sūt ibi tenebre multiplices. sic̄ infra de darabit̄. ¶ **¶ x.** ¶ **¶ De egestate famis** ait greg. exponēs illud iob. vi. In vastitate et fame ridebis. Si l̄ vastitas famelq̄ cruciat. q̄a nō solū foris tormēta sentiūt: sed etiā intus in edie peste moriunt̄. vastat iehēna: q̄a p̄cremat. fame interficit. q̄a faciē suā illis redemptor abscondit. Sicut ei beati in regno celorum eterna et beate de pane vite satient̄. sicut scriptū est luce. xiiii. Beatus qui māducabit panē in regno dei: sic merito famis inedia moriunt̄ qui p̄petuo pane vite priuantur. ¶ **¶ xi.** ¶ **¶ De ariditate sitis** habemus exemplum luce. xvi. de diuite epulone q̄ pre nimio sitis ardore deficiens: necessitate cōpulsus guttam aque petiit ad refrigerium lingue sue nec tū potuit impetrare. Dicebat enī pater abrahā miserere mei et mitte lazaruū ut intingat extremū sui digiti in aquam et refrigeret linguā meam. quia crucior in hac flāma. Cui respondit abrahā. Recordare fili quia recepisti bona in vita tua et lazarus similiter mala: nunc vero hic consolaf. tu vero cruciaris. Iste p̄ omnibus mūdi diuitiis vnam guttam aque impetrare non posset. ¶ **¶ Para. xii.** ¶ **¶ De genitu clamore et ulatu et fletu** dicitur luce. vi. **Ve vobis diuitibus qui habetis hic consolatiōnē vestrā. quia plorabitis et flebitis vos.** Item isa. xlv. Ecce serui mei comedent et vos esuriētis. ecce serui mei bibent et vos sitiētis. ecce serui mei letabunt̄ et vos

rem unio transi
nus torpente ad
ito regni. De
bus eos dimidet
i cadaver huius
is erit. fero me
¶ Paragra
tia et plebs
s. Vnde in
purre decrem
atores qui et p
im igne et lū
quoniam feda
decora conge
tabernaculo est
mima ut regē
de fectore et fumo
mus exiit: et q̄
sars hominū de
im compōdit
nali incedio cru
entes eius in lū
nō extinguitur
tione et genera
¶ De igne
p̄tione ca
up p̄tōres la
eos. sap. xvi.
ai. Et vob. xxx
paup̄at̄ mōdica
a mōdo vōcib
m in carcerib
rebit̄. d. p̄tōri
operū. gratiā
supplicia mō
verū. mōdica

Pars quarta.

confundemini. ecce serui mei laudabunt pre exultatione cordis et vos clamabitis pre dolore cordis : et per tritione spiritus ululabit. ¶ Paragra. xiii. De attritione verberum dicitur puer. xix. Parata sunt derisoribus supplicia et mallei percutientes stultorum corporibus. ¶ Paragra. xiiii. De puncti onibus et tortionibus dicitur isa. xiii. tortiones et dolores te nebunt: quasi parturiens dolebit. ¶ Paragra. xv. De amaritudine vero dicitur isa. xxiiii. Amara erit potio bibentibus illam. Et deu. xxxii. De vinea sodomorum vinea eorum et de suburbanis gomorre. vna eorum vna fellis et botrus amarissimus fel draconum vinum eorum. et venenum aspidum insanabile. Ire hierem. ix. Ecce cibabo populum meum absinthio: et dabo ei bibere aquam fellis. De pluribus istorum simul dicitur deutro. xxxii. Ignis succensus est in furore meo et ardebit usque ad infernum non uisissima: deuorabitque terram cum germine suo et montium fundamenia comburet. congregabo super eos mala et sagittas meas complebo in eis. consumentur fame et deuorabunt eos aues morsu amarissimo. dentes bestiarum immittam in eos cum furore trahentium super terram atque serpentium. ¶ Paragra. xvi. De turpitudine et fetore corporum damnatorum ait anselmus. quilibet eorum erit sceno et omni cadauere fetidior. et omni fuligine turpior. Et sicut de sanctis canimus: sancti tui domine flore bunt sicut lilium et sic odor balsami erunt ante te. Et illud fulgebunt iusti sicut sol rectus. Sic de reprobis dici potest quod fetebunt sicut sterquilinum et sicut cadauer putridum erunt. Reuera nullus fetor est illorum fetori compabilis. nulla turpitudine potest inueniri eorum turpitudini similis in hoc mundo. De ponderositate vero dicit anselmus: quod impius in inferno tanto penarum premetur pondere ut nec pedem vel manum vel aliquid corporis possit mouere. Item corpus eius proprium erit pondus ei grauissimum et sarcina importabilis: quam tamen deponere non licebit. ¶ Paragra. xvii. De imbecillitate similiter ait anselmus. quod sic imbecillus erit quilibet reprobus ut nec uerum possit a suis oculis amouere. ¶ Paragra. xviii. De infirmitate vero dicit idem anselmus. Tanta scias egritudine iniustum quilibet infirmari ut ei nullo medicamine valeat subueniri. Sicut autem in beatis erit perfecta sanitas tam

in singulis membris q̄ in toto corpore: sic in corporibus re-
p̄bor̄ et in singulis eor̄ mēbris erit infirmitas incurabilis
et dolor incōparabilis: sicut scriptū est de impio iob. xx. Ois
dolor irruet in eū. ¶ **§. xix.** ¶ De seruitute vero scias q̄ ser-
uitute grauisima et vilissima cōprement̄, et tanq̄ serui neq̄
seruuliter punient̄ et in vilissimo carcere seruuliter tenebunt̄
ac in cathenis igneis artabunt̄. Deniq̄ sicut ait ansel. ad oīa
q̄ noluerit impius cogef: et ab oibus q̄ voluerit phibeat̄: sic
nihilominus exhonorabit̄ ut in vilissimū fetorē deiectus eti
amvermū dominio subiciat̄. ¶ **§. xx.** ¶ De ira etiā dicit̄ q̄
imp̄i erūt ultra oīm bestiar̄ insaniā iracūdi et p̄ nimia im-
patiētia et furore p̄tinue pturbati. sicut ait ps. Dñs in ira sua
pturbabit eos: et deuorabit eos ignis. Vñ et ex imensa per-
turbatiōe pr̄p̄ent in blaphemias creatoris. sicut scriptū est
apo. xvi. Māducauerūt linguas suas p̄ dolore. oīa corporū
suor̄ mēbra si possent p̄ furore nimis lacerarēt. ecce furor ī
patiētie. Et sequit̄ ibi. Et blaphemauerūt deum celi q̄ dolori
bus et vulneribus suis. ¶ **§. xxi.** ¶ De odio quoq̄ scias q̄ in-
ter impios sūmū est odiū. odiūt enī deū et iustitiā punientē
nec eos de tantis cruciatibus liberantē. nec aliqua r̄ eor̄ do-
lores et supplicia uel modicū mitigantē. Odiūt nihilomin⁹
oīs alios: odiunt etiā seipsos. Vñ ex odio et tedio vite sue
mortē desiderāt. sicut dicit̄ apo. ix. Querēt hoies mortē et n̄
mueniēt eam: et desiderabūt mori et fugiet mors ab eis. De
odio vero ad deū dicit̄ ps. Supbia eor̄ q̄ te oderūt ascēdit sp̄
Erūt etiā in odiū dei et scōr̄ oīm: sicut ait ansel. Malū quē
q̄ deus: oēsq̄ sc̄i sic habebūt odio ut nec eū adiuuēt in ope v̄
cōpatiant̄ in corpe. Ibi etiā nec amicus amico: nec p̄r filio:
nec m̄r filie: nec filii parētibus cōpatiant̄. ¶ **§. xxii.** ¶ De di-
scordia vero scias q̄ ī sūma discordia sp̄ erūt: sic ait ansel. ma-
li in discordia tāta p̄sistēt: ut eor̄ corpus et aīa sp̄ dissideāt
Nam et corpus animaz odio habebit: eo q̄ vnq̄ male cogi-
tauerit. Et anima corpus q̄ mala cogitata opere compleue-
rit pro quibus omnibus torquentur in penis. Inter ipsos si-
militer est semper iurgium. Et sicut ait sapiens ecclesiastici.
xli. De patre impio cōqueruntur imp̄i filii. quia videlicet

re evulsiōe cor
p̄ p̄rima p̄rr
tione v̄erū dicit̄
tia et melle v̄it
iii. ¶ De v̄it
p̄es et dolere
§. xv. ¶ De ma
pono v̄identur
ea eor̄ et de lu
os amarissimū
inabile. Ite h̄ic
dabo a v̄be
cento. xxxii.
siq̄ ad v̄em vo
o et mōtia h̄m
a et lagtas me
orant̄ eos aues
ā in eos cum lu
¶ Parag. xvi.
rum ait ansel.
te dicit̄. et omi
s: sancti tui dicit̄
ante te. Et illud
et potest q̄ fact
um erant. Re
nulla turpiter
in hoc mundo
ius in inferno
nec manū v̄l
s eius p̄p̄riū erit
s: quam tamen
De imbecillitate
libet reprobat̄
¶ Parag. xvii.
v̄ta sc̄a p̄p̄ri
medicane v̄a
v̄ta l̄ntas t̄az

Quarta pars.

non eos ad salutē necessaria docuerūt. nec eos delinquentes corripuerūt. nec cōpescuerūt a malis. nec eis vtilia monuerunt. Parentes vero de filiis quia propter eos laborauerunt solliciti fuerūt ac forsitan multa male adquisierunt : et male adquisita nō restituerūt. nec de iuste possessis elemosinas erogauerunt. ¶ **Paragra. xxiii.** ¶ **D**e desolatione manifestū ē quia nec vnus eorū cōpatiet̄ alteri. nec vnus poterit alterū p̄solari : nec beati cōpatient̄ eorū miseris. quinimo letabitur iustus cū viderit vindictā. Et hic. Quis miserebit̄ tui aut quis p̄tristabit̄ p̄ te. aut quis ibit ad rogandū p̄ pace tua. q. d. nullus. Itē nulla p̄ eis facta suffragia : elemosine erogaue : misse celebrate. orōnes queq̄ uel p̄nē si fierent possent eis p̄desse. nec ipsi p̄ seip̄s exaudirent̄ in aliquo. Vnde diues ille epulo nec guttā aque potuit impetrare. luce. xvi. Sed quid ē domine deus nūc cū nobis preceperis p̄ inimicis nostris orare. math. v. Orate p̄ p̄sequentibus et calūniantibus vos : quō non orabimus saltē p̄ caris nostris damnatis. Nimirū p̄ inimicis orandū est eo t̄p̄e quo p̄nt ad fructuosā p̄niam puenire. Dānati autē cū nō possint ad opera mie reuocari : nihil eis p̄ orationū suffragia poterit impetrari. Eadē enī causa est ut non oret̄ p̄ diabolo et angelis eius eterno supplicio dānatis : que nūc etiā causa est ut non orent̄ sancti p̄ infidelibus impiisq̄ dānatis. Nā vbi nullū meritū cooperatū fuerit in hac vita : frustra requirunt̄ suffragia post hanc vitā. De terroribus et horribus, tristitia, et desperatione iam satis cito dicemus. Ex predictis patet q̄ in inferno erit penarū diuersitas.

Sermo. ii. de penarū infernaliū acerbitate : p̄tinēs §. iiii. §. i.

Secundo erit ibi tormētōrū acerbitas inexplicabilis. Nā sicut docet ansel. et alii sancti doctores : oīa huius mundi bona uel mala p̄mixta sunt cū suis p̄trariis, nec habent vltimū gradū sue p̄fectionis quin possint augeri uel minui. uel quin possint plus uel minus haberi. sicut in singulis virtutibus patet et vitiiis. singulisq̄ tam corporis q̄ aīe bonis uel malis. Nec ei habet̄ hic gaudiū sine tristitia uel t̄iore. nec dolor uel tristitia sine p̄solatione. uel p̄fecta sanitas sine egritu

dine. uel fortitudo sine aliqua lesione nec omnia huiusmodi sine contrariis hic habent. Nec huius mundi bona sine labore acquirunt. sine sollicitudine possident. sine dolore perdunt sine tristitia relinquunt. Nec mala similiter huius mundi eueniunt sine presentia vel possibilitate contrarii. In celo autem sunt omnia bona simpliciter impmixta et ultimata summatione perfecta. In inferno similiter mala sunt omnia quodlibet eorum impmixtum suo contrario et in suo summo. Verbigratia sumus dolor. sumus ardor. summa frigiditas. summa in cunctis malis acerbitas. summa turpitudine. summa debilitas. summa desolatio. summa calamitas. Unde reprobi tormentorum acerbitate imensa prorsus absorbiti tantam in penis tolerabunt angustiam: ut nihil cogitare valeant propter penam. Sed illuc totus ferebat impetus cogitationis ubi senserint vim doloris. Unde baruch. iiii. dicit. Proiecta sunt ossa regum in calore solis: et in gelu noctis mortui sunt in doloribus pessimis. Doloribus dicit pluraliter propter penarum diuersitatem. Pessimis propter acerbitatem. Exemplum sensibile quo facilius posset quis imaginari acerbitatem huius ponit ansel. de similitudini. ita dicens. Sit ante oculos cordis nostri positus homo (exempli causa) qui tam in ipsis oculorum suorum pupillis quam et in singulis membris ferum ignitum et candens infixum habeat: ut nec medulle nec intestina nec quicquam omnino in toto ipso cruciatus immitate careat: uel eam leuius quam in oculis aliquotinus sentiat. Quid dicam angustiam? Quis hunc sane metus extimet inter ista: si tanta erit acerbitas in uno solo tormento. Quid ergo intantum diuersitate et pluralitate tormentorum que simul concurrent in uno damnato? **¶ Paragra. ii.** **¶ Ad augmentum acerbitatis nulla erit ibi interpolatio uel interruptio: sed continuetas in tormentis. Aliquantulum solacium est egrotis quando aliqua interpolationis requies est in morbo. Augmentum autem doloris est perituitas passionis. Iudicum autem. xx. scriptum est. non erat morientium requies. **¶ Paragra. iii.** **¶ Quod autem dictum est omnia mala ibi esse suis contrariis impmixta: non intelligendum est quod ibi non sint elementorum contrarie qualitates sed non habebunt ibi mutuas actiones. Cum enim qualitates****

Pars quarta.

elemētales nūc inuicē se temperent: tūc tñ nō se temperabūt in aliquo. Nā ardor ignis nō mitigabit frigiditatē aque nec econuerso. nec humiditas aeris ignis uel terre minuet siccitatē. Similiter amaritudo aque nō alterabit hūiditatē aque uel aeris. nec hūiditas p̄dicta salsedinē aque uel amaritudinem tempabit. nec leuitas aeris terre minuet grauitatē. Hec aliquomodo figurata sunt antiquitus in punitiōe seu flagellatione egypti: sicut dicit sapiē. xvi. In aqua q̄ extinguit oīa plus ignis ualebit. Et infra eodē capitulo. Nix et glacies sustinebant vim ignis: et nō tabescebāt. Hec autē patientiā impii a creaturis extra se. quia pugnabit orbis terrarū p̄tra insensatos. et hoc p̄ modos infinitos. quia quacunq̄ re hō male utit̄ extra deū: illius rei esse quodāmodo saluabit̄ in aliquo elemēto p̄dictorū. ut p̄ q̄ peccat quis: p̄ hec etiā puniat̄. sapiē xi. ¶. iiii. ¶ Preter hęc etiā habebūt reprobī intra se quasi aliū infernū ex p̄trarietate q̄litatū p̄dictarū: sicut dicunt aliqui. quia cū ipsoꝝ corpora cōposita sint ex quattuor elemētis p̄petuo pugnabūt elemētares q̄litates in ipso corpe sicut extra. Erit autē hec pugna grauissima: et ineffabili modo tāto atrocius q̄ dicta ad cogitandū terribilis ad nūciandū: sed grauissima ad sustinendū. reuera sup̄ mortē oīa grauiā. id est plus q̄ mortē corporalē legimus et credimus oīa iehēne supplicia grauiora.

Sermo. iiii. de penarū infernaliū eternitate: p̄tines §. vi. ¶. i.

Tertio erit ibi in penis eternitas. nō enim erit dolor momentaneus: non imaginarius nec trāsitorius: sed sensibilis/ solidus/ p̄tinuus/ sempiternuus. qm̄ corpa dānatorum eternis ignibus ardebūt: et p̄sumi oīno nō poterūt. sicut aīa corpus uiuificās dolorē tolerare pōt et mori nō pōt. Qd̄ ergo nūc p̄pendimus in aiabus hoīm: hoc tunc erit in corporibus dānatorū. ut eoꝝ corpa sempiternis suppliciis puniēda et in igne aīas nō amittāt et sine interitu ardeāt. ut quorū uita fuit hic in culpa mortua: illic eoꝝ mors sp̄ uiuat in pena. Hāc mortē sempitnā aīa mentis sue oculos attēte posuerat q̄ dicebat. Dimitte me dñe vt plangā patululū dolorē meū aīq̄

va. et nō reuer. ad terrā tene. et op. mor. caligine. vbi vmbra
 mortis et nullus ordo : sed sempiternus horror inhabitans.
 Dimitte me inquit. sepe nāq̄ pctōr iniq̄tatis sue vinculis con
 stringit̄: ut pōdus pctōr̄ toleret et tñ qd̄ tolerat ignorat. Se
 pe etiā cogitans q̄to reatu astringit̄ erūpere conat̄: ut hūc in
 se mēte libera puerfione integra psequat̄ et nō pōt. flere ergo
 dolorē suū nō valet qui et iniq̄tatis sue reatū p̄siderat. et tñ p̄
 terrene occupatiōis pōdere hanc ei gemere non vacat. Flere
 dolorē suū nō valet qui prauē quidē p̄suetudini p̄trarie nitit̄
 sed tñ adhuc succedentibus carnis desiderijs p̄grauat̄. Tunc
 igit̄ ad veraciter plangendū dolorē nostrū dñs nos dimittit
 cū et mala q̄ facimus nobis demonstrat. et adhuc eadē flēda
 q̄ cognouimus nos adiuuat. Tūc aut̄ veraciter reatus nostrū
 dolor plangit̄: cum illa inferni retributio cum formidine p̄
 uidetur. Ante q̄ vadā et nō reuertar. Caueat diligenter et vi
 gilāter p̄uideat vnusquisq̄ dū viuit. quia quisquis illuc semel
 iuerit: vltērius non redibit. quisquis intrauerit: p̄petuo non
 exibit. sapien. ii. Non est agnitus qui sit reuersus ab inferis.
 Et isa. xxxviii. Dixi non videbo dñm deum in terra viuenti
 um. non aspiciā hominē vltra et habitatorē quietis. quasi. d.
 ille rex egregius ezechias. Domine deus gemēs doleo et do
 lorem meūz amare plango ante q̄ in inferni claustra descen
 dero. nec deum meū videbo in gloria. nec hominē in hac pe
 grinatione terrena. nec quietem inueniam in eterne calamita
 tis erumna. quia nequa q̄ vltra misericordia parentis libe
 rat quos iustitia vindicantis damnat. Dicit autē ante q̄ va
 dam. non quia qui culpā deslet illuc iturus sit. sed quia p̄cul
 dubio qui flere negligit: illuc vadit. sicut debitori suo credi
 tor dicit: solue debitū ante q̄ cōstringaris. qui vero p̄stringi
 tur sic quod debet soluere nō morat̄. Ad terrā tenebrosā re
 cte inferni claustra tenebrosa terra noianē. quia quos puniē
 dos accipiūt. nō pena trāsitoria uel fantastica imaginatiōe
 cruciant. sed vltione solida perpetue damnationis obseruat̄
 sicut enim terra in eternuz stat imobilit̄: ita quos infernus
 recipit meuasibilit̄ retinet nec dimittit. Nota q̄ terra est
 k.ii.

no se temperant
 regit̄: nec
 terre munitiōe
 nit hōidit̄ que
 ue uel amantib
 et grauitat̄ hō
 mitiōe seu hōid
 a q̄ extinguit̄
 vix et glacies h
 r̄ p̄tenti impu
 r̄. p̄tra mēsa
 hō male vitē
 in aliquo ele
 a p̄mōt. lapie
 dū intra se quali
 sicut dicitur ab
 quattuor elemen
 ipso corpe hōid
 hōid modo t̄
 hōidandū
 etē oia graua
 dūm oia reie

erit dolor mo
 ius. sed sentit̄
 p̄ dāntorum
 erit. sicut aia
 nō p̄t. Q̄ er
 ce. ceti in corpon
 p̄p̄t̄is p̄mōtā
 edat̄ ut quon
 p̄ vicit̄ p̄p̄t̄
 t̄tē p̄p̄t̄ q̄
 solerit̄ anq̄

Quarta pars.

vilissimū et fex oim elemētorū. sed infernus ēvilissims oim locorū. q̄a in eo p̄gregabunt om̄s feces/imundicie/et vilitates. Ideo de dānatis dicit eze. xxxi. Traditi sūt in mortē ad terrā vltimā cū his q̄ descendūt in lacū. Infernus etiā terra dicit̄. q̄a susceptos imobilit̄ retinet. Et lacus dicit̄ q̄a quos semel recepit sp̄ fluctuātes et trepidos tormētis circūfluentibus absorbet. ¶ **§. ii.** **T**enebrōsā inquit q̄a ibi erunt tenebre densissime palpabiles et horrēde. Erūt ei ibi q̄druplices tenebre/duē videlz corpales/et due sp̄iales. Primo enī erunt ibi tenebre ex ipsa obscuritate loci p̄pter densitatē aeris et carentiā luminis solaris uel cuiuscūq̄ alterius luminari. Ignis etiā infernalis nō p̄bet splēdorē: sed fumū fetidū et obscurū licet ei ignis natural̄ et ardorē exhibeat et fulgorē: ignis tñ infernalis p̄remationē exhibet et lumen nō habet. Quāuis aut̄ ad p̄solationē nō luceat: tñ q̄tū ad aliquid lucet ut magis torqueat. Nam sequaces quosq̄ suos secum visuri sūt reprobī/quorū amore deliquerūt ut ipsorū intuitus eos ad augmentum sue dānatiōis affligat. Ignis itaq̄ qui in obscuritate cruciat: lumē ad tormentū seruat. Scdo erūt ibi tenebre ex turpitudine et opacitate corporū dānatorū q̄ oī fuligine nigriora horrēdas tenebras ex se reddēt. Quāte ergo erūt ibi tenebre ex tanta multitudine turpissimorū corporū resultant̄. Tertio erūt ibi tenebre interiores. quia reprobī interius exēcati oī intellectus lumine priuabunt et oī cognitiōe carebūt nisi eorū dūtaxat q̄ desolationē eis et supplicii ministrabūt Quarto erūt ibi tenebre deteriores oibus aūdictis. ab eterna sepatione. a p̄tuitu sūme et incomprehensibilis claritatis Ista q̄ttuor genera tenebrarū designant̄ hic: sicut p̄ subtilius intueti. Nā p̄me describunt̄ cū dicit̄. terrā tenebrōsā. scde cū subdit̄: optā mortis caligine. tertie cū addit̄: terrā miserie et tenebrarū. q̄rte vero cū subiungit̄: vbi umbra mortis. Terrā miserie et tenebrarū. Miseria pertinet ad dolorē. tenebre ad cecitatē. Nam dolor ibi cruciat quos a vero lumie diuisos cecitas intus obscurat. Vnde terrā miserie p̄pter separationē ab eterna b̄titudine. et sicut beatitudo est status oim bonorū aggregatione p̄fectus. sic miseria est oim malorū aggregatō

Sicut scriptū est deut. xxxi. Congregabo sup eos mala. Vere magna miseria est vbi p oibus mūdi diuitiis nō possit haberi vna gutta aque. Sūma pfecto miseria est cū illo nō esse sine quo nō pōt bñ esse. Illa sū miserie et tenebrarū terra est. quia quisquis ad eius mala tolerāda descēdit ad diuine claritatis aspectū vltierus nō redibit. Vbi vmbra mortis. vmbra mortis est obscuritas diuisiōis. Sicut enī mors exterior ab aia separat carnē: sic interior a deo separat aīam. quia dā natus quisq̄ cū eterno igne succēdit: ab interno lumine tenebraf. Velm̄bra mortis pōt intelligi obscuritas illa depressua resultans ex vniuersitate corporū dānatorū: ut dictū est, que ppter sui turpitudinē sp mortis imaginē in se gerūt.

¶ §. iii. Et nullus ordo. Sane ibi erit ordo iustitie quia nō decet deū qui sūme bonus est pmittere q̄ sit deordinatio culpe sine ordine iustitie. Hic aut̄ ordo requirit ut et culpa queribet puniat̄. Et qui plus peccauit amplius torqueaf. scōm q̄ scriptū est apo. xviii. Quantū glorificauit se et in delictis fuit: tantū date illi tormentū et luctū. Et illud deu. xxv. Iuxta q̄titate delicti erit et plagarū modus. Precepit etiā paterfamilias zizania colligi: et ad cōburendū in fasciculos alligari math. xiii. ut pares paribus sociant̄: et penis paribus puniātur. Nā que par culpa pariter inquinauit: par pena sūl cruciabit. Par enī cruciat flāma supplicii quos succēdit par flamma peccati. Sicut igit̄ in domo patris eterni māiones multe sūt. Io. xiiii. id ē differētia p̄miorū scōm drām meritorū: sic in inferno p disparitate criminū est et diuersitas tormētorū. Vñ grego. Quāuis iehēna cunctis vna sit, nō tñ omēs vna et eadē qualitate succēdit. Sicut enī sub vno sole omēs tangunt̄. tamen nō vno ordine omēs estuamus. quia iuxta qualitatem corporis sentit̄ et pondus calorīs. sic damnatis vna est iehēna que afficit, tamen non equaliter comburit. quia quod hic agit dispar valitudo corporū: hoc illic exhibet dispar causa meritorū. Idem etiam grego. exponens illud iob. xx. Iuxta multitudinē adinventionū suarū sic sustinebit. ait. Qui multa inuenit ad culpā: nouis cruciatur inuentionibus in pena. Nam quod hic suspicari nō potuit: illic vltioni traditus sentit̄.

k. iii.

Quarta pars.

tit. aprioris retributionis tormēto feriuim. quia et ipse actio-
nes ex quibus feriri debeāt inuenerūt. Et quis oim dānato-
rum dolor sit infinitus: grauiora tñ tormēta recipiūt: q̄ mul-
ta iniquitatibus suisq̄ desideriis inuenerūt. Erit ergo ibi or-
do diuine iustitie vindicātis: sed nō erit ibi ordo punientis.
Simul enī affligūt supplicia etiā ptraria non successiue. Dū
enim pena pene pariter coexistit: penarū p̄fusio plus affligit
Inde est q̄ aīa reprobī simul et semel intensissimū frigus pa-
riter et ardorē patif. qm̄ in eius culpa inuēta sunt simul et ca-
rentia caritatis et ardens p̄cupiscētia voluptatis. Rursus nō
est ibi ordo nature. Quia s̄m greg. ix. moral. quibuslibet re-
bus in penā surgētibus ppria qualitas non seruat. quia s̄l ibi
est timor cū dolore: et dolor pariter cū timore. Ibi ignis ar-
det nō lucet, nisi sc̄z ad tormentū. natura patif nō morif, nec
aqua poterit ignē extinguere, nec ignis aquā p̄sumere: quin
imo glacialis aque frigiditas in nullo ignis mitigabit ardo-
rem: nec ardoris ignis imensitas in aliquo glacialē tempera-
bit algore. Vnde beatus grego. ait. Ibi mors perimit et nō
funditus extinguit. dolor cruciat: sed nullatenus pauorē fur-
gat. flamma comburit: sed nullatenus tenebras excutit. Sup-
plicia ergo non habent ordinē. quia non suas qualitates per
omnia tenent. Ibi fit miseris mors sine morte. finis sine fine
defectus sine defectu. quia mors semper uiuit. et finis sem-
per incipit. et defectus deficere nescit. Ideo dicit augusti. O
mors q̄ dulcis esses quibus tam amara fuisti. te solā deside-
rabunt qui te solā vehementer oderunt. ¶ **Parag. iiii.** ¶ **Ser-**
quitur q̄ sempiternus horror inhabitans. diligenter attende
q̄ erit ibi horror de loci tenebrositate. quia sicut dictum est
ibi erunt tenebre densissime palpabiles et horrēde et caren-
tia omnis luminis. Item erit ibi horror ex consortii uilitate
demonū scilicet et omnīū damnatorū qui erunt turpissimi ⁊
inestimabiliter horridi. Vnde Iob. xx. Vadent et uenient
super eum horribiles. Iōem erit horror cuiuslibet de pprie tur-
pitudinis et uilitatis consideratione: adeo nanq̄ semetip̄os
horrebunt inspicere: cum sint sup̄bissimi qui cū se non pote-
runt uidere: q̄ pre p̄fusionis horrore uellent oīno deficere et

si esset possibile nihil esse. Item de penarū imaginatiōe et sui
 ppetua detentione. Vnde grego. Ibi sempiternus horror in
 habitat. q̄a eius ignibus traditi et in supplicis: dolorē senti-
 unt: et in doloris angustia pulsante sp̄ pauore feriunt. Quis
 non horreat sp̄ igne cremari: nec funditus mori: sp̄ fumū te-
 terrimū sustinere et nunq̄ lucē videre. sp̄ impleri fetoribus .
 torqueri cum demonibus. nullū inuenire solaciū. nullū p̄sili-
 um. nullā habere spem euasionis. vbi sp̄ circundant dolores
 mortis: ibi potius oimoda desolatio. et ex desolatiōe desper-
 ratio. et ex desperatione odiū dei: et blasphemie nephādissi-
 me contra deū. Patet ergo q̄ vere dictū sit hebre. x. Horren-
 dum est incidere in manus dei viuētis. ¶ Para. v. ¶ De de-
 solatione lamētabili et lamētatione inconfolabili reproborū
 dicif sapie. v. Vsq̄ ad supremū desolabunt. Et de babilonica
 ciuitate: id est reproborū oim p̄gregatiōe: dicif isa. xxxiii. Cō-
 uertent torrentes eius in picez: et humus eius in sulphur: et
 erit terra eius in picē ardentē: ⁊ nō extinguet̄ in sempiternū
 et desolabit̄ in secula seculorū. Reprobi nāq̄ se peccasse do-
 lebūt: et nō peccasse nō poterūt. nec eoꝝ p̄ctā deleri uel purga-
 ri valebūt: q̄bus sp̄ manētibus et supplicia pmanebūt. Tūc
 videbūt q̄ p̄vili et momētanea delectatione pcti acerbissima
 sustinebūt supplicia. et p̄ amore bonorū t̄paliū bona pdiderūt
 eterna: et insup cruciabunt̄ eterna. Iehenna. q̄ tū p̄ modicā
 breuēq̄ p̄niam, et ista merendo acquirere et illa euadere po-
 tuerunt. Vñ sapie. v. dicif. Turbabunt̄ timore horribili et
 mirabunt̄ in subitatiōe inspate salutis dicētes intra se peni-
 tentiā agētes ⁊ p̄ angustia sp̄s gemētes. Hi sunt quos aliq̄n
 habuim⁹ in derisū et in similitudinē iproperii nos infelicitatē
 illoꝝ estimabamus insanā et finez illoꝝ sine honore. Ecce
 quō cōputati sūt inter filios dei: et inter scōs fors illoꝝ ē. Er-
 go errauim⁹ a via veritatis et lumē iustitie nō luxit nobis: ⁊
 sol itelligētie nō ē ortus nob. lassati sum⁹ i via iniquitat̄ et pdi-
 tuōis. ābulauim⁹ vias difficiles. viā aut̄ discipline ignorauim⁹
 qd nob. p̄fuit supbia ⁊ diuitiarū iactātia qd p̄tulit nob: trāsie-
 runt oīa velut umbra ⁊ c. Talia dixerūt in inferno q̄ peccauerūt
 quorū p̄tinuus gemitus. eiulatus assiduus. cruciatus eternus

k.iiii.

ni. quia uix actio
 te quis omnibaro-
 neta recipit mul-
 ti. Erat ergo uo-
 bi erdo panem.
 non inuicillidē
 pfuio plus aliq̄
 fiffimā frigus
 ia sunt homi et ca-
 ptaris. Rorius nō
 ⁊ quilibet re-
 tuat. quā sit ubi
 et. Ibi regis ar-
 eū uo moerit nec
 uia. Sumere: quon-
 os mātigant auro
 o glaciā tempera-
 rors perunt et uo
 uemus pauore fir-
 tras excant. Sup-
 os ualitates per-
 erte. Ius sine time-
 runt et tuis sem-
 o dicit. augustin⁹
 ite sola dēdē
 rēg. iiii. ¶ Se-
 gēpter accende
 dicit. ducum est
 corēde et caren-
 confoctū uolunt
 erunt turpissimū
 ⁊ adent et uerum
 libet de p̄p̄o tar-
 mang. semipis
 m ca. se ueritate
 r oīne dicitur et

Quarta pars.

dolor sumus penalis sensus. torquet aias / non extorquet. puniunt corpora danata nec finiunt. quos ideo sibi deputatos ignis inextinguibilis non extinguit: ut permanente sentiendi vita pena permaneat et ad dolendum magis quam ad videndum eternis corporibus copeditos habeant: quos in flammis viuacibus imortalitas scilicet mortis occidit. Proinde omnes qui dicunt in iehena occidi: non ideo cum eis agitur ut maxime presumpti doloribus aliquando deficiant: sed ut in illis penam viuam. Vnde gregorius exponens illud iob. xx. Luctus qui fecit omnia nec tamen presumet. aut persoluit in tormentis ea que hic illicita seruauit desideria: et flammis ultricibus traditus spiritus moritur. quia spiritus in morte seruatur. Non enim morte consumitur. quia si presumere vita morietis: cum vita etiam pena finiatur. sed ut sine fine crucietur etiam sine fine viuere compellatur. ut cuius vita hic mortua fuit in culpa illius eius mors spiritus viuat in pena. Cruciat ergo et non extinguitur. moritur et viuat. deficit et subsistit. finit semper et sine fine est. Hec solo auditu ualde terribilia sunt: quanto magis passione. ¶ §. vi. ¶ Hec et his similia libenter audire et legere. iugiter ante mentis oculos adducere. futura credere sine ulla perturbatione metuere / cogitare quale malum sit ab illo gaudio diuine contemplationis excludi. beatissima sanctorum societate omnium priuari. fieri patrie celestis exortem. mori beate vite mori viuere sempiternae. in igne sempiterno cum diabolo et angelis eius impelli. ubi fit mors scilicet damnatis / exiliu / vita / suppliciu: non uidere in illo igne quod illuminet. sentire quod cruciet. exundantis incendii terribiles crepitus pati. baratri fumantis amara caligine oculos excari. in profundo iehene fluctuantis immergi. edacissimis in eternum delamari uermibus nec finire. Hec et multa alia his similia cogitare nihil aliud est quam uitium omnibus libellum repudii dare. et omnia blandimenta carnalia refrenare.

Sermo. iiii. in quo inquiruntur tam de acerbitate quam de eternitate penarum infernalium: et pertinet para. viii. para. i.

Sed mirum ualde uidetur aliquibus: et incredibile reputatur quod dictum est de acerbitate penarum infernalium. Cum deus enim sit summe misericors: spiritus contra indignum puniat peccatores: sicut tota scriptura clamat: et omnes sancti testantur. quomodo credendum

est tā ineffabilr acerbas penas infligere illis ꝑcipue quos no-
 uit magis ex ignorātia uel infirmitate q̄ ex malicia deliquit
 se. Ceterū si scdm̄ rectitudinē equitatis quā et ipsemet in le-
 ge sua ꝑstituit iuxta mensurā delicti: debet esse et plagaruz
 modus. deut. xxv. et apo. xviii. Quantū glificauit se et i de-
 litiis fuit quis: tantū date illi tormentū et luctū. uideꝫ q̄ se
 cundū q̄tate delectatiōis in crimine mēsurari debet q̄titas
 acerbitatis in punitiōe. ¶ **§. ii.** ¶ Ad ista breuiter est dicen-
 dū q̄ cū in quolibet pctō mortali sunt duo/ uidelz auersio a
 sūmo bono incōmutabili. et ꝑuersio ad bonū cōmutabile. tā
 rōe ꝑuersionis q̄ rōne auersiois: debet esse tanta acerbitas in
 suppliciis reprobōꝝ: sicut supius est exp̄ssū. Rōne ꝑuersiois
 dico. i. amoris et adhesionis siue etiam delectatiōis in pctō
 mēsurari debet acerbitas in tormēto: nō solū quā pctōr ha-
 buit: sed potius quā habere uoluit. qa deus nō tm̄ extrīsecas
 ꝑsiderat actiōes: uerū etiā intrīsecas uolūtates. nec ꝑsiderat
 q̄tū: sed ex q̄to in eius sacrificio q̄s impendit/ uel in flagitio
 qd̄ cōmittit. Cū igit̄ impius ex improuolūtate nō apponit
 modū in delectatiōe peccati: nec tantā delectationē vnq̄ iue-
 nire pōt/ quin sp̄ uellet si posset āplius delectari. Ideo deus q̄
 corda ꝑefat nō facta: penas infligit/ nō scdm̄ delectationē ha-
 bitā: sed q̄sistā. Rōne auersionis illud apparet luce clarius.
 Tanta nāq̄ est offensa q̄tus ille q̄ offendit. Vñ nō eq̄lis est
 culpa nec eq̄lis est pena eius qui ꝑcussit rusticū et q̄ militem
 uel eius qui milite et qui regē. ꝑpter qd̄ cōstat q̄ omis culpa
 mortalis ꝑ quā deus bonitate et maiestate infinitus offendi-
 tur: merito debet infinita iudicari: et infinita mereꝫ pena pu-
 niri. ¶ **§. iii.** ¶ De imensitate aut̄ pene reprobōꝝ partim de-
 us remittit qui etiā in puniendo et iustitiā exercēdo nō obli-
 uiscitur misereri: nec ꝑtinet in ira sua misericordias suas: sꝫ
 citra ꝑdignū penas infligit. Iuste tm̄ in sūme malū mereꝫ in-
 cidere: qui sūme bonū non ueretur offendere. Et sicut qui vi-
 tam deserit: mortē incurrit. sic qui sponte summū bonū de-
 serit in suppliciū sūme malū incidit. ¶ **Paragra. iiii.** ¶ De
 eternitate penaz̄ infernaliū mouent aliqui questionē. Nam
 sicut ait grego. xxxiii. moral. Sunt nōnulli qui idcirco pctis

no extorq̄t puni-
 sibi deꝑctas ignis
 e sententiā uia pena
 etiā eternis uoꝝ
 uia actus infernā
 dicunt in iudicio
 doloribus aliq̄
 vñ greg. exponen-
 met. aut ꝑsolunt in
 et hinc uolunt
 Non tā morte cō-
 ta etiā pena fini-
 uere coꝑellit ut
 nis mors ip̄ uiuā
 orit et uiuā. de
 hec solo auctore
 §. vi. ¶ The et his
 me mentis oculos
 me metare. cogi
 emplatōis excludi
 an. tūm patre. ce
 temptat. in regē
 pelli. uoꝝ dicit mors
 uidere in illo regē
 uandū terribles
 e oculos execa-
 tumis in eternū
 uia his familia co-
 ā respōdit dare et
 cate q̄ de eterni-
 tate. parē
 credibile respōdit
 eternali. Cū hinc
 uerū in p̄missis
 tantū q̄ uolent

suis imponere finē negligūt. quia quāq; finē habere futura su-
 per se iudicia suspiciant. sed si quandoq; finienda sūt suppli-
 cia reprobōꝝ: quāq; etiā finienda sūt gaudia beatorū. Perse-
 met ipsam nāq; veritas dicit. Ibunt hi in suppliciu eternū. In-
 sti autē invitā eternā. Si autē hoc verū non est quod cōminat⁹
 est: neq; illud verū est quod p̄misit. At inquit ideo eternā
 penā peccantibus minatus est: ut eos a pctōꝝ p̄petratōe cō-
 p̄sceret. quia creature sue et̄na supplicia minari debuit: nō
 inferre. Quibus citius respōdemus: q̄ si falsa cōminat⁹ est
 ut ab iniustitia cobiberet: etiā falsa est pollicitus ut ad iusti-
 tiā p̄uocaret. Et quis eorū vesaniā toleret qui dū p̄missiōib⁹
 suis reprobōꝝ supplicia finiri asserūt: etiā assertione sua e-
 lectorū p̄mia remunerationesq; p̄fundunt. Quis vesaniā tol-
 eret qui conant̄ astruere verū non esse: q̄ veritas de eterno
 igne cōminata est. et dū fatagūt deū p̄hibere misericordem
 non verent̄ p̄dicare fallacē. ¶ **¶** At inquit sine fine pu-
 niri nō d̄z culpa: cū sine iustus est deus. et q̄ nō eterno pctō
 cōmissū est: eterno nō debet puniri tormēto. Quibus etiā
 r̄ndemus q̄ recte dicerent si iustus iudex districtusq; veniens
 nō hoīm corda: sed facta pensaret. Iniqui enī ideo cum sine
 deliquerunt. q̄a cū sine vixerūt. voluissēt quippe sine fine vi-
 uere: ut sine fine potuissent in iniquitatibus p̄manere. Et idō
 hic sp̄ viuere capiūt ut nūq; desinat̄ peccare dū viuūt. Ad di-
 stricti ergo iudicis iustitiam p̄tinet: ut nūq; careāt supplicio
 quorū mēs nūq; in hac vita voluit carere pctō. et nullus ī quo
 des̄ terminus vltionis. quia q̄ diuoluit habere terminū: no-
 luit habere criminis carentiā. ¶ **¶** At inquit: nullus
 iust⁹ crudelitate pascif. et delinquēs seruus a iusto dño idcir-
 co reddi p̄cipit: ut a neq;cia corrigat̄. Ad aliud ergo p̄cedif
 cū dñs eius nō eius cruciatibus delectat̄. Iniqui autē iehenne
 ignibus traditi quo sine sp̄ ardebūt. Et q̄a certū est q̄ p̄? at
 q̄ oipotēs deus nō pascif cruciatibus iniquorū. cur cruciant̄
 miseri si nō expiant̄. Quibus citius r̄ndemus: q̄ oipotēs de-
 us: q̄a pius est: miserorū cruciatu nō pascif. q̄a autē iustus est
 ab iniquorū vltione in p̄petuū nō sedat̄. sed iniqui oēs eterno
 supplicio: et qdē sua iniquitate puniūt: et tñ ad aliqd̄ cremat̄

casti om̄s in
 supplicia q̄
 ctiores se et
 eius adim
 p̄ctā q̄ sp̄ali
 p̄lici rone. P
 m̄p̄: ideo p̄
 alis infimita
 d̄gnū punit.
 suo eterno ut
 cato manend
 p̄p̄te eternal
 q̄a materia ign
 p̄p̄abilis seu n
 ¶ Nunq; ei d̄z
 q̄a voluitas re
 itum affectu n
 q̄s q̄ te odern
 titus effectū: s
 inferno suppl
 habent reatu
 q̄a de pctō p̄
 vocabit deus
 itum se bonū
 manorū. vi. gr̄
 ut exempla: vid
 d̄n. Ne verbera
 li crimē se n
 tuā tp̄alis: et
 x̄m q̄ in bre
 nō p̄missa nō
 nō p̄p̄ter loq̄e
 d̄ruendū sc̄i
 ut videlz exa
 lacia. p̄fringa
 qui boni sumt

ut iusti om̄s in deo videat̄ gaudia q̄ p̄cipiūt: et in istis respiciant supplicia q̄ euaserūt ut tanto in eternū diuine gr̄e magis debitores se esse cognoscāt: q̄to in eternū mala p̄spiciūt puniri q̄ eius adiutorio vitare potuerūt.

¶ §. vii. Notand̄ igit̄ q̄ pctā q̄ tpaliter hic gerunt: ⁊ illuc eternaliter puniunt̄ multiplici rōne. Primo quidē quia pctm̄ cōmittit̄ p̄tra deū q̄ infinit̄: ideo pena debet esse eterna, nō quidē acerbitate. q̄a talis infinitas nō posset esse in creatura. et q̄a deus citra cō dignū punit: sed est infinita duratiōe. Sc̄do q̄a hō peccauit ī suo eterno ut dictū est: volūtas nāq̄ p̄uersa peccādi et ī peccato manendi q̄tum est de se eterna est. quia vellet in pctō si posset eternalr̄ delectari. ideo debet eternalr̄ puniri. Tertio q̄a materia ignis infernalis est eterna: et materia pcti est in expiabilis seu indelibilis et eterna. ideo et pena d̄z esse eterna. Nunq̄ ei d̄z esse dedecus culpe sine decore iustitie. Quarto q̄a volūtas reproborū iā existētū in inferno incorrigiblis ē. et in affectu malignitatis eterna. sicut scriptū est. Supbia eorū q̄ te oderūt ascēdit sp̄. volūtas ergo dānati licet amiserit ptātis effectū: sp̄ tñ habebit malignitatis affectū: et ip̄a erit in inferno suppliciū q̄ fuerat in mūdo pctm̄. Impi⁹ ergo q̄a sp̄ habebit reatū ex malicia: sp̄ in se sentiet cruciatū ex pena. Et q̄a de pctō p̄petrato nunq̄ habebit verā p̄niām: ideo nunq̄ reuocabit deus punitiōis eius sniām. Quinto q̄a impius p̄mit in se bonū q̄d possit esse eternū. i. grām. De q̄ dicit ap̄ls romanorū. vi. gr̄a deivita eterna.

¶ §. viii. Ad h̄ idē idurcunt̄ exēpla: videm⁹ eī q̄ emptio tp̄alis dat ius p̄petuū possi dēdi. Itē verberatio tp̄alis ⁊ trāsitoria īfert mortē q̄ ē p̄petua. Itē crimē lese maiest̄at̄ tp̄ale: fuitus vero p̄petua. Itē casus ī foueā tp̄alis: et detētio p̄petua. Nō ergo d̄z esse mix̄ si p̄pter pctm̄ q̄d in breui t̄p̄e perpetrā impius eternalr̄ cruciat̄. Qm̄ aut̄ p̄missa nō ad sciend̄ t̄m̄ scripta sūt: sed potius ad vitand̄. nō p̄pter speculationē: sed p̄pter p̄xim. i. opationē. nō p̄pter instruendū sc̄cialiter intellectū: sed magis ad mouendū affectū: ut videlz excitef̄ somnolētia. excutiat̄ negligētia. terreat̄ audacia. p̄fringat̄ duricia. p̄fundat̄ impudētia pctōrū: ut scilic̄z qui boni sunt ad meliōra efficacius excitef̄tur. qui vero mali

ine tabernacula su
finienda sui sup
dita beatorū. Per
supplicia etiam. Ita
est quod cōmū
quirit ideo cōmū
tōrū p̄petratiō
m̄m̄m̄m̄m̄m̄m̄m̄m̄
illa cōmūm̄m̄m̄
lectus ut ad iust
in d̄i p̄missiō
fessione sua e
us velam̄m̄m̄
veritas de eterno
ere m̄m̄m̄m̄m̄m̄
quirit sine sine pe
q̄ no eterno pcti
to. Quibus etiam
struendū veni
ni ideo cum sine
supplicia sine vi
p̄manere. Et ibi
diuinit. Et d̄
carcat̄ supplicia
et nullus i quo
e terminū: no
nequit. nullus
indis t̄m̄o d̄icit
indis ergo p̄cedit
qui aut̄ reuocem̄
certū est q̄ p̄ ai
nos. cum cruciat
us: q̄ d̄p̄tē d̄
q̄a aut̄ nullus
m̄ qui cōm̄m̄m̄
et alioq̄m̄m̄m̄

Quarta pars.

sunt citius corriganſ. et qui obſtinati ſunt inexcufabiliter cōdemnenſ. plus aut mouent exempla q̄ verba. ideo ſubſcribunt aliqua diuinitus reuelata: et ad noſtrā eruditōne oftēſa. quoniā non modo p̄pter eos qui ea viderūt oftēdit ea deus: ſed p̄pter nos et omnes generaliter qui ex auditis noluerunt occaſionē ſumere vitā in melius corrigendi.

Sermo quintus qui eſt de reuelatōibus: p̄tinēs pagra. tres. In p̄mo poniſiſio. §. i.

IN angliavir quidaz: viribus corporis valde potens: poſt multa peccata p̄punctus: in p̄ſcientiā p̄poſuit ire hieroſalē: ibiq̄ in dei ſeruitio expendere reſiduū vite ſue. Cui ſup hoc voto ſiue p̄poſito quendā abbatē ciſtartiēn. ordinis p̄ſulēti p̄ſuaſit dicit̄ abbas ut crucē religiōis aſſumeret ac ad celeſtē hieroſalē q̄totius p̄peraret. Ingreſſus aut et feruent̄ incipiens: tentatus a ſatana mutauit p̄poſitū: uolens terrā ſanc- tam ſicut p̄ſuouerat p̄ſonaſ uſitare. Eadē vero nocte demonē quendā ſup vñā trabē dormitorii in ſpecie ſimie vidit. Sed quia tales beſtie nō nutriunt̄ in ordine: cogitauit q̄ nō ſimia ſed diabolus eſſet. qui ſentiēs ſe cognitū: ſubito deſcēdit de trabē ſup eū: verberauit eū tā fortiter: q̄ de naribus eius et ore ſanguis vbertim exiuit. Quo clamāte demō euauit. excitati frēs accurrūt: iacēs aut̄ tribus diebus velut exanimis: aptis carnis oculis nihil vidit: ſed deus ei multa per angelū reuelauit. Int̄ cetera duxit eū angelus ad terrā tenebroſā et horridā nimis: regionē vicz vmbre mortz. vidēs ibi frēs quosdā horribiles: putabat q̄ ibi eſſet infernus: ſed angelus ei dixit q̄ non hic: ſed ille turres ifernales camini ſunt p̄ quos flāma et fum⁹ infernales exeūt. Poſt hec vidēt hoiez ſup equū ardentē: clippeū igneū gerentē. q̄ ſup collū eq̄ caprā ferebat. et ad caudam equi ſui habitum monachi trahēbat. Hic inquit āgelus paup̄ hō fuit ſemper de rapina vixit. Int̄ cetera rapuit caprā vñā a q̄dā paupe muliere. Circa finē vite ſue voluit fieri monachus: non tamen vere penitendo: ſed ut ignominiā ſuam parum pertegeret. Cogitabat autēz q̄ ad vitā p̄orē rediret ſi viueret. et ideo trahit religionis habitū ſicut rē quā p̄uipēdebat. Cap̄ aut̄ et clippe⁹ tormēta ſūt

sue dānatiōis. Post hec vidēt hoiem in ardēti cathedra sedē
 tē: añ quē qdā pulchre mulieres erāt: quarū singule ardentes
 cereos ardētes in os eius et faciē impingebāt. et p̄ eius intra
 nea ardētes sistr̄ extrahebāt. Hic hō ait angl̄s fuit in sc̄lo car
 nis amicus: et inimicus aīe sue. luxuriosus videlz et gulosus
 cathedra nāq; significat q̄ potēs fuit. in malicia amavit mu
 lieres: et ideo maligni spūs in tali spē torquēt eū. Post hec vi
 dent hoiem quē teterrimi spūs viūū exoriabāt: et fricabant
 cū sale et sup craticulā affabāt. Hic inq; āgelus potēs fuit et
 crudelis in subditos. Post hec vidēt diuersas p̄sonas religio
 sas, monachorū, monialiū, epōrū, sacerdotū, ac etiā clericorū
 quorū quidā ridebāt cachinabāt: alii p̄uitiabantur. alii gule
 satiade studebāt. alii libidini sue cōplende vacabāt. nō quia
 post mortē sint ibi h̄mōi voluptates: sed ad maiorē p̄fusiōnē
 suā et tormentū p̄teritorū suorū criminū silitudines rep̄sen
 tant: demōibus ad hoc eos cogentibus. Qui etiā post modū
 p̄cutiebant eos de fustibus sup capita sua vsq; ad excussionē
 cerebroꝝ et eiectionē oculorū: et hoc incessāter agebāt. Vi
 dit etiā alia tormēta miro modo diuersimode disposita fm
 diuersitatē variam pctōꝝ. ¶ **S. ii.** ¶ **A**nno dñi mil^o. c. xlix
 oñsa fuit hec visio q̄ sequit̄. In ibernia fuit hō tūdalus noie:
 nobilis genere: crudelis in ope: forma corpis egregius, for
 titudine robustus. de salute aīe sic nihil sollicitus. grauit̄ fe
 rens si q̄s eū de salute aīe sue monebat. eccliam negligebat.
 paupes xp̄i nec videre volebat. scurris et ioculatoribus quic
 quid habebat p̄ vana gl̄ia tribuebat. Hic in domo cuiusdam
 sodalis sui volēs cibū sumere: repente p̄cussus est: inuisibilr̄
 manū quā extēderat ad os suū nō potuit replicare. clamans
 q̄ terribilr̄: se mori testatus ē. Statimq; corruit corpus eius
 velut mortuū: oīm mēbroꝝ officiis destitutū. assint oīa si
 gna mortis. occurrit familia. tollit̄ cibū. exclamāt armige
 ri. plorat hospes. corpus oñdif. pulsant̄ signa. puenit clerus.
 mirat̄ p̄p̄s. totaq; ciuitas subita boni militis morte turbatur
 ab hora decima in q̄rta feriavsq; ad eandē horā in sabbato si
 cut mortuus iacuit. q̄a tñ calor modic⁹ in sinistra pte pectori
 a diligēter palpātibus sentiebāt: eū subterrare noluerūt. Post

in inextinguibili
 verba. tunc loquitur
 ostia erant in ostia
 ridebat officia de
 qui ex auctu suo
 regendi.
 idus: tri
 no. ¶ **S. i.**
 vade potens p̄
 p̄p̄tuit t̄re iure
 vire sue. Cui sup
 in oculis p̄fide
 meret ac ad cele
 stia et t̄re vici
 cubens terra face
 bade vero nocte de
 in specie sumerit
 re: cogitant q̄ nō
 emittit. habito defici
 ter: q̄ de maribus
 amāta demō eua
 s diebus vultu ex
 deus in multa p̄a
 lus ad terrā tene
 mare. vidēs ibi
 referunt: sed an
 ales carum s̄nt
 t̄re vidēs boies
 q̄ sup colla eq̄ cae
 in mon adū trābe
 re de rapina vici
 muliere. Curā h̄m
 in vere penitende
 Cogitabat sup
 t̄re religioſa
 p̄p̄tuita l̄it

Pars quarta.

hec resūpsit spiritū ⁊ debili flatu quasi p̄uius hore spaciū re
spirare cepit: et mirantibus cunctis debiliter circūspicere in
terrogatus est si cōmunicare vellet: petiit humiliter afferrī si
bi corpus domini. Quo deuote sūpto cepit cū gratiāz acti-
one deū laudare et dicere. O deus et̄ne maior est misericor-
dia tua q̄ iniquitas mea / licet magna sit nimis. quātas ostē-
disti mihi tribulationes multas et malas: et p̄uersus uiuifi-
casti me :et de abyssis terre itēz reduxisti me. Statimq̄ oīa
que habebat sub testamento distribuit et dedit pauperibus.
vitam pristinaz funditus se derelicturus deuouit. ac cuncta
q̄ viderat et passus fuerat ad dei laudē ⁊ audientū vtilitatē
retulit ita dicens. Cū aīa mea corpus exueret et illud mor-
tuū iā crederet: reatus sui p̄scia formidare cepit et tremere:
sed qd ageret nesciebat. timebat enī sed quid timeret igno-
rabat. volens ad corpus redire intrare nō poterat. foras exi-
re non audebat. quia vbiq̄ timebat. flens igit̄ et tremebūda
et qd ageret nescia et in nullo p̄fidēs nisi in dei mīa. Tandē
vidit ad se tantā mltitudinē demonū veniētē: ut nō solū to-
tā domū et eius atriū sed etiā vicos et plateas ciuitatis imple-
rent: et miserā aīam circūdātes dixerūt. Cantemus huic mi-
sere aīe debitū mort̄ canticū. q̄a filia mort̄ est ⁊ cibus ignis
inextinguibilis. inimica lucis et tenebrāz aīca. Et p̄uersi ad
eā stridebāt dētibus in ip̄am dicētes: ecce misera p̄plus quē
elegisti: cū qbus in eñnū arsurā itrabis in ifernū. Nutrix scā-
dali. amatrix discordie quā et nos amamus. Quare mō nō
sup̄bis. q̄re nō adulteraris. vbi ēvanitas. inepta letitia. imo
deratus risus. vbi est fortitudo tua qua plurimis insultabas
q̄re mō nō ānuis oculis. teris pede. digito loq̄ris. p̄uo corde
machinaris. malū sicut ante solebas in vanitatibus et leuita-
tibus tuis. Cū hec et similia dicerēt vidit a longe q̄si stellā lu-
cidissimā ad se veniētē: in quā statim infatigabiles fixit itū-
itus sperās se p̄ eā aliq̄ solaciū p̄cepturā. Erat aut̄ āgel⁹ ei⁹
q̄ cū appropinq̄isset salutauit eū noīe p̄prio dicēs. Aue tū da-
le. vidēs ille iuuenē speciosū nimis et audiēs se p̄po noīe sa-
lutatū: p̄ timore sil̄ et gaudio sic r̄ndit. Heu dñe pat̄ dolores
iferni circūdederūt me: p̄occupauerūt me laquei mort̄. Cui

pat̄: mō me
regū me ta
aut dulcē
mitate tua
p̄lius mēs a
mundos; sp̄ri
quāt ille cin
a dei mīa quā
pauca de mul
q̄ tibi monit
resertis: Tu
p̄li: demons
tū p̄te vide
s. quia non sic
tū in semetip
illū cum fun
procellerūt. A
mōit heu dñe
ens ignibus ti
lūca sunt q̄ cū
me tuo mille e
p̄p̄it. Verū
p̄s videbis.
m̄ p̄ter ip̄ius.
tū tenebrofā
p̄bibus ardē
tū p̄p̄itudinē
es sup̄bat arē
ta tribulato
qua multitudine
modū cremi
p̄ illā lamina
carbomibus
hec aut angē
patricidaz: e
men istam n

angelus: mō me vocas dñm et prēm quē sp tecū hñs nūq̄ ali
as dignū me tali noie iudicasti. Cui tūdalus. Dñe vbi nūq̄ te
vidi: aut dulcissimā vocē tuā audiui? Ad quē anglus. Ego a
natiuitate tua sp tecū erā: et quocūq̄ ibas sequebar te: et nū
q̄ filiis meis acquiescere voluisti. Et extendēs manū in vñū
imundorū spiritūū qui ei verbis maledictis insultabāt. Ecce
inquit ille cuius voluntati et p̄silia obtempabas: sed adest ti
bi dei mīa quā tñ non meruisti. Esto igit̄ secura et leta: quia
pauca de multis que merueras patieris. Sequere me et q̄dcū
q̄ tibi monstauero meōriter tene. quia ad corpus tuū iterū
reuerteris. Tunc illa vehemēter p̄territa p̄pius accessit ad an
gelū. demones hoc audientes et mala q̄ minabant̄ ei infer
re nō posse videntes: blasphemauerūt deū: iniustū esse dicē
tes. quia non sicut p̄miserat: vnicuiq̄ sc̄dm̄ opa sua reddebat
Post in semetip̄s insurrexerūt et plagis multis se p̄cutien
tes: illū cum furore nimio et indignatione relicto: cum tristi
tia recesserūt. Angelus aut̄ dixit ad aiām sequere me: et il
la rīdit̄ heu dñe mī. Si tu precesseris isti retro me rapiēt: et
eternis ignibus tradēt. Ad quē angls. Ne timeas q̄a plures
nobiscū sunt q̄ cū illis. Si deus. p̄ nobis q̄s p̄tra nos. cadent a
latere tuo mille et decē milia a dextris tuis: ad te aut̄ nō ap
p̄inq̄bit. Verūt̄ oculis tuis p̄siderabis et retributionē pec
catorū videbis. ¶ De valle horribili. Si aut̄ p̄gentes nullūq̄
lumē p̄ter ipsius angli splēdorē hñtes: venerūt ad vallē valde
t̄ribilē/ tenebrofā/ et optā mort̄ caligine. Erat aut̄ p̄funda et
carbonibus ardētibus plena sup̄ os angustū: opculū ferreū
hñs sp̄issitudinis sex cubitorū. q̄ ardore nimio ipsos carbo
nes sup̄abat ardētes. cuius fetor om̄s q̄s aīa nūq̄ fuerat ex
perta tribulatiōes sup̄abat. sup̄ illā laminā descēdebat ma
gna multitudo infelicū anīarū: et illic cremabant̄ donec ad
modū cremū in sartagine liquecerēt. Et quod erat grauius
p̄ illā laminā colabant̄ sicut colabat̄ cera p̄ pannū. Et iterū i
carbonibus ignis ardētibus leuabant̄ ad tormentū. Et post
hec ait angls. ducent̄ ad maiores. Et hec erit pena p̄ricidarū
fratricidarū. et homicidarū. Tu aut̄ licet homicida sis modo
tamen istam nō patieris. Post hec venerunt ad montē mire

omnis boni facia re
dūter curare in
it humilitate fieri si
epit cō gratia acci
maior est miorore
nimis quā dicit
et: p̄sertis vider
hi me. Statim p̄ia
dedit pauperibus
dauout. ac curā
videntū vilitatē
eret et illud mor
cepit et temere:
quā videret vgnō
p̄ poterat. hoc enī
s igit̄ et tremōda
in dei mīa. T̄andē
mīeēt vñ nō solum
teas ciuitatis ip̄e
antem hunc mi
t̄ est r̄ cibus ignis
s aīa. Et p̄uenit ad
e mīa p̄p̄os quē
isternā. Nutriū sci
s. Quare mō nō
ep̄ta letitia. imo
nimis insultabas
siquis p̄uo corde
ntandus et leuita
borge cū vñā la
arguētes fr̄cōm
Erat aut̄ agell̄ et
no dicit. A uñ
dētis le p̄o mīe
au dñe par dicit
laquei mōm Cui

Quarta pars.

magnitudinis. horrois magni et vaste solitudinis: q̄ transeuntibus angustū valde p̄bebat iter. Ex vna parte motis huius erat ignis putridus / sulphureus / et tenebrosus. Ex altera parte nix glacialis et ventus horribilis. Erat mons ille tortoribus plenus qui furcas ferreas ignitas habebāt: et tridentes acutissimos quibus iugulabāt aias trāsire nolentes: et trabebant ad penas et p̄vices de niue et grādine mittebāt in ignē et ecōverso. Hec est inq̄ angls pena insidiatorū et p̄fidorum. Post hec aia cū timore sequēs anglm̄ p̄cedentē venit ad vallem tenebosā et horridā: cuius p̄funditatē ipsa videre non poterat. sonitū tñ sulphurei fluminis et vlulatū in eo patientiū audiebat. fumus vero de sulphure et cadauerib⁹ adeo fetidus exalabat: qui om̄s penas quas anteviderat aia superabat. Angelus aut̄ p̄solās aiam tremebundā ait. hec est pena sup̄borū: ab hac quidē liberaberis: sed aliā patieris. ¶ De bestia mōstruosa et horribili p̄cedente angelo p̄fecti sunt p̄ viā tenebosā tortuosā et difficilē nimis: et cū multū laboraret aia ambulādo p̄ tenebras: vidit bestiā incredibili magnitudine et horrore intolerabilē: q̄ maior erat om̄ibus montibus quos anteviderat: oculi eius quasi colles igniti. os eius valde patens et aptū. videbat̄ posse simul capere. ix. milia hoim̄ armatorū. flāma inextinguibilis ex ore eius ibat. et fetor incōparabilis et planctus multitudinis eiulātis de ventre eius p̄ idē os audiebat̄. Intus aut̄ erant multa milia viroꝝ ac mulierū dura tormēta sustinentiū. Ante os eius imundo sp̄rituū stabat maxia multitudo: aias in os eius intrare cogētiū et eas anteq̄ intrarent multis plagis et verberibus affligebant. Cū aia tūdali monstrū tam horribile p̄spexisset: nimis p̄territa dixit ad anglm̄. Dñe quare illic appropinquas dixit ei angelus: iter nostrū aliter explere nō possumus. hec bestia vocat̄ acherons et deuorat om̄s auaros. de hac scriptū est absorbebit fluiuiū et nō mirabit̄. et habet fiduciā q̄ influat iordanis in os eius. Et cū hec dixisset angelus p̄cedēs stetit ante bestiā angelo dispente aia sola remāsit: demones cōtinuo circūdederūt eā sicut canes rabidi: et flagellatā traxerunt eā p̄ ventre bestie: vbi multa passa est morsus et lacera

Quarta pars.

maxis torquebat. pudēda ipsa corrupta putredine scaturire
vermibus videbant. In ipsa quoq; verēda viroꝝ ac mulierꝝ nō
solū seculariū: verū etiā religiosoz: dire quedā intrabant be
stie: ibiq; aīa tūndali se iuste pati talia fatebatur. Sed quādo
deo placuit nescia quo ordine se eꝝ tormenta esse cognouit
Sedens autē in tenebris et vmbra mortis vidēs anglm suum
dixit. heu dñe vbi est qđ audiuimus mīa dñi plena est terra?
rñdit angls. Hec suā multos decipit. deus enī licet sit mise
ricors: tñ et iustus. multa iudicat. plura pđēnat. Tu iuste pas
sus es q̄cunq; sustinisti. sed tūc grās ages deo qñ videbis q̄
ta p dei mīam euasisti. Ideo enim iusti qui penas nō patiun
tur: post mortē ad videndū ei illas ducunt: ut visis tormētis
a quibus p dei mīam liberant magis inardescāt in amorem
dei et in laudē eius asurgāt. ¶ De bestia alata et stagno cō
gelato. Ceterū vidit tūdalus bestiā ceteris quas aū viderat lō
ge dissimilē: duos pedes et duas alas habentē: collū longissi
mū. rostrꝝ ferreū. et vngulas ferreas: de cuius ore flāma in ex
tinguibilis eructuabat. Sedebat autē hec bestia super stagnū
glacie p̄gelatū: ibiq; renouabant iterꝝ ad tormentū. Imp̄gna
bant autē om̄s anime tam viroꝝ q̄ mulierꝝ que descendebāt
in stagnū: ibiq; grauide prestolabant a ple genita more vipe
rino: sicq; vegetabant misere in vnda frigida mortui maris
glacie p̄certa. Cūq; tps esset ut parerent clamantes replebāt
inferos vlulatibus: et sic serpentes pariebant. nec solū femi
ne: sed et viri pariebant. Et hoc non p membra ad hoc natur
raliter instituta: imo etiā p brachia simul et pectora. Exhibāt
q; p cuncta mēbra bestie erūpentes: hñtes capita ferrea et ar
dentia. et rostra acutissima quibus ipsa vnde exibant corpora
lacerabant. In caudis autē suis habebant multos aculeos
qui quasi hami retro retorti ipsas a quibus exibant animas:
pungebant. Ille nāq; bestie volentes exire cū caudas suas nō
possent secuz retrahere in ipsa corpora vnde exibant rostra
sua ferrea et ardētia retorquere nō cessabāt donec ea vsq; ad
nervos ⁊ ossa arida p̄sumerēt. Et sic simul p̄clamātes stridor
glaciez inundantiū et vlulatus animarū talē penā sustinēti
um: et mugitus bestiaz ab eis exeunū pueniebant ad celū

ant enim in
in capita bel
is et ossa. H
ne totū palat
Verenda quoz
erpentū que
cera inde ext
na mouachos
thicos viroru
tate. qui lingu
cōhiberunt a
qui immoderat
se oportet. His
et decora dā be
reflet in partu
tant et se sep
ante āgeli lun
p̄p̄coribus dī
suis altissimi
mna descende
tū anima ac
ce via ducit ad
sp̄iosa et vi
tam: cū hic p̄
ason de ista
arduit ad istā
merunt in vall
tāximus audi
anus per cuiu
tur. A ut aut a
quit. Quo dī
cum vgnis i
eā et p̄cerō
ficut solet fer
bant animas

Erant enim in omnibus diversis membris et digitis diversarum capita bestiarum que ipsa membra mordebant usque ad nervos et ossa. Habebant autem linguas vivas in modum aspidum que totum palatum et etiam arterias consumebant usque ad pulmões. Verenda quoque ipsorum viros et mulieres erant in similitudine serpentum que inferiores partes ventris lacerabant et ipsa viscera inde extrahere satagebant. Tunc ait angelus. hec est pena monachorum / sanctimonialium / canonicorum / ac aliorum ecclesiasticorum virorum qui mentiri deo per tonsuram et habitum noscuntur. qui linguas exacuerunt sicut serpentes: et membra sua non cohibuerunt ab immundis operibus hanc penam sustinebunt qui immoderata luxuria se polluant: et ideo istam te sustinere oportet. His dictis demones eam cum impetu rapuerunt et deuoranda bestie tradiderunt. Cum autem post predicta tormenta esset in partu viperarum: affuit ei angelus lucis et tangens eam sanavit et se sequi precepit. ¶ De valle fabrorum. Preter splendorem autem angeli lumen non habentes pregebant per loca terribilia et multo prioribus diriora. via valde combusta et quasi de cacumine montis altissimi tendente in precipitium. Quanto autem plus illa anima descendebat tanto minus ad vite reditum sperabat. Dixit autem anima ad angelum. Domine quo imus? Respondit angelus hec via ducit ad mortem. Et anima: quid est quod dictum est. lata et spaciosest via que ducit ad mortem: et multi sunt qui intrant per eam: cum hic preter nos neminem ire videamus? Respondit angelus. non de ista dictum est: sed de impudica et illicita seculari que ducit ad istam. Euntes autem longius ultra modum laborantes venerunt in vallem fabrorum: ibique viderunt fabricas in quibus maximus audiebat luctus: tunc ait angelus. Tortor iste vocatur vulcanus per cuius ingenium multi corruerunt et ab ipso cruciantur. Ait autem anima: domine si debeo pati supplicia? debes inquit. Quo dicto plorans sequebatur eum. Et ecce tortores cum ignitis forcipibus angelo sancto nihil dicente ceperunt eam et piecerunt in caminum ignis ardentis: et sufflantes foliis: sicut solet ferrum in fornace: ita examinaverunt eam. Sic ei prestant animas que patiebantur ibi: donec ad nihilum redigerent.

scaturire
morsio
niam de
Sed iudo
cocant
glum
est tunc
a fre mib
nulle pal
idebis q
pantum
rmctis
morem
rago co
videtur h
n boagui
ama inu
et flagru
Imagna
cudebat
vevipe
mans
veplabit
dii fem
oc nate
Exibat
a et ar
corpo
colles
animas
s suas no
ent raira
ea vira
es mibe
finita
ad celia

Pars quarta.

Cūq̄ ita liquefierēt ut nihil nisi aq̄ apparerēt iugulabant tri-
dentibus ferreis et posite sup̄ incudē pcutiebant malleis do-
nec vicene uel tricene uel etiā centene redigerent in massam
vnā. sicut scriptū est puer. xix. Parata sunt derisoribus sup-
plicia et mallei pcutiētes stultoꝝ corporibus. Et tñ q̄d graui-
us est nec sic peunt. desiderāt ei mortē et inuenire nō possēt
loquebant aut̄ tortores ad inuicē dicentes. nūquid sufficit?
Et alii in alia fabrica rñdebant: picite nobis et videamus si
sufficit. Et alii accipiebāt eas cū forcipibus ferreis anteq̄ ter-
ram tangerent. Et sicut p̄mi ita isti eas ignibus trudebant.
Et ita misere piciebant modo huc modo illuc et cōburebant
vbicq̄ donec simul pelles carnes et ossa et nerui redigerentur
in faullā et flāmā ignis. Post multas passiōes affuit aie tū
dali ductor suus et apprehēdens de medio fauille dixit: quō
uales? nunq̄ tam dulcia fuerūt tibi carnis oblectamenta ut p̄
eis tot et tanta sustinere deberes. Ille penitus rñdere nō po-
terat. quia post tantū suppliciū vires ad loquendū non habe-
bat. et tunc āgelus ait ei confortare. quia dñs deducit ad in-
feros et reducit. Quāuis enī magna sint que nunc vsq̄ passa
es: maiora tñ sunt a quibus per dei miām liberaberis. non-
dum enim uenisti nec puenisti ad inferos et more solito tan-
gens eam et p̄fortans p̄cessit. **De puteo inferni.** Cūq̄ siml̄
p̄gerent et incedentes sermocinarent. ecce subitus horror et
frigus intolerabile. et fetor et tenebre p̄oribus incōparables
tribulatio et āgustia aiām inuaserūt: ita ut oia fūdamenta
terre viderent sibi p̄temiscere: et āgelo p̄cedēti cōpulsā ē di-
cere. Heu dñe mi qd est qd more solito stare nō possum: quo
dicto p̄ nimia formidine nō potuit se mouere. Et ecce āglus
cito disparuit ⁊ eū videre āplius nō potuit: statimq̄ despare
cepit. Audiuit aut̄ clamores et vlulatus innumere multitudi-
nis ⁊ tonitruū tā horribilē ut nec paruitas n̄ra potuerit cape
nec eius lingua narrare. Circūspiciens ergo si quo mō poss̄
videre v̄nenerat: vidit foueā q̄dratā uel q̄drangulā quasi cy-
sternā q̄ puteus flāme et fumi putridā emittebat columnā: q̄
columna extendebat vsq̄ ad celū et in ipsa colūna erat mul-
titudō aiāꝝ et demonū: more fauillāꝝ cū flāma ascenden-

tiū et ad nihilū redacte: cadebant itery cū demōibus in fornacē vsq; in pfundū. Quoviso ania tundali volebat se retro retrahere: sed pedes a terra nō poterat eleuare. et cuz sepius tentasset et tñ nō posset: in semetipsā exarsit et nimio furore repleta genas pprias lacerabat clamās et dicēs. ve mihi q̄ re non morior. Que me decepit demētia. audientes hoc demones qui cū flāma ascendebant: circundantes eā cū instrumentis quibus rapiebant aīas ad tormenta: dixerūt. O misera aīa penis et cruciatibus digna. vnde hucvenisti. Nil adhuc experta es: adhuc videbis dignū opibus tuis tormētum de quo nec exire poteris nec perire. sed sp̄ in cruciatu uiuens ardebis: sine refrigerio. sine lumine. sine p̄silio et auxilio. et si ne omni p̄solatiōe. nullā deinceps mīam sperare poteris. appinquant enim vsq; ad portas mortis et inferis inferioribus sine mora p̄ntaberis. qui te huc adduxit ipse te decepit. liberet te si potest de manibus nostris: nō videbis eū ampli⁹. Et dicebāt ad inuicē quid adhuc moramur trahamus eā ad luciferū deuorandā. et sic arma vibrantes minabant ei mortem eternā. ipsi aut demōes erant nigri sicut carbones. oculi eorū ut lampades ignis ardentis. dentes eorū niuē candidiores. caudas habebant ut scōrpiōnes. vngues ferreos acutissimos. alas ut vultures. Interea affuit angelus lucis qui fugatis spiritibus tenebrarū consolatus est ream suam dicens. gaude et letare filia lucis quia misericordiā consequeris. penas quidē magnas videbis. sed eas minime patieris. ¶ De principibus tenebrarū et sociis eius in penis. Appropinquās aut anima vidit principē tenebrarum in profundo inferni. Que aut et quanta vidit ibi explicari non possent. Ibi visus est princeps diabolus qui magnitudine sua omēs bestias q̄s tundalus ante viderat excedebat. cuius quantitati nihil eorū que viderat comparare sciebat. Erat illa bestia nigerrima sicut coruus: formā habēs humani corporis a pedibus vsq; ad caput/excepto q̄ plurimas habebat manus. non minus scilicet q̄ mille. centum cubitos habens in altitudine. in grossitudine vero decem. vnaqueq; manus videnos digitos habebat. et digiti habebant in longitudine centenas palmas. in gros-

l.iii.

Quarta pars.

litudine vero denas. habebat unguis ferreos tā in manibus
q̄ in pedibus. lanceis militū grossiores et etiā lōgiores. Ro-
strū eius nimis longū et grossū. cauda eius asprima et lōga
ad nocendū aiabus aculeis acutissimis p̄parata. Iacet autē
illud monstrū horribile sup cratē ferreā suppositis ardētib⁹
prunis ab innumerabili mltitudine demonū follibus sufflā-
tū succēsa. Circūdat autē illū tanta multitudo aniarū et de-
monū: q̄ nulli esset credibile q̄ mūdus tot aias a principio
potuisset habere. Ligatus autē est ille hostis atiquus p̄ singu-
las mēbroꝝ iūcturas cathenis ferreis et ereis ignitis et val-
de grossis. Cūq̄ sic versaf in carbonibus et vndiq̄ coartatur.
nimia exardescēs ira: vertit se devno latere in aliud et omēs
manus suas in illā multitudinē aiarū extēdit: easq̄ repletas
p̄stringit aiabus: sicut rusticus sitiens racemos comp̄mitvt ī
devinū eliciat: intantū ut nulla sit ibi aia q̄ nō in illa p̄stric-
tione p̄uef capite vel pedibus vel manibus: et tūc suspirās suf-
flat et sp̄git aias in diuersas partes iehēne: et statim eructu-
at puteus ille de quo p̄diximus fetidā horribilēq̄ flāmā. Et
cū anhelitū suū retrahit ad se oēs aias q̄s añ dira illa bestia
dispserat et cū fumo et sulphure in os eius cadētes deuorat.
Sed et q̄cunq̄ manus eius effugiūt ne stringant: p̄cutit illas
cū cauda sua et sic misera bestia p̄cutiens sp̄ p̄cutit et tormē-
ta omnibus inferens sup omēs in tormētis omnibus cruciat.
Tūc ait angelus ad animā hic est lucifer p̄ncipiū creaturāꝝ
dei: q̄ versabaf in delitis paradisi: q̄ si solutus fuerit celū sūt
et terrā vsq̄ ad inferos pturbaret. Hū autē qui cū eo sūt p̄tim
sūt filii tenebrāꝝ. p̄tim filii ade: et iā iudicati ac multos ali-
os expectāt: qui uel xpm negauerūt: uel negantiū opa fece-
runt. Hic sunt plati et p̄ncipes mali de quibus scriptū ē. Po-
tentes potenter penas et tormenta patient. qui scz nō bñ vsi
sunt potestate sibi a deo p̄cessa. hic autem princeps tenebra-
rum dicit nō p̄pter potentiā quā habebat: sed p̄pter primatū
quē tenet in tenebris. Quis autē alie pene quīs sint maxie re-
spectu huius p̄ nibilo computant. Ad hec aia: verū est. nā vi-
dere tm̄ locū istū magis me p̄turbat: et fetorē eius sustinere
plus me grauat: q̄ pati omnia q̄ ante patiebar. Vñ rogovt si

Quarta pars.

potest fieri hinc me cito abstrahas: et hic me cruciari ampli-
us nō pmittas. Hic enim video multos notos et sodales me-
os quos mecū in seculo gaudebā habere socios: quorū hic cō-
fortiū multū phorresco. Scio autē p certo q nisi mihi gratia
dijna succurrat peccatis meis exigētibus: nō minus ista pa-
tiar. Ad quē angelus: veni o felix aīa puertere in requiē tur-
am. quia dñs bñfecit tibi. Nō ei ista patieris neq̄ āplius hec
videbis nisi istorū q̄ vidisti oblitus: et iustitiā dei nō veritus
peccatis iterū īpliceris. ¶ §. iii. visio karoli calui de tormē-
tis inferni.

Ego karolus imperator dei dono. rex germanorum. pa-
tricius romanorum: atq; imperator francorum: sacra nocte
diei dñice post celebratū nocturnarū horarū diuinū officiū:
dūvellē somnū accipe. venit ad me vox terribilr dicēs. karo-
le exiet a te modo spūs tuus, in hora non modica. Statimq;
fui raptus in spū: et qui me sustulit erat cādidissimus: tenes
in manu sua glomerē lineū clarissimū instar luminis emicā-
tem. sicut solent comete facere qñ apparent. Incipiēsq; illud
dissoluere dixit ad me. Accipe filiū glomeris emicātis: et li-
ga ⁊ nota fortiter in pollice dextre manus tue: quia p illum
duceris in laberitheas infernorū penas. Hoc dicto p̄cessit me
velociter: dissoluens filiū Incisui glomeris: duxitq; me in p̄fū
diffimas valles igneas q̄ erant plene puteis ardentibus pice
sulphure/plumbo/cera/et adipe. Ibiq; inueni pontifices par-
tris mei et auunculorū meorū: quos cum pauens interroga-
rem cur tam graua patiebant̄ supplicia. responderūt fuim⁹
epi patris tui et auunculorū tuorū: et dum deberemus illos
et ip̄orum pplm de pace et concordia admonere: seminavi-
mus discordias et fuimus monitores malorū. Ideo nunc in-
cendimur in istis tartareis suppliciis et nos et alii homicida-
rum et rapinarum amatores. Huc etiam et tui episcopi et sa-
tellites venient: qui similiter amant hec facere. Et dum hec
tremebundus auscultarem: ecce nigerrimi demones aduolā-
tes cū vncis igneis volebāt filiū glomeris apphēdere quē i ma-
nu mea tenebā: et ad se atthēre. s; reuerberātib⁹ radiis illi⁹ n̄
valebāt illū attigere. Deide p̄t̄gū currētes voluerūt me i ip̄os

Quarta pars.

puteos sulphureos precipitare: sed ductor meus traxit me ad se fortiter: et sic ascendimus super montes igneos altissimos: de quibus generabantur paludes et flumina feruētia et omnia genera metallorum bulientia ubi reperi innumeras animas hominum et principum patris mei et fratrum meorum. Quaxalie quidem precipitate erant usque ad capillos. alie usque ad mentum. alie usque ad umbilicum: et clamauerunt ad me euadendo: dum viximus amauimus tecum cum patre tuo fratribus et amicum tuis facere plura homicidia et rapinas pro cupiditate terrena. ideo in istis bulientibus fluminibus et diuersis metallorum generibus nunc torquemur. Et cum adhuc timidus accederem: audiui post me animas acclamare. potententes potenter tormenta patientes. Et respiciens vidi supra ripas fluminis bulientes fornaces igneas piceas et sulphureas plenas magnis drachonibus scorpionibus et serpentibus generum diuersorum. ubi etiam vidi aliquos patris fratrum et amicum meorum principes: dicentes mihi. heu nobis karole: vides quanta sustinemus tormenta propter malitiam et superbiam nostram et mala consilia que regibus nostris et tibi dedimus propter cupiditatem. Cumque dolendo gemiscerem accurrerunt ad me drachones apertis faucibus plenis igne sulphure et pice volentes me transglutire: sed ductor meus liberauit me validius inde trahens. Et descendimus in vallam quandam que ex vna parte erat tenebrosa et ardens sicut clibanus ignis. Ex altera vero tam amenissima et splendidissima ut nulla ratione valeat explicare: verti me contra tenebrosam partem et flammam: ibique vidi aliquos reges de genere meo: in magnis suppliciis deputatos. Tunc angustiatus nimis putavi me statim in illis suppliciis demergendum a gygantibus nigerrimis qui ipsam vallem perfabant diuersis generibus ignium: sed pro dei misericordiam liberatus sum. Sicque post hec et alia multa que vidi reuersus est spiritus meus in me valde fessus et peritrus: laudauique dominum qui saluat sperantes in se. qui potestatem habet et vite et mortis. qui ducit ad inferos et reducit. Sed sunt multi qui tales visiones contemnunt. nec referentibus eas credunt veluti fabulantes deridentes aut figmenta mendaciter adiuuenta. aut melancholicorum vana somnia arrepticiose insani. reputantes. Nec mi

Quarta pars.

rum si talibus fidē nō adhibent qui infernū esse nō credunt. n̄ si ore vocaliter p̄fitent̄: tñ se credere nec timere factis ostēdunt. et fortassis etiam ore dicerent si auderent. Beatus tñ gregō. iiii. dyak. et alii sancti talia credere nō dedignati sunt et in scriptis legenda reliquerūt posteris. Aduertendū ē tñ q̄ multa ibi describunt corporaliter q̄ tñ spūaliter intelligēda sunt. sicut patet de monstruosa bestia supius descripta in visione tūdali. et de luciferi figura horribili et statura et multa talia q̄ dicunt̄ ibi. et in s̄libus s̄lr referunt̄. sicut patet in p̄phetis. sub figuris rerū corporaliū plurima designant̄. Et in apo. fere p̄ totū etiā spūalia corporeis imaginibus figurant̄ q̄ nō nisi spūaliter p̄t̄ intelligi. sicut p̄z diligenter in singulis intuēti. Vtrū aut̄ sint ibi vermes materiales et aīalia venenosa: utpote drachones/serpentes/bufones/et hmōi. Dicūt aliqui q̄ nō. qm̄ oīa bruta aīalia in p̄flagratiōe mūdānorum ignū destruent̄: ut dictū est. qm̄ taliū generatio et corruptō penitus auferent̄. Aliorū est opinio q̄ erūt ibi hmōi anīalia venenosa: ut et horrore ingerāt aspectibus impiorū. et dolorem inferāt morsibus dentiū pessimorū. et laceratiōibus virgū acutorū. Seruabunt̄ enī aīalia diuinā virtute ad impios cruciandū. Qm̄ si ante p̄sumationē mūdi salamādra adhuc corruptibilis aliquāto t̄p̄e pōt viuere in igne q̄to magis post iudiciū qm̄ oīa corpora rerū erūt incorruptibilia viuere poterunt in igne iehenne. Hoc vident̄ p̄tendere tā scripture sacre verba q̄ plurima: q̄ sc̄torū. Hoc etiā sciendū q̄ licet ante iudiciū demones dicant̄ torquere aīas impiorū: ut iusto dei iudicio illi sint tortores in suppliciis qui fuerūt incētores in vitis: eisq̄ miseri subiciant̄ inuiti quorū p̄uersis suasionibus luntarie consenserūt. Tñ post iudiciū cū cessabit oīs p̄latio ⁊ euacuauerit deus omnē principatū et p̄testatē: nō amplius torquebunt hoies. quia recepta plena et oīmoda pena sibi debita p̄ cunctis iniquitatibus eorū: fient socii reproborū. adeo q̄ erūt p̄fidissime absorpti in suppliciis q̄ illos vltra torque re non poterunt.

Incipit q̄nta pars et vltima huius tractatus: p̄tinēs s̄mo-
nes vi. Sermo p̄mus est de btitudine i generali p̄tinēs s̄. iiii

DEiecti ipsi a facie dñi: et in abyssū inferni ¶. i. sine fine detrusis: mūdo remanēte purgato ac in dei laudē et gloriā et solaciū beatorū glorificato .i. in quandā admirandā pulchritudinē p raptu creature cuiuslibet innouato: christus dñs factos oēs cū angelis btis in gloriā deducet cū iubilo .ac in eterne claritatis abyssū secū regnatos phennit̄ introducet. vbi beati āgelis siles erūt: et creatoris essentiā mūdis cordibus p̄teplantes: eterna exultatione gaudebūt. diuine dilectōis ac mutue caritatis possessione deo suo in eternū et inuicē sibi feliciter adherebūt. ibi exuberabit eis tanta letitia: tāta celestiu gratia gaudiorū: ut remuneratori suo p tantū muneribus grās sp̄ agant: et nullū fastidiū ex ipā affluentiu bonorū pceptōe sustineāt. Quicūq; ibi erūt et si differentibus meritis abiucez distabūt: oēs tū vna pfectōe btī erūt. quia singulis sua p̄mia sufficientia p̄sūs erūt. ¶. ii. in quo ponit̄ qdā excitatō ad btitudinē p̄teplandā. ¶. Nos aut̄ frēs carissimi in hui⁹ mū dane pegrinatōis erūna nostri exilii penas sustinentes: bonorū oīm egestate squalentes: et malorū oīm dispendia p̄ferētes. vndiq; pctōrū laqueos hōstiuq; malignorū insidias merentes. sed nō satis vigilant̄ aut sollicitē p̄cauētes. vndiq; p̄ furas et angustias patientes. cecutiētes in miseris. torpescētes in vitis. uanitatem p̄ veritate. exilium p̄ patria. egestatē p̄ copia. vilitatē p̄ glā cecitate miserabili seu potius insana dementia diligētes. ad illā sanctorū gloriā de qua aliquā tisper p̄fati sumus: intellectus aciem et mentis faciem eleuantes: eterne vite gaudia contemlemur. ut eius dulcedinē palato cordis aliquantulū p̄gustemus: et suauitate degustationis illecti: deum ipm̄ feruentius diligamus: ac ipām gloriā ardentius appetamus. peccatum vigilantius caueam⁹ mundi contemnamus. p̄spera. letiusq; ac leuius sustineamus aduersa. omnibus quoq; que in mundo sunt funditus moriamur. Si enī de illius iōense suauitatis abyssō nobis fuerit a sūmo largitore p̄cessū stillāvel modicū p̄ sentire: statim vite p̄ntis tediū finiri optabimus: ac misere pegrinatōis exiliū nequaquā p̄ patria diligem⁹: sed ad vitā beatā ardētī desiderio

suspirado tendemus. Notandū est autē qđ ait greg. d. hoc distare inter delitias corpis et cordis solet: qđ corporales delitiae dū nō habent graue in se desideriu accendūt. cū vero habite edunt: comedentē ptinus in fastidiū p facietatē vergūt. At ptra: spirituales delitiae dū nō habent in fastidio sūt: cū vero habent in desiderio tantoq; a comedēte āplius esuriunt: qđto ab esuriēte āplius comedunt. et idcirco nō habite amari nō pnt. quia earū sapor ignorat. Quis ei amare valet qđ ignorat. Proinde psal. admonet dicēs. Gustate et videte qm̄ suavis ē dñs. ac si apte dicat. Suauitatē eius nō cognoscitis. quia hūc minime gustatis: sed cibū vite ex palato cordis tangite: ut p bantes eius dulcedinē valeatis amare. ¶ **¶** §. iii. in quo oñdis qđ debilis et defectiua sit hūana cognitio respectu beatitudinis. ¶ **¶** Aduertendū est autē qđ sicut ait greg. in dyalo. p̄mus hūani generis parens postqđ de paradisi gaudiis exigente culpa sua pulsus est. in huius exilii et cecitatis quā patimur erū nāuenit: et illa celestis patrie gaudia qđ p̄us p̄tēplabaf videre nō potuit. In paradiso quippe p̄sueuerat verbis dei p̄frui: beatorū āgelorū spiritibus cordis mūdicia et celsitudine uisiōis interesse. Sed postqđ huc cecidit ab illo quo implebaf mentis lumine recessit. Ex cuius uidelz carne nati: in huius exilii cecitate audiuiumus quidē celestē esse patriā. audiuiumus ciues eius esse dei angelos. audiuiumus socios eorū esse spūs iusto rū p̄fectorū. Sed carnales quiq; cū inuisibilia p̄ experimentum scire nō valēt: dubitāt vtrū ne sit qđ oclis corporalibus nō vidēt qđ nimis dubietas p̄mo parēti esse non potuit. qđ exclusus a paradisi gaudiis hoc qđ amiserat se vidisse recoluit. Nos autē recolere uel sentire audita nō possum⁹. qđ eorū experimentū de p̄terito nō tenem⁹. Ac si enī mulier p̄gnās mittaf in carcere ibiq; paries puerū natū nutriat. adolescētīq; mater solē/lunā stellas/mōtes/colles/et cāpos/aues volātes. currētes equos. varietates colorū. diuersaq; nomiet genera picturarū. ille vero natus et nutritus in carcere nihil aliud sciens qđ tenebras: hec audiens nō credet. quia p̄ experiētiā non cognoscit. Ita in hac cecitate nati homines dum summa et inuisibilia audiunt: anvera sint diffidunt. quia sola hec infima in quibus na

Pars quinta.

ti sūt visibilia cognouerūt. Vnde factū est ut visibiliū inuisibiliūq; creator hūani generis redēptor veniret: ut dū visibiliter deū cognosceremus: p̄ ip̄m factū visibilē in amorē inuisibiliū raperemur. Rursus in corda nostra spiritū sanctū misit: quatinus p̄ eū viuificati crederemus q̄ p̄ expimentū scire adhuc non possumus. Quotquot ergo hūc spiritū hereditatis nostre pignus acceperimus: deuita inuisibiliū nō dubitamus. Quisq; aut̄ in hac credulitate nō est solidus: debet p̄culdubio maiorū dictis credere: ac illis iā expimentū inuisibiliū p̄ spiritū sanctū habentibus fidē p̄bere. Nā stultus ē qui matrem suam ideo putat de luce mentiri: q̄a nihil tale potuit expiri. ¶ §. iiii. Qualiter possit homo deuenire in cognitionē btitudinis. ¶ Nos itaq; in cognitionē inuisibiliū ⁊ expimentali degustatōe celestiuū in experti scripture sacre sententiis: viroꝝq; p̄batissimorū tā p̄tinua exercitatione q̄ subtili p̄tēplatōe: gētiā diuina reuelatōe celitus instructorū testi moniis et exemplis: fidē plenā indubitanter adhibere. Quorū vnus vsq; ad tertiū celū raptus: ut inter angelos disceret quod inter homines p̄dicaret. i. ad cor. iiii. Quod oculus n̄ vidit nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit: p̄pauit de his q̄ diligūt eū. Sed qm̄ hec sic i generali plata: et sūmaria breuitate p̄missa parū alliciūt: et in expertorū mentes non nutriūt: q̄ nō cognouerūt ex paucis multa colligere. nec ex p̄ncipiis p̄clusiones elicere. nec ex minutis ima cogitare nisi e nucliacius explicent: et velut in p̄ticulas diuidāt. puta si puero pomū grossū porrexeris: aut integrū panē edendū p̄bueris: p̄t̄ cōplexionis teneritudine ⁊ oris angustia negt assūmere. nec nutrit̄ nisi p̄ eius capacitate in p̄ticulas discindat. Ideo diuidam⁹ in p̄tes magna q̄ diximus: ut puuloꝝ gust⁹ afficiat̄ lapidius et mētes efficaciq; attrahāt. ac aīme ad vitā eternā vegetatius nutriantur.

¶ Sermo. ii. de btitudine in sp̄ali: p̄tinēs. §. iiii. ¶ §. i.

¶ Qm̄ btitudo sit finis vltimus hoīs: oīs ei⁹ desiderii cōpletio⁹: et duplex sit finis eius. s. int̄sec⁹ et ext̄sec⁹: ē duplex. Est enī qdā btitudo ext̄sec⁹ q̄ nos btificat effectiue vicz ip̄e deus. Est ei btitudo int̄sec⁹ q̄ nos btificat formalr

.i. bñtudo creata. p̄ma est tanq̄ finis in quo q̄scimus ¶ §. ii.
 i quo distinguunt̄ dotes bñtudinis aie create Septē ptes p̄n
 cipales a sc̄tis et doctoribus assignant̄ q̄ dotes cōiter appellā
 tur. quarū tres sūt in aīabus: et q̄ttuor in corporibus bñōr̄.
 dicunt̄ aut̄ dotes in patria methaphorice: ad s̄ilitudinē dotis
 in m̄rimonio carnali. qm̄ sicut ibi dos dat̄ sponso a p̄re spon
 se. i. ad vsū sponsi p̄pter onera matrimonii sustinēda tñ p̄p̄e
 tas matrimonii remanet penes sponsā. Vñ soluto m̄rimoio
 carnali: dos remanet penes eā. Sic dos in patria dicit̄ nō qd̄
 cunq̄ donū datū aie in traductioē sui in gl̄iam: sed donū p̄ci
 puū aiam ad actū vite gloriose disponēs: qd̄ dat deus p̄ aie
 beate ad possidendū: sed sponso xp̄o ad gl̄iam et honorē et
 non ad vsū. q̄a bonor̄ nr̄or̄ nō eget. Vel dicit̄ hic dos id qd̄
 dat̄ sponse ab ipso sponso. sicut d̄r̄ gen̄. xxxiiii. Sicut dixit sy
 den iacob et filiis eius. Augete dotē et munera postulate.
 Et exo. xxii. Si seduxerit qs̄ virginē dormieritq̄ cū ea: dota
 bit eā. Dotes ergo aie sūt dona qd̄a p̄cipua diuinitus ei data
 in traductioē sui in gl̄iam: q̄bus ania deo imēdiatē p̄iungit̄
 tāq̄ p̄ncipio vite sue: et ei p̄fecte obedit ne p̄ ipsū aia ab actu
 gl̄ie retardet̄. Est aut̄ aduertendū q̄ dotes iste p̄p̄e sūt in aīa
 bus beatis. minus p̄p̄ie in āgelis. minime p̄p̄ie in xp̄o. q̄a in
 m̄rimonio dz esse p̄sensus aior̄. p̄formitas naturar̄. distin
 ctio p̄sonar̄. et de nō sponsa fit sponsa. Hec oia vere sūt iter
 xp̄m et aīam beatā. Licet aut̄ p̄mū istor̄ cōe sit angl̄is/ania
 bus et xp̄o. tñ p̄ sc̄dm̄ excludunt̄ angl̄i. q̄a nō hñt p̄formitatē
 in natura cū xp̄o. p̄ alia duo excludit̄ distinctio. q̄a in xp̄o ē
 p̄sonar̄ distinctio. Nō ei hz hūanitas in xp̄o p̄sonalitatē: sed
 subst̄atificat̄ in p̄sona verbi. nec hūanitas de nō sponsa assū
 pta facta est sponsa. ideo xp̄s nō d̄r̄ dotes h̄re. ¶ §. iii. de do
 tibus aie in generali. ¶ Dotes aie sūt tres. videlz apta visio
 delectatio siue fruitio / et secura tētio uel comprehensio. fm̄ ali
 os seu etiā sc̄dm̄ quosdā fruitio. Sciendū enī q̄ fruitio ipor
 tat delectationē in fruētē et adhesionē cū re fruibili. Quan
 tū ad p̄mū ponit̄ sc̄da dos fm̄ quosdā. q̄tū ad sc̄dm̄ inseparabi
 lē adhesionē ponit̄ tertia. D̄r̄ aut̄ secura tentio uel potius se
 curitas p̄petuatōis bñtudinis. q̄a fm̄ aug. iii. de trim. Impos

¶ Quinta pars.

fibile est aliquē esse beatū si nō sit de sua b̄titudine securus. Tres iste dotes succedūt tribus virtutibus theologicis. q̄a si dei succedit cognitio siue visio. caritati delectatio vel fructio spei uero securitas p̄petuationis. R̄ndent etiā tribus potentis anime. quia visio pficit intelligentiā. delectatio uoluntatem. securā tentio memoriā.

¶ Sermo. iiii. de dotibus aīe in sp̄ali: p̄tinēs §. iiii. ¶ para. i.

Prima dos anime est aperta et imediata deivisio: q̄ diuina essētia tota uideb̄t ab oībus bt̄is sed nō totaliter q̄a p̄pter sui infinitatē et imensitatē est incōprehēnsibilis cui libet creature. nec aliter etiā uideb̄t: sed limpidius ab uno q̄ alio. Hec autē diuersitas erit non ex pte deivisibilis. q̄a p̄pter suā simplicitatē nō pōt uideri q̄n totus uideat. sed ex pte uidentiu in q̄tū una potētia magis erit p̄fecta lumine glorie q̄ alia: p̄fectius opabitur circa unū et idē obiectū. Sicut sol e quā se rep̄ntat oculis oīm uidentiu: t̄n nō oēs equalit̄ uidēt et aspiciūt in illū. sed aliter et aliter s̄m q̄ oculus est magis uel minus dispositus ad uidendū. Et eadē littera a diuersis legentibus nō eq̄l̄r intelligit̄ ab oībus. sed vnus subtilius et p̄fūdus itelligit eā q̄ al̄t. q̄ diuersitas nō ex pte littere: sed ex parte legentiu dinoscit̄ puenire. Hec autē bt̄a visio dicit̄ imediata. q̄a uideat̄ diuina essētia a bt̄is sine medio deferente et sine medio obnubilante: nō t̄n sine medio disponēte. Videb̄t inq̄ sine medio deferente. in cognitōe enī sensibili req̄rit̄ mediū deferens. sicut p̄z in visu et auditu ubi req̄rit̄ aer medius int̄ potentiā et obiectū: deferēs sp̄z ab obiecto vsq̄ ad oculū uel aurē. Vñ: impedit̄ actus uidēdi uel p̄pt̄ n̄mā distantia: q̄n tāta ē q̄ nō pōt sp̄s uisibilis deferri usq̄ ad oculū uel p̄pt̄ indistantiā. q̄a obiectū uisibile sup̄ oculū positū n̄ uidet̄. et sic p̄z q̄ ad actū uisiōis req̄rit̄ mediū deferēs. q̄a nō est uisio p̄ distantia: sed p̄ p̄ntiā. q̄a de⁹ ubiq̄ p̄ns ē p̄ essētia et ē itimior aīe q̄ ip̄a sibi. Videb̄t etiā sine medio diuidēt̄ uel se p̄tē q̄d est culpa. Sicut dicit̄ isa. lix. Pctā uestra diuiserūt int̄ uos et deū uestrū. Itē sine medio obnubilante: sicut ē mediū creature. q̄a mediāte uestigio creature manuducit̄ hō in cognitōz dei. Sic habet̄ ro. i. Inuisibilia dei a creatura mūdi

id est ab hoīe p ea q̄ facta sunt intellecta p̄spiciunt. Item sine medio figure quo medio patriarche et pp̄he manucebāt ⁊ manucebant antiquitus in cognitionē diuinorū. Sicut ait ap̄ls. i. ad cor. x. Oīa in figura p̄tangebāt illis. Itē sine medio scripture: ibi enī nō indigēt beati ad cognoscendū deū rōnibus phōrū: nec auctoritatibus scripturarū. nec testimoniis s̄a ctōrū. i. ad cor. xiii. Siue pp̄hetie euacuabunt. siue lingue cessabunt. siue sc̄ia destruet̄ ⁊c. Itē sine medio fidei: videmus eī nūc p̄ speculū in enigmate: tūc autē facie ad faciē. Cū autē venerit q̄ p̄fectū est: euacuabit̄ qd̄ ex parte est. auferet̄ ei om̄e enigma et oīs obscuritas. Euacuabit̄ etiā fides. quia fides ē nō apparentiū. fidei autē q̄ nunc est succedit visio manifesta. nūc enim sumus in tenebris: ibi autem in lumine claritatis. Et hoc est mediū disponēs ad visionē dei de quo dictū est q̄ deus nō videt̄ sine medio disponēte. Vñ psal. In lumine tuo videbimus lumen diuinitatis tue: hoc est lumen viuificans/clarificans/simplificans/ac p̄ hoc deiformē efficiens: et deo assimilans. Vñ. i. Iob. iiii. carissimi nūc filii dei sumus: sed nondū apparuit quid erimus: cū autē apparuerit filies ei erimus qm̄ videbimus eū sicuti est. Hic autē sciendū est q̄ deum videbimus in se et deū in nobis et nos in deo et deum in singulis creaturis et creaturas in deo. cognoscere deū in se id ē in essentia sua vocat̄ cognitio meridiana. Cognoscere creaturas in verbo in pp̄rio genere: vocat̄ cognitio vespertina. Attendendū est etiā q̄ aīe beate vidēdo deū simul et semel vnicā visione vident oīa q̄ sunt eis necessaria ad integritatē beatitudinis. Alia vero nō vident nisi q̄tū et qm̄ et quō placet ei reuelare quia claritas eius est speculū: ideo relucēs in eo species id est idee oīm fiendorū. Sed speculū est volūtariū: ideo aliqua reuelat aliqua nō. et quedā vni q̄ nō alteri. qdā in vno tpe q̄ nō in alio. et hoc fm̄ bñplacitū bone voluntatis: nulla tñ vicissitudinis mutatione in se facta. Aīe quoq̄ beate sunt qdā specula spūalia admodū speculi diuina in se sapientia claritatē. Vnde quēadmodū materiali sole in sua maxima virtute lucente: radiosq̄ suos sup̄ speculū solidum de calibe pollitum et tersum perpendiculariter emittente huiusmodi

titudo quandoq; dicitur consistere in visione. sicut ait aug. Visio est tota merces. Et iohā. xiiii. dicit saluator. Hec est vita eterna ut cognoscant te solūverū deū: et quē misisti iesū christum. Nam diuine claritatē immensitas ipsa sua pulchritudine virtualiter trahit: et immensa dulcedine rapit ad se oēm spiritum cōtuentem. ut a se deferens se toto ferat in ipm. totusq; transeat et transferat in ipm. ac abyssus incōphensibilis lucis absorptus. et quicquid creatū est in semetipm oblitus: quodam ineffabili modo deificatus: ipius dei p̄cordiis intimescens. Vnde aug. ait. Tanta est pulchritudo iustitie. tanta iocūditas lucis eterne. hoc incōmutabilis veritatis atq; sapientie virtus etiā si non liceret amplius in ea manere q̄ vnus diei morappter hoc solū innumerabiles āni huius vite pleni delitiis et circūfluentia tp̄alium bonorū recte meritoq; temerent. Et addit bern. Cui compata oīs aliunde suauitas dolor est. oīs iocūditas meror. omne dulce amarū. omne decorū fedū. omne quodcūq; aliud delectare posset molestū. cū dei bonitas in infinitū excedat omnē aliā bonitatē. Idem quoq; augu. ait in p̄sona domini. Ego ero illis quecūq; ab hominibns honeste desiderant / vita / salus / victus copia / gloria / honor / pax: et omnia bona. Sic enī erit ipse omnia in oibus. ipse erit finis desideriorū nostrorū qui sine fine videbit. sine fastidio amabitur. sine fatigatione laudabit. Vnde seipm pmittens moyfi exodi. xxxiiii. Ego ostendam tibi omne bonum. Et sapi. pro uerbi. xi. Desideriū iustorū omne bonū. Et idem. x. Desideriū suum iustis dabit. Vnde tunc complebit omne desiderium nostrū et hūanus oīno terminabit appetitus. ps. Satiabor cū apparuerit gloria. Nec obstat quod dicitur ecclī. xlii. Quis faciet videns gloriā dei: qm̄ non erit ibi facietas q̄ desiderium implet. Simul ergo est ibi facietas et esuries. facietas quidē ex abundantissima plenitudine summi boni. Esuries quidē ex continuato semp desiderio fruitōnis. Satietas ergo tollit indigentia. esuries autē excludit fastidiū. In hoc enī differunt corporales delicie a spūalibus. quia corporales oīno dum non habent: graue in se desideriū accendunt. cū uero habite edunt: contendentē p̄tinus in fastidiū p̄ facietatez

m. i.

Quinta pars.

vertūt. Sed spūales dū nō habent in fastidio sūt: cū vero habent in desiderio: tātoq; a comedēte āplus esuriunt q̄to abesuriēte āplus comedunt. Nā de visioē q̄ beati āgeli deū vident dicūt math. xviii. Angeli eorū sp̄vidēt faciē patris: et tñ sp̄videre desiderāt. sicut dicūt. i. petri. 1. In quē desiderāt āgli sp̄picere. vñ ex magne deuotōis spū dictū est. mirant̄ nec desiciūt in illū quē sp̄ficiūt. fruunt̄ nec fastidiunt quo frui magis sitiūt. ¶ **S. iiii.** ¶ Tertia dos aīe est secūra tentio. tentio quidē: id est p̄fecta possessio sine amissione. et secūra sine dubitatione. Neq; enī beati essent si deū amittere formidarent. At autē āsel in li. de s̄litu. Dico enim q̄ si illa bona celestia beatus aliquis pditurus est: aut ipse volet ea pdere sua spōte aut deus volet ei nolēte ea auferre. aut aliq; alius fortior su pueniens ea tollet ab eo: deo et illo nolēte. Sed certe nec ipse abiecto tanto bono in miserias q̄s euasisse gaudiosius exultabit decidere volet. nec vllus eo fortior supueniet qui deo iustū p̄tegentē illi inuito aliquatenus ea tollet. et sic p̄z q̄ beati de sua eterna et amarcessibili gl̄ia sunt securi. hec autē securitas or̄is alias beatitudinis partes q̄ nō p̄fecte p̄nt haberi sine illa p̄firmat: aīasq; btōrū in maxia pacis trāquillitate getat.

Sermo. iiii. de dotibus corporis

ptinens paragraphos. v. ¶ **S. i.**

DOtes corporū beatorū sunt quattuor. videlicet, claritas, impassibilitas, subtilitas, et agilitas. Cū enim forma de beat p̄portionari materie: in illo statu future resurrectionis disponent̄ corpora scdm exigentiā et decentiā aīarū. Vnde sicut corpora dānatorū ex ordinatione diuina habebunt dispositiones eorū miserie ridentes: sic corpora beatorū habebunt dotes et pprietates illi statui p̄decētes. Damnatōrū quidem corpa demeritis eorū exigētibus et diuina iustitia hoc agente: erūt turpissima, fedissima, debilissima, et pōderosissima: ut ex eorū vilissimis p̄ditionibus aīe dānatorū desolabiliter p̄grauent̄: et ex eorū cruciatibus eorū miseria et supplicium augeat. Corpora vero beatorū habebūt p̄ditiones oīo p̄trarias: sic miro modo p̄portionatas beatitudini aīarū: ut oīno sint eis subiecta et p̄fecte obedientia. nullomodo retardātia

eas uel impediencia ab actu glorie. qui imo ineffabiliter sublimabunt sup statū cuiuslibet corporee creature: ut ex eorū dotibus gloriosis animarū beatitudo amplius augeat. Preter hoc aut q̄ aīa beata corpori suo inseparabil̄ vnies: ut forma incorruptibilis in statū incorruptionis corpori suo esse i corruptibile tribuat: cōpositione ex p̄trariis nō obstante. hoc enim cōiter p̄uenit tam reprobis q̄ beatis. Et ulterius ex hoc q̄ anima ad statū glorie sublimabit: decens erit vt corpus ei vnitū ad talem gl̄am que tali corpori deceat et qua p̄porcionale fiat anime sublimetur. Ad hoc autem q̄ corpus sit p̄fecte subiectū anime nec eam impediāt ab actu glorie quattuor requirunt. quorū duo p̄tinent ad sensū. alia duo p̄tinet ad motū. Quo ad sensū enim necessariū est q̄ corpus sit facile receptibile sensibiliū specieꝝ: et ad hoc disponit claritas. Aliud q̄ non sit receptibile passionū ignobiliū: et ad hoc disponit impassibilitas. Quo ad motū requirunt duo. vnū est q̄ p̄ inclinationē p̄trariā suo motori nō resistat ad qd̄ disponit agilitas. Aliud est q̄ a corporibus extrinsecis p̄ que mouet ei resistentia nulla fiat: ad qd̄ disponit subtilitas. De origine istarū dotū dicunt aliqui q̄ erant a deo p̄ creationē: sed mediāte beatitudine anime p̄ redundantiam sc̄z anime in corpus suū. sicut expresse videt̄ dicere august. ad dyoscor̄ dicēs. Tā potentē fecit deus animā vt eius plenissima beatitudine que in fine temporū sanctis p̄mittit̄ redūdet in inferiorē naturā q̄ est corpus. nō beatitudo que est fruētis et intelligentis p̄pria: sed plenitudo sanitatis et incorruptionis vigor. §. ii. de qualitate corporis gloriosi. ¶ Circa hoc igit̄ attende diligenter et subtiliter sic q̄ sicut beata anima clarissimā visione illius inaccessibleis lucis fruens quadā spiritali claritate replebitur: ita per quadā redundantiam ex anima in corpus ipsū corpus suo modo claritatis sibi cōpetentis gloria vestitur. Vnde dicit ap̄s. i. ad cor̄. xv. Seminat̄ corpus in ignobilitate: surget in gloria. Quia corpus nostrū nūc est opacū tunc erit clarū. Sicut ait apostolus ad philip. iii. Reformabit corpus hūilitatis nostre p̄figuratū corpori claritatis sue Et aduerte q̄ cū aliquid dicit̄ clar̄ dupl̄. aut quia peruium

m. ii.

Quinta pars.

sicut vitruū dicitur clarū uel aqua dicitur clara. aut quia lucidū sicut stella dicitur clara. corpora glorificata utroque modo sunt clara. i. puria et lucida. puria quidem sicut ait greg. super illud iob. xxviii. Non aequibit ei aurum: beatorum crinū corpora sibi inuicem et claritate fulgent et puritate translucent: ita quod uniuscuiusque mentem ab alterius oculis membrorum corpulencia non abscondet. sed patebit omnibus oculis. ipsa etiam corporis harmonia sic quod unusquisque erit perspicabilis alteri. sicut nunc non potest esse perspicabilis sibi ipsi: Et aug. xxii. de ciui. dei. Omnia membra et viscera incorruptibilis corporis nunc uidemus prorsus necessitatis uarios distributa. quam tunc non erit illa necessitas plena, certa, secunda, et sempiterna felicitas perficient laudibus dei. O mors quippe qui nunc latent harmonie corporalis numeri: non latebunt intrinsecus et extrinsecus per corporis cuncta membra dispositi. lucida uero erunt corpora beatorum. sicut ait dominus math. xiii. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. nunc anima fidelis oculos cordis aperiat et dilatato mentis sinu consideret ineffabilem pulchritudinem corporum beatorum fulgebunt inquit sicut sol, imo certe plusquam sol modo fulgeat. quia fulgebunt sicut sol fulgebit post iudicium recepta gloria sua. i. immensa pulchritudine claritatis. De qua loquens isa. xxx. ait. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis septemplex sicut lux septem dierum. Claritas ergo corporum beatorum excedet in septuplum modernam solaris luminis claritatem. Hic etiam sciendum quod corpora beatorum non equaliter erunt clara. quia cum eorum claritas cause ex redundantia claritatis anime in corpus suum. quanto anima perfectius deum uidet et ex diuina uisione spiritualiter sit clarior: tanto corpus eius maiori claritate refulget. et hoc patenter insinuat apostolus. i. ad cor. xv. Alia claritas solis. alia claritas lune. alia claritas stellarum. stella enim a stella differt in claritate. sic et resurrectio mortuorum. Vides igitur aliquantulum quanta sit claritas singulorum corporum ex redundantia animarum. Nunc ulterius considera quanta erit ex redundantia claritatis singulorum in singulos et uniuersorum in omnes: non est dubium quod quanto plura sunt lumina: tanto maior est eorum refulgentia. Cum ergo in gloria innumerabilia sint futura corpora gloriosa ineffabili claritate radiantia: quantum erit fulgor

btōꝝ oim in patria. Bñ ergo dicit btūs Io. apo. xxi. Ciuitas illa nō eget sole neqꝫ luna ut luceāt in illa. adhuc adde qđ ibi dem ait. Nā claritas dei illuminabit illā. Spūalis qꝑpe claritas deitatis illuminabit aīas scđm differentias meritoꝝ; et christi claritas corporalis illuminabit corpa btōꝝ. Vñ seqꝫ Et lucerna eius est agnus. Signū pꝛostitū aliquale et q̄siuestigiū huius claritatis future oñdit christus in sua transfigu ratioe. math. xvii. vbi dicit qꝫ resplēdit facies eius sicut sol Si tantā claritatē oñdit in corpe adhuc mortū: ut nullus eā sustinere posset aspectus. pꝑt qđ illi btī aplī ceciderūt in facies suas stupefacti/inebriati/alienati/virtute pariter deficientes et sensu. Vñ petrus incipiēs loqui nesciebat quid diceret. q̄ta imo q̄nestimabilis et inexcogitabilis est claritatis. eius imēntitas quā nunc habet in corpe glīoso et cōicatione sua liberali diffundit et influit in electos. et si tanta sit futura glīa claritatis in corporibus: pꝫuldubio pꝫsus incōpablis erit claritas in beatiſsimis aīabus. ¶ §. iiii. de scōa dote q̄ est agilitas. ¶ Aīa etiā q̄ diuina viſioe fruet vltimo fini p̄iuncta exp̄ies desiderū suū in oibus adimpletū. Et q̄a ex desiderio aīe mouet corpus: p̄sequēs erit qꝫ corpus spūi ad nutum obediet in mouēdo. Vñ dicit aug. xxii. de ciui. dei: qꝫ vbi cū qꝫ voluerit spūs: ibi p̄tin⁹ erit et corpus. Et hoc est qđ dicit apls Seminaſ corpus in infirmitate: surget in virtute. Infirmitatē exp̄imur in corpe. q̄a inualidū/pōderosū/ et graue inuenitur ad cōplendū desiderū aīe in motibus et actionibus q̄ voluerit impare: q̄ infirmitas totalr aufereſ a corpe ex virtute aīe deo p̄iuncte in corpus pꝫriū redūdante. Erit aut in eis motus nō pꝫpter necessitatē: cū nulla sit in eis indigētia. q̄a nullo indigere p̄nt q̄ deū hñt: sed ad virtutis demōstrationē.

¶ §. iiii. de impassibilitate. ¶ Sicut aut aīa deo fruēs desiderium suū sentiet adimpletū q̄tū ad adeptionē plenariā oīs boni ita impletū erit eius desiderū q̄tū ad remotionē omis mali q̄a cū sūmo bono nullū malū pōt hñe locū. Corpus igit p̄fectū p̄ aīam glīosā p̄portionabilr anie totalr libeꝝ et imune erit ab oī malo q̄tū ad actū et q̄tū ad potentiā. Quantū ad actū quidē q̄a nulla corruptō/ nulla difformitas/ infirmitas

Quinta pars.

debilitas/uel defectus remanebit eis. Quantū ad potetiā ve
ro q̄a nō poterunt aliquid pati q̄d sit eis molestū. uel q̄d ullā
inferat eis lesionē: et ideo dicunt̄ impassibilia. q̄ tñ ipassibili
tas nō excludit ab eis passionē q̄ est de rōne sensus. vten̄ enī
sensibus sc̄dm ea q̄ incorruptiōis statui nō repugnāt. Ad hāc
impassibilitatē oñdendā dicit ap̄lus. i. ad cor. xv. Semināf
corpus in corruptiōe: surget in incorruptione. Et itē: oportet
corruptibile hoc induere incorruptionē: et mortale hoc i
duere imortalitatē. ¶ §. v. de quarta dote q̄ est spūalitas.

Rursus aīa deo fruens p̄fectissime adheret ei et eius boni
tatē participabit in sūmo: s̄m q̄ erit possibile capacitati sue
sic etiā corpus eius p̄fecte subdet̄ aīe et eius pprietates parti
cipabit q̄tū erit possibile in p̄spicacitate sensus et ordinatiōe
corporei appetitus: et oī modo cōueniēti p̄fectiōi nature. Nā
vnū q̄d̄q̄ tanto p̄fectius ē in natura: q̄to eius materia forme
sue p̄fecti⁹ est subiecta. Vñ corpa btōr̄ dicunt̄ esse spūalia si
cut ait ap̄lus. Semināf corp⁹ aīale: surget corpus spūale. Spi
rituale quidē erit. nō q̄a fiat spūs. sicut quidā male intelligē
tes dixerūt. siue p̄ spm̄ intelligat̄ creat̄a spūalis. siue vētus. si
ue aer. sed q̄a oīno subiectū est spūi sicut et nūc dī aīale. nō
q̄a sit aīa: sed q̄a aīalibus passiōibus subiacet et alimonia in
diget. Patet igit̄ ex p̄dictis q̄ sicut aīa hoīs ad celestiū spū
itū. i. āgelor̄ gl̄am sublimabit̄: ut deū p̄ essentiā videat: ita
corpus eius ad pprietates corporor̄ celestiū sublimabit̄: ut sit
clarū/impassibile/sine labore et difficultate mobile: et p̄fectis
sima sua forma p̄fectū. Et p̄pt̄ h̄ dicit ap̄lus. resurgētū corpa
celestia et sūt corpa t̄restria. subiūxit: q̄ alia est celestiū gl̄ia
alia t̄restriū. Sic aut̄ gl̄ia ad quā sublimat̄ aīa excedit natu
ralē virtutē celestiū spūum: ita gl̄ia corporor̄ btōr̄ excedit na
turalē p̄fectionē celestiū corporor̄. Est ei eor̄ claritas fulgēti
or. impassibilitas firmior. agilitas facilior et velocior. et spū
tualitas nature p̄fectior. sicut manifestū est spūalr̄ intuenti.
Hec sunt ergo dotes gl̄iores aīe et quattuor corporis: sicut sūt
a sanctis doctoribus assignate.

Sermo. v. de septē partibus beatitudinis
ad animā ptinētes: ptinens. p̄a. viii. ¶ §. i.

Quinta pars.

quęq̄ oīno latebit q̄ patria q̄ gente / quā stirpe quis fuerit ori
undus. Cū aut̄ sup̄ius dictū sit q̄ vnusquisq̄ mentē ab alte
rius oculis mēbroꝝ corpulētia nō abscōdet: et hic dicat a se
q̄ a singulis oēs et ab oibus singuli cognoscent̄. Pōt aliquis
mouere et q̄rere vtrū pctā q̄ feci videbūt omēs: absit hoc. Ea
enī p̄fessus sū ut delerent̄ et obliuioni darent̄ ut nulli āplius
panderent̄. R̄ndet ansef. Cū tu in illa ḡha ab omī criminū
sorde purgatus vultui dei p̄ns astiteris: ingratus ne ei pote
ris esse p̄ tanta mīa quā tibi fecit p̄ illis dimissis delictis. Nō
inquis: et vnde inq̄ grās ages si nihil eorū vnde gratias age
re debeas in meōria tua habeas. vt igit̄ in illius laude eterna
liter iocundaris sēp de q̄ta miseria sis erutus: utputo coram
oculis mētis habebis. Cum ergo singulorū p̄scientie singulis
pateāt: audeo fateri ea queq̄ pctā cunctis electorū patere: p̄
quorū curatiōe tu deo gratus existes assidue. non ad tuā
p̄fusiōe: sed ad magnā dei mīam: eius quoq̄ glorificatiōe
tuāq̄ p̄gratulationē. Non enī tūc p̄ peccatis te maior angus
tia cordis p̄mes: scelex̄ve tuorū magis pudebit q̄ alique ma
gnis olīm vulneribus lauciatū: iāq̄ ex omni parte sanatum:
aboliti lāguoris molestia p̄mit̄, uel nūq̄ eorū que in cunis po
situs infans egit: nunc grandeuū pudet. Tunc quippe cū in
tegra sanitas / p̄fecta mūdicia / plena remissio / segura omniū
offensionū impunitas tibi certo arriserit: cognitio uel reco
gnitio pctorū tuorū in nullo tibi horroꝝ uel cōfusiōe magis
esse valebit: q̄ est modo beato petro ap̄lorū p̄ncipi qua chri
stus negauit abiuratio sua. uel beate marie magdalene pctā
sua: et multis aliis que sciunt̄ deuote crimina penituisse sua
Verū sup̄ hoc agnitis delictis suis uel enormi ac feda infir
mitate sua: pietas / virtus et sapiētia medici q̄ te sanauit sub
limius a cunctis / admirabilis / laudabilis et magnificabilis. Laus
aut̄ et magnificentia ḡhe dei: tua si bñ aduertis ḡha est. Sic
igit̄ patet q̄ oīm peccatorū tuorū sine dolore recordaberis: et
omēs ea sine tui p̄fusiōe videbūt: sed potius hoc ad dei mise
ricordiā oñdendā et gratiarū actionē iugiter exsoluendam.
Perpende si potes q̄ grata sit ista sapiā qua tu sicut ab oibus
cognosceris: sic a te omēs et singli cognoscent̄. ¶ 6. m. de ami

Sola pars
a se
q̄ a
mouere
enī
panderent̄
R̄ndet
Cū
sorde
p̄ns
ingratus
Nō
inquis
et vnde
in q̄
grās
ages
si nihil
eorū
vnde
gratias
age
re debeas
in meōria
tua
habeas.
vt igit̄
in illius
laude
eterna
liter
iocundaris
sēp
de q̄ta
miseria
sis
erutus:
utputo
coram
oculis
mētis
habebis.
Cum
ergo
singulorū
p̄scientie
singulis
pateāt:
audeo
fateri
ea
queq̄
pctā
cunctis
electorū
patere:
p̄
quorū
curatiōe
tu
deo
gratus
existes
assidue.
non
ad
tuā
p̄fusiōe:
sed
ad
magnā
dei
mīam:
eius
quoq̄
glorificatiōe
tuāq̄
p̄gratulationē.
Non
enī
tūc
p̄
peccatis
te
maior
angus
tia
cordis
p̄mes:
scelex̄
ve
tuorū
magis
pudebit
q̄
alique
magnis
olīm
vulneribus
lauciatū:
iāq̄
ex
omni
parte
sanatum:
aboliti
lāguoris
molestia
p̄mit̄,
uel
nūq̄
eorū
que
in
cunis
po
situs
infans
egit:
nunc
grandeuū
pudet.
Tunc
quippe
cū
in
tegra
sanitas
p̄fecta
mūdicia
plena
remissio
segura
omniū
offensionū
impunitas
tibi
certo
arriserit:
cognitio
uel
reco
gnitio
pctorū
tuorū
in
nullo
tibi
horroꝝ
uel
cōfusiōe
magis
esse
ualebit:
q̄
est
modo
beato
petro
ap̄lorū
p̄ncipi
qua
chri
stus
negauit
abiuratio
sua.
uel
beate
marie
magdalene
pctā
sua:
et
multis
aliis
que
sciunt̄
deuote
crimina
penituisse
sua
Verū
sup̄
hoc
agnitis
delictis
suis
uel
enormi
ac
feda
infir
mitate
sua:
pietas
virtus
et
sapiētia
medici
q̄
te
sanauit
sub
limius
a
cunctis
admirabilis
laudabilis
et
magnificabilis.
Laus
aut̄
et
magnificentia
ḡhe
dei:
tua
si
bñ
aduertis
ḡha
est.
Sic
igit̄
patet
q̄
oīm
peccatorū
tuorū
sine
dolore
recordaberis:
et
omēs
ea
sine
tui
p̄fusiōe
videbūt:
sed
potius
hoc
ad
dei
mise
ricordiā
oñdendā
et
gratiarū
actionē
iugiter
exsoluendam.
Perpende
si
potes
q̄
grata
sit
ista
sapiā
qua
tu
sicut
ab
oibus
cognosceris:
sic
a
te
omēs
et
singli
cognoscent̄.
¶ 6. m. de ami

Cicia ¶ Scda pars beatitudinis est amicicia. pfecta aut amicicia: est q̄ ad inimicicia p̄uerti non pot̄. Bonū quēq; sic deus om̄sq; alii boni diligūt ut eū odio vltra habere non possint. Quantū nanq; seip̄s quisq; tantū et taudiu diligit et alter. Cū om̄s vnū corpus christi sint et christus oīm caput: nō minori sese affectu amplectunt̄ q̄ vnus corporis mēbra sibi inuicē copulant̄. Putas ne abundās eris in dilectione q̄n hic tibi fuerit in possessione. et cū ista transieris illū p̄teplare per quē tibi oia bona puenere: et p̄cipies q̄ ille plus q̄ tu teip̄s et q̄ om̄s alii se incōparabilr amet. et tu sp̄ teip̄s et sup om̄s alios ineffabili quadā suauitate illū amabis. Vñ augu. sup ansel. in p̄fologion. Si delectat amicicia diligūt deū plus q̄ seip̄s: et inuicē tanq̄ seip̄s et deus illos plus q̄ illi seip̄s. Si igit̄ in hac vita misera iocundū est habere amicū verum ⁊ fidelē: et delectabile est amicis p̄uere. p̄pter qd̄ dicit sapi. eccl̄i. xxvi. Beatus qui inuenit amicū verū. q̄ta tunc erit iocūditas / tantos / tales / et tot amicos tam p̄fecte fideliter et veraciter diligētes habere: et ipsum fontē amicicie possidere. Augu. Nulli superiori nullus inferior inuidebit. Sicut non inuidet archangelis angeli ceteri. habebit alius alio donū minus: ut hoc quoq; donū habeat nec velit amplius. Tanta erit ibi amicicia q̄ ipsi deū plus diligent q̄ seip̄s: et deus illos plus diligit q̄ ipsi seip̄s: et tanta vis caritatis om̄es sibi sociat: ut vnusquisq; qd̄ in se nō accepit: in alio se cepisse gaudeat. ¶ §. iiii. de p̄cordia ¶ Tertia pars beatitudinis est cōcordia. Concordiā tam rarā habet hic homo ut nec ip̄e cum aliis nec alii secū / imo nec ipse semp̄ sibi metip̄s p̄cordet. Sic enim corpus et aīa dissident ut quod vnū appetit: alterū nō lit. Sicut ait ap̄ts gala. v. Caro concupiscit aduersus spiritū spiritus autem aduersus carnē. hec enim sibi inuicē aduersatur. Et ro. vii. Inueni aliam legem in mēbris meis repugnantem legi mentis mee. In alia vero vita in summa consistunt concordia. Corpus enim et anima cuiuslibet sancti / imo omnes iusti sibi inuicem tante erunt concordie: quante in presenti sunt oculi nostri. Sicut enim oculus vnus verti non potest quo et alius non vertatur: sed semper in eādē partem

Quinta pars.

volunt. sic corpus et anima vel societas illa iustorū nil poterit velle diuersū . sed eandem semp voluntatē habebunt. corpus vnum erimus. ecclesiavna. sponsa vna christi erimus quicunq; ibi erimus. ipsa dei voluntas diuersa nō erit a tua: sed sic tu quod ille sic: et ille in cunctis quod tu. Caput nāq; a corpore suo quomodo discreparet. aderit omnibus omnis sufficientia quā perficiet singulis vnanimis et plena concordia. **P**aragra. v. de honore. **Q**uarta pars beatitudinis est honor. Homo ab omnibus invita hac appetit honorari verbis eorū aut factis. Verbis quidē ut eū collaudent. Factis autē ut sibi obediant. Sed cum honorem huiusmodi appetat tale est ac si vnus ab aliis laudari querit: eisq; in regimine pponi. hunc tamen honorem licet nullus sit: tamen pene nemo potest hic ad plenū habere. Nullus enī est imperator qui ab omnibus laudet: uel ab omnibus aliis pponat. In futuro autē iustus quisq; verum et pfectum honorē in patria psequit. Cuiusmodi vero sit hic honor breui pferem? exemplo. Ecce sit ante oculos nostros positus aliquis pauper omni solatō destitutus ulcē et aliarū infirmitatū feditate corruptus: et omni quo tegant a frigore tegmento nudus. hunc igit talē tali mō iacentē in nullo semetipm iuuare valentē. si rex aliquis potentissimus transiens videret: eiusq; misertus vulneribus mederi iuberet: curatūq; suis regalibus ornamentis indutum sibi pcciperet pntari: in filiū adoptaret ac inde pcciperet in regno suo tāq; filius suus a cūctis haberet. atq; in nullo quod imparet a quoq; ptradiceret. heredesq; suum filioq; sui priu coheredē institueret: et eū vocari noie suo vellet. nonne diceret hūc magnifice et sublimiter honoratū? Et certe deus hec omnia nobis faciet. Natos enī de putredine carnis repletos multis miseris omniq; solatō destitutos: omniūq; infirmitatū passionibus obnoxios. pctōrū ac corruptibilitatis uulneribus plenos sola misericordia adductus accipiet et curabit. nos sanitati restitutos ornamentis pfecte iustitie et incorruptibilitatē ornabit. adductos ad se in filios adoptabit. regni sui consortes efficiet: et heredes filioq; suo vnigenito sibi p omnia coequali: et coomnipotenti concorpales consti-

tuet et heredes: omniq; creature iubebit ut in omni qđ vole-
mus nobis obediat. vocatosq; noie suo nos deos efficiet. Ipse
enim dicit. Ego dixi dñi estis et filii excelsi om̄s. Sed ipse de
us est p̄ essentia. tu vero p̄ participationē. sicut testat̄ petrus
.d. i. petri. i. Ut efficiamini diuine p̄sortes nature: ipse deus
est deificans: tu vero deus deificatus. Augusti. Ibi erit verus
honor qui nulli negabit̄ digno: nulli conferet̄ indigno. quia
nec ambiet ad eum vllus indignus: vbi nullus permittet̄ esse
nisi dignus. Attende fidelis anima q̄ inestimabilis erit ho-
nor a sumo rege regum: manu p̄pria coronari et diademate
perhennis glorie decorari. non in mundi sterquilinio: sed in
celi palacio in cōspectu innumerabiliū angeloz̄ et sanctorū
omniū immortalitatis stolaveſtiri et regalibus indumentis
prefulgidis adornari. Vnde sapientie. v. dicif. Accipient̄ re-
gnum decoris et diadema spei de manu dñi. ¶ §. vi. de pote-
tia. ¶ Quinta pars beatitudinis est potentia. Verā ille po-
tentiam obtinet qui quecumq; voluerit facere potest: qđ quia
nullus hic valet facere: nec verā potest potentia hic habere.
verū in futuro bonus quicquid voluerit facere pōt. qm̄ ipsum
omnipotentē in omnibus suo voluntati p̄cordantē habebit.
Qñ ergo cū tanto honore et cum ceteris prelibatis hāc ade-
ptus fuerit omnipotentia: nō video qua ratione possit cupe-
re ampliorē. Om̄s enim omnipotētes erunt sue voluntatis: si-
cut deus sue. Nā sicut deus potest quicquid vult per seipsum
ita poterunt illi quicquid volent per seip̄os. quia sicut illi nō
aliud volent q̄ q̄ ille: ita ille volet quicquid ip̄i volēt: et quod
illevolet non poterit non esse. ¶ Paragraphus. vii. de securi-
tate. ¶ Sexta pars beatitudinis est securitas. In hac vita ni-
hil potest aliquis habere de quo securus valeat esse. sub eodē
enim momento pauper ex diuite. tristis ex leto. infirmus ex
fano. mortuus ex viuo. nec securitatē hic h̄z. In futuro autē
bonus q̄sq; securitatē p̄fectā habebit. q̄a quicquid voluerit obti-
nebit. et nihil ex eo se amissur̄z timebit. Ber. O ciuitas cele-
stis. segura mansio. patria totū cōplectens qđ delectat. p̄plus
sine murmure. incole quieti. homines nullam indigentiam

Pars quinta.

habentes. Oq̄ gloriosa dicta sūt de te ciuitas dei. Augu. sic quodq̄ loq̄. Ibi erit sūma securitas. secura tranquillitas. trāquilla iocunditas. iocūda felicitas. felix eternitas. eterna beatitudo. De hoc require supra in tertia dote anie. **¶. §. viii.** de gaudio. **¶** Septima pars beatitudinis ad aniam p̄tinentis est gaudiū. Gaudiū p̄fectū solus ip̄e potest habere qui om̄s p̄dictas p̄tes beatitudinis p̄ualet obtinere: quaz̄ nullam homo hic habere potest. Patet: quia nec gaudiū sūmū. In futuro aut̄ bonus quisq̄ tūc oīno gaudere poterit. quia p̄fecte p̄dictas omnes p̄tes obtinebit. Quid ergo beatius isto quo tunc replebit̄ iustus gaudio. Adhuc tñ ad cumulū beatitudinis sue aliud habebit̄ vnde amplius gaudere possit. Quia enī quisq̄ sic alter̄ vt seip̄m amabit: patet q̄ sic de illius felicitate sicut de sua gaudebit. Quot et quāta gaudia quisq̄ beatus habebit qui de tot et tantis beatitudinibus sanctorum gaudebit. Qui si de aliis quosvt se diliget: tā ineffabilē iubilabit q̄tū de deo quē plus q̄ se diliget exultabit. Gaudiū enī erit ei intus /extra/ sursum/et deorsū gaudiū circūquaq̄. Cuiuslibet eorū erit gaudiū supra se de diuina visōe. Intra se de sui glorificatione. Infra se de suppliciorū infernalium euasione. Circa se de sanctorū āgelorū et hominum societate iocūdiissima. Extra se de mundi formositate gratissima: vbiq̄ gaudiū plenum erit. Augusti. Ibi nihil obest: nihil deest q̄ appetat̄. nihil intra quod fastidia. Ibi vita sine morte. iuuetus sine senectute. ibi lux sine tenebra. ibi gaudiū sine tristitia. ibi pax sine discordia. ibi voluntas sine iniuria. ibi merces sanctorū tam magna est q̄ nō potest mensurari. tā multa q̄ non pōt numerari. tam copiosa q̄ nō pōt finiri. tam p̄ciosa q̄ non potest estimari. Idem. Illud aut̄ q̄ p̄mittit deus fide nō capit̄. spe nō attingit̄. caritate nō cōphendit̄. desideria et vota trāscendit. acq̄ri pōt et estimari nō pōt. Ibi nihil q̄ amabit̄ deerit. ibi nihil desiderabit̄ q̄ nō asit. Prop̄ q̄ sicut scriptū ē isa. lii. Gaudiū et letitia inuenies in ea. .i. i sup̄na hierusalem. gratiarū actio et vox laudis. Et. lxxv. Ecce ego creo hierusalem exultationem ⁊ populum eius gaudiū. Notate verba. Hierusalē et populus eius tanta plenitudine

gaudii pfruens: ut nō solū dicant exultatiōe et gaudio reple
ri, uel etiā cumulari: sed magis esse ipsū gaudiū. q̄a gaudiū
oīno sup̄cedit in eis. Item. lxxvi. Letamini cū hierl̄m ⁊ ex
ultate cū ea. Om̄s qui diligitis eā gaudete cū ea gaudio vn̄
uersi: qui lugebatis sup̄ eā vt suggatis et repleamini abvber
p̄solatiōis eius: ut mulgeatis et delitiis affluatis ab oīmoda
gl̄a eius. Vñ bene et deuote loquēs ansel. de hoc gaudio ait
Cor humanū. cor indigens. cor expertū. erūnas/ imo obrutū
erumnis q̄tū gauderes si his oībus abundares. Interroga in
tima tua si capere p̄nt gaudiū suū de tanta beatitudine sua.
Sed certe si quis aliū quē oīno sicut teipsum diligeres: idem
gaudiū eandēq̄ beatitudinē haberet: duplicareſ gaudiū tuū
q̄a nō minus de illius bono q̄ de tuo gauderes. Si vero duo
uel tres uel multo plures idipsum haberet: tātū inde p̄ singlis q̄
tum p̄ teipso gauderes: si singulos sicut teipsum amares. Er
go in illa p̄fecta caritate innumerabiliū angelor̄ et hominū
vbi nullus minus diliget aliū q̄ seipsum: non aliter gaudebit
quisq̄ pro singulis q̄ p̄ seipso. Si ergo cor hominis vix capiet
gaudiū suū de tanto bono suo: quō capax erit tot et tantor̄
gaudior̄. Et vtiq̄ quantū quis diliget aliq̄: tantū de bono
illius gaudet. sicut in illa p̄fecta felicitate vnusquisq̄ sine cō
paratione deū q̄ se et omnes alios secum: Ita plus gaudebit
absq̄ dubitatione de felicitate dei q̄ de sua et oīum alior̄ se
cum. Sed si deum sic diligit tota mēte/ toto corde/ ut tñ tota
mens/ totū cor/ tota aīa nō sufficiat dignitati dilectiōis dei.
nec dignitati gaudior̄. Non ergo totū gaudium intrabit in
gentes: sed toti gaudentes intrabunt in gaudiū. Peto domi
ne medef̄ intus inde mens mea. loquaſ lingua mea. aruet il
lud cor meū. sermocineſ os meū. esuriat illud anima mea. si
tiat caro mea. desideret te tota substantia mea: donec intrez
in gaudiū domini dei mei. Predictę septē beatitudinis par
tes ad tres dotes aīe sup̄ius enumeratas p̄nt reduci. Nā sapi
entia ad primā dotē reducīſ. amicicia/ p̄cordia/ et gaudium
ad sc̄dam. honor/ potestas/ et securitas: ad tertiā.

Sermo. vi. de septē ptibus beatitu
dinis corporis: ptines §. xi. ¶ §. i.

ad suā felicitatē tardiores aut grauiores efficere deberēt: ni
 miꝫ eorꝫ ꝑfortiū potius abhorrerent q̄ appeterent. ¶ §. iiii.
 de fortitudine.

Tertia pars beatitudinis ad corpus ꝑtinē
 tis est fortitudo. ꝑstabit viribus q̄cunq; meruerūt āgelicis ci
 uibus sociari intantū ut nullatenus illis quicq; obistere vale
 at. uel si mouēdo quid aut euertēdo voluerint a statu suo qn
 ilico cedat. nec in eo q̄ dicimus maiori laborabūt conatu q̄
 nos mō in oculorꝫ motu. Neq; similitudo illa āgelorꝫ nostro ca
 dat ab aio quā adepturi sumus in futuro q̄tinus si in hac for
 titudine aut in his q̄ dicturi sumus. Exemplū aliud nō occur
 rit. uel ipsa ꝑ quā angelis adeq̄bimur ad ea cōprobāda ꝑfit.
 Sic igit̄ in quibus angelos valere ꝑstat nra nihilominus for
 titudovaleat. Neminē aut̄ qui dubitet puto existere angelos
 ea q̄volunt fungi fortitudine. Cū igit̄ siles eis fuerimus nūq̄
 imbecilliores illis erimus. In futuro igit̄ iustus sic fortis erit
 ut etiā si velit terrā cōmouere possit. Sed fortasse q̄reret ali
 quis. quid nobis tūc illa fortitudo ꝑstabit cū singulis tāta re
 uerētia ut ꝑueniētius nequeāt vbiq; dispositis nil mutandū.
 nil euertendū: nil standū sit in quo vires suas quis exercere
 possit. Qui hoc dicit attēdat. q̄ nō sp̄ oibus q̄ habemus et q̄
 nos nō ꝑarꝫ hre gaudemꝫ actiuitimur: verbi grā. Ipso visu ꝑo
 testate aliq̄ nōnullarꝫ scia rerꝫ. Sic et de multis aliis in hunc
 mod. Sic et tūc de q̄ agimꝫ fortitudine erit. Sola nāq; posses
 sio eiꝫ gta nob̄ erit. et exultatio grādis. licz ī actu nō sit nobis
 necessaria. Cūctis ut dictū ē in suo statu ꝑuenient aptat̄ hec
 eadē q̄stio si aut de velocitate aut de alia btitudis ꝑte mouer
 atur: hac solutōe si n̄ aptiorē lector inuenerit dissoluat. ¶ §.
 iiii. de libtate.

Quarta pars btitudis ad corpꝫ ꝑtinētis ē li
 btas. lib̄ ē q̄ cogi nō pōt ad ea q̄ nolit, nec ꝑhiberi pōt ab ea q̄
 velit. Sed q̄s in hacvita hāc libtate possit hre. q̄s nō quotidie
 patit̄ qd nollet. q̄s assequat omē qd vellet. In fuso aut̄ q̄cun
 q; āgelis assilabunt eorꝫ q̄ libtate necēcio assequēt. Itaq; sicut
 āglis nihil obstitit. nihil eos ipedirē. pōt v̄ ꝑstringē: qn ꝑuelle
 suo cūcta lib̄ime penetrēt. Ita n̄ erit obstac̄m qd nos retar
 det. nulla clausura q̄ nobis aliq̄tenus obstet. nō elementū qd
 nobis ad velle nostrū ꝑnū nō extet. Amplius dñicum cor
 pus cui corpora nostra paulus configuranda testatur clauso

Pars quinta.

sepulchro a mortuis resurrexit. Hoc etiā ad discipulos clau-
sis ianuis palpanđū introiuit: nobis quoq; in hoc future liber-
tatis documentū grande reliquit. In illa vita si bonus fuerit
uel paties qđ nolit: sed agere pmitteť qđcuq; voluerit. ¶ §. v.
de sanitate. ¶ Quinta pars beatitudinis ad corpus ptinent
est sanitas. Miserie vero infirmitas illa hō ab ortu suo care-
re: hanc aut incipit tolerare. Ex quo ei nascit primavox eius
indicat qđ patias. Mox nāq; incipit esurire/ sitire/ laceffere: su-
is in pānis sordescere. Hic cecus/ uel surd⁹/ mutus/ uel claud⁹
cardiacus/ uel scabiosus/ leprosus uel paliti⁹: aliove morbo
efficiť infirmus. qđ tñ eius infirmitas quibusdā medicamen-
tis leniri pōt: nō sūme infirmitati subiacet. Verū in futuro
sic sanus erit qđ nullatenus infirmabit: sed summa sanitate
fruet. De hac sanitate quid melius dici pōt qđ psal. canit.
Salus iustorū a dño. Verū de ista sanitate quā in futuro se-
culo habebimus qđ exemplū afferre queā: ut qđ sit intelligaf:
nō video. quia nil sanitatis qđ ei cōparare possim aut ego in
me aut aliquis in mortali corpore carne degens sensit in se.
In futuro aut absterget deus omnē lachrymā ab oculis san-
ctorū et iā nō erit amplius neq; luctus/ neq; clamor/ neq; ullus
dolor: qđ p̄ma transferūt et nō esurient neq; sitient āplius neq;
cadet sup illos sol nec ullus estus. qm̄ dextera sua deus teget
eos et brachio suo sancto defendet illos. Quid igit eis nocere
poterit quibus dextera dei tegmentū erit? Qualis autē sit
illa sanitas scio me nec meo nec alicuius sensu uel expimēto
accepisse. credere tñ licet et incūctanter astruere sanitatē vi-
te fuisse: ita iugē incōmutabilē ac inuolabilē fore ut ineffabili
quadā dulcedine totū hoīem repleat: et omē qđ alicuius i se
vicissitudinis et mutabilitatis et lesionis suspiciōnē ptende-
re queat: pcul arceat ac repellat. ¶ §. vi. de voluptate. ¶ Se-
xta pars beatitudinis ad corpus ptinētis est voluptas. hāc cū
in hac vita hoīes querūt nō nisi p anxietatē inuenire queūt.
Cūq; ad id puenerit qđ voluptatē putant: nō nisi laborādo eo
pfrui valent: quo si etiā imoderatius vsi fuerint rursū eis in
anxietatē puerit. Post hanc vero vitam aut in oīmōda vo-
luptate sunt: aut oīmōda replebunt anxietate. Sicut eni fer

regiam quae
cetero maluer
monent inuentur
pnerit illius se
ffu. Si tamen a
pupit tam in
s crebris ferrun
incedulle nec
eius coctus m
is fuerit. Quid d
zitor inter ista. E
liberare in illa v
monis inuicuat: et
crebri quadam
dū hunc manus
colle: exta: et
eius mirabili
erit hominere
terate domus
erunt ibi del
p non erunt
ne constitunt i
in ista ad vita
nones. Sed sui
illime: in qui
stia in locum
nobis et angelis
exone neq; mut
Quod aut in f
Remota enim
corruptibili
eum corrupti
trimonia v
ptione hum
corpus ad d
tria. quoni

rum ignitum quaq̄ sui parte p̄tinet ignem. sic in se boni voluptatem: mali vero sentient anxietatem. Hanc voluptatem neminem inuentum esse puto qui eam vt est senserit vel gustauerit: ut illius saporem vel habitudinem aliis declarare possit. Sit tamen ante mentis oculos (exempli causa) homo aliquis qui tam in ipis oculorum suorum pupillis q̄ et in singulis membris ferrum ignitum: et candens infixum habeat: ut nec medulle nec intestina: nec omnino quidquā in corpore eius cruciatus immanitate careat. uel eā leuius q̄ in oculis sentiat. Quid dicam angustia. Quis istum sane mentis estimet inter ista. Eodem modo: sed penitus contraria consideratione in illa vita futura delectatō quedā inestimabilis bonos inebriat: et inestimabili dulcedine sui totos eos innarrabili quadam exundantia faciabit. Quid dixi totos oculi/aures/manus/os/nares/guttur/cor/iecur/pulmo/ossa/medulle/exta: etiam ipa et cuncta sigillatim et singula membra eorum mirabilis delectatōnis et dulcedinis sensu replebuntur: ut homo vere totus torrente voluptatis dei potes: et ab ubertate domus eius inebrietur. ¶ **Paraḡphus septimus:** q̄ non erunt ibi delectatōnes carnales. ¶ **Hoc aut̄ aduertendū est** q̄ non erunt ibi delectationes carnales / siue delectatōnes que consistunt in usu corporaliū ciborum et uenerereorum. quoniam ista ad vitam animalē p̄tinent: et sunt nobis brutisq̄ communes. Sed sunt ibi delectationes altissime/purissime: et nobilissime: in quibus cum angelis/sanctis cōmunicamus que p̄sistit in iocundissima dei uisione et suauiissima fruitione q̄ nobis et angelis est cōmunis. Vnde math. xxii. In resurrectione neq̄ nubent neq̄ nubentur: sed sunt sicut angeli dei. Quod aut̄ in futuro seculo non utant̄ cibus et uenerereis patet. Remota enim vita corruptibili: necesse ē remoueri illa que corruptibilivite deseruiūt. Manifestū est autem q̄ usus istorum corruptibilivite deseruiit. Sumunt enī cibi vel p̄pter nutrimentū vt vitetur corruptio: que possit accidere ex corruptione humidi naturalis. uel p̄pter augmentū: ut perueniat corpus ad debitā quantitātē. Sed neutrum istorum erit in patria. quoniā oēs erunt incorruptibiles et oēs indebita quan-

ins clau
tambet
miserit
u. (y.
s p̄m̄t
r suo car
uox mus
refere in
el claud
e morbo
scamen
futuro
anitate
canti.
turo se
elligat:
tego in
t in se
lis san
p̄ villul
is neq̄
teget.
s noce
autē sit
imieto
ate vi
tabili
us. V. l.
pende
Se
biatio
quati
ra de
ū no
cibi
dicit

Pars quinta.

titate corporum resurgent. sicut dictum est supra. ergo usus ciborum non erit ibi. Similiter comixtio maris et femie corruptibili vite deseruit. Ordinatur enim ad generationem ut per eam preseruetur in specie. quod non potest in individuo preseruari. Cum igitur omnes homines in futuro sint incorruptibiles: nulla erit tunc hominum generatio. Si autem dicas quod tunc erit usus ciborum et venereorum: non propter preservationem vel propter augmentum corporis: nec propter preservationem speciei vel multiplicationem hominum sed solum propter delectationem quam in illis actibus existit: ne desit aliqua delectatio hominibus in ultima remuneratione. Patet hoc inconuenienter et irrationabiliter esse dictum. quia constat quod illa vita beata ordinatior erit quam presentis vita. In hac autem vita inordinatum et vitiosum est si quis utatur homini cibis et venereis: propter solam delectationem et non propter necessitatem sustentandi corporis vel procreandi plures. Nam delectationes que sunt in predictis actionibus: non sunt fines actionum: sed magis econuerso. Est ergo ordo propter et indecens si operationes propter solas delectationes exercentur. Nullo igitur modo hoc ponendum est in beatis quorum vita ordinatissima debet esse. ¶ **§. viii.** in quo excluduntur errores quidam. ¶ **P**er hoc autem excluditur error iudeorum et sarracenorum qui ponunt et estimant quod homines post resurrectionem cibis et venereis utentur: sicut et nunc. quos etiam quidam christiani heretici sunt secuti: ponentes regnum christi futurum in terris terrenum decem mille annis. In quo spacio temporis dicunt eos qui tunc surrexerit immoderatis sine cibis et venereis vacaturos. In quibus cibus sit tantus et potus ut non solum nullam modestiam teneant: sed modum quoque ipsius credulitatis excedunt. Sed ista nullomodo nisi a carnalibus credi possunt: qui sola carnalia sapiunt: et spiritualia et eterna minime gustauerunt. ¶ **P**aragraphus. ix. ubi agitur in contrarium. ¶ **S**unt autem aliqua que huic opinioni suffragari videntur. Primo quidem. quia adam in statu innocentie vitam habuit immortalis. et tamen si stetit et cibis et venereis usus esset. cum illi dictum sit: de omni ligno paradisi comede. Et crescite et multiplicamini etc. Item christus post resurrectionem legitur comedisse. luce ultimo. Cum

elocisset coram
anni. dicit petro
et dicit eum
cibus preseruat
nus cum eo post
quod sic. Sum e
za que ciborum vi
taro. Dicitur enim
monet hoc conu
te. Et quod hoc intelli
ter et hoc quod se
paterem. et aufer
re. Item sic. lxxv. E
et dicit meo biden
et futurum
eo celum noui
te. lxxvi. Non bi
lum illum. cum
re meo. Et luce.
pater meus reg
in in regno meo
et hominis quo
et effertens fruct
pulo eius. Et d
nomi velu et u
nis. ceteri mort
anni. Ex predicto
maxi videt. ¶
omnia sane inte
primo obicit d
fectione quam
cta humana n
huic inchoata
ris hiam pro
multiplicatio
resurrectione

māducaſſet coram diſcipulis ſumens reliquias dedit eis. Et actuū .x. dicit petrus hunc ſcilicet ieſum. deus ſuſcitauit tertia die et dedit eum manifeſtū fieri nō omni populo: ſed te ſubus preordinatis a deo: nobis qui manducauimus et bibimus cum eo poſtq̄ reſurrexit. Item actuū p̄mo. conueſcens p̄ cepit eis r̄c. Sunt etiam auctoritates multe in ſcriptura ſacra que ciborum uſus videtur nobis p̄mittere in illo ſtatu futuro. Dicitur enim iſa. xxv. Faciet dñs omnibus populis in monte hoc conuiuuiū pinguiū medullatoꝝ vindemie defecate. Et q̄ hoc intelligi debeat de ſtatu poſt reſurrectionem: patet ex hoc quod ſequitur. Et precipitabit deus mortē in ſempiternum. et auferet dominus omnē lachrymā ab omni facie. Item iſa. lxxv. Ecce ſerui mei comedent et vos eſuriētis. ecce ſerui mei bibent et vos ſitietis r̄c. Et q̄ hoc referendum ſit ad ſtatum futurum: patz ex hoc quod poſtea ſubditur. Ecce creō celum nouū et terram nouam. Item dominus dicit mathei. xxvi. Non bibam amodo ex hoc genimine vitis uſq̄ in diem illum. cum illud bibam uobiscum nouum in regno patris mei. Et luce. xxii. Ego diſpono uobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus regnum: ut edatis et bibatis ſuper menſā meam in regno meo. Item apocali. xxi. dicitur: q̄ ex utraq̄ parte fluminis quod erit in ciuitate ſanctorum: erit lignum uite afferens fructus duodecim per ſingulos meſes. Et. xx. capitulo eiufdē dicitur. Vidi animas decollatoꝝ p̄pter testimoniū ieſu et uixerunt et regnauerūt cum chriſto mille anni: ceteri mortuorū non uixerūt donec p̄ſummarent̄ mille anni. Ex p̄dictis omnibus p̄dictoꝝ hereticoꝝ opinio confirmari uideſ. ¶ **S.** x. in quo ſoluentur obiectiones. ¶ Sed hec omnia ſane intelligentibus non eſt difficile ſoluere. Quod ei primo obicit̄ de adā nullā habet efficaciam. adam nanq̄ p̄fectionē quandam habuit perſonale. nondū tamen erat p̄fecta humana natura multiplicatōe hūani generis: nondū ad huc inchoata. Inſtitutus ergo fuit q̄dā in tali p̄fectiōe q̄ generis hūani p̄ncipio cōpetebat. et ideo oportuit q̄ generaret ad multiplicatōe hūani generis. Et p̄ ſeq̄ns q̄ cibus utereſ. Poſt reſurrectionē autē natura hūana totalr̄ erit p̄fecta: electorū

Pars quinta.

numero iam cōpleto. Et ideo generatio tūc nō erit nec vsus etiā alimēti: ppter qđ et alia erit immortalitas resurgentium et alia que fuit in adā. Resurgentes enī sic erūt imortales vt mori nō possint: nec eorū aliquid possit resolui. Adā autē sic fuit immortalis ut possēt nō mori: si nō peccasset. et possz mori si peccasset. Eius autē mortalitas sic poterat pseruari/nō qđ nihil resolveret ab eius corpore: sed ut ptra resolutionē humidi naturalis subueniri possēt p ciborū necessariā sumptōnem: ne corpus eius ad corruptionē veniret. Quod autē obiicitur de christo qui post resurrectionē comedit nō ppter necessitatē: sed ad demonstrandū sue resurrectionis veritatem. Cibus autē ille que sumpsit nō fuit pversus in carnē eius: sed in pīacentē materiā resolutus. Hec autē comedēdi causa non erit in resurrectione cōmuni. Auctoritates vero q vident p mittere ciborū vsū post resurrectionē: spūaliter intelligende sunt. Nā scriptura diuina paruitati nostre intelligētie condescendens: pponit nobis spūalia sub similitudine sensibilibus: ut animus noster sensibilibus assuetus ex his q nouit surgat ad incognita q nō nouit: ut p hoc q sit nota diligere discat et incognita amare. Et p hūc modū delectatio q p̄sistit ī cognitio ne sapie et assūptio veritatis intelligibilis in intellectū nostrū p̄sueuit p vsū ciborū in sacra pagina designari. scđm illō puer. ix. qđ de sapia dicif. Miscuit vinū et posuit mensā suā et insipiētibus locuta est: venite et comedite panē meū et bibite vinū qđ miscui vobis. Et ecclī. xv. Cibauit eū pane vite et intellectus et aq sapie salutaris potauit illū. De ipsa etiā sapientia dicif puer. xii. Lignū vite est his q apprehenderūt eā. Auctoritates igit allegatē nō cogūt nos dicere q sci post resurrectionē cibis vtant. hoc tñ qđ positū est de verbis dñi mathei. xxvi. pōt intelligi ut referat ad hoc q ipse cū discipulis suis post resurrectionē suā comedit et bibit. nouū quidē vinū. i. nouo mō. sed nō ppter necessitatē s3 ad sue resurrectionis demonstrationē. Et dicit in regno patris mei. quia in resurrectione christi regnū immortalitatis demonstrari cepit. Qđ autē dicif in apo. de mille annis. dic q p mille annos intelligitur totū tps ecclie in quo martyres regnāt cū christo ⁊ alii

acti tam in piti
p qđ ad aias. m
vmanifestū est q
obus neq vener
coras actue cellat
resepere ad alia
p comparo ptem
haz. x. Optima pa
tem. (x. xi. de
ad corpus p̄sistis
ficta ⁊ p̄sistit. tūc
es corpus habere
Nā si eas haberet ⁊
p̄ p̄sistit. ac lor
tūc est. q̄alib
p̄sistit. cū m
p̄sistit. futuro l
rege longa et
ma sanitas. q
io. Aug. Vac
us. amabimus
Nā quis ali
nullus est finis.
d illud regnū
us dicitur et
idete paratū v
trudans parte
tes corporis su
claritate. fortu
libertas et vol
nūcupat. Hec
Ierimus enim

sancti tam in pñti ecclā q̄ regnū dei dicūt: q̄ etiā in celesti pa-
tria q̄tū ad aīas . millenarius enī p̄fectionē significat. Sic er-
go manifestū est q̄ scī post resurrectionē nō vacabāt cibis et
potibus neq̄ venereis actibus. Ex quo sequit̄ q̄ om̄s occupa-
tiones actiue cessabūt q̄ vident̄ ordinari ad vsū ciborū et ve-
nereorū: et ad alia q̄ corruptibilivite sunt necessaria. Sola er-
go occupatio p̄templatiue vite remanebit. Inde est q̄ dicitur
luce. x. **Optimā partē elegit sibi maria q̄ nō auferet ab ea in**

eternū. ¶ **§. xi. de longeuitate** ¶ **Septima pars beatitudinis**
ad corpus p̄tinētis: est longeuitas. hec corporis beatitudinē p̄-
ficit et p̄sumat. tūc enī primū om̄s p̄dictas beatitudinis par-
tes corpus habere pōt: cū ea sine amissione retinere valeat.
Nā si eas haberet et tñ moriēdo amitteret: qd sibi eas habu-
isse p̄desset. ac longeuitatē p̄fectā habere nō pōt q̄ aliqñ mo-
riturus est. q̄tūlibet enī diutius viuat somniū esse sibi videt̄
om̄e qd̄ vixit cū morit̄. nō ergo longeuitatē hō hic habet qui
aliqñ moriēdo necessitatē inuitabilē habet. sed q̄ nūc bñ vi-
xerit: in futuro longeuitatē habebit. quia viuēt q̄tū et deus.
Si ergo longa et salubris vita diligit̄: ibi est eternitas sana ⁊
eterna sanitas. quia iusti in p̄petuū viuēt et salus iustorum a
dño. Aug. Vacabimus et videbimus. videbimus. et amabi-
mus. amabimus et laudabimus. Ecce quid erit in fine sine fi-
ne. Nā quis alius noster est finis nisi puenire ad regnū cuius
nullus est finis. Nā scriptū est luc. i. Regni eius nō erit finis
Ad illud regnū eterne beatitudinis nos p̄ducatur q̄ fidelibus
suis dicturus est in iudicio. Venite bñdicti patris mei: pos-
sidede paratū vobis regnū a p̄stitutione mūdi. Iste septē bea-
titudinis partes ab āselmo p̄dicto reducunt̄ ad quattuor do-
tes corporis sup̄ius assignatas. Nā pulchritudo reducit̄ ad
claritatē. fortitudo/sanitas/longeuitas: ad impassibilitatē.
libertas et voluptas: ad subtilitatē. agilitas autē pp̄rio noīe
nūcupat̄. Hec sunt. xiiii. partes beatitudinis quas beatus an-
selmus enumerat licet nō eodē ordīe p̄sequat̄.

¶ **Sermones de quattuor no-**
uissimis finem habent.

n.iii.

BVbrice huius tractatus sermonū q̄ttuor nouissimorū
qui in q̄nq; ptes diuidit̄ p̄ncipales. In p̄ma pte q̄ subdi
uidit̄ in p̄hemii et tractatū sapiēs oñdit̄ excludendā esse ne
gligētīā agēdorū. In sc̄do hortat̄ ad puidētīā futurorū. In ter
tio p̄ponit̄ p̄siderationē iudicii extremi. In q̄rta tractat̄ acer
bitatē penasq; inferni. In q̄nta et vltima debitorū p̄mio finali

Prohemii p̄tinens vnū tm̄ sermonē.

Sermo p̄hemialis de meōria nouissiorū p̄tinēs pag. duos
Para. i. triplex incōmodū incurrimus p̄ pctm̄.
para. ii. triplex remediū p̄tra triplex incōmodū.

Tractatus p̄tinens sermones tres.

Sermo p̄mus de genere et specie nostre actōis
id est quid opandū ē p̄tinens para. q̄ttuor.

para. i. opera nostra debent esse opera penitētie.
para. ii. opa nostra debent esse opa mie.
para. iii. opa nostra debent esse opa sapientie.
para. iiii. opa nostra debent esse opa patientie.

Sermo. ii. de fructu et fine nostre intentionis

id est quare opandū est p̄tinens para. iiii.
para. i. opandū est p̄pter piculā p̄cauenda.
para. ii. opandū est p̄pter merita cumulanda.
para. iii. opandū est p̄pter delectationē internā.
para. iiii. opandū est p̄pter retributionē eternā.

Sermo. iii. de modo et ordine executionis. i.

qualiter opandū est p̄tinens para. quattuor.
para. i. inchoare debemus celeriter.
para. ii. laborare debemus fideliter.
para. iii. p̄tinuare debemus viriliter.
para. iiii. p̄summāre debemus humiliter.

Sc̄da pars p̄tinens sermones. xiiii.

Sermo p̄mus de distinctione nouissimorum
continens paragraphos quattuor.

para. i. tenere debemus locum nouissimū.
para. ii. precauere debemus tempus nouissimū.
para. iii. p̄uidere debemus finē nouissimū.
para. iiii. cogitare debemus quadruple esse nouissimū.

De morte nature sermões sex gbus p̄mittit̄ de morte multiplici distinctio generalis.

Sermo p̄mus de mortis suã p̄tinens para. iiii.

para. i. mortis sententia est generalis.

para. ii. mortis sententia est rationalis.

para. iii. mortis sententia est medicinalis.

para. iiii. mortis sententia est irrevocabilis.

Sermo. ii. de mortis angustia p̄tinens para. tres.

para. i. mortis angustia ostendit̄ ex amore v̄nionis.

para. ii. mortis angustia ostendit̄ ex dolore passionis.

para. iii. mortis angustia ostendit̄ ex terrore desperationis.

Sermo. iii. de mortis p̄ntia p̄tinens paragra. iiii.

para. i. mors est horis singulis meditanda.

para. ii. mors est locis omnibus expectanda.

para. iii. mors est mentibus cunctis formidanda.

para. iiii. mors est modis omnibus toleranda.

Sermo. iiii. de morientiū differentia p̄tinens paragra. tres.

para. i. impii moriuntur cum angustia.

para. ii. iusti moriuntur cum fiducia.

para. iii. perfecti moriuntur cum letitia.

Sermo quintus: mors quor̄ est desiderãda p̄tinens para. iiii.

para. i. iusti mortẽ desiderant p̄pter timorẽ transgressionis.

para. ii. iusti mortẽ desiderant p̄pter dolorẽ afflictionis.

para. iii. iusti mortẽ desiderant p̄pter feruorẽ emulationis.

para. iiii. iusti mortẽ desiderant p̄pter dulcorẽ p̄gustatiõis.

Sermo sextus de morte subita p̄tinens para. xii.

para. i. mors subita infligit̄ p̄pter peccatũ inobedientie.

para. ii. mors subita infligitur p̄pter peccatũ murmuratiõis et impatientie.

para. iii. mors subita infligit̄ p̄pter peccatũ irreuerentie.

para. iiii. mors subita infligit̄ p̄pter peccatũ seditiõis.

para. v. mors subita infligit̄ p̄pter peccatũ impie opp̄sitiõis.

para. vi. mors subita infligitur p̄pter peccatum effrenate luxurie.

para. vii. mors subita infligit̄ p̄pter voti transgressionẽ.

para. viii. mors subita infligit̄ p̄pter peccatũ blasphemie.

n. iiii.

12. 95.

13.

11.

22.

23.

29.

Para. ix. mors subita infligit ppter desperationē.
Para. x. mors subita infligit ppter pctm̄ pusillani. et sōnolētie
Para. xi. q̄re mors subita q̄q̄ infligit iustis.
Para. xii. si mors subita iustis infligit nō ē de eorū salute de
sperandum.

28

De morte gr̄e sermō vnicus p̄tinens para. ix.
fm̄ q̄ sunt. ix. gradus et effectus amoris.

Para. i. in p̄mo ḡdu sp̄ualiter moriturus infirmat et dolet.
Para. ii. in sc̄do ḡdu mort̄ gr̄e dolor augmentat et languet.
Para. iii. in tertio ḡdu mortis gr̄e languor vigorat et pallet
Para. iiii. in q̄rto ḡdu mortis gr̄e motus destituit.
Para. v. in q̄nto gradu mortis gr̄e sensus obtundit.
Para. vi. in. vi. ḡdu mort̄ gr̄e nexus corporis et aie dissoluit.
Para. vii. in. vii. ḡdu mortis gr̄e sp̄s egredit.
Para. viii. in. viii. ḡdu mortis gr̄e corpus mortuū sepelitur.
Para. ix. in. ix. ḡdu mortis gr̄e corpus sepultū resoluit.

31

De morte culpe sermones tres.

Sermō primus de spiritualis mortis p̄gressi
bus continens paragraphos tres.

Para. p̄mus: mors culpe p̄sistit q̄q̄ in corde.
Para. ii. mors culpe q̄q̄ consistit in ore.
Para. iii. mors culpe consistit q̄q̄ in opere.

31

Sermō sc̄dus de moriendi modis q̄ plurimis.
continens paragraphos septem.

para. p̄mus quidā suspendunt in altū p̄ sup̄biā.
para. ii. quidā toxicant p̄ inuidiā.
para. iii. quidā gladio trucidant p̄ iracundiā.
para. iiii. quidā submergunt p̄ auariciā.
para. v. quidā cruci affigunt p̄ accidiam.
para. vi. quidā viui sepeliunt p̄ ingluuiē.
para. vii. quidā incendunt per luxuriā.

36

Sermō. iii. de signis mortē mōstrantibus p̄ti
nens para. xii. sc̄dm̄ q̄ sunt. xii. signa mortis.

para. i. p̄mū signū mortis est gustus infectio.
para. ii. sc̄dm̄ signū mortis est digestiue defectio.
para. iii. tertium signū mortis est vultus imutatio.

para. i. quarta f
a. v. p̄mū sig
a. vi. sextū sig
a. vii. septimū
a. viii. octauū
a. ix. nonū sig
a. x. decimū fi
a. xi. vndecim
a. xii. duodec
De n
sermo p
sentia co
a. i. multipl
a. ii. aie purg
a. iii. vbi lit
Sermō.
a. i. pena d
a. ii. pena se
a. iii. pena
a. iiii. inge
a. v. no
a. vi. de e
Ser
tori
men
para. i. m
para. ii. m
retardante
para. iii. n
para. iiii. n
p̄it ad ne
para. v. r
cepta b
para. v
para. v

59 . .

para. iiii. quartū signū mortis est pulsus deordinatio.
para. v. quintū signū mortis est inquietus somnus.
para. vi. sextū signū mortis est sudor inordinatus.
para. vii. septimū signū mortis est fetoris exalatio.
para. viii. octauū signū mortis est locutionis amissio.
para. ix. nonū signū mortis est meōrie obtusio.
para. x. decimū signū mortis est motus cessatio.
para. xi. vndecimū signū mortis est qñ deficit alitus.
para. xii. duodecimū signū mortis est qñ deficit tactus.

De mortuis in purgatorio smōes tres.

Sermo primus de purgatorio q̄tū ad sui exi-
stentiā continens paragraphos. iiii.

para. i. multiplex p̄batio q̄ purgatoriu sit.
para. ii. aie purgate statim transferunt ad celū.
para. iii. vbi sit purgatoriu.

Sermo. ii. de penis purgatorii p̄tinēs para. v.

para. i. pena dāni q̄ est in purgatorio est grauissima.
para. ii. pena sensus est grauissima rōe instrumēti affligētis.
para. iii. pena sensus est grauissima ratione dei penas huius
modi infligentis.
para. iiii. nō om̄s equaliter puniunt.
para. v. de exhortatiōe salubri.

Sermo tertius de cōpassione ad aīas in purga-
torio existētes hāda ⁊ adiutorio ipendēdo: p̄ti-
mens paragra. x.

para. i. miserandū est aīabus quia durissime cruciant.
para. ii. miserandū est aniabus quia a dei visione diutissime
retardantur.
para. iii. miserandū est aiabus q̄a non p̄nt opari meritoria.
para. iiii. miserandū est aniabus quia q̄tū est de lege cōi non
p̄nt ad nos venire ad petendū suffragia.
para. v. miserandū est animabus quia ad hoc nos obligāt su
scepta beneficia.
para. vi. ad misandū aniabus mouere d̄z n̄ra in fuco idigētia
para. vii. iuuari p̄nt aie p̄ orōnū suffragia.
para. viii. iuuari p̄nt aie per oblationū sacrificia.

Para. ix. iuuari possūt anime p afflictiua ieiunia.
Para. x. iuuari possūt anime p elemosinarū subsidia.

fol. 89.

Tercia pars continens sermones. ix.

Sermo. i. de tribulatōe q̄ erit tpe antichristi: ptinēs §. x.

Para. i. continuant̄ dicta dicendis.

Para. ii. de ortu antichristi. 29.

Para. iii. de vita antichristi. 29.

Para. iiiii. antichristus seducet hoies callida psuasiōe. 26.

Para. v. antichristus seducet homines donoz largitiōe.

Para. vi. antichristus seducet hoies tormētōz inflictiōe.

Para. vii. antichristus seducet hoies miraculoz opatiōe.

Para. viii. de pseudo apostolis antichristi.

Para. ix. de enoch et helia.

Para. x. de interitu antichristi.

Sermo sc̄bus de psūmatiōe mūdi: ptinens §. xi. 29.

Para. i. psūmatiōe seculi p̄cedet sathane solutio.

Para. ii. psūmatiōe seculi p̄cedet caritatis infrigidatio.

para. iii. psūmatiōe seculi p̄cedet iniquitatis multiplicatio

para. iiiii. in vniuerso fiet cōmotio.

para. v. cōmotio erit in demonibus.

para. vi. cōmotio erit in hominibus.

para. viii. cōmotio erit in elementis oibus.

para. ix. cōmotio erit in beatis spiritibus.

para. x. quindecim signa hieronymus enumerat.

para. xi. de mundi purgatione.

Sermo tertius de resurrectione generali: ptinēs §. v. 29.

para. i. q̄ futura sit resurrectio.

para. ii. vnusquisq̄ resurget idem numero.

para. iii. resurgent in p̄fecta etate.

para. iiiii. omnes resurgent immortales.

para. v. non omnes erunt impassibiles.

De iuditio sermones quinque. 76.

Sermo. i. de q̄busdā circūstantiis iudicii: cōtinens §. v.

para. primus q̄ iudicium est futurum.

para. ii. in qua forma christus iudicabit.

para. iii. de occurſu iuſtorꝝ et impiorꝝ ipſi iudici.

para. iiii. de loco iudicii.

para. v. de quattuor ordinibus qui erunt in iudicio.

Sermo. ii. de iudicadōꝝ pemptoria citatiōe p̄tinēs pa. v. 98.

para. i. citatio mortuorꝝ ad iudiciũ erit generalis.

para. ii. citatio ad iudiciũ erit terribilis p̄t̄ ſubitã vocatōem

pa. iii. citatiō ad iudi. erit tribilior p̄t̄ pctōꝝ oĩz recordatōeꝝ

pa. 4. cit. ad iud̄ erit tribiſſia p̄t̄ n̄citatē p̄p̄edi corã iudice

pa. v. iudex idē incōmutabilis manēs n̄ eod̄o videb̄r ab oibꝝ

Sermo. iii. de meritorꝝ diſcuſſiōe p̄tinens para. viii. 79.

para. i. de iudicis dominatione.

para. ii. de citatorum congregatione.

para. iii. de congregatorum diſtinctione.

para. iiii. de meritorum diſcuſſione.

para. v. de diſcuſſorum publicatione.

para. vi. de publicatorum atteſtatione.

para. vii. de atteſtatorum obiurgatione.

para. viii. q̄re ibi ſola opa m̄ie memorant̄.

Sermo quãrtus de ſnie platiōe p̄tinens para. viii. 62.

para. p̄mus de ſanctorum commendatione.

para. ii. de commendatorum inuitatione.

para. iii. de inuitatorum inueſtitione.

para. iiii. de inueſtitorum poſſeſſione.

para. v. de impiorum exprobratione.

para. vi. de exprobratorum condemnatione.

para. vii. de admiratiua exclamatione.

para. viii. de ſalubri exhortatione.

Sermo. v. de plate ſnie executiōe p̄tinens para. iii. 64.

para. i. executio velox ſine dilatione.

para. ii. ratio ordinis in p̄ſecutione.

para. iii. comparatio pene ſenſus ad penam damni que illarum ſit grauior in afflictione.

Sermo. ix. de ſtatu mundi poſt iudiciũ p̄tinens para. iiii. 66.

para. i. poſt iudiciũ ceſſabit ois generatio et corruptio.

para. ii. que creature manebũt poſt iudicium et que non.

67.
Paragraphus. iiii. de inuouatione mūdi.

Paragra. iiii. de specie mundi inuouati.

Quarta pars: continens sermones. v.

Sermo. i. de penarū infernalium diuersitate: continens §. xxiii

Paragra. i. vtile est de penis infernalibus meditari.

Para. ii. diuersitas penarū numerari non potest.

Para. iii. enumerant aliquę pene pauca de multis.

Para. iii. de ardore specialiter.

Paragra. v. de ardore/ frigore/ et fetore.

Para. vi. de ardore et fetore.

Para. vii. de ardore/ fetore et fumo.

Para. viii. de ardore/ fetore et tempestate.

Para. ix. de tenebris. Para. x. de egestate famis.

para. xi. de ariditate sitis.

para. xii. de gemitu et fletu.

para. xiii. de attritōe verberū.

para. xiiii. de torfiōib?.

para. xv. de amaritudine.

para. xvi. de turpitudine.

para. xvii. de imbecillitate.

para. xviii. de infirmitate.

para. xix. de seruitute.

para. xx. de ira.

para. xxi. de odio.

para. xxii. de discordia.

para. xxiii. de desolatione.

11.
Sermo. ii. de acerbitate penarū infernalium: continens paragraphos quattuor.

para. i. pene infernales acerbissime sūt in sūmo acerbitatis

para. ii. pene infernales sunt sine interpollatione.

para. iii. pene infernales sunt sine mitigatione.

para. iiii. infernus interior erit acerbior omnibus penis exterioribus.

12.
Sermo. iiii. de eternitate penarū infernalium: continens §. vi

paragra. i. de penarū eternitate.

para. ii. de quadruplici genere tenebrarū.

para. iii. quomodo ordo sit in inferno/ et quomodo non.

para. iiii. de horrore multiplici.

para. v. de damnatorū desperatione.

para. vi. de salubri exhortatione.

Sermo. iiii.
Continens
paragra. primus
ales non debent
paragra. ii. de fo
fuerbas in fun
paragra. iii. q
licia
contra condi
paragra. iiii. de et
paragra. v. de rōn
paragra. vi. de ali
paragra. vii. de pen
paragra. viii. de
mitatis penarū
Sermo. v.
tres scdm
paragra. primus
paragra. ii. de vi
paragra. iiii. de
Sermo primus
para. i. de intro
para. ii. de ptem
para. iii. de debi
tu beatitudinis
para. iiii. qualis
Sermo. ii. de t
para. i. primus de
para. ii. de illi
para. iii. de dot
Sermo. iii. de
para. i. de prim
para. ii. de
para. iii. de ter
Sermo. iiii. c
para. i. de murt

obtinens

Sermo. iiii. de acerbitate et eternitate penarū.
conticens paragrafos. viii.

17.

- Paragra. primus de rōnibus quibus pbari videt̄ q̄ pene infernales non debent esse acerbe in summo.
- Paragra. ii. de solutione rationū p̄bantiū penas inferni nō esse acervas in summo.
- Paragra. iii. q̄ licet pene infernales sint acerbissime: puniūt tamen citra condignū.
- Paragra. iiii. de eternitate penarū.
- Paragra. v. de rōne p̄bante penas nō esse eternas.
- Paragra. vi. de alia rōne p̄bante penas nō esse eternas.
- Parag. vii. q̄re pene infernales sint eterne.
- Paragra. viii. de exemplis manucentibus in cognitionē eternitatis penarū.

Sermo. v. de reuelationibus continens para.
tres scdm̄ q̄ tres sunt reuelationes.

M.

- Paragra. p̄mus de visione cuiusdā anglici.
- Paragra. ii. de visione tundali.
- Paragra. iii. de visione caroli calui.

Sz.

Quinta pars p̄tinens sermōes. vi.

- Sermo p̄mus de b̄titudine in generali p̄tinēs paragra. iiii.**
- Para. i. de introductiōe scōrū in ḡham et de ipsa in generali
- Para. ii. de p̄templatione beatitudinis.
- Para. iii. de debilitate et defectu humane cognitionis respectu beatitudinis.
- Para. iiii. qualiter deueniat hō in cognitionē beatitudinis.

S3.

- Sermo. ii. de b̄titudine i sp̄ali seu de dotibus p̄tinēs pa. iiii.**
- Para. primus de duplici beatitudine.
- Para. ii. de distinctiōe dotū. quia alie sunt aie alie corporis.
- Para. iii. de dotibus anime in generali.

Sy.

- Sermo. iii. de dotibus aie in sp̄ali p̄tinēs paragra. iiii.**
- Para. i. de prima dote que est diuina visio.
- Paragra. ii. de secunda que est fructio.
- Para. iii. de tertia que est secunda tentio.

So.

- Sermo. iiii. de dotibus corporis p̄tinens para. v.**
- Para. i. de numero et sufficientia dotū corporis.

Ss.

Para. ii. de rōe et origine p̄me dotis q̄ est claritas.
Para. iii. de origine sc̄be dotis q̄ est agilitas.
Para.iiii. de origine tertie dotis q̄ est impassibilitas.
Para. v. de origine quarte dotis que est sp̄ualitas.

Sermo quintus de septem partibus beatitudinis ad animā ptinentis p̄tinens para. viii.

90.
Para. i. de. xiiii. ptibus beatitudinis. vii. aie et. vii. corporis
Para. ii. de p̄ma parte beatitudinis aie q̄ est sapiētia.
Para. iii. de sc̄da parte beatitudinis aie q̄ est amicitia .
Para.iiii. de tertia parte beatitudinis aie q̄ est p̄cordia.
Para. v. de quarta parte beatitudinis aie q̄ est honor.
Para. vi. de quinta parte beatitudinis aie q̄ est potentia.
Para. vii. de sexta parte beatitudinis aie q̄ est securitas.
Para. viii. de septima parte beatitudinis aie q̄ est gaudium.

Sermo sextus de septem partibus beatitudinis corporis continens paragrafos. xi.

93.
Para. i. de p̄ma parte beatitudinis corpis q̄ est pulchritudo.
Para. ii. de sc̄da parte beatitudinis corporis q̄ est agilitas.
Para. iii. de tertia parte beatitudinis corporis q̄ est fortitudo.
Para.iiii. de quarta parte beatitudinis corporis q̄ est libertas
Para. v. de q̄nta parte beatitudinis corporis q̄ est sanitas.
Para. vi. de sexta parte beatitudinis corporis q̄ est voluptas
Para. vii. q̄ non erit ibi voluptas carnalis.
Para. viii. de exclusione erroꝝ quorundā.
Para. ix. de obiectionibus in p̄trariū.
Para. x. de solutione obiectionū.
Para. xi. de septima parte beatitudinis corpis q̄ est lōgeuitas.

Expliciant rubrice.

Handwritten signature or scribble

Time Denm

Mendax hoc dicitur, ut cum vera dixerit, ei o credat

Vallis Vinj Petri

Vulgi

Christenbägle

In Omnibus operibus tuis memorare novissima
tua et in aeternum non peccabis

Dinesne prisco natus ab Inacho

Nil interest, an pauper, et infima

De gente, sub Dio moreris

Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur: omnium

Versat vna, serius, ocyus

Sors excitura, et nos in aeternum

Exitum impositura cymba

Corpora debent moestis exanguia bustis:

Et fugiant struatos nomen honosque rogos.

Corpora Verberant, nec quod sumimus, sumusne
Cras erimus . . .

Nam quid ~~de~~ longa dies homini, nisi longa dolorum
Colluvies? longi patientia caecis, aetas
Longior est: cursus vitae labyrinthus, in ipsum
Ex utero ingredimur, per limina mortis abimus.

omnis de vivamus opus est discedere rebus,

Et vita migrare quae quia vita dolorum

est pelagus, fons curarum, sentina laborum

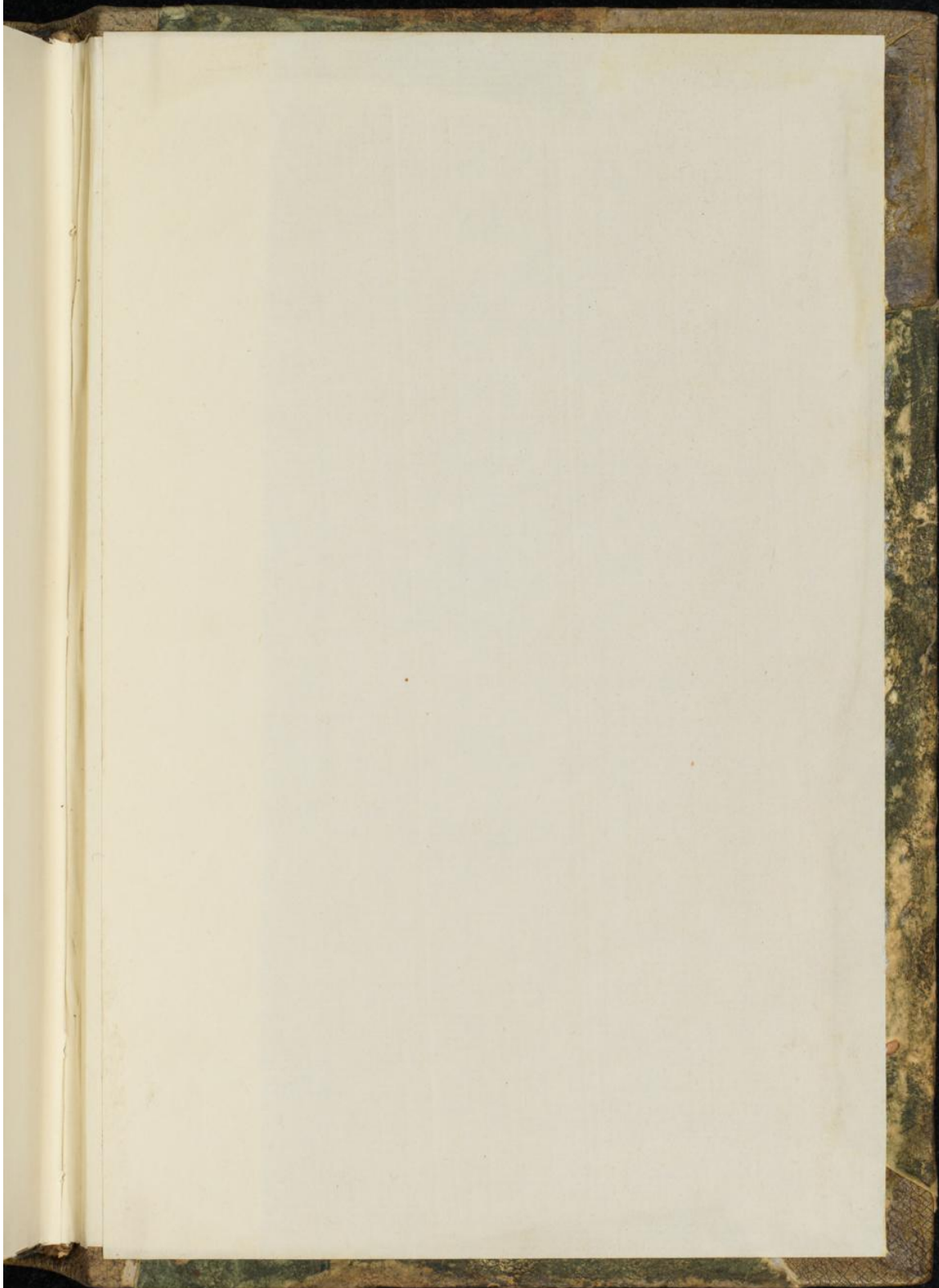
Sed vicio caeci propter

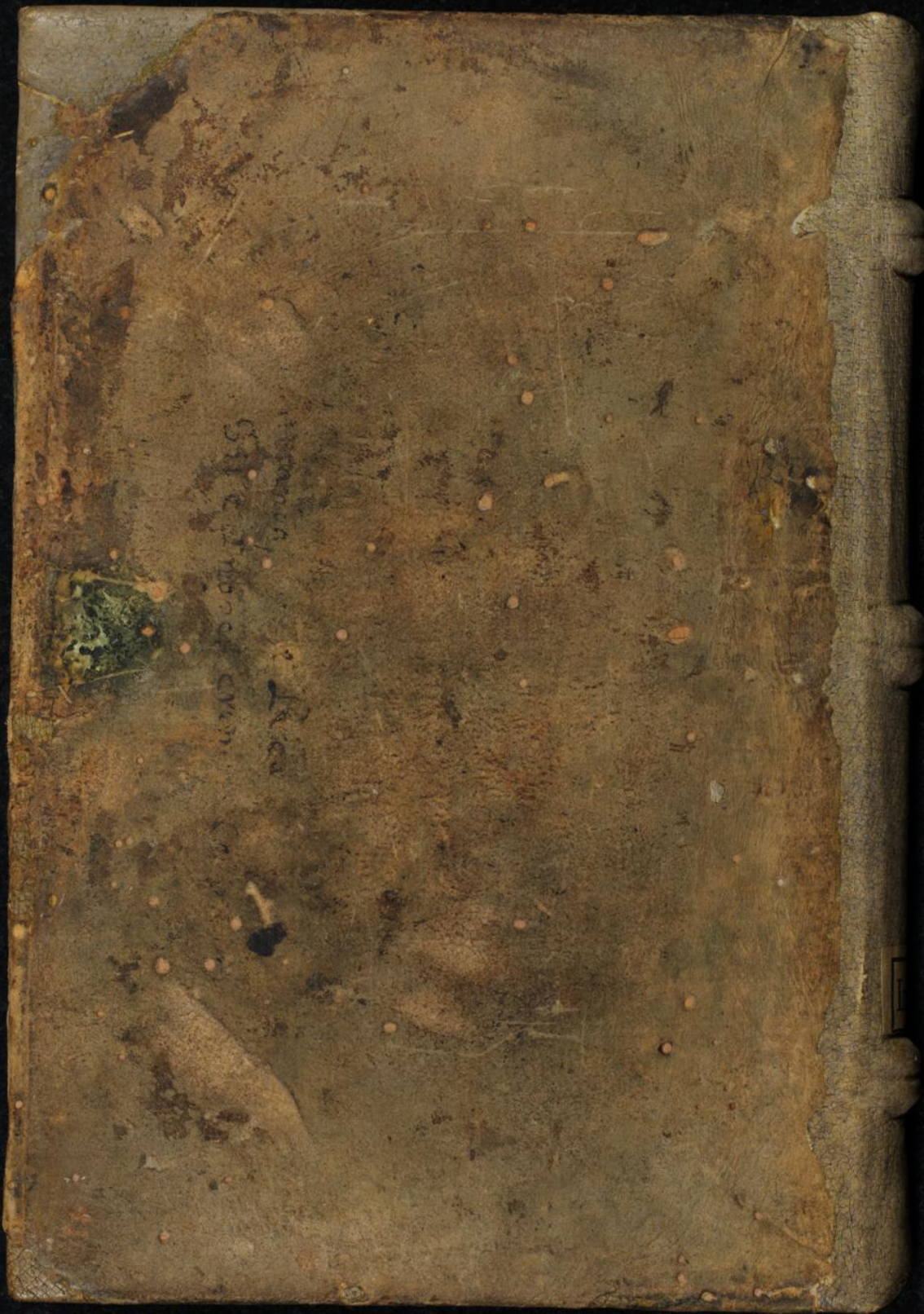
est propter vitam facimus patrimonia quidam,

Sed vicio caeci propter patrimonia vivunt

: M. Th. u. Joh. 21.

Handwritten text on the left margin, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a title or library stamp, in a cursive script. The text is faint and difficult to decipher due to fading and the texture of the leather. It appears to be arranged in several lines.